Vol. IX

15th July, 1974.
(Monday)
24 Ashadh, 1896, S. E.

THE ANDHRA PRADESH
Legislative Assembly Debates
OFFICIAL REPORT

CONTENTS

	PAGES
Matter under Rule 341	
re: Police firing in Nellimarla Jute Mill. ..	1
Voting on Demands for 1974 75:	
Demand No. XXVIII Tribal Welfare.	15
Demand No. XXVII —Social Welfare.	
Demand No. XXIX —Women & Child Welfare. —(granted)	
Demand No. III —Administration of Justice.	41
Demand No. XIII —Police Administration.	
Demand No. XIV —Jails Administration.	
Demand No. XV —Stationary and Printing Department.	
Demand No. XVIII —Fire Services. (Discussion Contd.)	
Appendices ..	80

PRINTED BY THE DIRECTOR OF PRINTING, GOVERNMENT OF ANDHRA PRADESH
AT THE GOVERNMENT CENTRAL PRESS, HYDERABAD.
1976

THE

ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY

PRINCIPAL OFFICERS

Speaker : Sri P. Ranga Reddy

Deputy Speaker : Sri Syed Rahmat Ali

Panel of Chairmen:
1. Sri Kaza Ramanadham
2. Sri Baddam Yella Reddy
3. Smt. D. Indira
4. Sri M. Yellappa

Secretary : Sri A. Shanker Reddy, B.A., LL.B

Assistant Secretaries:
1. Sri M. Ramanadha Sastry
2. Sri P. Ranga Rao
3. Sri E. Sadasiva Reddy
4. Sri V. K. Viswanath
5. Sri S. Poornananda Sastry
6. Sri K. Satyanarayana Rao
7. Sri R. N. Sarma

THE

ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY DEBATES

OFFICIAL REPORT

Forty third Day of the Third Session of the
Andhra Pradesh Legislative Assembly

ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY

Monday, the 15th July, 1974.

The House met at Half-Past Eight of the Clock

(Mr. Speaker, Sri P. Ranga Reddy, in the Chair)

MATTER UNDER RULE 341

re : Police Firing in Nellimarla Jute Mill

Mr. Speaker :—Regarding the Nellimerla shooting affair I received a notice under Rule 341. Latter received an adjournment motion. I think subsequently I received call-attention also. Therefore I am converting all these things. I shall try to give time to all those who have given notice. Let us hear the Government. 8.30 a.m.

(శ్రీ సల్లా వెంకట్ రెడ్డి శ్రీనివాసుల్ రెడ్డి (గూడూరు) :—మేము 341 క్రింద యిచ్చినప్పటికి అది కూడా రిజెక్ట్ చేశారు. అదికూడా క్లబ్ చేస్తే బాగుంటుంది.

Mr. Speaker :- I am clubbing all those things now in view of the importance of this Matter. The first notice I got was that of Mr. Padamanabharaju. He will speak first.

(శ్రీ కె. వి. ఆర్. యస్. పద్మనాభరాజు (శృంగవరపుకోట) :— అధ్యక్ష, నెల్లిమర్లలో మొన్న 10 వ తేదీన జరిగిన సంఘటన చాలా విచారించవలసినది, సుమారు అయిదుగురు చనిపోవడం, ముఖ్యంగా అక్కడ పనిచేస్తున్న లేబర్ ఆఫీసర్ చనిపోయారని, తరువాత పోలీసు ఫైరింగ్ జరిగిందని, పోలీసు ఫైరింగులో నలుగురు కార్మికులు చనిపోయారని మనకు పత్రికలద్వారాగాని, యితరత్రాగాని, వచ్చిన రిపోర్ట్సు. ఇది నిజంగా ఆలోచిస్తే, మనం పారిశ్రామికంగా పురోగమించే సమయంలో యిటువంటి దారుణమైన సంఘటన జరగడం చాలా విచారించవలసిన విషయం. అక్కడ చనిపోయింది ఏ విధంగా జరిగింది అనుకుంటే —పత్రికలలో వచ్చిన వార్తలు, వాటిని బట్టిచూస్తే అక్కడ పనిచేసే పదిమంది బదిలీ కార్మికుల విషయంలో యీ సంఘటన జరిగింది. దానిమీద యివన్నీ వచ్చాయి అనేది తెలుస్తున్నది. అక్కడ జరిగిన యదార్థ విషయాన్ని యీపాటికి చీఫ్ మినిస్టరుగారు తెలుసుకుని, అక్కడ జరిగిన వెంటనే యిక్కడ నుంచి లేబర్ మినిస్టర్‌గారిని పంపించడం జరిగింది. ఐ.జి.పి. కూడా అక్కడకు వెళ్ళారని పత్రికలలో చూశాము. అక్కడ లేబర్ యూనియన్ అధ్యక్షులు, అక్కడ ఉన్నటువంటి లేబర్ లీడర్స్

సాంబశివరాజుగారు లేబరు ఆఫీసరును పిలిచి మిల్లులోకి వెళ్ళి వర్కర్సులో మాట్లాడతామని చెప్పారు. అప్పుడు ఎడ్మినిస్ట్రేటివు మేనేజరు అగర్వాలు కూడా వారితో వెళ్ళబోయారు. నీవు రావద్దు, నేనూ, లేబరు ఆఫీసరూ వెళ్ళి ఎటిల్ చేస్తాము అని చెప్పి అగర్వాలును అక్కడనే వుంచి సాంబశివరాజుగారూ, లేబరు ఆఫీసరూ లోపలకు వెళ్ళి—లోపల ఘెరావ్ చేయబడిన వ్యక్తి దగ్గరకు వెళ్ళి మీరేమీ బాధ పడకండి, మీకు భయం వద్దు నేను మిమ్మలను బయటకు తీసుకువెడతాను అని సాంబశివరాజుగారు చెప్పడం జరిగింది చెప్పిన తరువాత వర్కర్సుతో మాట్లాడుతూ వుండగా ఆయన లేబరు యూనియను లీడరుకదాయని 50-60 మంది వర్కర్సు ఎటాక్ చేసారు. మిల్లులో శబ్దం విపరీతంగా ఉన్నది. అప్పుడు సాంబశివరాజుగారు బయటకు వెళ్ళి మాట్లాడతామని చెప్పడం వారూ, లేబరు ఆఫీసరూ, ఆ 50—60 మంది వర్కర్సూ బయటకు రావడం జరిగింది. లేబరు ఆఫీసరూ, సాంబశివరాజుగారూ కలసి ఒక ఎగ్రిమెంటుకు వచ్చారు. ఆ ఎగ్రిమెంటుఏమంటే —ఈ బదిలీ వర్కర్సును పూర్తి చేసినట్లయితే కూలి యివ్వడానికి హామీ యివ్వవలసినది అని—తెల్లకాగితం మీద లేబరు ఆఫీసరూ యూనియను సంతకం పెట్టినాసరే లేకపోతే ఎటెండెన్సు రిజిష్టరు తీసుకుపచ్చి మాలేబరు యూనియను లీడరుకు చూపించినాసరే అన్నారు. ఎటెండెన్సు రిజిష్టరు టాంపర్ చేస్తారేమోనని వారికి భయం కలిగి ఎటెండెన్సు రిజిష్టరు చూపించినాసరే, తెల్లకాగితం మీద యిద్దరూ సంతకాలు పెట్టినాసరే అని ఎగ్రిమెంటుకు వచ్చారు. లేబరు ఆఫీసరు ఎగ్రిమెంటు ఎందుకు, నేను ఎటెండెన్సు రిజిష్టరు తీసుకువచ్చి చూపిస్తాను అని చెప్పి మిల్లులోనుండి దూరంలో 300 అడుగుల దూరంలో వున్న మెయిన్ ఆఫీసుకు వచ్చి ఆ కన్సెర్నడ్ క్లార్కుకు కబురు చేశారు. ఎటెండెన్సు రిజిష్టరు పంపించిన తరువాత కూడా లేబరు ఆఫీసరూ, సాంబశివరాజుగారూ సావకాశంగా మాట్లాడుకొంటున్నారు. 5 నిమిషాలలో సబ్ ఇన్ స్పెక్టరు అక్కడకు వచ్చాడు. జనం విపరీతంగా ఉన్నారు. డి.ఎస్.పి ఏరి అని సబ్ ఇన్ స్పెక్టరు సాంబశివరాజుగారిని ప్రశ్నించారు డి.ఎస్ పి. ఆసలు వచ్చారా అంటే వచ్చారు అన్నాడు ఇంతలో డి ఎస్.పి. ఎడ్మినిస్ట్రేటివ్ మేనేజరునుగానీ, లేబరు ఆఫీసరునుగానీ, సాంబశివరాజుగారిని గానీ ఎవ్వరినీ ఆడగకుండానే తిన్నగా మిల్లులోకి వెళ్ళిపోతున్నాడు. సాంబశివరాజుగారు పరుగెత్తుకువెళ్ళి డి.ఎస్ పి. చేయి పట్టుకొని, యీ విషయం సెటిల్ అయిపోయింది. మాకు 10-15 నిమిషాల టైము యివ్వండి, సెటిల్ చేసేస్తాము, మేటర్సు ప్రెసిపిటేట్ చేయకండి అని చెప్పారు. రాజుగారూ, మీరు యిదేళ చేయండి రేపు చేయండి, ఎల్లుండి చేయండి, నాకు సంబంధం లేదు. నేను ఘెరావ్ చేయబడిన వ్యక్తిని బయటకు తీసుకు వస్తాను అని రాజుగారితో చెప్పారు. ఇది మంచిదికాదు. నేను మిమ్మలను రిక్వెస్టు చేస్తున్నాను అని రెండవసారి కూడా సాంబశివరాజుగారు చెప్పడం జరిగింది. అట్లా అన్నప్పటికీకూడా డి. ఎస్. పి ఖాతరు చేయకుండా —డి. ఎస్. పి. అగర్వాలు కలిసి ఘెరావో చేయబడిన వ్యక్తిని చేయిపట్టుకొని బయటకు తీసుకువచ్చారు. మిల్లులో నుంచి వారిని బయటకు తీసుకువెళ్ళడంతోనే మిల్లులోనుంచి దాదాపు 500 మంది వర్కర్సు బయటపడ్డారు. డి.ఎస్.పి. వినేటట్లుగానే—సాంబశివరాజు, లేబరు ఆఫీసరూ 300 అడుగుల దూరంలో వున్న మెయిన్ బిల్డింగు దగ్గరకు వచ్చారు. మిల్లులోకి వెళ్ళి ఘెరావ్‌లోవున్న వ్యక్తిని బయటకు తీసుకువస్తున్నారు అని యీ జనం అంతా

తమకు వేతనాలు యివ్వలేదని అగర్వాలును దుర్భాషలాడుతూ రావడం జరిగింది. ఇంతలో డి.ఎస్.పి. గెరావోలో వున్న వ్యక్తిని ప్రక్కకు తోవన తీసుకువెళ్ళి దాచారు. జనం సాంబశివరాజు --అగర్వాలు దగ్గరకు వస్తున్నారు. చేరే లోపలనే డి.ఎస్.పి. వచ్చి అగర్వాలు చేయి పట్టుకొని హాస్పిటలువైపు తీసుకువెళ్ళిపోయాడు. సిట్యు యేషను బాగాలేదు, మీరు వెళ్లిపోండి అని సాంబశివరాజుగారికి లేబరు ఆఫీసరు ఎడ్వయిజు చేశారు. మిగతా 50-60 మందికూడా ఎడ్వయిజు చేశారు. అప్పుడు సాంబశివరాజుగారు మీరుకూడా యిక్కడ వుండడం మంచిదికాదు, అప్పుడే రాత్రి 7.00 గంటలు అయిపోయింది, వెళ్ళిపోవలసింది అని సాంబశివరాజు గారు లేబరు ఆఫీసరును ఎడ్వయిజు చేశారు. మేనేజరు ఉన్నాడు, నేను ఎట్లా వెడతాను అని లేబరు ఆఫీసరు అన్నారు. సాంబశివరాజుగారు 7.15 ఆ ప్రాంతంలో వెళ్ళిపోయారు. సాంబశివరాజుగారు చెప్పివుంటే బాగుండేదని మిత్రులు చెప్పారు. కాని ప్రాసిక్యూషన్ను అరెస్టులు అక్కడ జరుగుతూవుంటే లేబరు యూనియను లీడరు అయివుండి ఆయన ఎట్లా వస్తాడు? నేను మరునాడు వెళ్ళి స్వయంగా ఆ సీను అంతా చూచాను నా నియోజకవర్గానికి సంబంధించిన మనుషులు ఎవరైనా యిందులో చనిపోయారేమోనని చూచాను. ఎవ్వరూ పోలేదు. నేను కొంతమంది ఐ విట్నెసెస్ను ఆడిగాను. వారు చెప్పిందేమంటే--లేబరు ఆఫీసరునూ, అగర్వాలునూ హాస్పిటలులో పెట్టి తాళం వేశారు, తాళం వేస్తే జనంవెళ్ళి ఆ తాళం యిస్తారా యివ్వరా అని అడగడం జరిగింది. వారికి తాళం యివ్వలేదు హాస్పిటరు డాక్టర్ను దగ్గర తాళం తీసుకున్నారు. తాళం తీశారు. లోపల అగర్వాలు వున్నారు, పైన గదిలో లేబరు ఆఫీసరు ఉన్నారు వీరు దబదబా తలుపులు కొట్టుతూ--లేబరు ఆఫీసరు రలుపు లాగుతున్నట్లు వీరు చూశారు. అది చూచిన వర్కర్ల మధ్యలో యీయనకెందుకు యీ దుగ్ధ అని--వారిని కొట్టినమాట వాస్తవం. ఆయన దెబ్బలుతిని కొంత దూరం వచ్చి పడిపోతే యీ లేబరే ఆయనను తీసుకువెళ్ళి కుర్చీమీద కూర్చోబెట్టారు. అసలు దుర్మార్గుడు అగర్వాలు లోపల ఉన్నాడు, అని లోపలకువెళ్ళి ఎస్. పి అగర్వాలుమీద దౌర్జన్యం చేశారు. వేతనం యిస్తావా యివ్వవా అని దౌర్జన్యం చేశారు. అప్పుడు డి. ఎస్. పి. అగర్వాలును లన చంపులోకి తీసుకొని రివాల్వరుతో ఇద్దరిని కొట్టాడు. దెబ్బలు తిన్నతను మెట్లదగ్గరకు వచ్చాడు. మెట్ల దగ్గర ఒక కానిస్టేబుల్ కొట్టాడు ఒకడు పడిపోయాడు. నాలుగవవానిని ఎవరు కొట్టారో తెలియదు. మొత్తం నలుగురు వర్కర్లు చని పోయారు. రివాల్వరుతో షూట్ చేసినప్పుడు చంపేస్తున్నారు, చంపేస్తున్నారు అని జనం పారిపోయారు. 1500-2000 వేలమంది జనం పారిపోయారు, అరగంట పోయిన తరువాత--మిల్లులోనుంచి ఎవ్వరూ బయటకు రానడంలేదు, బయటివారు లోపలకు వెళ్లడం లేదు ఏమిటని 60 మంది లోపలకువెళ్లారు. నాలుగవ వర్కరుకు కడుపుమీద దెబ్బలు తగలడంవల్ల బొమికలు బయటకు వచ్చినాయి. అతను మెయిన్ గేటుకు వెనుకాల పడివున్నాడు. దాహం దాహం అంటున్నాడు. అది చూచినవాళ్లు మంచినీళ్లు పట్టారు. మంచినీళ్లు త్రాగుతూనే ఆ వర్కరు చనిపోయాడు. దానిని చూచిన వర్కర్లులో ఎమోషను వచ్చింది, మన వర్కర్లు నలుగురు చనిపోయారు. మనం ఒక్కరిని ఏమి చేయలేకపోయాము అని కేబిల్ మీదవున్న లేబరు ఆఫీసరును చూచి కొట్టి చంపారు. నాలుగుమంది వర్కర్లు చనిపోయిన తరువాత--అరగంట

తరువాత జరిగిన సంఘటన యిది. నేషనల్ హేరాల్డులో పచ్చిన వార్త —వారికి ఎవరిచ్చారో కానీ యిది మాత్రం ప్రీ ప్లాన్డు కాదు. ప్రీ ప్లాన్డు అయిఉంటే యిం—మేనేజరు యిల్లు, ఏజంటు యిల్లు, యితర ఆఫీసరుల ఇల్లు, ఆ ప్రక్కనే వాకింగ్ డిస్టెన్సులో ఉన్నాయి. వారి ఇళ్ల మీద ఆరోజు రాత్రి దౌర్జన్యం చేస్తే అడిగేవారెవరు, వారిని అడ్డేవారెవరు? వారెవరి యిళ్ల మీదకూడ యీ పర్క్విట్స్ చేయియలేదు. ఆఫీసరాఫీసర్సు మీద కూడ చేయియలేదు. 1951వ సంవత్సరం నుంచీ కూడా కార్మికులచేత పనిచేయించుకుంటూ, వేతనాలివ్వకుండా కార్మికనాయకుడు, కాంగ్రెస సభ్యుడు అయిన వారు రిక్వెస్టు చేసినప్పటికి యిట్లా చేయడం సమంజసమా ; లాస్ లేట్ వారు యీ వేసును ఎట్లా డెవలప్ చేస్తున్నారో కూడా నేను చెప్పవలసియున్నది ఇన్వెస్టిగేషన్ ఫోర్సు వల్ల యీ యిన్సిడెంటు జరిగిందని ఒక ఆర్గ్యుమెంటు వస్తోంది. సస్పిషియంటుఫోర్సు ఎందుకురాలేదు ? అగర్వాలు డి. ఎస్ పి, దగ్గరకువెళ్ళి యిద్దరు కానిస్టేబుల్సును తీసుక వస్తే చాలు, పీస్‌ఫుల్‌గానే ఉన్నది నరిపోయింది అని చెప్పాడు కాబట్టి అగర్వాల్ మాటలునమ్మి యిద్దరు కానిస్టేబిల్సునే తీసుకువచ్చారు పోలీసువారు అనేది వస్తున్న వచ్చినప్పుడు పోలీసుఫోర్సు రెమ్మని చెప్పాడు—విజయనగరం 2 టౌను పోలీ స్టేషనునుంచి వస్తుంటే మధ్యలో వాను ఫెయిల్ మధ్యలో అయిపోతే ఆ ఫెయిలయి వ్యానును బాగు చేయించుకొని వచ్చేటప్పటికి రెండున్నర గంటలు పట్టింది అన్నా

8.50 a.m. విశాఖపట్టణం నుంచో విజయనగరంనుంచో నాకు తెలియదు విజయనగరంలో స్టాండ్‌బైగా ప్లేటూన్ 2వ మందికి తక్కువ కాకుండా రిజర్వ్ కానిస్టేబిల్స్ ఎప్పుడు ఉంటారు, విజయనగరం నుంచి నెల్లిమర్ల 8 కి మీ. అంటే ఐదు మైళ్లు దూరం ఐనప్పటికి వారు రావడానికి రెండున్నర గంటలు పట్టింది. పడున్నర. పదకొండు గంటలైనది. దానినిబట్టి ఈ విషయం తమరుచూడాలని కోరుతున్నాను ఒక ప్రక్క ఎఫ్ ఐ. ఆర్. పెట్టారు. చప్పలేదు, పెట్టండి దురాగ్మోక్తి చలించండి. వీళ్యక్తి నైతే అనవసరంగా ఫిలిచారో అతనిని అక్కడే ఉంచి అరని ద్వారా ప్రాసిక్యూషన్ నడుస్తున్నది. నబార్టినేట్సు మీద తోసివేయవచ్చును. సాంబశివరాజు చెప్పినా ఎందకు లోపలికి వెళ్లాడు ? నేను విన్నది నిజమని చెప్పలేను కాని ఆఫ్‌లేట్ డెవలప్ ఐనది ఏమిటంటే —హెడ్ కానిస్టేబిల్ లోపలికి వెళ్లి చూసాడట, డి. ఎస్. పి. కి చెప్పాడట, సిట్యుయేషన్ టెన్స్‌గా ఉందని; అందుచేత సాంబమూర్తి రాజుగారు చెప్పినప్పటికి ఆదుర్దాతో వెళ్లాడని ఆఫ్ లేట్ డెవలప్ ఐనట్లు తెలుస్తున్నది. లేబర్ ఆఫీసర్‌ను చంపిన తరువాత నలుగురు వర్కర్లను చంపాడని అంటున్నారు వాటికే జుడీషియరీ ఇంక్వయిరీ వేయించండి, మేము ఆడుగుతున్నాం, దానికి నిలబడతాము. తప్పులుంటే మమ్మల్ని శిక్షించాలని చెబుతున్నాం. చాలా అన్యాయం, అరాచకం ఈ విధంగా జరగడం మంచిది కాదని తమ ద్వారా మనవిచేస్తున్నాను.

శ్రీ వి. శ్రీకృష్ణ (మంగళగిరి) :—అధ్యక్షా, స్థానిక శాసన సభ్యులైన అప్పన దొర గారు చాలా వివరంగా చాలా ఆబ్జెక్టివ్‌గా ఉన్న విషయాలు చెప్పారు. వాటిని ముఖ్యమంత్రిగారు అంగీకరిస్తారని అనుకుంటాను. అక్కడ తగిన సాక్ష్యాధారాలతో ఐ విట్‌నెసెస్‌తో సీన్‌కు వెళ్ళి విచారించిన వ్యక్తి ఆయన, మరొక గౌరవ సభ్యుడు సాంబశివరాజుగారు సీన్‌లో ఉంటూ కళ్లారా చూచిన వ్యక్తి. మొదటి విషయం— నాలుగు నెలల క్రిందట జరిగిన ఎగ్రిమంటును వయలేట్ చేసిన మానేజిమెంటుపై ఏ

ర్య తీసుకోలేదు. మొదట ఫెయిల్యూర్ డిపార్టుమెంటుది. రెండవది. ఎగ్రిమెంటు ఫెయిలైన తరువాత విత్‌డ్రా చేసుకుంటున్నామని ఆదివారం వరకు మాని వేస్తే షిప్టులు పనిచేస్తే దానికి డబ్బులు ఇవ్వకపోతే, పే పాకెట్స్ అందరికి ఇస్తూ 30 మందికి ఇవ్వకుండా ఆపివేయడం జరిగింది. ఇది రెండవ నేరం. దీనిని గురించి పట్టించుకోలేదు. మూడవది, డి. ఎస్. పి. ఇద్దరు ముగ్గురితో డి. ఎస్. పి. వెళ్ళాడనేది. ఇది అక్కడ సిట్యుయేషన్ పీస్‌ఫుల్‌గా ఉందో వయలెంట్‌గా ఉందో ఆర్డం చేసుకోడానికి ఉపయోగపడుతుంది. మూడు వేల మంది వర్కర్లు వయలెంట్‌గా ఉంటే డి. ఎస్. పి. ఇద్దరు కానిస్టేబిల్స్‌తోవేడితే ఏమను కోవాలి ? అతడు అసమర్థుడనేనా అనుకోవాలి. లేదా తెలివితక్కువ వాడైనా కావాలి. లేదా, చెప్పే మాట అబద్ధమై అక్కడ పరిస్థితి పీస్‌ఫుల్‌గానైనా ఉండి ఉండాలి. లుగవది. బైటనుంచి వెళ్ళినతరువాత సాంబశివరాజుగారు అక్కడ అధ్యక్షుడు, ఎస్. పి. ని ప్రక్కకు పిలిచి మీరు బైట ఉండండి, అర్ధ గంటలో ఎగ్రిమెంటు దురుతోంది, పీస్‌ఫుల్‌గా సెటిల్ అవుతోంది అంటే ఘెరావ్‌లో ఉన్న మనిషిని టకు తెస్తానని పోలీసు మనస్తత్వంతో ప్రవర్తించాడు. లేబర్ డిస్‌ప్యూట్స్ టిల్ అయేటప్పుడు పోలీసులు ఇంటర్వీన్ కావడం అనేక చోట్ల జరుగుతోంది. నిని ఆపకపోతే లేబర్ డిస్‌ప్యూట్స్ పీస్‌ఫుల్‌గా టిల్ కావు. ప్రెస్ కరస్పాం ట్స్ చెప్పింది ఏమిటంటే మేము పత్రికలలో పోలీసు వెర్షన్ వేస్తామని. ప్రెస్‌లో చ్చినది పోలీసులు బ్రీఫ్ చేసిన వెర్షన్. అది తప్పు. నలుగురి కార్మికులను హత్య చేసిన తరువాత బైట చూచిన తరువాత లేబరు ఆఫీసరు మీద చేయి చేసుకున్న తరువాత ఆతడు చచ్చిపోయాడు. పోలీసు వెర్షన్ నమ్మడానికి లేదు. నలుగురు వర్కర్లను ముందు కాల్చిగంపారు. తరువాత లేబరు ఆఫీసరుపైన ఘటన జరిగిందని గుర్తులో పెట్టుకోవాలి. అప్పుడు లైట్లు ఆరిపోయాయి. ఏడున్నర గంటలకు జరిగింది. తొమ్మిదిన్నర గంటలవరకు వారురాలేదు. చెడిపోయిందని మరేదో చెప్పారు అనుకోండి. లైట్లు ఆరిపోయిన తరువాత , మూడు వేలమంది వర్కర్లు అక్కడ ఉన్నప్పుడు పరిస్థితి టెన్షన్‌గా ఉన్నప్పుడు, పోలీసువారు కొద్దిమందే న్నారు. వారివద్ద గుళ్లు ఐపోయాయేమో తెలియదు, చీకటి, తెలియదు, డి. ఎస్. పి. పారిపోయి దాక్కున్నాడు, ఆఫీసర్ల ఇండ్లు అక్కడే దగ్గరలో ఉన్నాయి, వాళ్లు తలుచుకుంటే ఒక్క కొంప, ఒక్క మనిషి మిగలకుండాచేసి ఉండేవారు. ఇవన్నీ చూచినప్పుడు, స్పాట్‌కువెళ్లి ఇంక్వైరీచేసిన శాసన సభ్యుని ఎక్కౌంట్ విన్న తరువాత పోలీసుల వెర్షన్ నమ్మి నిర్ణయం తీసుకోడం సరైనది కాదని చెబుతున్నాను: మంత్రి గారు అక్కడకు వెళ్లినప్పుడు డి. ఎస్. పి. చాలా దుర్మార్గం చేసాడని చెప్పాడట. ఇక్కడ చాలా మంచి పని చేసాడంటున్నారు. మంత్రిగారు, ఐ. జి. పి. ఒకరాత్రి అక్కడ చూచివచ్చారు. వీటన్నింటిని చూస్తే జుడీషియల్ ఇంక్వైరీ జరిపించి నేరం ఎవరిదో నిర్ణయించి బాధ్యులైన ఆఫీసరుమీద చర్య తీసుకోవాలని కోరుతున్నాను. మరొక మార్గం లేదని చెబుతున్నాను.

శ్రీ నల్లపురెడ్డి శ్రీనివాసులురెడ్డి :—అధ్యక్ష, శాసన సభ్యులు చెప్పేది ముందు లేబరుమీద ఫైరింగ్ జరిగింది. నలుగురు చనిపోయిన తరువాత లేబరు ఆఫీసరును చంపారని, ముఖ్యమంత్రిగారికి అందిన సమాచారం ముందే లేబరు ఆఫీసరును చంపారని.....

శ్రీ జె. వెంగళరావు :—నాకేమి అందినదో మీకేమి తెలుసు ? మీరు చెప్పేది ఏదో చెప్పండి.

శ్రీ నల్లపురెడ్డి శ్రీనివాసులురెడ్డి :—స్పీకర్‌గారి రూంలో చర్చలలో...

శ్రీ జె. వెంగళరావు :— నాకు అందినది మీకేమి తెలుసు ? మీకెట్లా తెలుస్తుంది ?

శ్రీ నల్లపురెడ్డి శ్రీనివాసులురెడ్డి :— భిన్నాభిప్రాయాలు ఉన్నప్పుడు, ఏకాభిప్రాయం లేనప్పుడు కోరేది న్యాయ విచారణ. దానిలో ఆక్షేపణ ఎందుకు ? శాసన సభ్యుడు లోపలికి పోతే చెన్న సిట్యుయేషన్ లేదంటున్నారు కానిస్టేబిలు వచ్చి చెబితే డి. ఎస్. పి. తొందరపడి వెళ్లిన తరువాత ఘెరావ్ చేస్తున్న వ్యక్తులతో మాట్లాడి, సంప్రదించి, ఓర్పులో నేర్పులో వ్యవహరించి ఉంటే బాగుండేది. ఘెరావ్‌లో ఉన్న వ్యక్తిని బైటకు లాక్కువచ్చాడంటే అక్కడనే ప్రొవోకేషన్ ప్రారంభమై ఉంటుంది. ఫైరింగ్‌వరకు పోయింది ఐదుమంది చనిపోయారు. ఎంతోమంది గాయపడ్డారు. ఎలాంటి ఆక్షేపణ లేకుండా ముఖ్యమంత్రిగారు న్యాయ విచారణ అంగీకరించాలని ఇక్కడనే ఆ కమిట్‌మెంట్ ఇవ్వాలని ఆర్థిస్తూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ వంకా సత్యనారాయణ (పెనుగొండ): అధ్యక్ష, ఆబ్జెక్టివ్‌గా సమస్యను చూడాలి. లాను ఎవరు చేతులలోనికి తీసుకున్నారో పరిశీలన చేయాలని కోరుతున్నాను. ముఖ్యమంత్రిగారు ఓపికలో వినాలని కోరుతో సమస్య పరిష్కారం కాదని న్యాయం జరుగదని చెబుతున్నాను ముఖ్యమంత్రిగారి కాన్షెన్స్‌కు అప్పీల్ చేస్తున్నాను. ఒకటి పని చేయించుకున్న తరువాత, ఎగ్రిమెంట్‌ను తప్పి జీతం ఇవ్వ నందుకు 25 మంది ఘెరావ్ చేసారు రికార్డులు తెప్పించండి. మిల్లు మూడు షిప్టులు పని చేసింది. ఎలక్ట్రిసిటీ వాడకం చూచినా, రిజిష్టరు చూచినా తెలుస్తుంది. వర్కర్లు కొట్టడం కోసం తిట్టడంకోసం హింస చేయడానికి చేరారనడానికి లేదు. రెండున్నర గంటలనుంచి ఏడు గంటలవరకు ప్రశాంతంగా 25 మంది ఎవరికి జీతాలు ఇవ్వలేదో వారు ఘెరావ్ చేసారు. వారికి కాఫీ ఇప్పించారు అన్ని సౌకర్యాలు చేసారు. డి ఎస్ పి.కి విషయం తెలిసిన తరువాత లా అండ్ ఆర్డరుకు ప్రమాదం ఉందని అనుకుంటె సబ్ కలెక్టరును కాని ఆర్. డి. వో. ను కాని రహస్యంగానుకాని తీసుకువెళ్లాలి. ఆయన తీసుకువెళ్లలేదు. లాను బ్రేక్ చేసిన మొదటి ముద్దాయి డి.ఎస్. పి. ఘెరావ్ చేస్తున్నారని రిపోర్టు రాగానే సె. 144 పెట్టాలన్నా, పిట్యూయేషన్ కంట్రోలు చేయడానికి, రిజర్వును తీసుకువెళ్ళాలి. లాఠీ చార్జిచేసిన తరువాత గాస్ వదిలిన తరువాత సివిల్ ఆఫీసర్‌చేత సె. 144 ఆర్డరు ఇవ్వాలి. ఏదీలేకుండా చేసాడు. మన శాసన సభ్యుడు సంఘానికి అధ్యక్షుడు రిక్వెస్టు చేసాడు. హాజరుపట్టి
9.00 a.m. ప్రకారం ఇవ్వబడుతుంది. ఎగ్రిమెంటు ఐపోతుందని చెప్పారు. ఐపోయిందంటే సమస్య లేదు ఏమైనాసరే వర్కర్సును ఇరరైజ్ చేసి అగరవాల్ తన కంట్రోలులో పెట్టుకుందామని ముఖ్యమైన వర్కర్సును తీసివేసి గత నెలనుంచి కుట్ర జరుగుతున్నది. అక్రమాలు జరుగుతున్నాయి. 15 సంవత్సరాలనుంచి 7 సంవత్సరాలనుంచి

సర్వీసులో ఉన్నప్పటికి మంత్రులు యింటర్ వీన్ అయి తీసివేయించి క్రొత్తవారిని ఉద్యోగాలలోవేసి పర్మనెంటు చేసిన సంఘటనలున్నాయి. ఇవన్నీ ప్రొవొకేషనుకు కారణం. వారు స్వయంగా మూడు రౌండ్లు కాల్చారు, ముగ్గురిని కాల్చారు. అనంతరమే లేబరు ఆఫీసరును వారు కొట్టి చంపడం జరిగింది లేబరు ఆఫీసరును చంపినందుకు మేము ఎవరమూ సంతోషించడము లేదు. ఆ చర్యను ఖండిస్తాము. అలాగే ముగ్గురిని కాల్చడము అన్యాయము. లాఠీ చార్జీ జరగలేదు. పోలీసువారికి దెబ్బలు తగలలేదు. గ్యాసు వదల లేదు. లేబరు దౌర్జన్యము చేసిందెమో చూడ డానికి నేను వెంటనే ఎంక్వయిరీకి మనిషిని పంపించాను వెహికల్స్ అన్నీ బాగానే ఉన్నాయి. ఒక వెహికల్‌కి అద్దాలు మాత్రము పగులగొట్టారు. అంతా సక్రమంగా నడుస్తున్నది. అయినప్పటికి అక్రమంగా అన్యాయంగా నలుగురు కార్మికులను చంపేశారు. వారి బిడ్డలు ఫ్యామిలీ ఈ ఘోరానికి, హత్యవల్ల వచ్చిన దారుణ ఫలితాలకు గురైనారు. లేబరు ఆఫీసరును చంపడం కూడా నేను అమోదించడంలేదు. ఈ సిట్యువేషనుకు కారణం అగర్‌వాల్, మరిన్ని డి. యస్. పీ. ఈ యిద్దరూ కారణం. ఈ ప్రభుత్వము వచ్చిన ఆరు మాసాలలో న్యాయం చేకూర్చడానికి డీప్‌కట్ విషయంలో విచారణకు పంపించారు. ఎడ్యుకేషను విషయంలో ఎ.సి.బీకి పంపించారు. ఈ సంఘటన జరుగుతున్నప్పుడు అక్కడ యిద్దరు శాసనసభ్యులున్నారు ఇక్కడ మీపార్టీ మా పార్టీ అనే భేదం లేకుండా అన్యాయం జరిగింది. పోలీసులు ఈ రకంగా బిహేవ్ చేసి ఘోరమైన అన్యాయం చేసినప్పుడు, ఘెరావో అన్నది పీస్‌ఫుల్ సత్యాగ్రహం మీ గాంధీగారు నేర్పినది.

శ్రీ జె. వెంగళరావు :— మన గాంధీ అనండి.

శ్రీ వంకా సత్యనారాయణ :—అవును. మన గాంధీజీ. మేము కూడా జాతీయోద్యమంలో పాల్గొన్నాము. న్యాయం చేకూర్చడానికి జుడిషియల్ ఎంక్వయిరీ వేయండి పోలీసుల ద్వారా న్యాయాన్ని చేకూర్చడానికి ప్రయత్నిస్తే, లా అండ్ ఆర్డర్ దృక్పధంతో పోలీసుల ద్వారా సమస్యను పరిష్కరించుదామంటే ప్రయత్నము చేస్తే చరిత్రలో ఎవరూ పోలీసుల ద్వారా పరిష్కారం చేయలేదు. అందువల్ల వెంగళరావు గారు కేవలము పోలీసు రిపోర్టు మీద ఆధారపడి చేస్తే మాత్రం బీద ప్రజానీకానికి అన్యాయము చేసినవారౌతారు. అటువంటి ప్రమాదం జరగకుండా జుడిషియల్ ఎంక్వయిరీ జరిపించుతారని ప్రకటన చేయాలని ముఖ్యమంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

శ్రీ పి. వి. రమణ (అనకాపల్లి) :—అధ్యక్ష, అగర్వాల్ రాకపూర్వము ఫ్యాక్టరీలో ఎంతో పీస్‌ఫుల్‌గా జరిగేది. మీరు చరిత్ర తీసి చూస్తే ఎప్పుడూ ఇలాంటి సంఘటన జరగలేదు. సామరస్యంగా పరిష్కారం జరుగుతూండేది. అగర్వాల్ వచ్చిన తరువాత చికాకులు వస్తున్నాయి. చివరకు యిటువంటి పరిణామానికి దారి తీసింది. సాంబశివరాజుగారు నాకు టెలిగ్రాము ఇచ్చారు, ఫోన్‌లో చెప్పారు. నేను, ఆ వివరాలు అందరూ చెప్పారు కనుక, వినరాలలోకి వెళ్ళడం లేదు. ముఖ్యమంత్రి గారిని అర్థించి జుడిషియల్ ఎంక్వయిరీ జరిపించవలసినదిగా టెలిగ్రాం యిచ్చారు. జుడిషియల్ ఎంక్వయిరీ చేయించాలని తమద్వారా ముఖ్యమంత్రిగారికి విన్నవిస్తున్నాను.

Sri J. Vengala Rao:—Sir, on 10—7—1974, at about 2.00 P. M. the Assistant Manager. Nellimarla Jute Mill by name Sri C. C. Perura was gharaoed and surrounded by the workers inside the factory demanding payment of salaries. At about 6 30 P.M. Sri S. P. Agarwal, Administrative Manager of the Mills sought the police help. The D.S.P. Vijayanagaram along with one H. C. and 4 P.Cs of armed reserve police proceeded to the spot at 7.30 p. m. The police rescued the Assistant Manager from the workers. The entire B and C shift workers numbering 2,000 were in front of the factory office. The D.S P. called for additional police force from Vijayanagaram. About 500 workers were armed with sticks, crowbars etc,. and assembled unlawfully and started attacking Sri Jagannatha Rao, Labour Officer and Sri Agarwal, Administrative Manager. Both of them took shelter in the factory dispensary. The mob then attacked the dispensary and assaulted both the officers. When the police went to the rescue of the officers, the mob attacked the police. 2 H Cs and 8 P.Cs sustained injuries. The mob damaged the glass panes of the factory, cars and police jeeps and window-panes. After issuing warning, the D S P. ordered lathi-charge which proved ineffective. After another warning, the police first opened fire into the air but the mob continued its attack on the police and factory officers. In self-defence, the D.S.P. Vijayanagaram ordered opening of fire. Six rounds were fired at the violent mob and as a result four persons died on the spot and one of the workers received gun-short injury. The mob then dispersed. So, while firing was going on, the Labour Officer ran into the factory office where he was surrounded by the mob and beaten to death. All the injured workers and the two factory officers who were injured due to the assault by workers were sent to the Hospital, Vijayanagaram.

అధ్యక్షా, తమకు తెలుసును. ఆ సంఘటన జరిగిన తరువాత రిపోర్టు తెప్పించాను. స్వయముగా మాట్లాడాను. అదీకాకుండా ఐ. జి. పి. గారిని స్వయముగా స్పాట్‌లో చూసి రమ్మన్నాను. లేబర్ మినిష్టరుగారిని వెళ్ళమనడం కూడా జరిగింది. ఈ ఇన్సిడెంటులో చనిపోయినవారందరి కుటుంబాలకు నా సానుభూతి తెలియపరుస్తున్నాను. లేబర్ ఆఫీసరుగారి కుటుంబానికి నా సానుభూతి తెలియపరుస్తున్నాను. ఒక మాట మాత్రం మనవిచేయాలి. గౌరవసభ్యులు చాలమంది చెప్పారు. నాకుకూడా సానుభూతి ఉంది. కాని లా అండ్ ఆర్డరును బ్రేక్ చేయడము ఈ రకముగా మంచిది కాదు. వర్కర్సుకు డిమాండ్సు ఉంటే వాటిని సాధించుకోడానికి మార్గం ఉంది. ఈ విధంగా ఎటాక్ చేసి ఇష్టం వచ్చినట్లు చేయడము మంచిదికాదు మెజిస్టీరియల్ ఎంక్వయిరీ ఆర్డరు చేయడము జరిగింది. డి.యస్.పి. మంచి చేశాడని కాని కాదని కాని చెప్పడం లేదు. పోలీసు తప్పు ఉందా ఎవరి తప్పు ఉందనే డిఫెయిల్స్‌లోకి వెళ్ళి చెప్పడం ఇప్పుడు మంచిదికాదు. మెజిస్టీరియల్ ఎంక్వయిరీ జరిగిన తరువాత రిపోర్టు వచ్చిన తరువాత డెసిషన్ తీసుకుంటాను. అంతవరకు మాట్లాడడం మంచిదికాదు. గౌరవ సభ్యులకు ఒకటి మనవిచేస్తున్నాను. మనరాష్ట్రంలో ఒక మంచి వాతావరణం ఇండస్ట్రియల్ అట్‌మాస్ఫియర్ క్రియేటు చేసినాము. ఈ రకమైన ఇన్సిడెంట్సును సపోర్టు చేయడము మంచిదికాదు. మన రాష్ట్రానికి నష్టం వస్తుంది. దీనిలో మంచి చెడ్డలు మెజిస్టీరియల్ ఎంక్వయిరీ అయిన తరువాత ఆలోచించి అప్పుడు మనవి చేస్తాను.

(శ్రీ ఎ. అప్పన్నదొర :—అధ్యక్షా, ముఖ్యమంత్రిగారు చదివిన దానిలో సాంబశివరాజుగారు డి.ఎస్.పి. గారితో మాట్లాడిన సంగతి రిక్వెస్టుచేసిన సంగతి లేక పోవడం విచారకరం. నేను రుజువు చేయగలను. వారు చదివినది చాలా అన్యాయమైన రిపోర్టు.

(శ్రీ జె. వెంగళరావు :—సాంబశివరాజుగారు డి. ఎస్. పి. గారిని పదిహేను నిమిషాలు ఆగమన్నారు. వారు అరగంట ఆగారు.

(శ్రీ ఎం. ఓంకార్ :—న్యాయవిచారణ వేయండి.

(శ్రీ వి. శ్రీకృష్ణ :—దీనిలో రెండు విషయాలున్నాయి. సాంబశివరాజుగారు సెటిల్మెంటు అయినది ఆగవలసినదని చెప్పినప్పటికి వినకుండా సరాసరి పోయి ఘేరావ్ చేయబడినవారిని విడిపించడానికి ప్రయత్నం చేశారు. సెటిల్మెంటు బ్రేతుంది ఆగమంటే వినకుండా సెటిల్మెంటుతో నిమిత్తం లేకుండా ఘెరావ్‌లోవున్న ఆఫీసరును బయటకు తీసుకువస్తానని ఛాలెంజ్‌చేసి వెళ్ళాడు; డి.ఎస్.పి. డి ఎస్.పి. కాల్చడానికి అవసరం ఏమి వచ్చింది? సెటిల్మెంటు జరుగుతూండగా పోలీసు జోక్యం ఎందుకు అవసరం అయింది? పోలీసు మంత్రిగా కాకుండా పీపుల్స్ మంత్రిగా మాట్లాడ వలసినదిగా కోరుతున్నాను. రెండవది నలుగురిని చంపిన తరువాత ఉద్రేకంతో కార్మికులు చేసిన విషయం ఉన్నది ఉన్నట్లు వేయకుండా పత్రికలలో దుర్మార్గంగా తప్పుడు వార్తను బ్రీఫ్‌చేసిన అబద్ధపు వార్తలను పత్రికలలో వేసి పబ్లిక్ ఒపీనియన్ క్రియేట్ చేద్దామనే ప్రయత్నం జరిగింది నలుగురిని కాల్చి చంపిన తరువాత కార్మికులు అలా చేశారు. పోలీసు ఆఫీసరు స్పాట్‌న కాల్చేస్తాడా. ఇట్లాంటివి జరిగినప్పుడు ముఖ్యమంత్రిగారు ఇప్పటికైనా పోలీసుమీద అంత విశ్వాసం వుంచవద్దు. డైరెక్టుగా యింటర్వీన్ అయి సెటిల్ చేయవలసిన పరిస్థితులలో జుడిషియల్ ఎంక్వయిరీ వేయడం మంచిది. ఈ యిస్యూమీద ఎలా చేస్తారని రాష్ట్రం అంతా ఎదురు చూస్తున్నారు. మంచి వాతావరణం సృష్టించడానికి తోడ్పడే విధముగా తప్పనిసరిగా జుడిషియల్ ఎంక్వయిరీ వేయాలని కోరుతున్నాను. 9-10 p.m.

(శ్రీ జె. వెంగళరావు :—ఇప్పుడు 2, 3 మాటలను గుర్తించాలి. అప్పుడు దొరగారు ఒక కథ చెప్పారు; డి.ఎస్.పి. రివాల్వర్‌తో కొట్టేశారని, చూసి చూడనివి చెప్పి హౌస్‌ని మిస్‌లీడ్ చేయవద్దు. ఫైర్ ఓపెన్ చేశారు, అది జస్టిఫైడ్ అవునా కాదా అనేది డిసైడ్ చేయవలసినది మెజిస్టీరియల్ ఎంక్వయిరీ. నా ఒపీనియన్ ముందు ఇక్కడ చెప్పదలచుకొనలేదు. నా ఒపీనియన్ ముందుగానే ఇక్కడ చెబితే జస్టిఫై చేసినవాణ్ణికాదు. మెజస్టీరియల్ ఎంక్వయిరీకి ఆర్డరు చేశాను. జయభారత రెడ్డిగారు, కలెక్టరు స్వయముగా వెళ్ళి చూసి వచ్చారు. ఈ వర్షన్స్ నమ్మడం ఇష్టము లేకనే నేనే స్వయముగా ఫోన్‌లో మాట్లాడాను. నేను అసెంబ్లీలో వుండ వలసిన అవసరము వుండుటచే నేను వెడుదామనుకొని వెళ్ళలేక పోయాను. ఇలాంటి విషయాలలో ఎవరికి అన్యాయము జరిగినా, ఇన్నొసెంట్ పీపుల్ ఎవరు సఫర్ అయినా ఒప్పుకోను. కాని మనము ఏదో చీప్ పాప్యులారిటీ కోసము ఇదంతా పోలీసుమీదకు నెట్టివేసి ఉపన్యాసములను చెప్పవద్దని మనవిచేస్తున్నాను. డి. ఎస్. పి. తన లైఫ్‌కి రిస్క్ చేశారని మనవిచేస్తున్నాను. ఈ విషయములో.....

శ్రీ వంకా సత్యనారాయణ :—పాయింట్ ఆఫ్ ఆర్డర్ సర్.....

శ్రీ జె. వెంగళరావు :—డి.ఎస్ పి. పిస్టల్‌తో కొొట్టేశారని, చంపివేశారని కథ చెప్పవద్దు. మెజిస్టీరియల్ ఎంక్వయిరీ అయ్యేవరకు ఓపిక పట్టమని మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీ వి. శ్రీకృష్ణ :—చీప్ పాపుల్యారిటీ అనే మాటను విత్‌డ్రా చేసుకోవాలి.

శ్రీ వంకా సత్యనారాయణ :—ముఖ్యమంత్రిగారు చీప్ పాప్యులారిటీ కోసము మేము మాట్లాడామని మా మీద కామెంట్ చేశారు.

శ్రీ జె. వెంగళరావు :—మొదట మా వారు మాట్లాడినారు. వారు మధ్యలో వచ్చారు. మెయిన్ మా వారిది

శ్రీ వంకా సత్యనారాయణ :—ప్రభుత్వ పక్షానికి ఒక ప్రివిలేజి, ప్రతిపక్షానికి ఇంకొక ప్రివిలేజి వుండదు. చీప్ పాప్యులారిటీ అనే మాటను తొలగించాలి.

శ్రీ జె. వెంగళరావు :—ఏది పార్ల మెంటరీ, ఏది అన్‌పార్ల మెంటరీ అనేది మీరు చెప్పండి. అన్‌పార్ల మెంటరీ అయితే తొలగించండి.

శ్రీ వంకా సత్యనారాయణ :—మా మీద లేనిపోని దురభిప్రాయాలను సృష్టిస్తున్నారు. కేస్టింగ్ యాస్పెర్షన్స్ ఆన్ ది మెంబర్స్...

శ్రీ జె. వెంగళరావు :—క్రెడిట్ అంతా మా వారిదే.

శ్రీ వంకా సత్యనారాయణ :—డి. యస్. పి. కాల్చలేదని అంటున్నారు అయన. కాల్చిన తరువాత తూటాలు ఎన్ని కాల్చినది వుంటుంది. తూటాలను దాచడానికి వీలు లేదు కదా. మెజిస్టీరియల్ ఎంక్వయిరీలో అయన స్వయముగా కాల్చినట్లు వుంటే డి. యస్ పి. ని సస్పెన్షన్‌లో పెట్టి, లేక డిస్మిస్ చేసి వెంటనే జుడీషియల్ ఎంక్వయిరీకి వేయడానికి సిద్ధముగా వున్నారా ?

శ్రీ జె. వెంగళరావు :—వారు కాల్చలేదు. ఫైర్ ఓపెన్ చేశారని నేను స్టేటుమెంటు చేసిన తరువాత ఆయన నాకు ప్రశ్న వేయవలసిన పరిస్థితి ఎక్కడ వస్తుంది ? అది నా డ్యూటీ. తప్పు జరిగితే....

శ్రీ వంకా సత్యనారాయణ :—ఫైర్ ఓపెన్డ్ బై హూమ్ ?

శ్రీ జె. వెంగళరావు :—ఆయన ఆర్డర్ చేశారు, పోలీసు ఫైర్ చేశారు అని చెప్పాను.

శ్రీ వంకా సత్యనారాయణ :—అక్కడ ఇద్దరు కాన్‌స్టేబుల్స్ వున్నారు.

శ్రీ జె. వెంగళరావు :—వారు అక్కడకు వెళ్ళలేదు. కథలు వినవద్దని వారికి మనవిచేస్తున్నాను.

శ్రీ వంకా సత్యనారాయణ :—కథలు కాదు.

Matter Under Rule 341:
re: Police Firing in Nellimarla Jute Mill.

శ్రీ జె. వెంగళరావు :—వారు ఒక ఛాలెంజి చేశారు. నేను యాక్సెప్టు చేశాను డి. యస్. పి. కాల్చలేదు. ఆయన ఫైర్ ఓపెన్ చేశారు. అని చెప్పాను. మెజిస్టీరియల్ ఎంక్వయిరీ అది కాదంటే నేను ఏమి యాక్షను తీసుకొంటానో అప్పుడు అడగండి.

శ్రీ వి. శ్రీ కృష్ణ :—ఉద్రేకములో ఏమయినా మాట్లాడుతారు, అవి పదిలేయండి. ఇద్దరు గౌరవ సభ్యులు స్పాట్ ఎంక్వయిరీకి వెళ్లి వచ్చారు. వారికి తెలిపిన సమాచారమును చెప్పారు. మేము కూడ ఒక కరస్పాండెంటును పంపించాము. మా ఇన్ఫర్మేషన్ మేము తెప్పించుకొన్నాము. కరస్పాండెంటు, ఇక్కడున్న సభ్యులు స్పాట్ ఇనస్పెక్షనుకు వెళ్లి యిచ్చిన ఇన్ఫర్మేషను వుంటే నేను ఐ. జి. పి. ని పంపించాను అని వారు అంటున్నారు. తప్పు చేసినట్లు ఒప్పుకొన్న పోలీసు రిపోర్టు అసెంబ్లీ చరిత్రలో ఎక్కడైనా వున్నదా ?

శ్రీ జె. వెంగళరావు :—కరస్పాండెంటు కరెక్టు రిపోర్టు చెబుతారని అనుకోబోకండి.

శ్రీ వి. శ్రీకృష్ణ :—అనుకోనక్కరలేదు. ఎప్పుడు హౌస్‌లో ఛాలెంజి చేసినా...

శ్రీ జె. వెంగళరావు :—341 క్రింద పద్మనాభరాజుగారు యిచ్చిన స్టేటుమెంటు బాలెన్సింగ్‌గా వుంది. ఇట్లా జరిగింది, ఇట్లా జరిగింది అని చెప్పారు. ఎవరిమీద యాస్పెర్షన్స్ చెప్పలేదు.

శ్రీ వి. శ్రీకృష్ణ :—గౌరవ సభ్యులు వెళ్ళకముందు యిచ్చి వున్నారు. ఆయన వెళ్ళలేదు. వారిద్దరు వెళ్లి వచ్చారు. ఈయన కూడ వెళ్ళివుంటే అదే చెప్పి వుండేవారు.

శ్రీ జె. వెంగళరావు :—ఆయన వెళ్లి డి. యస్. పి. యే కాల్చివేశారని చెప్పారు.

శ్రీ వి. శ్రీకృష్ణ :—ఆ విషయము తరువాత చూద్దాము. జుడీషియల్ ఎంక్వయిరీ వేయండి. జుడీషియల్ ఎంక్వయిరీ చేయించకుండా దీనిమీద సహించి ఊరుకొంటే మొత్తము ఆంధ్ర దేశములో కార్మిక వర్గానికి చాల అపకారము. హాని కలించినవారమవుతాము. ఆ యాటిట్యూడ్‌ని తీసుకొని పోలీసు పెర్సన్‌ని డిఫెండ్ చేసిన దానికి వ్యతిరేకముగా మేము వాక్‌ఔట్ చేస్తున్నాము.

(Sri V. Srikrishna followed by the Members of his party, staged a walk-out from the House)

శ్రీ యమ్. ఓంకార్ (నరసంపేట) :—వాక్‌ఔట్‌లో నేనూ పాల్గొంటున్నాను. మంత్రివర్గము జుడీషియల్ ఎంక్వయిరీకి మొండిగా వ్యతిరేకిస్తున్నది కాబట్టి నేను కూడ walk out చేస్తున్నాను.

(Sri M. Omkar staged a walk-out from the House)

శ్రీ ఎ. శ్రీరాములు (ఏలూరు) :— ముఖ్యమంత్రిగారు సమాధానము చెప్పే సమయములో కాస్త గార్డెడ్ గా, రెస్పాన్సిబుల్‌గా పుంటే బాగుంటుంది. చీప్ పాప్యులారిటీ కోసము చేస్తున్నారనడము సబబు కాదు. ఆయన దానిని విత్‌డ్రా చేసుకోవాలి. "మీ కంఫె సెన్సిటివ్‌గా వున్నాను. లప్పకుండా మెజిస్టీరియల్ ఎంక్వయిరీ చేయిస్తాను అంటున్నారు. మెజిస్టీరియల్ ఎంక్వయిరీ ఫార్స్. జుడీషియల్ ఎంక్వయిరీకి ఆర్డరు వేయాలి.

The judicial enquiry will only bring forth the truth. Since he is not prepared for this, as a mark of protest, I am also staging a walk out.

(Sri A. Sriramulu staged a walkout from the House)

మిస్టర్ స్పీకర్ :—ఎవరు వాక్ ఔట్ చేసినా ప్రశాంతముగా వాక్ ఔట్ చేయండి.

శ్రీ ఎ. అప్పన్నదొర :—వారు చీప్ పాప్యులారిటి అన్నారు కాబట్టి నేను చెబుతున్నాను. స్టేటుమెంటు తీసుకొన్నతరువాత సాంబశివరాజుగారు మేడమెట్లు దిగివస్తూ వుంటే డి. యస్. పి. రెండు చేతులూ పట్టుకొని రాజుగారూ నేను మూడున్నర సం లు సర్వీస్ పుట్ అప్ చేశాను. నా జీవితము మీ చేతులలో వుంది. నేను చేసిన పొరపాటును క్షమించి మీరు నన్ను రక్షించాలని వేడ్కారు. అక్కడ సాక్ష్యాలున్నవి. ఇంతవరకూ ఆ మాటను నేను అసెంబ్లీలో పెట్టలేదు. చీప్ పాప్యులారిటీ అన్నారు కాబట్టి చెబుతున్నాను. దానికి బుజువులు, సాక్ష్యాలు వున్నవి.

శ్రీ జె. వెంగళరావు :—ఆయనను రక్షించవద్దు, కాపాడవద్దు, తప్పు చేస్తే ఆయన కూడ పోవలసినదే.

శ్రీ నల్లపరెడ్డి శ్రీనివాసుల్‌రెడ్డి :— అధ్యక్ష, నాలుగున్నర కోట్ల ప్రజలకు అధిపతి అయిన ముఖ్యమంత్రిగారు చాల ఓర్పుగా, శాంతముగా వ్యవహరించ వలసినది పోనిచ్చి, ప్రతిపక్షులవారు ఉద్రేకముగా మాట్లాడినా తాను కోపముగా వుండకుండా వ్యవహరించవలసినది పోనిచ్చి "చీప్ పాప్యులారిటీ కోసము" అని సభ్యులమీద యాస్పెర్షన్స్ వేయడము మంచిది కాదు. ఒక్క వ్యక్తి అయినా వ్యతిరేకముగా చెప్పకుండా, అంతమంది సభ్యులూ ఒక్కుమ్మడిగా జుడీషియల్ ఎంక్వయిరీని కోరుతున్నారు. స్థానిక శాసన సభ్యులు ఫోన్ లో విన్నవారు, పోయి చూసినవారు చెబుతున్నారు. కేవలము అధికారుల మీద ఆధారపడకుండా .... మెజిస్టీరియల్ ఎంక్వయిరీ మీద ఎవరికి నమ్మకము లేదు. స్థానికముగా వున్న ఆర్. డి. ఓ కి అప్పగిస్తారు. అందువల్ల వెంటనే జుడీషియల్ ఎంక్వయిరీకి ప్రకటించండి. నిజముగా నిష్పక్షపాతముగా వ్యవహరించిన వ్యక్తిగా వారు కీర్తి పొందుతారని అర్థిస్తున్నాను.

శ్రీ యస్. పాపిరెడ్డి (కనిగిరి) :—అధ్యక్ష, పోలీసు రాజ్యాన్ని సహిస్తూ ఊరుకొన్నందుకు వారికి వ్యతిరేకముగా నేను కూడ వాక్ ఔట్‌లో పాల్గొంటున్నాను.

(Sri. S, Papi Reddy staged a walk-out)

VOTING OF DEMANDS FOR 1974-75—(DISCUSSION-Contd.)
Demand No. XXVIII - Tribal Welfare
Demand No. XXVII - Social Welfare
Demand No. XXIX - Women & Child Welfare

శ్రీ ఒ. వెంకటసుబ్బయ్య (వెంకటగిరి) :—అధ్యక్షా, ముగ్గురు మంత్రులు ప్రతిపాదించిన డిమాండ్లను బలపరుస్తూ కొన్ని విషయాలను చెప్పదలచుకొన్నాను. సాంఘిక సంక్షేమములోని ప్రధానమైన ఏడు కార్యక్రమాలను గురించి చెప్పారు. నాకు 3 నిమిషాలు టైము యిచ్చారు కాబట్టి వాటిల్లో 1,2 మనవిచేస్తాను. గృహ వసతి గురించి చాలమంది గౌరవసభ్యులు చెప్పారు. 46,713 పూర్తి అయినట్లు, 9,373 ఇళ్ల నిర్మాణములో వున్నట్లు, వారు చెప్పిన లెక్కల ప్రకారము ఆక్రమించ బడిన ఇళ్ల 9685 ఇళ్లు వున్నట్లు చెప్పారు. ఈ ఇళ్లలో చేరేవారికి కావలసిన పద్ధతిలో కట్టకపోవడము ఒకటి, కాలనీస్ కట్టినచోట బావులు త్రవ్వకుండా వుండడం, ఈ కాలనీస్ గ్రామాలకు చాల దూరముగా వుండడము జరుగుతున్నది. బెనిఫిషరీస్ డబ్బు చెల్లించాలి అని మొదట చెప్పకుండా ఇప్పుడు నెలకు 20 రూ. ల చొ. న వసూలు చేయడం చాల అన్యాయము. దీన్ని గురించి ప్రభుత్వమాలోచించాలి. ఈ కాలనీస్ ఎక్కడైతే వున్నవో అ గ్రామాలను జయంతి గ్రామాలుగా సెలక్ట్ చేయ మన్నారు. సమితి ప్రెసిడెంట్సు వారి యిష్టప్రకారము చేశారు. ప్రభుత్వానికి రిప్రజెంట్ చేసుకొన్నా కూడా ప్రభుత్వము దానిని పాటించలేదు.

ఇక, స్కాలర్‌షిప్స్ విషయంలో ప్రభుత్వము విశాల హృదయంతో 80 రూపాయలు చేశారు. గవర్నమెంటు హాస్టల్స్ తీసుకొనేటప్పుడు ఇంత స్ట్రెన్తు వుండాలని చెప్పి మా జిల్లాలో 6 వేల మంది వుంటే దానిని 2,400 లకు పరిమితం చేశారు. తీసుకొనేటప్పుడు ఎంత స్ట్రెన్తు వుంటుందో ఆ స్ట్రెన్తు వుండేట్లు చూడాలని ప్రార్థిస్తున్నాను. ఎలిమెంటరి స్కూల్సులో ఇదివరకు మిడ్డే మీల్స్ వుండేది. అది కాక ఇప్పుడు కేర్ ఇస్తున్నారు. అది సరిగా వుండటం లేదు కనుక తిరిగి మిడ్‌డే మీల్స్ ప్రవేశపెట్టాలని కోరుతున్నాను. రిజర్వేషన్సు 14 పర్సంట్, 4 పర్సంట్ అనేది ఎక్కడా పాటించడం లేదు. నేనొక ప్రశ్న వేస్తే దానికి సమాధానము వచ్చింది. నెల్లూరు జిల్లాలో ఎల్ డి. సి ల విషయంలో కాని, టైపిస్టుల విషయంలో కాని, ఎటెండర్ల విషయంలో కాని 14 పర్సంటు, 4 పర్సంటు ఎక్కడా అమలు జరగడం లేదు కాని ప్రభుత్వం అది ఖచ్చితంగా అమలు జరిగేటట్లు చర్యలు తీసు కోవాలని కోరుతూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను. 9-20 a.m.

శ్రీ వంకా సత్యనారాయణ :—అధ్యక్షా, సోషల్ వెల్ఫేర్‌కు సంబంధించి, వుమన్ వెల్ఫేర్‌కు సంబంధించి, షెడ్యూల్డు ట్రైబ్స్‌కు సంబంధించి మన ఎనంట్లీలో అన్నిపక్షాల సభ్యులు ఏకగ్రీవంగా కొన్ని సమస్యలను ప్రభుత్వ దృష్టికి తీసుకువచ్చారు. ముఖ్యంగా ఇండ్ల స్థలాల విషయంలో ప్రభుత్వం యొక్క లోట్లు అలాగే హాస్టల్స్‌లో విద్యార్థులకు ఇచ్చే ఎకామొడేషన్, ఉద్యోగాలు, రిజర్వేషన్స్ విషయంలో ఏదీ సక్రమంగా అమలు జరుగక పోవడం, బంజరు భూములు పంచడంలో జరుగుతున్న తాత్సారం, ట్రైబల్స్‌కు భూములపై వున్న హక్కులను పునరుద్ధరించక పోవడము వీటన్నిటిపై ఈ హౌస్‌లో ఏకగ్రీవమైన అభిప్రాయాన్ని వెల్లడించడము జరిగింది. ముఖ్యంగా సోషల్ వెల్ఫేర్ డిమాండు నాటికి ఎనభై మంది జనాభా గల

హరిజనులు, అరుంధతి వారు, వెనుకబడినవారు క్రైబర్స్ మీద యొక్క డిమాండు ఇది. ఈ డిమాండుకు మన సాంఘిక సంక్షేమ మంత్రిగారు 11 లక్షలు 26 లక్షలు మాత్రమే ప్రవేశపెట్టారు. కోటి రూపాయలలో నే పుమన్ వెల్ఫేర్‌కు, రెండు కోట్లు ఇతర డిమాండ్స్‌కు పెట్టారు. ఈ డబ్బుతో వారి సమస్యలలో ఒక్కదానిని కూడా పరిష్కరించలేము. ఈ డబ్బు సముద్రములో కాకిరెట్ట మాదిరిగా తక్కువ కేటాయించి మేము సోషలిస్టు సమాజాన్ని స్థాపిస్తాం, అని చెప్పడంలో అర్థం లేదని మనవి చేస్తున్నాను. మనకు స్వాతంత్ర్యం వచ్చి 25 సంవత్సరాలు దాటినప్పటికీ వాస్తవంగా హరిజనులకు, అరుంధతి జాతివారికి, షెడ్యూల్డు క్రైబ్స్‌కు, వెనుకబడిన తరగతుల వారికి స్వాతంత్ర్యం రాలేదు. ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యం మాట అటుంచండి. వారికి సాంఘిక స్వాతంత్ర్యం కూడా రాలేదు. ఈ సమాజంలో, అన్యాయాలకు, పోలీసు వారి దాడులకు, భూస్వాముల దాడులకు గురి అవుతూ తమ జీవితాలకు గ్యారెంటీ లేక ప్రమాదాన్ని ఎదుర్కొంటున్న వర్గాలు అవి. వారిని రక్షించడంలో ప్రభుత్వం ఫెయిల్ అయింది. మన హౌస్‌లోనే వారిపై దాడులు జరుగుతున్న ఘటనలు ఎన్నో వచ్చాయి. కడప జిల్లాలోని రామన్న పల్లిలో జరిగిన ఘటన కడప జిల్లాలో ఒక భూస్వామి చేసులోకి ఆవు పడిందని 60 మంది హరిజనుల ఇండ్లు తగులపెట్టిన ఘటన ఇక్కడ మీ అందరి దృష్టికి తీసుకు రావడం జరిగింది. మొత్తం మన ఆంధ్ర ప్రదేశ్‌లో ఇంకా అర్థ బానిస విధానం కొనసాగుతున్నది. ఇట్లాగే అది కొనసాగితే మన దేశంలో విప్లవం వస్తుందని మనవిచేస్తున్నాను. ప్రస్తుత పాలక వర్గం అగ్ని పర్వతంపై కూర్చున్నది. అది ఎప్పుడు పగులుతుందో చెప్పలేము. అటువంటి దోపిడి విధానం సాగుతున్నది. 26 సంవత్సరాలనుండి దీనిని వీరు అరికట్టలేకపోయినారని చెప్పడానికి విచారిస్తున్నాను. ముఖ్యంగా గ్రామాల్లో నావులు ఇంకా వున్నాయి. 100 రూపాయలు ఆప్పు ఇస్తే సంవత్సరం తరబడి చాకిరి చేయించుకుంటున్నారు. పావలాకూ, అర్ధరూపాయికి ఇండ్లు తగలపెడుతున్నారు. వారికి ప్రభుత్వం రక్షణ ఇవ్వడంలేదు. మంత్రిగారు మొన్న స్వయంగా వెళ్లి చూశారు. నేను చెప్పింది నిజమో కాదో వారి సమాధానంలో చెప్పాలని కోరుతున్నాను. ఇవన్నీ విచారించడానికి ప్రభుత్వం ఒక కమీషన్ వేసి కాని మరో పద్ధతిగా కాని అవలంబిస్తే గ్రామాలలో వారిపై ఎలా దాడులు జరుగుతున్నాయో, డబ్బులు ఇవ్వకుండా ఎలా చాకిరి చేయించుకుంటున్నారో అటువంటి పనులు చేసు నిరాకరిస్తే ఎలా దౌర్జన్యం చేస్తున్నారో తెలుస్తుంది. హరిజనుల ఇండ్ల స్థలాల సమస్య 26 సంవత్సరాలనుండి పరిష్కారం కాకుండావుంది. ఇంకా 25 సంవత్సరాలైనా పరిష్కారం కాదు. వెస్టు గోదావరి జిల్లాలో వది సంవత్సరాల క్రితం హరిజనులు ఇండ్ల స్థలాలకోసం అప్లయి చేస్తే అవి ఇవ్వటానికి కోటి రూపాయలు అవుతుంది. లక్ష రెండు లక్షలు ఇస్తే ఏమవుతుంది? ఎప్పటికి పూర్తి అవ్వతుంది. ఈలోగా ఎంత జనాభా పెరుగుతుంది? భూములు స్వాధీనం చేసుకోటానికి ఎమర్జన్సీ ప్రొవిజన్ వుంది. దానిని ఎక్కడా ప్రయోగించడంలేదు. ఎక్విజిషన్ యాక్టులో కలెక్టరుకు అధికారం వుంది. 25 సంవర్సరాల నుండి ఈ ఇండ్ల స్థలాల సమస్యను పరిష్కరించడానికి భూస్వాములు అడ్డం తగులుతున్నారు. ఎక్కడయినా ఆప్రొవిజన్ ఉపయోగించి వారికి ఇండ్ల స్థలాలు ఇప్పించారా అని అడుగుతున్నాను.

అందుచేత ఆ ఎమర్జన్సీ ప్రొవిజన్స్‌ను అప్లయి చేస్తేనే మీరు అనుకున్న పరిష్కారము 9.30 a.m.
యిండ్లను యివ్వగలుగుతారు. ఈ మధ్యన హరిజనుల యిండ్ల కొరకు పది కోట్లు కేటాయించామన్నారు. యిండ్లు ట్టామన్నారు, ఆ కట్టిన యిండ్లు ఎన్ని సంవత్సరాలు వుంటాయి ? అవి అసలు నివాసయోగ్యమా కాదా అనేది చూచినప్పుడు చాలా యిండ్లు నివాసయోగ్యము కావు. చాలా పోట్ల పడిపోతున్నవి. రెండు మూడు సంవత్సరాలలో శిథిలావస్థలో పడిపోతాయి. యిప్పటికే కూలిపోతున్నవి. అటువంటి ప్రయోజనకర మైన ప్రయోజనము లేదు. మీరు యివ్వదలచుకుంటే, వారికి యిండ్ల స్థలాలు యిచ్చి డబ్బు యిచ్చి వారినే కట్టుకోమనండి, వారే కట్టుకుంటారు అంతేగాని వారి యిండ్లు నీరు తుడిచే విధానము చేపట్టరే యీ పద్ధతి కరెక్టు కాదని మనవిచేస్తున్నాను. పోతే ప్రతి గ్రామములో వెనుకబడినవారు యిండ్ల స్థలాల కొరకు పెట్టుకున్న అప్లికేషన్స్ వున్నవి సెంట్రల్ గవర్నమెంటు స్కీము క్రింద డబ్బు యివ్వబడుతుంది అన్నారు. కాని రెండు జిల్లాలకు మాత్రమే పరిమితం చేశారు. మిగతా రాష్ట్రాన్ని అంతా మినహా యింపు చేశారు, హరిజనుల యిండ్ల సమస్య ఎంత ముఖ్యమో యీ వెనుకబడినవారి యిండ్ల సమస్య కూడా అంతే ముఖ్యము. ఈ 25 సంవత్సరాలలో తిండి పెట్టకపోవచ్చు, వుద్యోగాలు చూపించకపోవచ్చు, నివసించడానికి యిండ్లుకూడా చూపించకపోతే సిగ్గుచేటు అని మనవిచేస్తున్నాను. పోతే హాస్టల్స్ విషయము, మంత్రిగారు గట్టి ప్రయత్నము చేశారు. యీ సమస్యను పరిష్కారము చేయడానికి అనేక కమిటీలను వేశారు, వారు పరిశీలన చేసి రిపోర్టు యివ్వడం జరిగింది. ఆ రిపోర్టు పరిస్థితి ఏమి అవుతుందో చూడాలి ప్రతి కాలేజి వున్నచోట హాస్టలు వుండాలి. ఉన్నదా ? వెస్ట్ గోదావరి జిల్లాలో, 8 కాలేజీలు వున్నప్పటికీ, పాలకొల్లులో ఒక హాస్టలు వుంది. సమస్య ఎలా పరిష్కారము అవుతుంది ? ప్రతి హైస్కూల్ వున్నచోట ప్రతి కాలేజి వున్నచోట హరిజనులకు వెనుకబడిన జాతులవారికి హాస్టలు లేని ఎడల సమస్యలు పరిష్కారము కావు హాస్టల్సులో ఎకామొడేషన్ లేదు. స్త్రీల సంగతి చూస్తే, కనీసము ల్యాట్రిన్స్ లేని హాస్టల్సు వున్నవి. ఈ హాస్టల్సు సమస్యను పరిష్కారము చేయడానికి యిప్పుడు కేటాయించిన డబ్బు ఏ మాత్రము చాలదు మొత్తము వంద కోట్లు యీ డిమాండుకు కేటాయింపు యిచ్చిననాడే యీ సమస్య పరిష్కారము అవుతుంది 11 కోట్లు, 12 కోట్లు యిస్తే ఏ మూలకు సరిపోదని మనవి చేస్తున్నాను వంద కోట్లు గాని వంద 50 కోట్లు గాని యీ డిమాండుకు యిచ్చిననాడే సమస్యను పరిష్కారము చేస్తారు తప్ప డబ్బు లేకుండా కేవలము పుస్తకాలతో కడుపు నింపు తామంటే సాధ్యముగాదని మనవిచేస్తున్నాను. పోతే హరిజనులకు, పంచాయతి సమితులు, జిల్లా పరిషత్తులకు పన్నే ఆదాయములో 10 పర్సంటు ఖర్చు పెట్టాలని వుంది. ఒక్క పరిషత్తు గాని ఒక్క సమితిగాని 15 పర్సంటు ఖర్చు పెట్టిందా అని అడుగుతున్నాను. ఖర్చు పెట్టనప్పుడు ప్రభుత్వము ఏమి చేస్తున్నది ? కండ్లు మూసుకుంటున్నది, వారికి అపీలు చేస్తున్నది, 15 పర్సంటు కేటాయించారా, ఖర్చు పెట్టారా, ఖర్చు పెట్టకపోతే, ఖర్చు పెట్టండి అని సమితి ప్రెసిడెంట్సుకు, పరిషత్తు చైర్మన్‌కు హరిజనులు, వెనుకబడినవారు అంటేనే అసహ్యం, వారికి న్యాయంగా రావలసిన వుద్యోగాలే యివ్వడం లేదు, ఏ జిల్లా పరిషత్తు గాని ఏ సమితిగాని వారికి రావలసిన రిజర్వేషన్‌ను పూర్తి చేయలేదు, మీ దగ్గర లెక్క వుంటే చెప్పండి, లేదని నేను రుజువు చేయగలను. అందుకని ఏ జిల్లా పరిషత్తు అయితే, ఏ సమితి అయితే 15 పర్సంటు

రోడ్సు నిర్మాణము కొరకు, ఎలక్ట్రిసిటి, బావుల కొరకు, చెరువుల కొరకు ఖర్చు పెట్ట వలసింది ఖర్చు పెట్టలేదో, వారికి యిచ్చే గ్రాంట్సులో రాష్ట్ర ప్రభుత్వము యిచ్చిడిసే దాని తీసి యీ డెవలప్ మెంటు కార్యక్రమాలకు కార్పోరేషన్‌కు యిచ్చిన రోజే 15 పర్సంటు ఖర్చు పెట్టడం జరుగుతుంది గతములో ఖర్చు పెట్టినది వుంటే, జనరల్ ఫండు నుండి తీసుకుంటేనే యీ సమస్యపరిష్కారము అవుతుంది. హరిజనులకు కేటాయించిన యిండ్ల స్థలాలను జిల్లా పరిషత్తులు సరఫరా చేస్తున్నాయి, వారికి యిస్తానని ఘటనలు వున్నవి. ఈ 15 పర్సంటును రాష్ట్ర ప్రభుత్వము యిచ్చినదే తగ్గించుకొని కేటాయించి కార్పోరేషన్‌కు యిస్తే తప్ప దాని ఉపయోగపడని మనవిచేస్తున్నాను. పోతే మహిళా సంక్షేమము కొరకు కోటి రూపాయలు ఖర్చు యిచ్చారు జనాభాలో నూటికి 50 మంది కంటే ఎక్కువగా స్త్రీలు వున్నారు. అందులోను వెనుకబడిన వర్గాలవారు షెడ్యూల్డు కులాలు షెడ్యూల్డు ట్రైబ్స్ కు చెందినవారు నూటికి 60 70 మంది వున్నారు. ఈ మహిళా పునరుద్ధరణ కొరకు కోటి రూపాయల ఖర్చు, అందులో 50 లక్షలు అడ్మినిస్ట్రేషన్ క్రింద పోతాయి దాని కొరకు ఒక మంత్రి పదవిని యిచ్చారు. అడవారిని శాటిస్‌ఫై చేయడము కొరకు మంత్రిపదవి యిచ్చారు, వారికి డెవలప్ చేయడము కొరకు డబ్బు ఏది? చిన్న మొన్న లిటికి యిచ్చిన డబ్బు యివ్వలేకపోయారు. ఈ సంక్షేమము కొరకు యీ డబ్బు సరిపోదని మనవి చేస్తున్నాను అన్నింటికంటే ముఖ్యమైనది ఆంధ్రదేశంలో వాడా ప్రాంతాలలో షెడ్యూల్డుట్రైబ్సు వారు వున్నారు, వారు చాలా వెనుకబడి వున్నారు. వారి విషయములో ప్రభుత్వములో వున్నవారు అనేక వుపన్యాసాలు యిస్తున్నారు, నక్సలైట్సు వున్నారని క్లాసిఫికం చేస్తారు సాంఘికంగా ఆర్థికంగా వారు వెనుకబడి వున్నారు. నక్సలైట్సును తొలగించి, వారి అభివృద్ధి కొరకు ప్రణాళిక పేగాము అంటున్నారు, ఈ షెడ్యూల్డుట్రైబ్సువారి ఆస్తులను పైకులాలవారు లక్షల ఎకరాలు కాజేస్తే ఎన్ని ఎకరాలు తిరిగి వారికి యిప్పించగలిగారు? రాష్ట్రములో బంజరు భూములు వున్నవి. వారికి యిచ్చారా? యివ్వలేదు కనీసము వారికి మా భూమి పోయిందని చెప్పడమే భయము, షెడ్యూల్డు ట్రైబ్సు ఆస్తులకు సంబంధించి 250 కేసులు ఒక్క గోదావరి జిల్లాలో వుంటే యిప్పటికి మూడు సంవత్సరాలు అయింది పరిష్కారము కాలేదు ఏలూరుకు వాయిదా వేస్తారు కొవ్వూరుకు వాయిదా వేస్తారు వారిపద్ద డబ్బు వుండదు. క్రిందినుండి పైదాకా త్రిప్పుతారు, ఇది భూమి రాదని వూరుకోవడం జరుగుతుంది దానికి కారకులు అయినవారిమీద చర్యలు తీసుకోవాలి లేబరు కమిటీస్‌ను వేశారన్నారు, రోడ్సు నిర్మాణం చేయాలన్నారు మైనర్ యిరిగేషన్ డెవలప్ చేయాలన్నారు, వారి చదువులు అభివృద్ధి చేయాలన్నారు, యిన్ని చెప్పినా కనీసము ప్రతి గ్రామములో ప్రభుత్వము ఒక ఆశ్రమ స్కూల్‌ను అయినా పెట్టగలిగిందా? కోటానుకోట్ల రూపాయలు కేటాయించారు కొండ్సు లేనిదే షెడ్యూల్డు ట్రైబ్సు డెవలప్ కాదు, రోడ్సు నిర్మాణము కొరకు మైనరు యిరిగేషన్ కొరకు ఎంత డబ్బు కేటాయించారు? కోఆపరేటివ్స్ ద్వారా ఎంత డబ్బు యిస్తున్నారు? వారి కొరకు కేటాయించిన డబ్బు బ్లాకులోకి పోతున్నది, సొసైటీలలో వారి పేర వ్రాసి డబ్బు తీసుకుంటున్నారు యీ షెడ్యూల్డు జాతులను డెవలప్ చేయడము కొరకు ప్రభుత్వము పూనుకోవాలి, జరుగుతున్న కార్యక్రమాలకు మంత్రులు యిచ్చే వుపన్యాసాలకు ఏమి పొంతన లేదని

మనవి చేస్తున్నాను. ఫండమెంటల్‌గా మార్పులు తీసుకురావాలి, వెనుకబడినవారికి, హరిజనులకు యిండ్ల స్థలాలు యిస్తామని చెప్పి ఓట్లు సంపాదిస్తామనుకున్నా, నక్సలైట్సును ఎదుర్కొంటామని షెడ్యూల్డుకైబ్సుకు చెప్పినా అది కేవలము భ్రమలో వుండడం అవుతుంది భవిష్యత్తులో యీ పర్గాలు అన్ని ఏ మైనా తిరుగుబాటు చేస్తే పేక మేడల్లాగా యీ ప్రభుత్వం పడిపోతుందని మనవి చేస్తున్నాను. మీరు వారిని నెగ్లెక్ట్ చేస్తున్నారు. అట్లా నెగ్లెక్ట్ చేయకూడదని మనవి చేస్తూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను

శ్రీ బి శ్రీరామమూర్తి :— అధ్యక్ష, చాలామంది సభ్యులు యీ చర్చలో పాల్గొని చాలా ప్రధానమైనటువంటి సూచనలెన్నో చేశారు పీర్ సెక్షన్స్ అభివృద్ధి పట్ల సంక్షేమంపట్ల శ్రద్ధ తీసుకోవాలని అందరు చెప్పారు వారికి నా హృదయ పూర్వక అభివందనలు. ఆఖరుని మాట్లాడుతూ వంకా సుబ్బనారాయణగారు చేసిన చాలా ముఖ్యమైనటువంటి సూచనలు కొన్నింటిని మాత్రము ప్రస్తుతము ఉటంకించి నా ప్రసంగాన్ని ప్రారంభించాలనుకుంటున్నాను. వారు అన్నింటికంటే ముఖ్యం యిండ్ల స్థలాల గురించి చెప్పారు. ఆ విషయంలో ప్రభుత్వము చేసిన పనులు, వాటి గురించి వత్తిడి తెచ్చి వారు తమ ప్రసంగములో పేర్కొన్నారు అది సహజమే తమకు తెలుసు. ప్రభుత్వము యీ మధ్యన యిండ్లస్థలాల పంపిణీ గురించి ప్రత్యేక శ్రద్ధ వహించడమే గాదు దాని గురించి క్రాష్ ప్రోగ్రామ్ వేసుకున్న విషయము తమకు తెలియనిదిగాదు. ఇందునిమిత్తము ప్రభుత్వము కేటాయించిన మొత్తము మాత్రము చెప్పుకోదగిన మొత్తము గాదని అంగీకరిస్తాను. ఒకటిన్నర కోట్లు కేటాయించారు, అందులో హరిజనులకు 1.25 కోట్లు పోతే మిగతాది గిరిజనులకు చక్కుతుంది. అంతటితో అది ఆగిపోతుందని అనడానికి వీలులేదు, యిది మొదటి దశలో కేటాయించిన మొత్తము, అంతకుమించి అదనపు సౌకర్యము కావలసివచ్చినప్పుడు అది కూడా కేటాయించడం జరుగుతుందని ముఖ్యమంత్రిగారు చేసిన ప్రకటనను యీ సందర్భములో తమ దృష్టికి తెస్తున్నాను. ప్రస్తుతము భారీ ఎత్తున ప్రతి గ్రామములో యీ కార్యక్రమము కొనసాగాలని యీ కార్యక్రమము చేపట్టబడుతుందని యీ సందర్భంలో మనవి చేస్తున్నాను. పోతే వారు చెప్పింది షెడ్యూల్డుకైబ్సుకు సహాయము అందడములో లోపాలు వున్నాయి అని, ప్రొసీజరులో గడబిడలు వున్నాయని, అది లేకుండా చూడాలనే దానితో నేను అంగీకరిస్తున్నాను. అందుకు అనేక చర్యలు తీసుకోవడమయిందని మనవిచేస్తున్నాను. ఇవన్నీ ఒకే 9-40 a,m, శాఖ ద్వారా యీ కార్యక్రమం చేయాలనే సంకల్పం ప్రభుత్వానికి ఉంది. దానికి సంబంధించి ఉత్తరువులుకూడా ఇచ్చామని మనవిచేస్తున్నాను. యీ కార్యక్రమం నిర్వహించడానికి సిబ్బంది కావాలంటే కొత్తగా ఉద్యోగాలు కల్పించనవసరంలేదు, ఉన్న వారినే ఉపయోగించుకునే విధంగా బ్లాక్ లెవెలులో ఉన్న పి.ఆర్.ఒస్ మొదలయిన వారికి యీ పనులు అప్పగించడమయింది. డిస్ట్రిక్టు సోషల్ వెల్‌ఫేర్ ఆఫీసర్సు ఉన్నప్పుడు ఇద్దరునూ పనిచేయమని చెప్పాము. యీ రకంగా పనులు అప్పగించి తొందరగా చేయాలని ప్రభుత్వ ఉద్దేశమని మనవిచేస్తున్నాను. కొంతమంది సభ్యులు చెప్పారు. ఇది కేవలం కొన్ని గ్రామాలకు పరిమితమన్నారు. కాని యీ కార్యక్రమం కొన్ని గ్రామాలకు ప్రాంతాలకు పరిమితం కాలేదు. అన్ని సమితులలోనూ

అన్ని జిల్లాలోనూ యీ కార్యక్రమం యూనిఫారమ్‌గా చేస్తున్నామని మనవిచేస్తున్నాను. ఒకే సమితిలో జరిగిందని మరొక చోట అశ్రద్ధ చేస్తున్నారనేది లేకుండా అన్ని ప్రాంతాలకు సమగ్రంగా యూనిఫారమ్‌గా చేయమని ఉత్తర్వులు జారీ చేశామని మనవిచేస్తున్నాను. ఒకటి రెండు మరొకటి చెప్పి కావచ్చు అంతేకాని అశ్రద్ధ ఉండదు. కేపిటల్ పనిష్మెంట్‌లోనూ ఎల్లోరంగు యీ గ్రామానికి పట్టడానికి చాలా దూరంలో ఇళ్ళ స్థలాలు ఒకప్పుడు ఇచ్చేవారని అన్నారు. ఇప్పుడు అటువంటి పరిస్థితి లేదు. గ్రామాలకు ఆనుకుని ఉన్న స్థలాలు చూశాము.

శ్రీమతి జె. ఈశ్వరీబాయి (ఎల్లారెడ్డి): అధ్యక్ష, నా పేరు పిలవండి....

మిస్టర్ స్పీకర్: మీరు ఇంటరప్ట్ చేయండి వారి ధారప్రవాహంగా ఆగుతుంది. తరువాత లేవగండి.

శ్రీ బి. శ్రీరాములు: పెనుగొండ ఎర్రంవారి గురించి అశ్రద్ధ చేస్తున్నట్లుగా కొంతమంది సభ్యులు చెప్పారు. వారి గురించి ప్రత్యేక శ్రద్ధ తీసుకుంటున్నాము. ప్రతి అయిదు ఇళ్ల స్థలాలలోనూ ఒక స్థలము బాక్‌వర్డ్ వారికి ఇవ్వాలని 20 సూత్రము ప్రకారం వారికి ఇవ్వాలని రాష్ట్రం మొత్తంమీద ప్రతి గ్రామంలోనూ అలాగే చేయాలని ఉత్తర్వులు జారీచేయబడ్డాయని మనవి చేస్తున్నాను. జాప్యం చేయకుండా అర్జీలను చూసి ప్రతి ఒక సందర్భంలోనూ, ఆ ప్రకారంగా అర్జీలు చూసి చేయవలసిందని ఉత్తర్వులు ఇవ్వబడ్డాయని మనవి చేస్తున్నాను. ఆ ప్రకారంగానే కార్యక్రమం చేస్తున్నారు. అంతే కాకుండా లాండు సీలింగు ఆక్టు ఉన్నప్పుడు దాని ప్రకారంగా యీ కార్యక్రమం చేయడం సాధ్యం కానప్పటికి దానిగురించికూడా ఉత్తర్వులు జారీచేశాము. లాండు సీలింగు ఆక్టు ఉన్నప్పటికి హరిజనులకు ఇళ్ళస్థలాల అక్విజిషను ప్రొసీడింగ్సు ఇన్‌స్టిట్యూట్ చేయాలని చెప్పడం జరిగింది. లాండు సీలింగు ఆక్టు ఉన్నప్పటికి యీ కార్యక్రమం చేస్తారని మనవిచేస్తున్నాను. కేవలం ఆక్టు నిరర్థకం చేయడం కాకుండా సాధ్యమయినంతవరకూ యీ కార్యక్రమం చేస్తారు. కేవలం స్థలం ఇస్తే చాలదు. వారికి ఇళ్లు కట్టి యివ్వాలని ప్రభుత్వం వేస్తున్న పథకాలగురించి అందరకూ తెలుసు. ఇప్పటికి 55 వేల ఇళ్ళలో 45 వేల ఇళ్లు పూర్తిచేశామని ఇంకా 9 వేల ఇళ్లు పూర్తిచేయవలసి ఉందని మనవిచేస్తున్నాను అవికూడా త్వరలోనే పూర్తిచేస్తారు. ఇళ్లు కట్టించి ఇవ్వాలనే కార్యక్రమంతోనే పనిచేస్తున్నాము. కేవలం స్థలం ఇచ్చినందువలన ప్రయోజనంలేదు, ఇళ్లు కట్టుకోడానికి ఆర్థిక సహాయంకూడా చేయాలని మిత్రులు కొంతమంది చెప్పారు. అది నిజమే. వారికి వంద రూపాయలు యిస్తే అది చాలదు. కొన్నిచోట్ల అదికూడా ఇవ్వడంలేదు. మూడు వందల రూపాయలు ఉండాలని కొంతమంది చెప్పారు. నిజమే: పెంచవలసిన అవసరంలేదని అనడం లేదు. యీ విషయంలో కొద్ది రోజులలో నిర్ణయం తీసుకోబడుతుంది. స్థలం ఇస్తే మన కార్యక్రమం నిరర్థకమవుతుంది. అందుచేత ఇచ్చిన స్థలం నిరుపయోగం కాకుండా మనం డబ్బు ఇవ్వాలి. యీ విషయంలో ప్రభుత్వం అశ్రద్ధ చేయడంలేదు. హరిజనులకు వేరే డిపార్టుమెంటు ఉండాలని, బాక్‌వర్డ్ క్లాసెస్‌కు వేరే డైరెక్టరేటు ఉండాలని కొంతమంది సభ్యులు చెప్పారు. నా బడ్జెటు ప్రసంగంలో వీటికి అవి

విడదీయడానికి ప్రయత్నం చేశాను. మొత్తం అన్ని వివరాలు చెప్పాను. ఏ విధంగా ప్రయత్నం చేశామో లదిక్కూడా పేర్కొనడం జరిగింది. ఇప్పుడు అడ్వయిజరీ కమిటీస్, కన్సల్టేటివ్ కమిటీస్ వేసినప్పుడు హరిజనులకు బాక్వర్డు వారికి వేరే కమిటీస్ వేశారు బడ్జెట్‌లో హాస్టల్సుకు స్కాలర్‌షిప్స్‌కు వేరువేరుగా కేటాయించ బడింది. అంతేకాకుండా బ్లాక్ ఎట్ క్లాస్ వారి శ్రేయస్సుకు ఒక జాయింటు డైరక్టరును వేసి వారికి ఆ బాధ్యత అప్పగించడమయిందని మనవిచేస్తున్నాను. హరిజనులకు, బాక్వర్డు క్లాస్ వారికి ప్రత్యేక శ్రద్ధ వారి విషయంలో చూపిస్తున్నాము మరొక ముఖ్యమయిన విషయం. ఇళ్ళ స్థలాల విషయంలో జాప్యం చేస్తున్నారన్నారు. పిటిషన్సు పెట్టుకుని కాళ్ళు అరిగేట్లుగా తిరగవలసి వస్తోందని పిటిషనులు ఎందుకు పెట్టాలి అని కొంతమంది సభ్యులు అన్నారు. అందుకనే ప్రతి ఒకరికి ఇళ్ళు కావాలంటే అందరకూ ఇళ్లు ఇవ్వాలనుకున్నప్పుడు వారు పిటిషనులు ఎందుకు పెట్టాలి అనే ఉద్దేశంతో ఇళ్ళు లేనివారి దగ్గరకూ మనమే వెళ్ళవచ్చు పిటిషనులు అవసరం లేకుండా మనమే ప్రతి గ్రామంలోనూ ఎంతమంది ఇళ్ళు కావలసినవారున్నారు, ఎంత మందికి ఇచ్చాము, ఇంకా ఎంతమందికి ఇళ్లు ఇవ్వాలి అనే ఒక సర్వేకూడ చేస్తున్నా మని మనవిచేస్తున్నాను. ఎప్పటికప్పుడు యీ విషయంలో ప్రోగ్రెస్ చూస్తున్నాము. మన ఆర్థిక పరిస్థితి చూచి ముందుకు పురోగమించాలని ఉంది హరిజనులకంటె ఇంకా ఇళ్లులేని పేదవారు వున్నారు. వారికికూడా ఇళ్లు ఇవ్వాలి. దానికోసం కేంద్ర ప్రభుత్వంవారు ఒక పథకం పెట్టారు. ఆ విషయంలో ప్రభుత్వం కొంతవరకూ సఫలీకృతమయిందని మనవిచేస్తున్నాను. హైదరాబాదు జిల్లా, కర్నూలు జిల్లా, కడప జిల్లా, అదిలాబాదు జిల్లాలకు యీ పథకం వర్తింపచేస్తున్నాము. హైదరాబాదు జిల్లాకు రూ. 97,91,000 లు, కర్నూలు జిల్లాకు రూ. 2 65,92,000 లు కడపజిల్లాకు రూ. 1,27,89.000 లు, అదిలాబాదుజిల్లాకు రూ. 97,45,000 లు మంజూరు చేశారు కేంద్ర ప్రభుత్వంవారు కొంతవరకూ రిలీజు చేశారు. 33 లక్షల రూపాయలవరకూ యిచ్చారు. ఇంకా రావలసివుంది. జిల్లా తరువాత జిల్లా పూర్తి చేయాలని ప్రయత్నం చేస్తున్నామని మనవిచేస్తున్నాను. ఇళ్ళే కాకుండా ప్రతుకుతెరువు కూడా వారికి కావలసివుంది. హరిజనులకు ఒక కార్పొరేషను పెట్టారు. షెడ్యూల్డు కాస్టు ఫైనాన్‌షియల్ కార్పొరేషను అని ఉంది. వారంతా హరిజనులు ఇతర వెనుకబడ్డ తరగతులవారూ వారు పనిచేసుకోడానికి వారి ఎకనమిక్ బొజిషను దృష్టిలో పెట్టుకుని యీ కార్పొరేషనువారు వ్యవహరిస్తారు. ఇన్ని కోట్ల రూపాయలు వీరికోసం ఖర్చు చేశామనే కాకుండా ఎంతమందికి ఎంతవరకూ మనం వారికి ఎకనమిక్ సపోర్టు ఇచ్చాము అనేది కూడా చూడాలి. ఆ రకంగా ఇన్ని లక్షలు, ఇన్ని కోట్లు ఖర్చు చేసామనికాదు. 9.50. a.m.
ఎంతమంది హరిజన కుటుంబాలకు ఈ ఎకనమిక్ సపోర్టు చేసామనేటటువంటిది చూడాలి. వారి ప్రతుకును బాగు చేయడానికి ప్రయత్నం చేయాలి. ఆ రకంగా చేసేదానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నాము. ఫ్యామిలీ అంతా కవర్ కావాలనే ఉద్దేశ్యంతో ఒక పథకం తెస్తున్నామని మనవిచేస్తున్నాను. రాష్ట్రంలో 12 లక్షల హరిజన కుటుంబాలు ఉన్నాయి. ఏ సంవత్సరానికి ఎంతమందిని కవర్ చేసాము అని చూడాలి. మనం చేసినటువంటి పనులవల్ల ఎంత ప్రయోజనం వారికి చేకూరిందని తెలుసుకునే ఉద్దేశ్యంతోనే దీనిని చేయడం జరుగుతున్నది. అయితే ఈ కుటుంబాలలో కొంతమంది యూనిమల్ హజ్‌బెండరీ, మరికొందరు పెల్ల్ ఎంప్లాయిమెంటు ఈ

రకంగా 3, 4 కాటగిరీలు క్రింది మొత్తం హరిజనులను ప్రతి గ్రామంలో డివైడ్ చేసుకొని ఈ సంవత్సరం ఎంతమందిని కవర్ చేస్తామో, వచ్చే సంవత్సరం ఎంతమందిని కవర్ చేస్తామో లెక్కలు చేసుకోవాలనే ఉద్దేశ్యంతోనే ఒక రకమైనటువంటి సర్వే చేస్తున్నామని మనవిచేస్తున్నాను. ఏ వృత్తి క్రింద, ఏ కాటగిరీ క్రింద ఎంతమందికి ఏఏ పనులు చూపించవచ్చు అన్నది లెక్కలు చేస్తున్నాము ఆ రకంగా చేసినప్పుడు మొత్తం హరిజన కుటుంబాలను మనం కవర్ చేసే పరిస్థితి ఏర్పడుతుందనే ఉద్దేశ్యంతో ఈ కార్యక్రమం జరుగుతున్నది. దీనివల్ల మనం స్కీము ఇచ్చాము అంటే జరిగిపోయే పని కాదు. దానికి ఫాలో అప్ ప్రోగ్రాం కావాలి. దీనికి ఎవల్యూషను మెషినరీ ఉండాలని మేము అనుకొంటున్నాము. ఇందులో ఎవల్యూషను కూడా ఒక భాగంగా ఉంటుందని ఈ సందర్భంలో మనవి చేస్తున్నాను. హరిజన అభ్యుదయానికి సంబంధించి వివిధమైనటువంటి ఏజన్సీలు ఫీల్డులో ఉన్నాయి. వారందరూ రకరకాలైన పద్ధతులలో సహాయం చేస్తున్నారు. అనేక రకాలైనటువంటి ఏజన్సీలను ఒకే మనిషికి సహాయం చేస్తే ఏమి బాగుంటుంది? అలా చేస్తే కవరేజి తక్కువ అయిపోతుంది. ఎక్కువ మందికి సహాయం చేయాలి కాబట్టి ఎవరికి ఏ రకమైనటువంటి సదుపాయం ఏ సంస్థ చేసినా ఒక ఏజన్సీ ద్వారా మాత్రమే అది డిస్ట్రిబూట్ కావాలి. జిల్లాలలో కూడా ఆ రకంగానే జిల్లా కలెక్టరు అధ్వర్యాన నడుస్తున్నటువంటి కార్పొరేషను విభాగానికి సంబంధించి పూర్తి వివరాలు వారికి అందజేయాలనే రూపంలో మొత్తం అందరికీ జరిగేటటువంటి పరిస్థితి ఏర్పడాలని ఉంది. దీని నిమిత్తం 24 స్కీమ్సు అప్పుడే కార్పొరేషను వాళ్ళు తయారు చేయడం జరిగింది. దేశం మొత్తం మీద రెండు రాష్ట్రాలలోనే కార్పొరేషన్సు ఉన్నాయి మన రాష్ట్రం మూడవది. అయితే ఆ రెండు రాష్ట్రాలకన్నా భారీ ఎత్తున హెచ్చు మొత్తాలతో ఈ కార్యక్రమం మన రాష్ట్రంలో జరుగుతున్నదని మనవిచేస్తున్నాను. బ్యాక్‌వర్డు క్లాసులకు ప్రత్యేకించి ఒక కార్పొరేషను దేశం మొత్తంలో ఎక్కడా లేదు. మొట్ట మొదట మన రాష్ట్రంలోనే ఆటువంటి కార్యక్రమం జరుగుతుందని మీద్వారా ఈ సభ దృష్టికి తీసుకొని వస్తున్నాను. ఇది పెద్ద ఉద్దేశ్యంతో, ఒక మంచి ఆశయంతో జరుగుతున్నదని మనవిచేస్తున్నాను. ఇది హరిజనుల కోసం వేరొక ప్లాను. ప్లాన్ ఇన్ ప్లాన్ దాదాపు ఒక కోటి 34 లక్షల రూపాయలవరకు వీరి చేతులలో ఉంటుందనే అభిప్రాయం మాకు కనిపిస్తున్నది ఇంకా పెరిగే అవకాశం ఉంది కాని అంతకన్నా తగ్గే పరిస్థితి లేదు. దీనికి 5 రెట్లు బ్యాంకునుంచి డబ్బు తీసుకొని వచ్చినప్పుడు దాదాపు 7, 8 కోట్ల వరకు సులువుగా అవుతుంది. ప్రతి జిల్లాకు 30 లక్షల రూపాయలు ఇవ్వవచ్చు అనేటటువంటి ఆశ కలుగుతున్నది. ఒక సంవత్సరంలో 30 లక్షల రూపాయలు ఒకే జిల్లాలో కేవలం హరిజనుల కోసం మాత్రమే ఖర్చు పెట్టే సావకాశం ఉన్నప్పుడు వారు బాగుపడే అవకాశం ఉంటుంది. ఇవాల్యూయేషను చాలా ప్రధానమైనటువంటి భాగంగా నేను భావిస్తున్నాను. ఇళ్ల నిర్మాణ విషయంలో హౌసింగు ఫెడరేషను తరపున కట్టినవి బాగోలేదు. అందుచేత ఎందుకు ఇవాల్యూయేటు చేయకూడదు? దానిని గురించి ఇవాల్యూయేషను చేయాలని చెప్పి తీర్మానాలు జారీచేయడం జరిగింది. దానిసందర్భంలో ఇవాల్యూయేషను జరుగవలసివుంది

తరువాత లాండు ఎసైన్‌మెంటు విషయంలో చెప్పవలసి ఉంది. మనం లాండు ఇచ్చాము. ఇప్పుడు ఆ లాండు ఎంతమంది అనుభవిస్తున్నారు? వారి చేతులలో ఉందా? అనేటటువంటి విమర్శలు రావడం జరిగింది. ఇందులో నిజం కూడా లేకపోలేదు అందుచేత ఇది కూడా ఇవాల్యూయేటు చేసే నిమిత్తం ప్రయత్నం చేస్తున్నాము. మొత్తం రాష్ట్రం అంతా జరిగినా జరుగక పోయినా రెండు జిల్లాలలో ఇవాల్యూయేట్ చేయాలని ఉత్తర్వులు జారీ చేయడం జరిగింది. అవి - ఆదిలాబాదీ జిల్లాలలో ట్రైబల్స్‌కు ఇచ్చినటువంటి భూములకు సంబంధించిన మేరకు, కృష్ణా జిల్లాలో హరిజనులకు ఇచ్చినటువంటి భూముల మేరకు, వేరే మెషినరీని పెట్టి దానిని చేస్తారు. ఓల్డు ఏజి పెన్షను నిమిత్తం సంవత్సరానికి 70 లక్షలు కేటాయించుకొని కూర్చున్నాము, అయితే అందులో ఎంతమంది ముట్టిందని తెలుసుకునే నిమిత్తం అది కూడా ఇవాల్యూయేటు చేయాలని గవర్నమెంటులో ఉన్న ప్లానింగు విభాగానికి వ్రాయడం జరిగింది. అది కూడా జరుగుతుందని మనవిచేస్తున్నాను. స్లేవ్ లేబర్ వంటిది ఉందని శ్రీ వంకా సత్యనారాయణగారు అన్నారు మొన్న నేను రామన్నపల్లి ఇళ్ళ దహనం కేసు సందర్భంగా వెళ్ళి వచ్చి నేను గ్రహించినది శాసనసభముందు ఉంచడానికి ప్రయత్నం చేసాను. అక్కడ ఉన్నటువంటి సోషియోఎకనమిక్ కండిషన్సును మీరు తెలుసుకోవలసినటువంటి అవసరం ఉందని అక్కడ ఉన్న స్థానిక అధికారులకు చెప్పి వచ్చాను అని మనవిచేస్తున్నాను. సరైనటువంటి ప్రాతిపాదిక మీద అది నడిపించడానికి ప్రయత్నం చేయడం గురించి ఆలోచన చేస్తున్నామని మనవి చేస్తున్నాను. కడపజిల్లాలా ఇంకో ఉదంతం ఉంది. అక్కడ ఎన్నోహర్దర్సు జరుగుతున్నాయి కొన్ని సెలక్టు ఏరియాస్‌లో దీనిలో ఎవరు ఇన్‌వాల్వు అవుతున్నారు ఎవరెవరు దీనికి కారణం, అక్కడ ఉన్నటువంటి సోషియో ఎకనమిక్ కండిషన్సు ఏమిటో తెలుసుకోవానికి ఇండిపెండెంటు బాడీసుచేత స్టడీ చేయిస్తే బాగుంటుందని ఆలోచన చేస్తున్నాము. ఈ రకంగా ఎప్పటికప్పుడు ఈ ఆర్థిక సాంఘిక పరిస్థితులను తెలుసుకొనే నిమిత్తం కొంత మందికి అప్పగించాలని ఉందని మనవిచేస్తున్నాను. తరువాత ఫిజిక్లీహాండికాప్‌డు పెర్సన్సు ఉన్నారు. వారు ఎంతమంది ఉన్నారో చెప్పడం కష్టం. ఎవరు ఏమి చెప్పినా అది పూర్తిగా నూటికి నూరుపంతులు కరక్టు అని నేను చెప్పలేను. కాని ఏమైనా అసలు ఫిగర్సుకావాలి బెగ్గర్స్ ప్రోబ్లమ్‌ను సాల్వుచేయాలని ఉద్దేశ్యం ఉన్నా అసలు ఫిగరు తెలియాలి. ఇతర రాష్ట్రాలలో, ఇతర దేశాలలో జరుగుతున్నటువంటి విధానాలు చూడాలి. దానికి కూడా సరైన విధానాలు చూడడానికి ప్రయత్నం జరుగుతున్నదని మనవిచేస్తున్నాను. తరువాత హాస్టల్సు గురించి స్కాలర్‌షిప్సు గురించి వివరిస్తాను. హాస్టల్సుకు సంబంధించిన మేరకు ఇప్పుడు చాలామంది సభ్యులు చెప్పారు. వారు పెట్టినటువంటి హాస్టల్సు సంఖ్య చాలదన్నారు. అది నిజమే. ప్రతి కాలేజీలోను, ప్రతి హైస్కూలులోను ఒకటి ఉంటే మరి సంతోషం. అసలు హాస్టల్సు ఉన్నా లేకపోయినా ప్రతి మనిషికి తనమీద తాను బ్రతకగల శక్తి వస్తే చాలా బాగుంటుంది. ప్రస్తుతం అంత శక్తి అయితే లేదు. అక్కడ ఉన్న పరిస్థితి ఇది. ఉన్నదానిలో ఏమి చేయగలమో దానిని గూర్చి చెబుతాను. శ్రీ వంకా సత్యనారాయణ గారికి సోషలిజం అనే పేరు ఇందులో కనిపిస్తే ఎందుకో కోపం వచ్చింది. కేవలం ఒక డిపార్టుమెంటు ఇంకో 2, 3 కోట్ల రూపాయలు పెంచితే మరుక్షణం సోషలిజం వస్తుందని అసలు అనుకోవడం లేదు. అన్ని శాఖలు చేస్తే అభివృద్ధి జరుగుతుంది కాని ఒక్క శాఖ వల్ల ఏమి కాదు. ఈ శాఖ చేసేది కూడా విజ్ఞాన వసతులు,

ఉద్యోగ వసతులు. ఈ హరిజనులకు, బ్యాక్‌వర్డ్ తరగతులకు సంబంధించిన మేరకు చేస్తుంది. అది అయినా ఎకడమిక్ డెవెలప్‌మెంటు స్కీమ్స్‌ను ఇతర డిపార్టుమెంట్సు చేస్తాయి మొత్తం ప్రభుత్వ శాఖలన్నీ కలిసి చేసిన, చేయబడిన ఈ పేద ప్రజల అభివృద్ధి కోసం చేసే ప్రయత్నంవల్ల వీరు బాగు పడరాదు కాని కేవలం దీనివల్ల మాత్రమే జరుగుతుందని నేను అనుకున్నానని కూడా చెప్పడం లేదు మేము కొన్ని భాగాలు మార్చిమే చూస్తున్నాము. అంగన్‌వాడీ సదుపాయం, స్కాలర్‌షిప్ సదుపాయం, ఫ్రీ మిల్క్, గుడ్డు, శాండి గోవ్డు అండ్ మొబైల్ రిటార్డెడ్ సచ్ ఆన్‌ఫార్చ్యునేటెడ్ పీపుల్ గురించి ఏమిటి? ఈ విధంగా కొందరికి స్పెషల్ ప్రోజక్టు స్కీమ్సు ఉన్నాయి. ఆ మేరకు మార్చిమే ఇందులో ఉండి కాని మొత్తం ఆల్‌రౌండ్ ప్రోగ్రెస్ ఒక్క డిపార్టుమెంటులో రిఫ్లెక్టు చేయడం సాధ్యం కాదు.

10-00 a.m. అయితే ఈ హాస్టల్సుకు సంబంధించినంతవరకు ఇప్పుడు మేము అనుకొన్నాము, ప్రతి జిల్లాకు ఒక గర్ల్స్ హాస్టల్సు పెట్టాలని, ఆనపిల్లలకు ప్రతి జిల్లాలోను ఒక కాలేజి హాస్టలు ఉండాలని అనుకున్నాము ఈ సంవత్సరముతోనే ఆ కార్యక్రమము జరుగుతున్నది. కన్‌స్ట్రక్షన్ ఆఫ్ హాస్టల్స్‌కు ఈ సంవత్సరము 32 లక్షల రూపాయలు పెట్టుకొన్నాము, దాన్ని గురించి కొంత పని చేయడం జరుగుతుంది. తరువాత చాలచోట్ల అమెనిటీస్ నోచుకోక కూడా ఉంది దీన్ని గురించి క్షుణ్ణంగా పరిశీలించడము జరిగింది దానికి సంబంధించిన డైరెక్టరుగారు ప్రత్యేకమైన శ్రద్ధతీసుకొని మొత్తము పరిస్థితిని ఎవాల్యుయేట్ చేస్తూ ఒక రిపోర్టు కూడ పంపించడం జరిగింది ఎక్కడికి కూడి కొంత డబ్బు కావాలి అది ఎగ్జామినేషన్‌లో ఉన్నది. రాబోతున్న కొన్ని మాసాలలో బేసిక్ అమెనిటీసు ప్రతి హాస్టలులోను ఉండేవిధంగా తీసుకోబడతాయని మనవిచేస్తున్నాను. ఇంతే గాకుండా, ఇంకా అనేకమైన చర్యలు తీసుకోవడం జరిగింది ఇప్పుడు ఒక గర్ల్స్ హాస్టలు ఉన్నదనుకోండి. అక్కడ కేవలం బడికిపోయి, భోజనము పెట్టి, వసతి ఇవ్వడము మాత్రమే కాదు. స్కూల్ ఫైనల్ చదివేటప్పటికి ఏదో ఒక పని వారికి నేర్పించి, టైపో, షార్టుహాండో, ఇంకేదైనా వృత్తిని ఆ హాస్టలుకు అటాచ్‌డ్‌గా పెట్టినట్లయితే దానిని వారు నేర్చుకొని బయటికి పోయేటప్పటి వారు బాగుపడతారు అనే ఉద్దేశ్యముతోటి వొకేషనల్ ట్రెయినింగు సదుపాయము కూడ వీలైనంతవరకు కల్పించాలని ఉద్దేశము ఉన్నది. దానికోసము కొంత నిధులు కూడ కేటాయించడం జరిగిందని కూడ మనవిచేస్తున్నాను. తరువాత అనేకమైనటువంటి హాస్టల్సు ఈ జంటనగరములలో ఉన్నాయి, వాటికి సంబంధించి వాటిలో చాలమందికి పుస్తకాలు లేవు. కాబట్టి ఒక పుస్తకము పెంటర్ పెట్టి వాటికి టెక్స్‌ట్ బుక్సు ఇన్నీ అవెయిలబుల్‌గా ఉండేటట్లు చేయాలని 16 వేల రూపాయలతో ఈ సంవత్సరం ఆ పని ప్రారంభము అవుతుంది. అంతేగాక, ఈ హాస్టల్సులో ఉండేవారికి కొంత స్పెషల్ కోచింగ్ ఫెసిలిటీస్ఇస్తేతప్ప వీరందరు పాస్ అవడము కష్టము అని, అంగుచేత సెలవులలో దానికోసం ఒక ట్యూటరును పెట్టి అతనికి 50, 60 రూపాయలు ఏర్పాటు చేసి వారికి స్పెషల్ ట్యూషన్ ఇప్పించి వారంతా పాస్ అయ్యే పద్ధతి చేస్తే బాగుంటుందనే ఉద్దేశముతో ఆ కోచింగు పద్ధతి కూడ పెట్టడం జరిగింది. దానికి కొంత డబ్బు కేటాయించడము కూడ జరిగిందని మనవి చేస్తున్నాను. అంతేకాకుండా ఈహాస్టల్సులో ఉండే విద్యార్థులు బడికిపోయాడా లేదా, వచ్చిన మార్కులు ఏమిటి, ఎవరు పాస్ అయ్యారు, ఎవరు పాస్ కాలేదు

ఆ రకంగా తెలియనటువంటి పరిస్థితి ఉన్నది. అసలు ప్రోగ్రెస్ కార్డు పుచ్చుకోవాలి అంటెండెన్సు ఒకటి చూసుకోవాలి. అసలు తల్లితండ్రులు చూచినా చూడకపోయినా మనము తెలుసుకొని వారికి కూడ పంపించాలి. ఈ రకమైన ఒక మిషనరీ కూడ పెట్టడం జరిగింది. వారి నిమిత్తం మొదటగా ఒక పదివేల రూపాయలు, పెద్దగా కాకపోయినా, ఈ స్టడీ టూర్సు నిమిత్తం కొంతమందిని ఒక చోటినుంచి ఇంకొక చోటికి తీసుకుపోయే ఉద్దేశముతో అది కూడ ఏర్పాటు చేయడం జరిగింది. ఇప్పుడు ప్రారంభంచేసినా తరువాత అది పెరుగుతుంది. తరువాత ఇన్సెంటివ్స్ టు బ్రైట్ స్టూడెంట్సు ఎట్లా ఇవ్వాలని ఆలోచించి నూటికి 60 మార్కులు వచ్చినటువంటి విద్యార్థులకు, ఎక్కడ ఉన్నప్పటికి వాళ్లకు, నెలకు నూరు రూపాయలు ఇవ్వాలని. మనము మామూలుగా ఇచ్చేటటువంటి డబ్బుగాక, దానికికూడ స్పెషల్ ఇన్సెంటివ్సుకు కొంత ప్రొవిజన్ పెట్టుకోవడం జరిగింది. గవర్నమెంట్ ఆఫ్ ఇండియావారు కాలేజస్‌కు సంబంధించినంతవరకు అది ఇస్తుంది, హై స్కూల్సుకు సంబంధించినంతవరకు లేదు. అందుచేత 60 పర్సెంటు మార్కులు వచ్చిన ప్రతి ఒకరికి ఈ సౌకర్యము కల్పించాలనే ఉద్దేశముతో ఇది చేయడం జరిగింది. కేవలం కోచింగు మాత్రమే కాకుండా ప్రీ ఎగ్జామినేషన్ సెంటరు ఒకటి పెట్టి దానికి ట్రెయినింగు ఇప్పించాలని, దానికోసం 2 లక్షలు ప్రత్యేకించి కేటాయించినాము అంటే మెడికల్ సీట్సు, ఇంజనీరింగు సీట్సు, వీటిలో మెనుకబడిన హరిజనులకు అవకాశాలు లేనప్పుడు, వాళ్లకు రిజర్వేషన్ ఇచ్చినప్పటికి ఆ సీట్సు ఉపయోగించలేనటువంటి పరిస్థితి వస్తున్నది కాబట్టి, రెండవది ఎంతోమంది క్వాలిఫైడువారు ఉన్నా, ఉద్యోగాలు భాళీలు ఉన్న పరిస్థితి ఉన్నది కాబట్టి సర్వీస్ కమీషన్ పరీక్షలు వగైరా వాటికి వారికి కొంచ స్పెషల్ ట్రెయినింగు ఇవ్వాలనే ఉద్దేశముతో ఈ ప్రీ-ఎగ్జామినేషన్ సెంటరు కూడ కొత్తగా పెడుతున్నాము అని మనవిచేస్తున్నాను. ఇంకొక ముఖ్యమైన నిర్ణయము కూడ తీసుకొన్నాము. ఇప్పుడు కాలేజెసుకు సంబంధించినంతవరకు ఈ హరిజన విద్యార్థులందరు హాస్టల్సులో ఉంటున్నారు. అదే రకంగా బ్యాక్‌వర్డు క్లాసస్‌కూడ. వీళ్లకు 50 రూ.లు నెలకు ఇస్తున్నాము. మేము ఆనుకొన్నాము, హరిజనులకు ప్రత్యేకించి వేరే హాస్టలు ఎందుకు ఉండాలి. తక్కినవాళ్లకు దూరముగా వీళ్లు ఎందుకు ఉండాలి, ఈ సెగ్రిగేషన్ పాలసీ పనికిరాదు, జనరల్ టీమ్ ఆఫ్ స్టూడెంట్సెతో, కమ్యూనిటీ లెవల్‌లో వాళ్లకూడ ఎందుకు పాల్గొనకూడదు. అందుకని ఈ రకంగా సెపరేట్ సిస్టం అబాలిష్ చేయాలనే నిర్ణయానికి వచ్చి, కాస్టు కులాలు వదలిపెట్టాలని అందుకుగాను 50 రూ. లకు బదులు వారికి 80 రూపాయలు ఇవ్వడానికి నిర్ణయము తీసుకొన్నాము. ఆ రకంగా చేసినప్పుడు వారు జనరల్ హాస్టలులోనైనా చేరవచ్చును లేదా వారికి అక్కడ సీట్సు దొరకకపోతే వారు ఒక పదిమంది కలసి ఒక కో-ఆపరేటివ్ మెస్ అయినా ఏర్పాటుచేసుకోవచ్చును. కనుక ఆ రకమైన నిర్ణయము తీసుకొన్నాము. ఎందుకంటే వాళ్లకు కేవలం తిండి, బట్ట, వసతి ఇవ్వడం మాత్రం కాదు. వాళ్లకు కూడ స్టేటస్ కావాలి, ప్రెస్టేజ్ కావాలి. జీవితములో వాళ్ళుకూడ ఒక స్థానము తెచ్చుకొన్నాము అనేటటువంటి ఫీలింగు వాళ్లకు రావాలి. ఇంతే గాక, నేను నాన్-ప్రొఫెషనల్ కాలేజస్ గురించి మనవిచేశాను. మరి ప్రొఫెషనల్ కాలేజస్‌లో చదువుతున్నటువంటి వాళ్లకు పుల్ ఫీజు ఇవ్వాలనే కోరిక కూడ ఉన్నది. అది ప్రపోజల్‌గా ఉన్నటువంటిని ఇప్పుడు డిసైడ్ అయిందని

మనవిచేస్తున్నాను. దానిని ఇంప్లిమెంట్ చేయగలుగుతామనే నమ్మకము నాకు ఉన్నది. అందుచేత ప్రత్యేకించి డైరెక్టరుగారికి ఉత్తరువులు ఇచ్చి మనకు ఉన్నటువంటి ఈ బడ్జెటులో మార్పుడానికి అవకాశము ఉన్నది. కాబట్టి వీరందరికి సాధ్యమైనంత త్వరలో సెంట్ పర్సెంట్ స్కాలర్‌షిప్ ఇస్తాము ప్రొఫెషనల్ కాలేజస్‌లో, ఆ విధంగా ఉత్తరువులు జారీచేయడం జరుగుతుందని నేను ఈ సందర్భంలో మనవి చేస్తున్నాను. అదే రకంగా పేయింగ్ బోర్డర్సు అనే సమస్యకూడ వస్తున్నది. పిల్లకు 40 రూపాయలు ఇచ్చేటటువంటిది ఇప్పుడు 80 రూ.లు ఇవ్వాడానికి నిర్ణయము తీసుకొన్నాము. వాళ్లేమో కాలేజి హాస్టలులో చేరినా లేకపోతే కోఆపరేటివ్ మెస్ ఏర్పాటుచేసికొనినా సరే. అందుచేత వారందరు కూడ కలసి ఆ రకమైనటువంటి గౌరవము పొందేదానికి అవకాశం వుంటుంది. కనుక ఈ హాస్టల్సుకు సంబందించినంత వరకు ఈరూల్సు అండ్ రెగ్యులేషన్సు ప్రత్యేకించి పెట్టాలని అనుకొన్నాము. ఈ రూల్సు వ్యతిరేకించి ఎవరైనా ప్రవర్తించినట్లయితే ఉన్న హాస్టల్సును తీసివేయాలని కూడ మేము అనుకున్నాము. ఆ రకంగా డిస్సిప్లిన్ మెయిన్‌టెయిన్ చేయలేకపోతే ఈ హాస్టల్సు పెట్టినా వాళ్లు బాగుపడలేరు. వాళ్లు బాగుపడకపోతే మనము ఎన్ని చేసినా ప్రయోజనం లేదు. కనుక డిస్సిప్లిన్ అత్యవసరమని దాని నిమిత్తము కొన్ని అధికారాలు అదనంగా కలెక్టరుకు ఇచ్చి ఎవరైతే ఈ రూల్సు ప్రకారం ప్రవర్తించరో వారిపైన గట్టి చర్యలు తీసుకోవాలని చెప్పేటటువంటి అభిప్రాయం కూడ ఉన్నది. తరువాత ఈ కాస్టు పేరుతో ఉన్నటువంటి హాస్టల్సుకు ప్రత్యేకించి మేము ఏ రకమైనటువంటి సౌకర్యము చేయడానికి వీలులేదని అనుకొన్నాము అనేది చెప్పితే గౌరవ సభ్యులకు కొంత ఆగ్రహము వచ్చింది. ఈసందర్భంలో దీనివలన ఎవరికైనా ఆగ్రహ కల్పిస్తేమన్నించాలని కోరుతున్నాను. ఎవరిని వ్యతిరేకించాలనే ఉద్దేశము లేదు. ప్రతి ఒకరికి సౌకర్యము కల్పించాలనే మా కోరిక. ఏ కాస్టు అయితే బాగోవలెనో మళ్లీ అదే పేరు ఎందుకండి. అందుచేత ఆరకంగా ఉపయోగంలేదని, మరి వెనుకబడిన తరగతులైనప్పుడు, వెనుకబడిన తరగతులకు మనము సహాయము చేస్తాము, కాని ఆ పేరుతో మాత్రం ఉంచే అది కాదు. అందుచేత ఆ కాస్టు దినామినేషన్ తగ్గించాలని, అందుచేత ఆ పేరుమీద స్కాలర్‌షిప్ ఇచ్చేటటువంటి విధానము పనికిరాదని మేము అనుకున్నాము. ఆ సందర్భములో కూడ ఇతర కమ్యూనిటీసుకు నూటికి 15 పరిసెంటు ఇస్తేచాలు. మొత్తము అంతా ఇవ్వమని అడగడం లేదు. హరిజనులకు ఇంత పర్సెంటేజ్, ఇంకొకరికి ఇంత పర్సెంటేజ్ అని పిగ్‌హైబ్ చేయడంలేదు. వాళ్లకు సంబంధించినంతవరకు ఎప్పుడు ఎలిజబుల్ అవుతారంటే 15 పర్సెంటు అదర్ కమ్యూనిటీసుకు రెప్రజెంటేషన్ ఇచ్చేటట్లయితే, ఇది మాత్రం అందులో జారి చేసినటువంటి వుత్తరువులు. ఇది దానికి సంబందించినంతవరకు. ఈస్కాలర్‌షిప్పు మాత్రం ముఖ్యమైన విషయం, అందరిని ఆందోళన పెడుతున్న విషయం. ఇదివరకు దిలే జరిగితే, ఇక మీదట పైము—బవుండ్ పోగ్రాము పెట్టడం జరిగింది—ఇప్పుడు అప్లికేషన్ పెట్టాలి. ఇప్పుడు స్కూల్‌కి వెళ్లాలి, ఇప్పుడు డైరెక్టరు ఆఫీసుకు రావాలి, ఇప్పుడు కలెక్టరు ఆఫీసుకు రావాలి అని ఒక పైమ్—బవుండ్ ప్రోగ్రాము ఇవ్వడం జరిగింది. ఉన్నటువంటి డబ్బును నాల్గవ వంతు జిల్లాలకు పంచడం జరిగింది. పోతే ఇన్‌కం విషయంలో ఈ స్కాలర్‌షిప్పు విషయంలో సర్టిఫికేట్సు చాల ప్రధానమైనటువంటివి. ఎందువల్లనంటే ఈ స్కాలర్

షిప్పు ఇన్‌కం మీద ఆధారపడినటువంటివి. ఈ ఇన్‌కం సర్టిఫికెట్సు చాలవరకు మోసము. వచ్చే ఇన్‌కం ఒకటైతే సర్టిఫికేటు ఇంకోవిధంగా ఉంటుంది. ఈ దొంగ సర్టిఫికెట్సువలన నిజంగ ఎవరికైతే ఆవి దక్కాలో వారికి దక్కకుండా ఉన్నవారికే దక్కుతుంది. కనుక దానిని నివారించాడానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నాము.

శ్రీమతి జె. ఈశ్వరీబాయి :—అధ్యక్ష, ఇపుడు స్కాలర్‌షిప్స్ విషయంలో షెడ్యూల్డుకాస్టు ఎం. ఎల్. ఏలు మాత్రమే సర్టిఫైచేస్తే బాగుంటుంది. వారికి ఫలానా వారు షెడ్యూల్డుకాస్టువారని తెలుస్తుంది. 10.10. p.m.

మిస్టర్ స్పీకర్ :—అసలు ఎం. ఎల్. ఏలు ఎందుకు ?

శ్రీ బి. శ్రీరామమూర్తి :—ఇటువంటి పొరపాట్లు జరగకుండా, ప్రమాదాలు రాకుండా నివారించడానికి కొన్ని చర్యలు తీసుకోవాలి. ఇదివరకు జరిగినదానిమీద కొంత విచారణ ప్రోబ్—జరగవలసిఉన్నది. ఇకమీదట ఆ పొరపాట్లు జరగకుండా చర్యలు తీసుకోవాలి. అన్ని జిల్లాలలో కొన్ని శాంపిలు చెక్ జరిగేట్లు చూడమని ఉత్తరువు ఇవ్వటం జరిగింది. కాస్టు విషయంలో, ఇన్‌కమ్ విషయంలో ఎవరైతే రాంగ్ సర్టిఫికేట్ ఇచ్చారో వారిసెవరినీ స్పేర్ చేయాలనే కోరిక లేదు. ఇకమీదట రెవిన్యూ ఆఫీసర్స్‌ద్వారా ఇన్‌కమ్ సర్టిఫై చేయించాలని చెబితే బాగుంటుందని అనుకొంటున్నాను. ఎవరిమీదనైతే—వారు ఏదైనా తప్పుచేస్తే—చర్య తీసుకోవటానికి అవకాశము ఉన్నదో, వారికి యీ బాధ్యత అప్పగిద్దాము. అయితే ఆ విధంగాచేస్తే ఒక ఇబ్బంది ఏర్పడుతుంది. ఇన్ని వేలమంది ఏ రకంగా తహశీల్‌దారు దగ్గరనుండి సర్టిఫికేటు తేకలుగుతారు ? తహశీలుదారుకు ప్రెషరు ఆఫ్ వర్క్ పెరుగుతుంది. వీరికి కష్టం అవుతుంది ; అని చెప్పటం జరిగింది. కాలేజి ఎడ్యుకేషన్‌కు సంబంధించిన మేరకు, గవర్నమెంటు ఆఫ్ ఇండియా—హరిజనుల విషయంలో వారి స్టిప్యులేషన్ ప్రకారం స్కాలరుషిప్స్ ఇస్తారు. ఆది మనది కాదు హైస్కూల్సుకు సంబంధించినమేరకు మనమే ఇస్తున్నాము. హైస్కూల్సుకు సంబంధించినమేరకు మొత్తం హరిజన బాయిస్‌కు ఇన్‌కమ్ సర్టిఫికేటు ఇవ్వవలసిన అవసరం లేదు అని ఒక ఆర్డరు పాసు చేయటం జరిగింది. ఒకరో ఇద్దరో తప్పో ఒప్పో పెడితే పెడతారు. ఎవరిమటుకువారు వారి పేరెంట్స్ తమ ఇన్‌కమ్ ఇంత అని వ్రాస్తే సరిపోతుంది. దీనివల్ల లక్షలమందికి బెనిఫిట్ వస్తుంది. హైస్కూల్సు హరిజన విద్యార్థుల విషయంలో ఇన్‌కమ్ సర్టిఫికేట్ ఉండదు. మిగతావారి విషయంలో రెవిన్యూ ఆఫీసర్స్ నుండి ఇన్‌కమ్ సర్టిఫికేటు పుచ్చుకోటానికి వీలుంటుంది. ప్రస్తుతం రూ. 3,600 ఇన్‌కమ్ లిమిట్ క్రింద ఉంది. రూ. 1,500 లు ఇన్‌కమ్ లిమిటు క్రింద ఉంది. ఎకనమిక్లీ బాక్‌వర్డు క్లాసెస్‌కు సంబంధించి. ఇది చాలదు ఇంకా పెంచాలి అన్నారు. బంట్రోతు పని చేసేవానికి ఇది చాలదు—అది ఇంకా పెంచాలి అన్నారు. సభ్యులు చెప్పిన మాట దృష్టిలో పెట్టుకొని దానిని గురించి కూడ కొద్ది రోజులలో తగిన నిర్ణయం తీసుకోబడుతుంది.

బ్యాక్‌వర్డు క్లాసెస్ గురించి యీ మధ్య ప్రభుత్వం ఒక నిర్ణయం తీసుకొన్నది. బ్యాక్‌వర్డు క్లాసెస్‌కుసంబంధించి ఫుల్‌స్కాలరుషిప్ ఇవ్వటం జరుగుతుంది. వీరుజీతం

కట్టవలసిన అవసరం లేదు ఆ రకంగా మొన్ననే కేబినెట్ పాస్ చేయటం జరిగింది. ముఖ్యమంత్రిగారు దీనినిగురించి ప్రకటనచేశారు. దీనివల్లఒకకోటి రు.లు ప్రభుత్వానికి ఖర్చవుతుంది. వచ్చే ఆదాయం తగుతుంది ఇది మళ్ళి కాంపెన్‌సేట్ చేయవలసి ఉంటుంది. అయినప్పటికి బాక్‌వర్డ్‌క్లాసెస్ వారు బాధపడకూడదని యీ చర్య తీసుకోబడింది. దీనివల్ల 60 వేలమంది విద్యార్థులకు సదుపాయం కలుగుతుంది. ఒక మనిషి 175 రు.లు కట్టేది ఇక కట్టనవసరం లేకుండా పోతుంది. ఇపుడు హరిజన బాయిస్‌కు మాత్రమే ఉచితంగా పుస్తకాలు ఇస్తున్నాము. హైస్కూలు దాయిస్. బాక్‌వర్డ్‌క్లాసెస్‌వారికి కూడ మనం ఇవ్వటానికి ప్రయత్నం చేద్దాము. అందరికీ ఇవ్వటానికి కొంత సాధ్యం కాకపోవచ్చును. ఇపుడు బడ్జెట్‌లో ఇందుకు రిజర్వ్ ప్రొవిజన్ పెట్టుకొన్నాము. అందుచేత హాస్టల్స్‌లో బాక్‌వర్డ్‌క్లాసెస్ విద్యార్థులకు ఉచితంగా పుస్తకాలు యీ సంవత్సరం సప్లయి చేద్దాము. ఈ అనుభవం చూసుకొని తర్వాత కొంచెం ప్రోగ్రెస్ అవుదామని యీ నిర్ణయం తీసుకోవటం జరిగింది. రేషనలైజేషన్ ఆఫ్ స్కాలర్‌షిప్స్‌కూడ చర్యలు తీసుకొన్నాము. అందరికి యూనిఫారమ్ రేట్స్ పెట్టాము. ఒకప్పుడు ఇంటర్‌మీడియట్‌కు 46 నుండి 67 రు ఉన్నది ఇపుడు 100 రు.లు చేద్దాము అనుకొన్నాము. ఎం. డి. సిట్‌కు 140 రు ఉంటే, ఇపుడు 200 రు.లు చేద్దాము అనుకొన్నాము. ఎ ఇ. 123 రు. ఉన్నది. ఇపుడు 200 రు.లు చేద్దాము అనుకొన్నాము ఈ విధంగా రేషనలైజేషన్ అటు, ఇటు ఒక పద్ధతిలో సమానంగా ఉండటానికి ప్రయత్నం చేయాలని ఒక ఆలోచన చేస్తున్నాము. వాలంటరీ బాడీస్‌గురించి ఒక మాట మనవిచేస్తున్నాను. సోషల్‌వెల్‌ఫేర్ క్రింద వచ్చినటువంటి విభాగం మేరకు మాత్రం నేను మనవి చేస్తున్నాను. స్టేట్స్‌కు సెంట్రల్ గ్రాంట్ క్రింద ఇవ్వటానికి కేంద్ర ప్రభుత్వం 3 కోట్ల రు.లు ప్రొవిజన్ పెట్టుకొని ఉన్నారు. ఫిజికల్లీ హేండీకేప్డ్, మెంటల్లీ రిటార్డెడ్—యీ రకమైన మనుషులు నిమిత్తం ఆ గ్రాంట్ పెట్టారు అన్ని రాష్ట్రాలు చాలావరకు ఉపయోగించుకొన్నారు. మన రాష్ట్రంలో మాత్రం ఉపయోగించుకోటానికి లేకుండాపోయింది. బాగా ఉపయోగించుకొన్న రాష్ట్రాలు—ఉదాహరణకు మహారాష్ట్రలో 54 లక్షలు, గుజరాత్ 45 లక్షలు, మైసూరు 37 లక్షలు వెస్టుబెంగాల్ 31 లక్షలు ఉపయోగించుకొంటే-మనం ఉపయోగించుకొన్నది 18 లక్షలు. ఆ డబ్బు గవర్నమెంటుకు ఇవ్వరు, ఇక్కడ ఉన్నటువంటి వాలంటరీ ఆర్గనైజేషన్స్‌కు ఇస్తారు. వాటిని ప్రమోట్ చేయాలి, ఎంకరేజ్ చేయాలి, సపోర్టు చేయాలి. ఆ మేరకు ప్రభుత్వం చేయవలసిఉంది, ఆ విధంగా చేస్తే కొంత హెచ్చుగా యీ ఫీల్డ్‌లో పని జరగటానికి వీలుంటుంది. ఎరాడికేషన్ ఆఫ్ బెగ్గరీ గురించి వేరే బిల్లు తీసురావటానికి ప్రయత్నం జరుగుతున్నది. రెవిన్యూ డిపార్టుమెంట్‌వారి తరఫున ఆ కార్య క్రమం జరుగుతున్నది. ఫిజికల్లీ హేండీకేప్డ్ అండ్ లెప్పర్ విషయంలో ఫిగర్స్ తీసుకొని, స్టేటస్టిక్స్ తీసుకొని వాలంటరీ బాడీస్‌ను యాక్టివైజ్ చేయటానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నాము. త్వరలోదీనిని గురించి ఒక సమావేశంఏర్పాటు చేస్తున్నాము. గిరిజనుల విషయంలోకొన్ని గణనీయమైన కార్య క్రమాలు జరిగినవి. వీరికి విడివిడిగా సింగిల్‌టీచర్ స్కూల్సు ఉంటే—చదువు రాదు. అందుకు ఆశ్రమ పాఠశాలలు కావాలి. వీలైనంతవరకు మొత్తం అన్నిచోట్ల ఆశ్రమ

పాఠశాలలు పెట్టాలని ప్రభుత్వం అనుకొంటున్నది తెలంగాణా ఏరియాలో పూర్వము 64 స్కూల్స్ ఉంటే– వాటన్నింటిని క్లబ్ చేసి 54 ఆశ్రమ స్కూల్స్ క్రింద, రాయలసీమలో 22 స్కూల్స్ ఉంటే, 6 ఆశ్రమ స్కూల్స్ క్రింద పెట్టటం, కోస్తా జిల్లాలలో 589 స్కూల్స్‌ను 331 ఆశ్రమ స్కూల్స్ క్రింద పెట్టాలనే ప్రపోజల్స్ ఉన్నవి. ఇంకా నిర్ణయం కాలేదు. కొద్ది రోజుల్లో జరుగుతుంది. ఈ షెడ్యూల్ ట్రయిబ్స్ పీపుల్ ను సంబంధించి ఎకనమిక్ అప్‌లిఫ్ట్ ప్రోగ్రామ్ ఒక పేకేజ్ ప్రోగ్రామ్ తయారుచేసుకోవటం జరిగింది. అది చాలా ముఖ్యమైనది కొంతమంది కల్టివేషన్ చేసుకొంటున్నటువంటి మనుషులు. కొంతమంది లాండ్‌లెస్ పీపుల్. ట్రయిబల్ ఏరియాలో ఉన్నటువంటి ట్రయిబల్స్ కొందరు. ప్లెయిన్ ఏరియాలో ఉన్నటువంటి ట్రయిబల్స్ కొందరు. అసలు ప్లెయిన్ ఏరియాలో ఉంటున్నటువంటి ట్రయిబల్స్‌ను చూసే పరిస్థితి ఇపుడు లేదు. ఇపుడు యీ స్కీము క్రింద యీ ట్రయిబల్ ఏరియాలో ఉన్నవారితోపాటు యీ ప్లెయిన్ ఏరియాలో ఉన్నటువంటి ట్రయిబల్ పీపుల్‌కు కూడ యీ సదుపాయం ఒరుగుతుంది, యానిమల్ హజ్‌బెండ్రీ, లాండ్ డెవలప్‌మెంట్, ఎగ్రికల్చర్ మోటార్ పంప్ సెట్స్ —యీ అన్ని విషయాలలో—ట్రయిబల్ పీపుల్‌కు వారు ఎక్కడ ఉన్నప్పటికీ సదుపాయాలు కలుగజేయాలని, ఒక ఎకనమిక్ అప్‌లిఫ్ట్ ప్రోగ్రామ్ చేసుకోవటం జరిగిందని–అది ఒక పేకేజ్ ప్రోగ్రామ్ అని మనవి చేస్తున్నాను. గిరిజన డెవలప్‌మెంట్ ఏజన్సీ ఒకటి శ్రీకాకుళంలో పనిచేస్తున్నది. చక్కని కార్యక్రమాలు జరుగుతున్నవి. అది ఒకటి చాలదు, ఇంకొకటి కావాలని కేంద్రప్రభుత్వాన్ని అడగటం జరిగింది వారు అది ఇస్తారనే ఆశ ఉంది. ఈ షెడ్యూల్డ్ ట్రయిబ్స్ కొరకు ప్రత్యేకంగా ఒక ప్లాన్—సబ్ ప్లాన్ ఒకటి తయారు చేయటం జరిగింది. ఆ సబ్ ప్లాన్ ప్రకారం ఏజన్సీ ఏరియాకు, ప్లెయిన్ ఏరియాకు—డెవలప్‌మెంట్ స్థాయిలో ఉన్న తేడా తగ్గించటానికి, వీరిని కూడ ఆ స్థాయికి తేవటానికి ప్రయత్నం జరుగుతున్నది. ఇందునిమిత్తం ఒక ప్లాన్ తయారు చేసి కేంద్రానికి పంపించటం జరుగుతున్నది. గిరిజన కార్పొరేషన్ ఉంది. అది చక్కని మంచి పనులు చేస్తున్నది. అది అనేక రంగాలలో చాలా అభివృద్ధి సాధించటం జరిగింది. 1968–69 లో సీడ్ తీసిన చింతపండు షెడ్యూల్డ్‌ట్రయిబ్స్‌కు–కొండ జాతి ప్రజలకు 70 రు.లు ఖరీదు ఇస్తే–ఇపుడు 225 రు. ఖరీదు వారికి ఇస్తున్నారు మొవ్వసీడ్‌కు ఇదివరకు 60 రు. ఇస్తే, ఇపుడు 175 రు.లు ఇస్తున్నారు. వారికి గిట్టుబాటుధర: లాభసాటిధర ఇచ్చి–ఎక్స్‌ప్లాయిటేషన్ నివారించటానికి వీరు కట్టుదిట్టమైన చర్యలు తీసుకొంటున్నారు. వారు చేస్తున్నటువంటి బిజినెస్ ఒక కోటి నుండి మూడు కోట్లకుపెరిగింది. వ్యాపారం పెంచారు. ట్రయిబల్ పీపుల్‌కు ఇచ్చే ధర పెంచారు. కొన్ని ఇండస్ట్రీస్ అదనంగా పెట్టి, యీ రూపంలో వారికి పనులు కల్పించటానికి ప్రయత్నం జరుగుతున్నది. ఏజన్సీ ఏరియాను ఇండస్ట్రియల్‌గా డెవలప్‌చేసి, ఫారెస్టు బేస్డు ఇండస్ట్రీస్ ఏమైనా పెట్టటానికి–కరక్కాయలకు సంబంధించి, బోపు మేకింగ్‌కు సంబంధించి కొన్ని పరిశ్రమలు పెట్టడానికి ప్రయత్నం జరుగుతున్నదని మనవిచేస్తున్నాను. ట్రయిబల్ రిసర్చ్ అండ్ ట్రయినింగ్ ఇన్‌స్టిట్యూట్ అన్నది దేశంలో చాలా పేరుపడిన సంస్థలలో ఒకటి. అవి దేశంలో 12 మాత్రం వున్నవి. అందులో ఇది ఒకటి. 130 రిసెర్చి ప్రాజెక్టులు వారు అప్పుడే రిపోర్టు తయారుచేయటం జరిగింది. వారు రిసర్చితోపాటు ట్రయినింగ్‌కూడ

చేస్తున్నారు. ఈ ట్రయినింగ్‌లో కొండజాతులకు శిక్షణ ఇస్తున్నారు. వీరిని సర్వీసు కమీషన్ ఎగ్జామినేషన్స్‌కు తయారు చేస్తున్నారు. ఒక్క—ఐ.ఎ ఎస్., ఐ.ఎఫ్.ఎస్., ఐ. పి. ఎస్. కు తప్పించి మిగతా అన్ని రకాలైన కోచింగ్ ఇవ్వటం—చాలామంది సెలక్టు అవటం—అనేకమందికి ఉద్యోగాలు ఇవ్వటం జరిగిందని మనవిచేస్తున్నాను. వీరికి ప్రీ—ఎగ్జామినేషన్ ట్రయినింగ్—యీ ట్రయినింగ్—యీ రెండు రకాలైన కార్యక్రమం చేస్తున్నారు. ఆది అన్ని విధాలా విజయవంతంగా నడుస్తున్నదని మనవిచేస్తూ—యీ మాటలతో తమ దగ్గర సెలవు తీసుకొంటున్నాను.

10-20p.m.

*శ్రీమతి ఎమ్. లక్ష్మీదేవి :—అధ్యక్షా, ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో స్త్రీలు శిశువులు సుమారు నూటికి 60 వంతులు ఉన్న విషయం గౌరవసభ్యులందరికీ తెలిసిన విషయం. ఏ రాష్ట్ర ప్రభుత్వంలో కూడ స్త్రీలకు శిశువులకు సంబంధించి ప్రత్యేకమైన పోర్ట్ పోలియో నియమించబడలేదు. ప్రప్రథమంగా ఆ కీర్తి ఆ గౌరవం ఆంధ్రప్రదేశ్‌కు దక్కింది అనడంలో సందేహంలేదు. చాలమంది సభ్యులు స్త్రీ శిశుసంక్షేమం గురించి చెప్పారు. వారికి రిప్లయి యిచ్చేముందు ఈ శాఖయొక్క ఉద్దేశ్యం కూడ చెప్పాలి అనుకుంటున్నాను. ఆదినుంచి అధమ స్థానంలో వున్న స్త్రీలు అభివృద్ధి చెందాలి అనే ఉద్దేశ్యంతో ప్రభుత్వం ఈనాడు ఎన్నో పథకాలు చేపట్టింది. గ్రామగ్రామాలలో ఉండే స్త్రీలు ఈనాడు కనుపిప్పు కలిగి ఆర్థికంగా తమ భర్తలకు చేదోడువాదోడుగా ఉండాలనే ఉద్దేశ్యంతో ఆకాంక్షిస్తున్నారు. గ్రామ గ్రామాలలో ఉండే స్త్రీలకేగాక శిశువులయొక్క అభివృద్ధికూడ దృష్టిలో ఉంచుకొని వాటికికూడ ఎన్నో అభివృద్ధి పథకాలు అమలు పరచడం జరిగింది. ఈనాడు రాష్ట్రం విరాజిల్లాలంటే, రాష్ట్ర ప్రభుత్వం విరాజిల్లాలంటే రాష్ట్రంలో ఉండే స్త్రీ జనాభ్యుదయం రంజిల్లితే తప్ప రాష్ట్ర ప్రభుత్వం రంజిల్లదనే విషయం అందరికి తెలిసిన విషయమే. అందు నిమిత్తం ఈనాడు అనాథ స్త్రీలకు, నిస్సహాయ స్త్రీలకు, నిర్భాగ్యులైన స్త్రీలు శిశువుల జీవితాలు, విరక్తిచెందిన స్త్రీలను, వితంతువులైన స్త్రీలకు ఆదరణ చూపిస్తూ, వారికి భవిష్యత్తును చూపిస్తున్నది ప్రభుత్వం. ఈనాడు గౌరవ సభ్యురాలు, శ్రీమతి ఈశ్వరీబాయిగారు ఈ డిపార్టుమెంట్ హోప్‌లెస్ డిపార్టుమెంట్, ఇందులో ఏ కార్యక్రమం జరగలేదని చెప్పారు. ఆమెకు తెలియజేయాలి అనుకుంటున్నాను. జనవరి నెలలో పంజాబ్ రాష్ట్రం నుంచి సోషల్ వెల్‌ఫేర్ మంత్రిణి అయిన శ్రీమతి సరళా కౌర్‌గారు వచ్చారు. ఆమె చాల దీర్ఘంగా మన కార్యక్రమాలు, స్త్రీ సంక్షేమ కార్యక్రమాలు క్షుణ్ణంగా దర్శించడం జరిగింది. ఆమె ఒక మాట అనడం జరిగింది. ఈనాడు ప్రత్యేకమైన శ్రద్ధ చూపించడమేగాక ప్రత్యేకమైన శాఖ స్త్రీ శిశు సంక్షేమ పరంగా నిర్వహించి సక్రమంగా క్రమశిక్షణా పద్ధతిలో కార్యక్రమాలు జరుగుతున్నాయని అనడం జరిగింది. ఈనాడు మన సభ్యురాలు హైదరాబాద్‌లో జరిగే స్త్రీ సదనాలను, బాలల సదనాలను దర్శించి ఉంటే, నిజామాబాద్‌లో జరిగే బాలల సదనాలను స్త్రీ సదనాలను దర్శించి వుంటే హోప్‌లెస్ డిపార్టుమెంటు అనే మాట అనివుండరని నేను అనుకుంటున్నాను. (యింటరప్షన్) నా యొక్క పర్యటనలో ప్రప్రథమంగా నిజామాబాద్ దర్శించడం జరిగింది. జిల్లా పరిషత్ చైర్మన్‌గారు గ్రామ గ్రామాలలో రిజిష్టర్ చేసుకొన్నటువంటి మహిళా మండలి ప్రెసిడెంట్స్ అందరిని సమావేశం గావించడం జరిగింది. ప్రభుత్వ అధికారులు, అనధికారులు అందరికీ అక్కడ సమావేశం గావించడం జరిగింది. ఇందులో ప్రతి స్త్రీ కూడ ముందు ముందు

వారి యొక్క భవిష్యత్తును పెంపొందింప చేసుకోడానికి ఉత్సాహంగా ఉన్నారంటే వారిని చూసి చాల సంతోషించవలసి ఉంటుంది నిజామాబాదులో కొంతమందికి మిషన్స్ డిస్ట్రిబ్యూట్ చేయడం జరిగింది. చిన్న పిల్లల విషయమై చాల శ్రద్ధ వహిస్తున్నారు. నిజామాబాద్‌లో నైతేనేమి, రాష్ట్రంలో నైతేనేమి ఒక విషయం ఈ అభివృద్ధి కార్యక్రమాలగురించి మనవి చేయాలి అనుకుంటున్నాను. రాష్ట్రం మొత్తం పైన 73-74లో దాదాపు 2500 మంది దిక్కులేని బీద పిల్లలకు బాల సదనాల ద్వారా ఆశ్రయం లభింప జేస్తున్నది. 3052 మంది స్త్రీ సదనాల ద్వారా అభివృద్ధి చూరగొంటున్నారు 350 మంది విలంతువులు భర్త చే విడువబడి, తరిమివేయబడిన స్త్రీలు సేవా సదనాలలో ఆదరణ లభించబడి అభివృద్ధి చూరగొంటున్నారు. 1380 మంది పసిబిడ్డలు వారి తల్లులు పనులలోకి పోయినప్పుడు క్రెచిల ద్వారా ప్రభుత్వం వారి యొక్క భవిష్యత్తును తీర్చి దిద్దుతున్నది. ఇలాంటి మహత్తర కార్యక్రమం ప్రప్రథమంగా ఈ శాఖ ద్వారా జరుగురున్నాయని చెప్పడానికి గర్విస్తున్నాను. అనేకమంది అనాధ స్త్రీలు, నిస్సహాయ స్థితిలో ఉన్న స్త్రీలు షైప్ రైటింగ్, షార్టుహండ్, ఇలాంటి వృత్తి విద్యలలో శిక్షణ పొంది భవిష్యత్‌లో వారి కాళ్లమీద వారునిలబడడానికి అవకాశం కల్పిస్తున్నది ప్రభుత్వం. ఈ నాడు కొంతమంది ముదుసలులు సంతానం లేక తుదిలో మంచినీళ్లు అయినా ఇచ్చే వారు లేనటువంటి వారి కోసం ప్రభుత్వం ఈనాడు చిత్తూరులో ఒక సదనం ఏర్పాటు చేసినది. అక్కడ రిహాబిలిటేషన్ జరుగుతున్నది వారి మనస్సుకు శాంతి కలిగి తుది సమయంలో సంతోషదాయకమైన జీవితం గడపడానికి ప్రభుత్వం ఈ నాడు ఏర్పాటు చేసినదని మనవిచేస్తున్నాను. మహిళామండలులు స్థాపించుకోవడం వాటికి అభివృద్ధి లేకుండా చేయడం కాకుండా ప్రతి మహిళా మండలికి సంవత్సరానికి ఒక లక్ష రూపాయల ప్రకారం గ్రాంటు యిన్ ఎయిడ్ యివ్వడం జరిగింది తద్వారా కుటీరపరిశ్రమలు సాంఘిక సంక్షేమ కార్యక్రమాలు నడపడానికి చేస్తారని యిస్తున్నది ప్రభుత్వం. బాలల సదనాల ద్వారా ఎస్. ఎస్. సి. పరీక్షలో ఉత్తీర్ణులై పైపిస్టులుగానో, గుమాస్తాలుగానో చాలమంది ఉద్యోగాలకు పోవడం జరిగింది. వారికి షైప్ రైటింగ్ కుట్టు శిక్షణ మొదలైన శిక్షణలు యివ్వడం జరుగుతున్నది. ఇక హైదరాబాద్‌లో ఉన్న స్టేట్ హోమ్, సర్వీస్ హోమ్ ద్వారా ఒక సంవత్సరంలో ఎంత అభివృద్ధి చెందింది అనే విషయం కూడా మనవి చేయాలి అనుకుంటున్నాను. వారికి ఒక కాల పరిమితి నియమించడం జరిగింది. ఆ కాల పరిమితిలో వాళ్ల కాళ్ల మీద వాళ్లు నీలబడడానికి అవకాశం కల్పించేందుకు ఏర్పాటు జరిగింది. ఈ నాడు కొంతమందికి వివాహాలు జరిపించడం జరిగింది 34 మందికి బాలసేవిక ట్రైనింగ్, కుట్టు ట్రైనింగ్, షైపురైటింగ్ శిక్షణ పొందటానికి పంపడం జరిగింది తర్వాత 50 మందికి వృత్తి కేంద్రాలలో వృత్తికూడ చూపటం జరిగింది. ప్రయివేటు కంపినీస్‌లో 75 మందికి అనాధ స్త్రీలకు ఉద్యోగాలుకల్పించడం జరిగింది నిరాధారములో వుండే స్త్రీలకు పునరావాసము కల్పించి వారికి భవిషత్తులో మార్గాలు ఉన్నాయని ఆశను కల్పించే నిమిత్తం, ఎకనమికల్ డెవలప్‌మెంటు యాక్టివిటీస్ కల్పించాలనే ఉద్దేశంతో యిండస్ట్రియల్ కొఆపరేటివ్ సొసైటీస్ ఫర్ ఉమన్ అని ఏర్పాటుచేయడం జరిగింది. హైదరాబాద్ సర్వీస్ హోమ్, స్టేటు హోం వారికి కోఆపరేటివ్ బ్యాంకుద్వారా 20 వేల రూపాయలు మంజూరు చేయబడింది తద్వార పోల్ట్రీఫారమ్ రిహాబిలిటేషన్ యాక్టివిటీస్ ఎక్కువ చేసుకొని దాని ద్వారా ఆర్థిక స్థోమతు పొందడానికి ఏర్పాటు చేస్తున్నది. నిజామాబాదులో ఏ

10.30 a.m. కార్యక్రమం కూడా జరగలేదనే విషయం కూడా సభ్యులకు చెప్పారు. నేను ఆమెకు అక్కడ జరుగుతున్న దానిని గురించి తెలియపరచాలని అనుకుంటున్నాను. రెండు ఉత్తమ దాల సదనాలు చాలా యూత్ క్లబ్ ల సదనాలు— ఉన్నవి. ఒక దుస్తుల తయారీ కేంద్రం కూడా ఉన్నది తద్వారా ఆడవాళ్లు వేజెస్ సంపాదించుకోవడానికి అవకాశం కల్పించింది ప్రభుత్వం వన్నెంతు మహిళా సంస్థలకు రు. 21,760 లు గ్రాంట్ ఇన్ ఎయిడ్ ఇవ్వడం జరిగింది. తద్వారా మహిళలు స్వయంకృషితో తమ ఆర్థిక పరిస్థితి మెరుగుపరుచుకోవడానికి అవకాశం కలుగుతున్నది. నిజామాబాదులో కొత్తగా మహిళా మండలి నిర్మించడం జరిగింది. జిల్లాపరిషత్తు చైర్మన్‌గారు చాలా ఉత్సాహంగా వారికి అవసరమైన సౌకర్యాలు ఏర్పాటుచేయడానికి కృషిచేస్తున్నారు. లగవాళ్లు కూడా, అందరుకూడా పంక్చుయేషన్స్ వసూలుచేసి మహిళామండలి భవనాలు, చిల్డ్రన్ హోమ్ ఏవనాలు సేము అభివృద్ధి చెందాలనే ఉత్సాహంలో వారు వున్నారు 120 మంది గారిలలు అక్కడ చదువుకోవడం జరుగుతున్నది. నిజామాబాదు జిల్లాలో అక్కడ 17 మంది రీడింగ్ కూర్చుంటే 11 మంది మంచి మార్కులలో పాస్ అయ్యారు. సభ్యులు గతు ఆ చిల్డ్రిన్స్‌హోం చూస్తే చాలా సంతోషపడి వుండేవారు. ఇలాంటి హోమ్స్, అక్కడి స్త్రీలను వారి కార్యక్రమాలు నిరంతర విజయవంతంగా అమలుజరగడానికి వారిని ఉత్సాహపరిచాలని నేను ఆమె గారికి మనవిచేస్తున్నాను.

అధ్యక్ష, ప్రతిజిల్లాలో కూడా సమితి స్థాయినుండి, పరిషత్తు స్థాయి వరకు ఆ జిల్లాలో ఈ స్త్రీ శిశుసంక్షేమానికి సంబంధించి జనరల్ ఫండ్ నుంచి మాటికి అయిదు వంతుల ఖర్చు పెట్టాలనే నిర్ణయం జరిగింది. నేను వెళ్ళిన ప్రతి జిల్లాలోను చూశాను. దానిని 10% చేయాలని వారు చాలా ఉత్సాహంగా వున్నారు. అందుకొరకు ఇప్పుడు మేము మాటికి 10 భాగాలు స్త్రీ శిశు సంక్షేమానికి ఖర్చు పెట్టాలనే దాని గురించి చర్య తీసుకోవడం జరుగుతున్నది. అప్పుడు వారు ఆ కార్యక్రమాలను మరింత ఎక్కువగా అమలుచేయడానికి అవకాశం ఉంటుంది నాలుగవ పంచవర్ష ప్రణాళికలో చాలా ఎక్కువ డబ్బు వుంది. ఇప్పుడు 63 లక్షల నిరసు పనము పెంచుకోవడం జరిగింది. తద్వారా స్త్రీలకు సంబంధించి కొన్ని ప్రత్యేకమైన పథకాలు చేపట్టడానికి వీలవుతుంది.

ఇకపోతే, మొన్న 16, 17 తారీఖులలో ప్రతిజిల్లా నుంచి జిల్లా అధికారులను పిలిచి కాన్‌ఫరెన్స్ పెట్టడం జరిగింది. గ్రామస్థాయి నుంచి పై స్థాయి వరకు వున్న సాధకబాధకాలు చర్చించడం జరిగింది వెంటనే ఎక్కడ లోపాలున్నా తగిన చర్యలు తీసుకోబడతాయని వారికి చెప్పడం జరిగింది. స్త్రీలకు, శిశువులకు ప్రమశిక్షణతోబాటు విద్యను గరపడానికి తగిన చర్యలు తీసుకోమని చెప్పడం జరిగింది ఇప్పుడు ప్రభుత్వం వెంటనే వారికి గ్రాంట్ ఇన్ ఎయిడ్ యింకా ఎక్కువ చేయాలని యోచిస్తున్నది. పోతే చిల్డ్రిన్ హోమ్స్‌లో వున్న ప్రతి విద్యార్థికి 30 రు.లు ఇవ్వడం జరుగుతున్నది 30 రు లు చాలవని ఇప్పుడు 40 రు.లు చేస్తున్నది ప్రభుత్వం. ఏమిచేసినా, ఈనాడు స్త్రీలు,శిశువులు అన్నివిధాలుగాను చైతన్యవంతులయితే తప్ప దేశం అభివృద్ధి చెందదు. నేను పోయిన ప్రతిచోటాకూడా అక్కడి ఎం.ఎల్.ఎస్, పెద్దలు అక్కడజరిగే స్త్రీ

శిశు సంక్షేమ కార్యక్రమాలు ఏ విధంగా జరుగుతున్నవో గమనించవలసినదిగా కోరడం జరిగింది నేను వెళ్లినచోట ఎక్కడ ఏ లోపాలున్నా వాటిని సవరించడం జరిగింది. చాలామంది సభ్యులు కూడా స్త్రీ శిశు సంక్షేమ శాఖలో జరుగుతున్న వాటి గురించి మనవి చేశారు. శ్రీనివాసుల్ రెడ్డిగారు నర్సింగ్ స్కూల్సు ఎక్కువ పెట్టాలని, మహిళామండలులు సమితి లెవెల్‌లో సక్రమంగా జరగడం లేదని ఎక్కువ పేపర్ వైనచే వున్నవని చెప్పారు. నేను పోయిన ప్రతి జిల్లాలో కూడా ఎక్కువ మీటింగ్సు ఆర్గనైజ్ చేస్తూ, వాటికి పోలీసు రావడమేగాక, ప్రతి యిన్‌స్టిట్యూషన్‌ను, చిన్న కుట్టు సెంటరును కూడా దర్శించడం జరిగింది. ప్రతి మహిళను వారి వారి బాధలేమిటో తెలుసుకోవలసినదిగా అడగడం జరిగింది నెల్లూరు జిల్లాలో మహిళా కార్యక్రమాలను చూడడం జరిగింది. అక్కడ ఎలాంటి లోపం నాకు కనబడలేదు. నర్సింగ్ హోమ్స్ ఎక్కువ చేయమన్నారు. ఇప్పుడు వున్న వాటిలోనే పిల్లలను చాలా ఎక్కువగా చేర్చుకోవడానికి అవకాశం వుంది. వాటిని ముందు అభివృద్ధి చేసిన తరువాత వేరే యింకా ఏర్పాటు చేయడానికి ఆలోచించడం జరుగుతుందని మనవి చేస్తున్నాను.

కుమారి కమలమ్మగారు చెప్పారు—స్త్రీలు ఆర్థికంగా అభివృద్ధి చెందడానికి చర్యలు తీసుకోవాలి అన్నారు. గ్రాంట్ ఇన్ ఎయిడ్ ఇంకా ఎక్కువ యిచ్చి వారిని ఉత్సాహపరచాలని చూస్తున్నాం.

తరువాత, ప్రొడక్షన్ సెంటర్సు: స్టేట్ హోం సర్వీస్ హోంలో వున్న పిల్లలకు ప్రొడక్షన్ సెంటర్సు పెట్టడం, వాటిని ఎంకరేజ్ చేయడం జరుగుతున్నది. కాటేజ్ ఇండస్ట్రీస్ ఎక్కువ చేయడం కొరకు ఇండస్ట్రీస్ డిపార్టుమెంటు వారిని, ఖాదీ బోర్డును, రీజినల్ డెవలప్‌మెంట్ బోర్డును కాంటాక్టు చేయడం జరిగింది. తద్వారా స్త్రీల కార్యక్రమాలను అభివృద్ధి చేయాలని ప్రయత్నం జరుగుతున్నది. అవన్నీ పరిశీలనలో వున్నవి.

వెంకటరమణగారు చెప్పారు—వర్కింగ్ వుమెన్ హాస్టల్స్ పెడుతున్నారు; అందులో రూ. 140 యిస్తున్నారు. అది తగ్గించాలని అన్నారు. ఇప్పుడు వర్కింగ్ వుమెన్—కేవలం ఎర్నింగ్ మెంబర్సు, వారికి ప్రొటెక్షన్ లేక చాలా బాధపడుతున్నారు; ప్రొటెక్షన్ కల్పించాలని యివి పెట్టడం జరుగుతున్నది. ఈనాటి ఆర్థిక పరిస్థితిలో ప్రభుత్వం వాటిని తగ్గించే ఆలోచనలేదని మనవి చేస్తున్నాను. రంగదాసుగారు స్త్రీ సదనాలు, సేవాసదనాలు చాలా తక్కువగా వున్నాయి, వాటిని రెట్టింపు చేయాలని, తాలూకా లెవెల్‌లో చిల్డ్రన్‌హోమ్స్ పెట్టాలని చెప్పారు. వృత్తి విద్యా కేంద్రాలలో ట్రెయినింగ్ పొందిన వారికి ఏవయినా సొసైటీలద్వారా ఉద్యోగాలు కల్పించాలని చెప్పారు. గౌరవ సభ్యులు నిర్మాణాత్మకమైన సూచన చేసినందుకు ప్రభుత్వం వారిని అభినందిస్తున్నది మేము కూడా ఆ విషయమై క్షుణ్ణంగా ఆలోచించి వారికి ఉద్యోగాలు చూపించడానికి సొసైటీస్ ఏర్పాటు చేయడం జరిగింది. తద్వారా వారికి ఉద్యోగాలు కల్పించడం జరుగుతుందని మనవి చేస్తున్నాను.

ఇకపోతే, తిరుమలయ్యగారు చెప్పారు—వుమెన్ వెల్‌ఫేర్ డైరెక్టరుగారు ఇంటర్వ్యూ యివ్వడం దుర్లభంగా వున్నదని; అంతేగాక, నేను ఎం. ఎల్. ఏ గా

వున్నప్పుడు పోతే ఇంటర్‌వ్యూ యివ్వలేదని, గంటల తరబడి సడిగాపులుసడి కూర్చునే పరిస్థితి కల్పించింది డైరెక్టరుగారు అని. కాని, యిది వాస్తవం కాదని నేను మనవిజేస్తున్నాను. నేను పోవడం జరిగింది, ఇంటర్‌వ్యూ యివ్వడం జరిగింది. నేను ప్రప్రథమంగా, ఎం.ఎల్.ఎ కాంగానే నేను వెళ్లడం, గంటసేపు యీ కార్యక్రమాల గురించి చర్చించడం కూడా జరిగింది, కాబట్టి గౌరవసభ్యులు యీ మాదిరి చెప్పడం బాగా లేదని మనవిజేస్తున్నాను.

ఈనాడు నిజంగా యీ స్త్రీ శిశు సంక్షేమ కార్యక్రమాలు సక్రమంగా అభివృద్ధి చెందాలంటే సభ్యులందరూ సహకరించాలని మనవిజేస్తూ, వారు పెట్టిన కట్ మోషన్స్‌ను విత్‌డ్రా చేసుకుని యీ డిమాండును ఏకగ్రీవంగా ఆమోదించ వలసినదిగా కోరుతూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

10 40 a.m. శ్రీమతి జె. ఈశ్వరీబాయి :—అధ్యక్ష, జిల్లాస్థాయిలో, తాలూకా స్థాయిలో, విలేజి స్థాయిలో కూడా జరుగుతున్న ఎటార్సిటీస్ గురించి నేను పాక్ట్స్ అండ్ ఫిగర్సుతో సహా చెప్పాను. ఆ విషయంలో మంత్రిగారు ఒక్క మాట కూడా చెప్పలేదు. షెడ్యూలు కాస్టుల వారికి రాజ్యాంగప్రకారం యివ్వవలసిన 14 పర్సంటు డిపార్టుమెంటులవారీగా యివ్వడం లేదు, యివ్వాలని చెప్పాను.

లాండు సీలింగు విషయంలో కూడా ఆయన ఏమీ చెప్పలేదు. వంద రూపాయలు వారికి యిచ్చేవారు. ఇప్పుడు యివ్వడంలేదు సోషల్ వెల్ఫేరు డైరెక్టరుగారితో మాట్లాడినప్పుడు 300 చేస్తున్నాము అన్నారు. అవిధంగా ఆర్డరులు పాసైతే జిల్లాలకు పంపించారా ? షెడ్యూలు కాస్టుల గురించి సెపరేట్ ఎలక్టొరల్ రోల్సు కావాలి, సెపరేట్ ఎంప్లాయిమెంటు ఎక్స్‌ఛేంజీలు కావాలి అని చెప్పాను. దానికి మంత్రిగారు ఏమీ చెప్పలేదు. స్కూల్సులో ఫీజు తీసుకోవడం లేదని యీ బుక్కులో ప్రింటు చేశారు. మొత్తం స్కూల్సు, కాన్వెంట్సు అన్ని కూడా డబ్బు తీసుకుంటున్నాయి. గ్రామాలలో స్త్రీలు చంటి బిడ్డలను వదిలి కూలిపనులకు పోతూ వుంటారు. స్త్రీ సంక్షేమ శాఖకు కేటాయించిన డబ్బుతో ఏమీ చేయలేరు. ముఖ్య సేవికలను నియమించి వుంటారు. వారు అక్కడే వుంటారు కాని పోనే పోరు. అక్కడివారు బిడ్డలను ఊయలలో పెట్టి, పాలు సప్లయి చేసి, చిన్న పిల్లలకు చదువు చెప్పాలి. నిజామాబాద్ జిల్లా పరిషత్తు గురించి —ఎవరూ ఆయనకు చెప్పడానికి వీలు లేదు. వలంటరీగా బయటకు వస్తాడు, సహాయం చేస్తాడు, కాని కుట్టుమిషనులు లేవు, భవనాలు లేవు. ఈ విధంగా వారు బాధ పడుతున్నారు. దీనిపైన పేపర్లో కూడా ఉంది. వీటిని గురించి మంత్రిగారు చెప్పాలి.

Smt. Sarojini Pullareddy (Malakpet):—You have the first knowledge about these homes. They should run on methodical basis. In most of the families, the mother and father depened upon the earnings of the children. There is one home in Chittoor in Andhra. Will the Government think of setting up such homes in Telangana especially in village and also in Andhra Districts where such homes are not there. What action the Minister is going to take by using the good offices and influence, I want to know. With this little money nothing can be done. Let me also tell you humbly that our

population is more than 50%. Therefore would the Government come forward with larger amounts for these women who are old, destitutes etc. so on and so forth.

Mr. Speaker :—I think no other lady will ask for time now.

శ్రీ కుడిపూడి ప్రభాకరరావు (అమలాపురం) :—అధ్యక్ష. సోషల్ వెల్ఫేరు డిపార్టుమెంటు ఏప్రిలు నెలలో జారీ చేసిన జి ఒ. లో కమ్యూనిటీ పేరున వున్న హాస్టల్సుకు రికగ్నిషను యివ్వడం జరగదు. స్కాలర్‌షిప్స్ యివ్వడం జరగదు అని వున్నదానిని గురించి నేను మాట్లాడాను. దానిని ఎబేయన్సులో పెట్టాలని చెప్పాను. ఆ జి. ఒ. ఎందుకు తెచ్చారు, దాని సృష్టికర్త ఎవరు ? The very name of the community has been recognised and upheld by th. Supreme Court itself. అటువంటప్పుడు యీ జి. ఒ. తెచ్చారు. కమ్యూనిటీ పేరు పెట్టితే స్కాలర్‌షిప్ యివ్వం అంటే ఎవరైనా కోర్టుకు వెడితే అది నిలుస్తుందా ? దీనిని విత్‌డ్రా చేయాలని బాక్‌వర్డు క్లాసెస్‌వారంతా యూనానిమస్‌గా కోరుతున్నప్పుడు, యింతమంది రిక్వెస్టును ఖాతరు చేయకుండా సర్వమానవ సౌభ్రాతృత్వం సాధించడానికి పచ్చామంటారేమిటి మంత్రిగారు ? దీనిమీద అనవసరమైన ట్రబుల్ రాకుండా దీనిని విత్‌డ్రా చేసుకోడానికి ప్రభుత్వం ప్రయత్నం చేస్తుందా ?

శ్రీ ఎం నానాదాసు (సర్వేపల్లి) :—అధ్యక్ష. మంత్రిగారి సమాధానంలో హాస్టల్సు అని చెప్పారు కాని వాటి వివరాలు చెప్పలేదు. ఈనాటి బర్నింగ్ ప్రాబ్లెం ఏవంటే హైస్కూల్సు స్టూడెంట్సుకు—షెడ్యూల్సు కాస్టు, షెడ్యూల్సు ట్రయిబ్సు, బాక్‌వర్డు క్లాసు స్టూడెంట్సుకు వందలమందికి హాస్టల్సులో ఎకామొడేషను దొరకడం లేదు, సీట్సు లేవు వెళ్లిపోమ్మంటున్నారు. కొన్ని వందలమంది హాస్టల్సు చుట్టూ తిరుగుతున్నారు. వీరందరినీ హాస్టల్సులో చేర్చుకోడానికి ప్రభుత్వం ఏమి చర్య తీసుకోబోతున్నది ?

శ్రీ ఎస్. వి. జగన్నాధం (షాద్‌నగర్) :—అధ్యక్ష. పంచాయతిరాజ్ నుంచి యీ సోషల్ వెల్ఫేరు డిపార్టుమెంటును వేరు చేశామనే విధంగా మంత్రిగారి ఉద్దేశాన్ని తెలియపరచలేదు. పంచాయతిరాజ్ సంస్థ అయిన జిల్లాపరిషతు ఆఫీసునుంచి సోషల్ వెల్ఫేరు ఆఫీసును మాత్రం వేరే అద్దెకు ఒక బిల్డింగు తీసుకొని అక్కడ నడిపిస్తున్నారు. దీని భావం సోషల్ వెల్ఫేరు డిపార్టుమెంటును పంచాయతిరాజ్ నుంచి వేరు చేసినట్లా ? దీనిని పంచాయతి రాజ్ నుంచి వేరు చేయాలనేది ఎంతకాలం నుంచో సభ్యుల కోరికగా ఉన్నది. కాబట్టి దీనిని త్వరలో వేరు చేస్తారా ? లాండు ఎక్విజిషను విషయంలో సమితులద్వారానే జరుగుతున్నాయి కాబట్టి దీనిని వెంటనే వేరుచేయాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీ డి. ప్రకాశం (అద్దంకి):—అధ్యక్ష, మంత్రిగారు తాలూకా హెడ్‌క్వార్టర్సులో హాస్టల్సు లేనిచోట క్రొత్తవి పెడతామని కానీ, పెట్టలేమని కాని చెప్పలేదు. అస్పృశ్యతా నివారణకోసం యింటర్‌కాస్ట్ మారేజస్ ప్రోత్సాహపరుస్తామని ప్రభుత్వం పదేపదే చెబుతున్నది కానీ మంత్రిగారు ఆ విషయం కూడా చెప్పలేదు. మంత్రిగారు చెప్పాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీ జి. సూర్యనారాయణ (పాయకరావుపేట) :—అధ్యక్షా, హాస్టల్సు అన్నీ కూడా కులాలవారీగా వున్నాయి. కులాలవారీగా హాస్టల్సు పుంటే అస్పృశ్యత నివారణ కాదు. అందువల్ల ఒకే రకమైన హాస్టల్సు పెట్టి వాటిలో షెడ్యూల్డు కాస్టుల వారికీ వెనుకబడిన వారికీ ప్రిఫరెన్సు యిచ్చే విధంగా జనరల్ హాస్టల్సు పెడతారా?

శ్రీ ఎన్. వెంకట సుబ్బారెడ్డి (ఆళ్లగడ్డ) :—అధ్యక్షా, అనేక హాస్టల్సులో ఏడెనిమిది మంది పిల్లకాయలుంటున్నారు. వార్డెను ఉంటాడు. వీటిపల్ల ఎక్స్ పెండిచర్ వేస్ట్ అవుతున్నది. ప్రతి హాస్టలుకు మినిమం స్ట్రెన్త్ 30 ఉండాలంటున్నారు. కానీ ఏడెనిమిదిమందికంటే ఎక్కువమందిని చేర్చుకోవడం లేదు. అనాథ శరణాలయాలు ఉన్నాయి. కుట్టుపని, అల్లికపని వంటివి నేర్పిస్తున్నారు కానీ వారికి ఉద్యోగం చూపించడం లేదు. వారికి ఉద్యోగాలు కల్పించాలని కోరుతున్నాను

శ్రీ ఎం. ఓంకార్ :—ఉమన్ వేల్ఫేరు మంత్రిగారు మాట్లాడుతూ ఆంధ్ర ప్రదేశ్‌లోనే యీ స్త్రీ సంక్షేమశాఖ ఉన్నది అన్నారు. తమిళనాడులో ఉన్నది. దానికి ఐ ఎ ఎస్. ఆఫీసరు ఉన్నారు. 1973 లో నానావతి కమిటీ కొన్ని రికమెండేషన్సు చేసింది. ఆ సిఫార్సులను అమలుచేసే విషయమై శ్రద్ధ తీసుకుంటారా? చాలా రాష్ట్రాల ప్రభుత్వాలు వాటిని అమలుచేశాయి. గుడిని అపరిశుభ్రం చేయకుంటే చాలు గుగ్గిలం చేసినట్లే అన్నట్లుగా సోషల్ వెల్ఫేరు మంత్రిగారు యీ హరిజనుల భూమి సమస్య, కూలిరేటు సమస్య మున్నగువాటి గురించి ప్రత్యేక శ్రద్ధ తీసుకుంటారా?

10.50a.m. శ్రీ పి. శ్రీరామమూర్తి :—హయ్యర్ ఎడ్యుకేషన్ విషయంలో వెనుకబడిన తరగతులకు షెడ్యూల్డ్ తరగతులకు కాలేజీలలో సీట్లు దొరికినా హాస్టల్సులో దొరకక ఇబ్బందులు పడుతున్నారు. ఇరెస్పెక్టివ్ ఆఫ్ నంబర్ హాస్టల్సులో సీట్లు ఇప్పిస్తారా?

శ్రీ బి. రామశర్మ (దేవరకొండ) :—గ్రామీణ ప్రాంతాలలో హైస్కూల్సు తెరిచారు. అక్కడ చదువుకోవాలంటే హరిజన విద్యార్థులు కాని వెనుకబడిన తరగతులవారి పిల్లలు కాని హాస్టల్సులో సీట్లు లేక చాలా ఇబ్బందులు పడుతున్నారు. కనుక హైస్కూల్సు ఉన్న చోటనైనా హాస్టల్సు ఏర్పాటు చేస్తారా?

Mr. Speaker —Now both the Ministers will reply. Let there be no interuptions, no questions and no further clarifications.

Smt. J. Eswari ai :—The Minister must give the answers to allt he points raised by me.

Mr. Speaker :—It is not in my hands. I hope they will give you reply. Whether it satisfies you or not is a different matter. Please hear patiently and then vote for the Cut Motions (Laughter).

శ్రీ బి. శ్రీరామమూర్తి :—అధ్యక్షా, ఈశ్వరీబాయిగారి ప్రారంభ ఉపన్యాసం శ్రద్ధగా విన్నాను. టైం తక్కువగా ఉండడంవల్ల జనరల్‌గా కవర్ చేసాను. వివరాలలోనికి వెళ్లలేదు. అందులో డివెరెస్పక్టుకాని ఇగ్నోర్ చేయాలనికాని లేదని చెబుతున్నాను. ప్రత్యేకించి వారు చెప్పిన ప్రతి ఒక్క కేసు విషయంలో సమాచారం తెప్పించాను. ప్రతి దాని విషయంలోను ప్రభుత్వం శ్రద్ధగా పనిచేస్తున్నది. మూడు విషయాలు మాత్రం మా దృష్టిలోనికి రాలేదు. తూర్పు గోదావరి జిల్లాలోని

మోదుగూరు గ్రామం విషయం. నిజామాబాదు పట్టణంలో రిజి వర్కరును కొట్టారనే ఉదంతం వీటి వివరాలు మా వద్ద లేవు. చిత్తూరు జిల్లాలోని తొట్టుపల్లి విషయం కూడా వారు చెప్పారు. ఈ మూడు మావద్ద లేవు తర్వాత వాటిపై చర్య తీసుకుంటున్నాం. రాజాలు తాలూకా పాసలపూడి గ్రామం గురించి చెప్పారు అక్కడ ఎక్యూజ్డును అరెస్టు చేసారు. ఒక్కరుకూడా ఎస్కేప్ కాలేదు చర్య తీసుకుంటున్నారు. చిప్పిడి గ్రామానికి సంబంధించి ముఖ్యమంత్రి గారు కాల్ ఎటెన్షన్‌కు సమాధానం చెబుతూ వివరంగా చెప్పారు. ప్రత్యేకించి నేను చెప్పనక్కరలేదు. గుంటూరు జిల్లాలోని వినుకొండకు సంబంధించి రిప్రెజెంటేషన్ వచ్చింది కలెక్టరుకు పంపారు. రిపోర్టు రావాలి హరిజనులపై జరిగిన ఎట్రాసిటీలు గురించి వారు చెప్పినవి ఏవీ ప్రభుత్వ ఎటెన్షన్‌ను ఎస్కేప్ కాలేదు రిపోర్టు రాని వాటి గురించి కూడా వివరాలు ఇస్తే చర్య తీసుకుంటాము. రు 500 ల వరకు కాష్ గ్రాంట్లు ఇచ్చే విషయం చెప్పారు ఇచ్చే అవకాశం ఎంతవరకు ఉంటుందో చూడాలి కొద్ది రోజులలో నిర్ణయం తీసుకుని ప్రకటిస్తాం. ప్రత్యేకమైన ఎంప్లాయిమెంట్ ఎక్స్‌ఛేంజి పెట్టే ఆలోచన లేదు దానిని గురించి అనుకోవడం లేదు. ఉన్న ఎంప్లాయిమెంట్ ఎక్స్‌ఛేంజిలోనే ఐదు సంవత్సరాలైనా ఒక్క కాల్ లెటర్ రాని క్వాలిఫైడ్ హరిజనులు ఎంత మంది ఉన్నారో సమాచారం తీసుకుని దానిని బట్టి యాక్షన్ పర్‌స్యూ చేయాలి అనుకుంటున్నాం. అడిగేటప్పుడు రిజర్వ్ ప్లేస్‌కు అడుగుతున్నారా అనే విషయం చెప్పకపోవడంవల్ల అందరిని పంపడం జరుగుతోంది. ఆ విషయం కాని తెలియచేసిన తరువాతనే పంపండి. ఇష్టం వచ్చినట్లు పంపవద్దని ఉత్తరువులు జారీ చేసాము. లాండ్ సీలింగ్స్ విషయం ఇందులో మనవిచేయ గలిగింది కాదు. 15 శాతం ఫండ్స్ గురించి ప్రయత్నం జరుగుతోంది. వచ్చిన డబ్బును షెడ్యూల్డు కాస్టు ఫైనాన్షియల్ కార్పొరేషన్‌లో ఇన్వెస్టు చేస్తారు. ఉద్యోగాలకు రిజర్వేషన్స్‌కు సంబంధించి వయలేషన్స్ ఉన్నాయి. సరిగా ఫాలో కాని సంఘటనలు ప్రభుత్వ దృష్టికి వచ్చాయి. ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రకటన చేసి ఉన్నారు. ఉత్తరువులు ఇచ్చారు. చీఫ్ సెక్రటరీ కూడా ఈ మధ్యనే వ్రాయడం జరిగింది. ఆఖరున వార్నింగ్ రూపంలో ఇవ్వడం జరిగింది మొత్తం రివ్యూ జరుగుతోంది. మరికొంత క్షుణ్ణంగా పరిశీలించిన తరువాత ముఖ్యమంత్రిగారు నిర్ణయం తీసుకుని ఏ రకంగా న్యాయం జరగాలో ఆ విధంగా చేయబోతున్నారని మనవిచేస్తున్నాను. సరోజిని పుల్లారెడ్డిగారు వృద్ధులకు, వికలాంగులకు హోమ్స్ విషయం చెప్పారు. తెలంగాణాలోను మీగతా చోట్ల పెట్టాలని అన్నారు. ప్రభుత్వ పరంగా నిర్వహించాలనే కోరిక లేదు. ఇక్కడ హైదరాబాదులో ఒకటి ఉంది. ప్రభుత్వ పరంగా కాక వాలంటరీగా ఎవరైనా అండర్ టేక్ చేస్తే సంపూర్ణమైన సహకారం ఇవ్వడానికి అభ్యంతరం ఉండదని మనవిచేస్తున్నాను. ప్రభాకరరావు గారు కులంపేరుతో హాస్టల్సు విషయమై మరొకసారి రైజ్ చేసారు. దానికి చెప్పవలసిన జవాబు ఇదివరకే చెప్పాను. మరలా చెప్పదలచుకోలేదు. ఇక నానాధానుగారు చెప్పిన—

శ్రీ కుదుపూడి ప్రభాకరరావు :—నా స్పెసిఫిక్ పాయింట్ ఏమిటంటే— సుప్రీం కోర్టు ఒక కులం షేరును అప్‌హోల్డ్ చేసినప్పుడు దానిని తీసివేస్తేనే గ్రాంటు ఇస్తామనడంలో అర్థం ఏమిటి? ఇందులో డ్యూ అటెన్షన్ ఇవ్వలేదు ఉంది.

ప్రభుత్వాన్ని అపకీర్తిపాలు చేయాలని చేసిన ప్రయత్నంగా ఉంది. దీనిని సీరియస్‌గా తీసుకోవాలి. వెనుకబడిన తరగతుల వారందరూ చేస్తున్న యునానిమస్ డిమాండు.

శ్రీ బి. శ్రీరామమూర్తి :—వారు సభాముఖంగా చేసిన డిమాండు తప్ప నావద్దకు మరొక డిమాండు రాలేదు. ఈ విషయంలో చాలా ఫరంగా ఉన్నాం. విషయాలన్నీ తెలుసుకునే చేసాం దీనివల్ల ప్రభుత్వానికి అప్రతిష్ట రాదు, ప్రతిష్ట పెరుగుతుంది. రెడ్డి, కమ్మ, కుమ్మరి, వడ్రంగి, సాలె అని కులంపేరుతో పెట్టి దానికి సహాయం చేయడం మంచి పద్ధతి కాదనుకున్నాం. నిగ్రహంతో ఆలోచించాలని వారికి మనవిచేస్తున్నాను. ఆ పేరు వద్దని అన్నాం మీరు అనుకున్న కులంవారినే కావాలంటే 50 శాతం తీసుకోండి, మిగతా 50 శాతం మిగిలిన కులాలకు ఇవ్వండి. ఆ మేరకు చేస్తే మాకు అభ్యంతరం లేదు. ఒక కులం పేరుతో పెట్టి ఆ కులానికి తప్ప మరొక కులానికి స్థానం లేదనే పద్ధతిలో ఉన్నప్పుడు ఆక్షేపణీయం అన్నాం. ఇందులో ఏదో ఒక శాతం హరిజనులకు కూడా ఇవ్వాలనే భావం ఉంది ఆ పరిస్థితికి ఇప్పుడు వెళ్ళలేదు. క్రమేపీ వెళ్ళవలసి ఉంటుంది. అన్ని కులాలను వెనుకబడిన వారందరిని ప్రోత్సహించాలనే ప్రయత్నం కాకపోతే ఇదంతా ఎందుకు ? దీనివల్ల వెనుకబడిన తరగతులకు ఇబ్బందిరాదు. వారికి సహాయం జరుగుతుంది. ఆపేరుతోకాదు.

11.00 a.m.

శ్రీ కె. లక్ష్మణబాపూజీ (భువనగిరి) :—మంత్రిగారు గవర్నమెంటు పాలసీకి వ్యతిరేకంగా స్టేటుమెంటు యిస్తున్నారు వారి ఎదెన్షను డ్రా చేయవలచుకున్నాను.

మిస్టర్ స్పీకర్ :—అదే ఆయన లేదంటున్నారు.

శ్రీ కె. లక్ష్మణబాపూజీ :—గవర్నమెంటు జి ఓ యిష్యూ చేసినప్పుడు బ్యాక్‌వర్డ్‌క్లాసెస్‌ను రికగ్నయిజు చేసిన దానిలో క్యాస్టు ఈజ్ వన్ ఆఫ్ ది క్రయిటీరియా. స్కాలర్‌షిప్స్ యివ్వడంలో క్యాస్టు సర్టిఫికేటు యివ్వవిదే వారిని రికగ్నయిజు చేయరు. క్యాస్టు బేస్ పైన స్కాలర్‌షిప్స్ యిస్తూ మరొకవైపు వారు కలెక్టివ్‌గా క్యాస్టు బేసిస్ పైన సంఘం పెట్టుకున్నప్పుడు క్యాస్టు ఉన్నప్పుడు అసిస్టెన్సు రాదనడం బేసిక్ పాలసీకి వ్యతిరేకం. It is nothing but sentimental approach of the Government. ఇది కాన్‌స్టిట్యూషన్ రీత్యా హైకోర్టుకు పోయినా నెగ్గజాలదు. లీగల్ ఆఫీసర్సు మన మొగము చూసి అనుకూలంగా సలహా చెబుతారు. దీనిని జాగ్రత్తగా ఆలోచన చేయకపోతే అప్రతిష్ట పాలౌతారు. It is nothing but laughing stock.

Sri B. Srirama Murthy :—Sir, I dont suppose, I can improve my answer, nor do I find any chance convincing the Hon'ble Member. I could also at the same time, assert I also dont feel convinced. ప్రభాకరరావుగారు చెప్పినదాని గురించి చెప్పాను. తరువాత నానాదాస్‌గారు చెప్పిన విషయం ఉంది. హాస్టలు ఫెసిలిటీస్ అభివృద్ధి చేయవలసిన అవసరం ఉంది. అనేక మంది విద్యార్థులకు ఈ సౌకర్యం లేకపోతోంది. చాలమంది బాధపడుతున్నారని యిదీ వారు చెప్పిన విషయము మొత్తం అందరికి సౌకర్యము కలుగుతోందని చెప్పలేను. ఉన్న పరిస్థితులలో ఏమి చేశామో ఎంతవరకు చేయగలిగామో అది మనవిచేస్తాను. ఆ రకంగా చూసినప్పుడు ప్రస్తుతం రాష్ట్రం మొత్తము మీద 1,135 గవర్నమెంటు హాస్టల్సు ఉన్నాయి. 50,878 విద్యార్థులు ఉంటున్నారు.

వీరికి సౌకర్యం ఉంటుంది. ఇది కాక ఈ సౌకర్యం 6,000 మందికి అదనంగా కలుగుతుంది. 6,000 మందిలో 2,500 హరిజనులు 2,000 మంది బ్యాక్‌వర్డ్ క్లాసెస్, 1,500 మంది షెడ్యూల్డ్ ట్రైబ్స్. వీరిని పాపులేషను బేసిస్ మీద అన్ని డిస్ట్రిక్ట్సుకు డిస్ట్రిబ్యూట్ చేయడం వల్ల వారికి సౌకర్యం కలుగుతుంది. అంతకు మించి అవకాశం లేదు. ఇందులో ఉన్న పరిస్థితిని మనవిచేశాను. జగన్నాధంగారు పంచాయతులనుంచి మొత్తం వేరు చేశారా అని అడిగారు. మొత్తం వేరు చేయడం అనుకోవడం లేదుకాని లాండ్ అక్విజిషనుకు సంబంధించినంతవరకు స్టాండింగు కమిటీ మూడు మాసాలకు మీట్ అయితే అంతవరకు పని వెనుకబడకూడదనే ఉద్దేశ్యంతో దానికి సంబంధం లేకుండా ముందుకు వెళ్ళాలనుకున్నాం. అందుచేత పనిని బట్టి చర్య ఉంటుంది. ఐడియలాజికల్‌గా తీసుకుని మొత్తము ప్రొసీజర్ పంచాయత్ రాజ్‌నుంచి తీసివేయాలనే ఉద్దేశ్యం ప్రభుత్వానికి లేదు. మొత్తం అంతా ఎందుకు తీసివేయాలి? ఆ రకమైన ఆలోచన కాదు. ప్రాక్టికలుగా వర్కును బట్టి నిర్ణయం చేసుకోవచ్చని ఉంటుంది అంతటంతె పొడిగించడం మంచిది కాదు. దాసరి ప్రకాశంగారు యింటర్-క్యాస్టు మారేజెస్ గురించి చెప్పారు. దీనిగురించి మొత్తము ఫైనలుగా క్యాబినెట్‌కు వెళ్లవలసి ఉందికనుక యింకా జి. ఓ. రాలేదు. పొలిసీజరల్ ఆబ్‌స్టెకల్ వల్ల ఉండి పోయింది. కనుక అండర్ ప్రొపోజల్ అని చెప్పడం జరిగింది కాని అది జరిగిపోయినట్లే. ఆ జి. ఓ. వస్తుంది. ఇంకొకటి చెప్పారు. ఇంటర్-క్యాస్టు వివాహాలు చేసుకున్నవారికి ఉద్యోగావకాశాలలో ప్రత్యేకించి ప్రయారిటీ యివ్వాలన్నారు. ప్రొపోజలులో అది లేదు. దాని గురించి ఆలోచించి ఎంతవరకు పాధ్యమవుతుందో చూడాలి.

శ్రీమతి జె. ఈశ్వరీబాయి :— సెపరేటు ఎలక్టోరేట్సు గురించి చెప్పాను.

మిస్టర్ స్పీకర్ :— చెప్పినారు.

శ్రీమతి జె. ఈశ్వరీబాయి :— అన్నింటిలోను వారిని బయటనే పెడుతున్నారు. బయట గుడిసెలు వేయిస్తున్నారు. బావులు బయటనే త్రవ్విస్తున్నారు. వారి మీద ఎన్నో అట్రాసిటీస్ జరుగుతున్నవి. వారికి డైరెక్టరు సరిగా బ్రెయిన్ వాష్ చేసినట్లు లేదు. వేరువేరుగా ఊరి బయట పెడుతున్నారు. అటువంటప్పుడు అన్నీ సెపరేటుగా పెట్టండని అడుగుతున్నాను.

శ్రీ బి. శ్రీరామమూర్తి :— వారు చెప్పింది వారికైతే బాగుందేమో కాని నాకు ఏమీ అర్థం కాలేదు.

శ్రీ జె. వెంగళరావు :— అన్ని సెపరేట్లుగా పెట్టడం ఏమీటో అర్థం కాలేదు.

మిస్టర్ స్పీకర్ :— అన్నీ కలిసి పెట్టలేరు కదా.

శ్రీమతి ఎం. లక్ష్మీదేవి :— అధ్యక్ష, ఈశ్వరీబాయిగారు వర్కింగ్ విమెన్స్ యొక్క చిల్డ్రిన్ విషయం శ్రద్ధ తీసుకోలేదన్నారు. ఇప్పటికి స్టేటులో మొత్తం 46 క్రెషెస్ ఉన్నాయి. అవి వర్కింగ్ విమెన్ చిల్డ్రిన్ కోసము ఉన్నాయి. ఈ బడ్జెటులో ఎక్కువ పెట్టదలచుకోలేదు. ఉన్నవాటిని అభివృద్ధి చేయాలని నిర్ణయం తీసుకున్నాం. ప్లెటూర్లలో ముఖ్య సేవికలు, గ్రామ సేవికలు మార్నింగ్ 7 నుంచి 10

వరకు చిన్న పిల్లల గురించి శ్రద్ధ తీసుకుంటారు. హౌస్ విజిట్స్ చేస్తారు. తగిన శ్రద్ధ తీసుకోవడంకోసం బాలవాడీస్ పెట్టడం జరిగింది బాలవాడీస్‌ను ఉదయం గ్రామసేవికలు నడపడం జరుగుతుంది. ఓంకార్ గారు చెప్పారు. నానావతి కమిటీ రిపోర్టు విషయంలో వీమి చేశారన్నారు. ఆ విషయమై ప్రభుర్వం ఎగ్జామిన్ చేస్తున్నది. సుబ్బారెడ్డిగారు అనాధ స్త్రీలకు ఉద్యోగాలు యివ్వడం లేదని చెప్పారు అనాధ స్త్రీలు మూడు సంవత్సరాలు హోమ్ము విడిచే లోపుగానే ఉద్యోగాలు యిచ్చేటందుకు ప్రొడక్షన్ సెంటర్సు పెట్టి వేజెస్ క్రియేటు చేయడం కొంతవరకు జరిగింది. ఎంప్లాయిమెంటు ఆఫీసర్సుకు సలహాలు యివ్వడం జరిగింది. రిజర్వేషన్ చేసే కొరకు ఏర్పాటు చేయడాన్ని ప్రభుత్వం పరిశీలిస్తున్నది. గ్రామగ్రామాలలో గ్రామ సేవికలు చేస్తున్న పని పరిశీలించినట్లయితే గ్రామంలో ప్రతి స్త్రీని కాంటాక్టు చేసి గ్రామాలలో పిల్లల గురించి శ్రద్ధ తీసుకోవడంసినదని యిన్‌స్ట్రక్షన్సు యివ్వడం జరిగింది ఫిర్కా లెవెలులో—ఒక్కొక్క వుమెన్ వెల్ఫేరు క్రాంచి ప్రత్యేకంగా ఈపిల్లల యొక్క క్షేమం నిమిత్తం పెట్టడం జరిగింది. ఈ విధముగా చిన్న పిల్లల సంక్షేమం కోసం ప్రభుత్వం కృషి చేస్తున్నది. కట్ మోషన్సును ఉపసంహరించుకుని డిమాండును ఏకగ్రీవంగా బలపరచవలసినదిగా మనవిచేస్తున్నాను.

Mr. Speaker :—The question is :

To reduce the allotment of Rs. 16,29,54,800 for Social Welfare by Rs. 100

గిరిజనులకు రావలసిన పరపతి సౌకర్యాలను, బ్యాంకుల నుంచిగాని, సహకార సంస్థల నుంచి గాని తక్కువ వడ్డీతో యివ్వలేని ప్రభుత్వ విధానానికి వ్యతిరేకముగా.

The cut motion was negatived.

Mr. Speaker :—The question is :

"To reduce the allotment of Rs. 16,29,54,800 for Social Welfare by Rs. 100.

In view of the unsatisfactory nature of the facilities and aminities for the socially and educationally backward classes".

The cut motion was negatived.

Mr. Speaker :— The question is :

"To reduce the allotment of Rs. 7,04,79,200 for Tribal Welfare by Rs. 100.

In view of the unsatisfactory nature of the working of the Department".

The cut motion was negatived.

Mr. Speaker :—The question is :

"To reduce the allotment of Rs. 16,29,54,800 for Social Welfare by Rs. 4,800.

For failure to check dastagi officers".

The cut motion was negatived.

Mr. Speaker :—The question is:

"To reduce the allotment of Rs. 7,04,79,200 for Tribal Welfare by Rs. 100

గిరిజనుల సమస్యలను పరిష్కరించలేని ప్రభుత్వ వ్యతిరేక విధానాలకు వ్యతిరేకముగా

The cut motion was negatived.

Mr. Speaker :—The question is:

"That the Government be granted a sum not exceeding Rs. 7,04,79,200 under Demand No. XXVIII—Tribal Welfare.

"That the Government be granted a sum not exceeding Rupees 16,29,54,800-under Demand No. XXVII—Social Welfare."

"That the Government be granted a sum not exceeding Rupees 75,97,700 under Demand No. XXIX—Women and Child Welfare."

The motions were adopted, and the Demands granted.

Demand No. III—Administration of Justice — Rs. 3,33,17,500

Demand No. XIII—Police Administration — Rs. 22,27,64,100

Demand No. XIV—Jails Administration — Rs. 1,78,66,000

Demand No. XV—Stationery and Printing Department — Rs. 3,00,31,000

Demand No. XVII—Fire Services — Rs. 83,57,000

Sri J. Vengal Rao:—Sir, I beg to move:

"That the Government be granted a sum not exceeding Rs. 3,33,17,500-under Demand No. III—Administration of Justice."*

"That the Government be granted a sum not exceeding Rs. 22,27,64,100-under Demand No. XIII—Police Administration."*

"That the Government be granted a sum not exceeding Rs. 1,78,66,000-under Demand No. XIV—Jails Administration."*

"That the Government be granted a sum not exceeding Rs. 3,00,31,000-under Demand No. XV—Stationary and Printing Department."*

"That the Government be granted a sum not exceeding Rs. 83,57,000-under Demand No. XVII—Fire Services."*

Mr. Speaker:—Motions moved.

Now, members will move cut-motions.

---

*See appendix for Explanatory notes furnished to the House by the Chief Minister.

Motions for Reduction of Grants

DEMAND NO. III-ADMINISTRATION OF JUSTICE
RS. 3,33,17,500.

Sri M. Nagi Reddy :—Sir, I beg to move.

To reduce the allotment of Rs. 3,33,17,500 for Administration of Justice by Rs. 100/-

కోర్టులలో కేసులు ప్రధానంగా సివిల్ కేసులు సంబంధించి [illegible] పరిష్కారంగాకుండా పెండింగులో వుంచుట ద్వారా ప్రజానికం అనేక యిబ్బందులకు గురియగు చున్నందులకు.

Mr. Speaker :—Cut motion moved.

Sri P. Sriramamurthy :— Sir, I beg to move :

"To reduce the allotment of Rs. 3,33,17,500 for Administration of Justice by Rs. 100/-

In view of the inefficiency, the over-aring nature, and even partiality and other evils that crept into the "Administration of justice."

Mr. Speaker :—Cut motion moved.

Sri B. Rama Sarma :—Sir, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 3,33,17,500 for Administration of justice by Rs. 100/-

న్యాయస్థానంలో పేదలకు న్యాయసలహా అవకాశాలు కల్పించని ప్రభుత్వ చర్యకు

Mr. Speaker :—Cut motion moved.

Since the Government have ordered to impose Rs 5/-for affidavites which was hither to free and this is causing financial burden over the common man.

To reduce the allotment of Rs. 3,33,17,500 for Administration of Justice by Rs. 100/-

Since the Government have not accepted to establish Munsiff Magistrate courts at Mulug and Parkal taluqs in Warangal district in absence of these courts, the people are made to come to Warangal city which is causing heavy financial burden and inconvenience.

Mr. Speaker: —Cut motions moved.

Sri N. Venkata Ratnam :—Sir, I beg to move :

"To reduce the allotment of Rs. 3,33,17,500 for Administration of Justice by Rs. 500/-

For the ever increasing trend in Government to court the jurisdiction of court from any enactments

Mr. Speaker :-Cut motion moved.

DEMAND NO.—XIII POLICE ADMINISTRATION
Rs. 22,27,64,100.

Sri V. Srikrishna :—Sir, I beg to move.

To reduce the allotment of Rs. 22,27,64,100 for Police Administration by Rs. 100/-

For resorting to repressive methods on the striking Railway workers, harassment and unprovoked lathi charges and launching of criminal cases against them and for not withdrawing the cases so

To reduce the allotment of Rs. 22,27,64,100 for Police Administration by Rs. 100/-

for the failure of the Government in giving timely protection to the harijans and other backward communities from the oppressive and agressive attacks of the land lords in many places of which the recent happenings in the village of Emam, Guntur District.

Mr. Speaker :—Cut motions moved.

Sri B. Yella Reddy :—Sir, I beg to move.

To reduce the allotment of Rs. 22,27,64,100 for Police Administration by Rs. 100/-

ప్రజలపై జరుపుతున్న పోలీసు నిర్బంధ విధానాన్ని అరికట్టలేని ప్రభుత్వ విధానానికి వ్యతిరేకంగా.

Mr. Speaker :—Cut motion moved.

Sri V. Srikrishna :—Sir, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 22,27,64,100 for Police Administration by Rs. 100/-

రాష్ట్రంలో లా అండ్ ఆర్డర్ మెయిన్‌టేయిన్ చేయుటలో పోలీసుశాఖ విఫలమైనందులకు, రోజురోజుకు పోలీసు దౌర్జన్యాలు పెరిగి ప్రజలను అనేక యిబ్బందులకు గురిచేస్తునందులకు. పోలీసుశాఖలోని అవినీతిని అరికట్టుటలో పూర్తిగా విఫలమైనందులకు, ఇమ్మోరల్ ట్రాఫిక్, జూదం, ఎమ్యూజ్‌మెంటు పార్క్‌ల పేరుతో నగ్నలేదా అర్ధనగ్న డ్యాన్యులను ప్రదర్శిస్తున్నప్పటికి వాటిని అరికట్టులో విఫలమగుచున్నందులకు నక్సలైట్లు అనే పేరుతో విచారణ లేకుండా వందలాది మందిని జైళ్ళలో సంవత్సరాల తరబడి వుంచుతున్నందులకు, 151 సెక్షను పేరుతో ప్రజాసేవకులను అక్రమంగా ఏ నేరారోపణలేకుండా జైలులో నిర్బంధించుచున్నందులకు, హరిజనులు, గిరిజనులు తదితర వెనుకబడిన వర్గాల ప్రజలపై గ్రామపెద్దందార్లు, భూస్వాములు, సాగిస్తున్న దౌర్జన్యాలను హింసాయుత చర్యలను అరికట్టడంలో విఫలమగుచున్నందులకు.

Mr. Speaker :—Cut motion moved.

Sri P. Sriramamurthy :—Sir, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 22,27,64,100 for Police Administration by Rs. 100/—

in view of the corruption and inefficiency that is corroding the Department.

Mr. Speaker :—Cut motion moved.

Sri B. Rama Sarma :-Sir, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 22,27,64,100 for Police Administration by Rs. 100/—

ప్రభుత్వ చట్టాలను అమలు జరపవలసిన పోలీసు అధికార్లు చట్టానికి వ్యతిరేకంగా ప్రజలపై నిర్బంధ విధానం కొనసాగిస్తున్న అక్రమ నిర్బంధంలో వుంచుతున్న ప్రభుత్వ చర్యలకు నిరసనగా.

Mr. Speaker :—Cut motion moved.

Sri Omkar:—Sir, I beg to move:

To reduce the allotment of Rs. 22,27,64,100 for Police Administration by Rs. 100-

Since the S, I. of Geesugonda police station in Warangal taluq has been taking the side of Enna Reddy and his followers who are landlords at Manugonda village against the workers and followers of the C. P, I. (M) of Manugonda and Chandraiahpalli villages, allowing goondaism, foisting false cases.

To reduce the allotment of Rs. 22,27,64,100 for Police Administration by Rs. 100

Since the C. I. of police Mulug along with his constables in collusion with the Beedi leaves contractor of Tadvai torture the women folk at Basra in Mulug taluq, Warangal district who were on strike for wage increase in the first week of May, 1974 in which P. Venkatamma, G. Sethamma, P. Laxmamma etc, received serious beatings and they were mal-treated.

To reduce the allotment of Rs 22,27,64,100 for Police Administration by Rs 100

Since the Warangal Police could not take action on the complaint filed by B. Mohan Reddy before the C I. Warangal in connection with fake notes business for which he became the victim in the month of August, 1973

To reduce the allotment of Rs 22,27,64,100 for Police Administration by Rs 100

Since the Narsampet taluq police officers in Warangal district have been extending their illegal support to the land lords by resorting violance to evict the landless poor over Government land at Gundenga village under Nekonda police station in Warangal district, Narsampet taluq.

To reduce the allotment of Rs 22,27,64,100 for Police Administration by Rs 100

Since the S. I. and C. I. of police at Mulugu in warangal district have been harassing the workers and followers of C. P. I. (M) at Podra village

To reduce the allotment of Rs 22,27,64,100 for Police Administration by Rs. 100

Since the polce in Warangal district particularly in Narsampet and Mulug taluqs resorting to medival barberous terrorism against the tribal, in general and the C.P.I. (M) in particular in the name of curbing the activities of the so called extremists,

To reduce the allotment of Rs. 22,27,64,100 for Police Administration by Rs. 100

Since the Govt. made arrests of and instituted false cases of conspiracy against the Viplava Rachayithalu in the State which undemocratic and leading to curb civil liberties.

Mr. Speaker :—Cut motions moved.

Sri P. Sanyasi Rao: —I beg to move.

To reduce the allotment of Rs. 22,27,64,100 for Police Administration by Rs. 100

రైల్వే సమ్మెలో పోలీసుల బలగాలతో కార్మికుల ఇండ్లలో ప్రవేశించి భయపెట్టి, కొట్టి చేసే సమ్మెను విచ్ఛిన్నం చేయుటకు పూనుకున్నందున

To reduce the allotment of Rs. 22,27,64,100 for Police Administration by Rs. 10

అవుటర్ హార్బర్ నిర్మాణము చేయు కంపెని కార్మికులు న్యాయమైన కోర్కెలకై సమ్మెచేయు కార్మికులను పోలీసులు మేనేజిమెంటుతో కలిసి సమ్మె విచ్ఛిన్నం చేయుటకు పూనుకున్నందున

To reduce the allotment of Rs. 22,27,64,100 for Police Administration by Rs. 100

పోలీసు అడ్మినిస్ట్రేషన్ మర్కాపురం పోలీసు స్టేషనులో మితిమీరి లంచాలు గుంజడం, దొంగతనాలను ప్రోత్సహించుచున్నందున

Mr. Speaker :—Cut motions moved.

Sri N. Venkataratham:—Sir, I beg to move:

To reduce the allotment of Rs. 22,27,64,100 for Police Administration by Rs. 100

for Government's failure to check corruption and frustration in the department.

Mr. Speaker :—Cut motions moved.

Sri Syed Hasan :—Sir, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 22,27,64,100 for Police Administration by Rs. 100

to discuss the day to day harassment meeted out by the police to the members of the public with special reference to the members of the public with special reference to the old city.

To reduce the allotment of Rs. 22,27,64,100 for Police Administration by Rs. 100

to stress on Government to immediately stop bringing the undertrials hand-cuffed, to the Courts.

To reduce the allotment of Rs. 22,27,64,100 for Police Administration by Rs. 100

to stress the need to reduce considerably, budget allotment to police in view of it being misused.

Mr. Speaker :—Cut motions moved.

Sri S. Papi Reddy:—Sir, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 22,27,64,100 for Police Administration by Rs. 100

to protest against the attrocities committed by the police against the people.

Mr. Speaker:—Cut motion moved.

DEMAND No. XIV - JAILS ADMINISTRATION - Rs. 1,78,66,000

Sri V. Srikrishna:—Sir, I beg to move:

To reduce the allotment of Rs. 1,78,66,000 for Jails Administration by Rs. 100

for not releasing the life prisoners even after they served more than 6 years imprisonment.

To reduce the allotment of Rs. 1,78,66,000 for Police Administration by Rs, 100

for not releasing the life prisoners even after they served more than 6 years imprisonment.

To reduce the allotment of Rs, 1,78,66,000 for Police Administration by Rs. 100

for the failure of the Government to improve the conditions in the various Jails in the State despite many memorandums presented to the Government by the prisoners.

Mr. Speaker :—Cut motions moved.

Sri V, Srikrishna:—Sir, I beg to move:

To reduce the allotment of Rs. 1,78,66,000 for Jails Administration by Rs. 100

జైలు మ్యాన్యుయల్‌ను సవరించనందులకు, ఖైదీల మనఃప్రవృత్తిలో మార్పు తెచ్చి మంచి పౌరులుగా తయారగునట్లు చారియడల మంచి వైఖరితో తగు శిక్షణ యిచ్చుటకు జైలు నిబంధనలలో తగు మార్పులు తెచ్చుటకు ప్రభుత్వం పూనుకోనందులకు జైలు శాఖలోని అవినీతిని తొలగించుటకు పూనుకోనందులకు.

Mr. Speaker :—Cut motion moved:

Sri B. Ramasarma:—Sir, I beg to move:

To reduce the allotment of Rs. 1,78,66,000 for Jails Administration by Rs. 100

జైళ్లలో ఏండ్లతరబడి ప్రమ్గ్గుతున్న ఖైదీలకు తగు సదుపాయాలు కల్పించుటలో ప్రభుత్వం విఫలతకు నిరసనగా.

Mr. Speaker:—Cut motion moved.

Sri M. Omkar:—Sir, I beg to move:

To reduce the allotment of Rs. 1,78,66,000 for Jails Administration by Rs. 100

since the Government did not ban to use the convicts of harijans and denotified tribes for scavanger work in the jails.

To reduce the allotment of Rs. 1,78,66,000 for Jails Administration by Rs. 100

since the sub-jails in the State are kept in dirty and bad conditions without providing sanitary and other required conditions.

Mr. Speaker:—Cut motions moved.

Sri S. Papi Reddy :—Sir, I beg to move:

To reduce the allotment of Rs. 1,78,66,000 for Jails Administration by Rs. 100

to protest against the bad treatment given to the political prisioners in the jails.

Mr. Speaker:—Cut motion moved.

DEMAND No. XV-STATIONERY & PRINTING DEPARTMENT Rs. 3,00,31,000

Sri V. Sri Krishna:—Sir, I beg to move:

To reduce the allotment of Rs. 3,00,31,000 for Stationery and Printing by Rs. 100

లేజిస్లేట్లకు రావలసిన గజెట్లు వగైరా సకాలంలో సప్లయి కానందులకు విద్యార్థులకు అవసరమైన టెక్ట్స్ బుక్స్ సకాలంలో సరిపడునన్ని సప్లయి కానందులకు.

Mr. Speaker:—Cut motion moved.

Sri M. Omkar:—Sir, I beg to move:

To reduce the allotment of Rs. 3,00,31,000 for Stationery and Prin-ing by Rs. 100

Since the Govt. did not accept to print the examination papers at the Govt. Press which are being printed now in other States which is causing more financial burden over the State.

Mr. Speaker:—Cut motion moved.

Sri N. Venkata Ratnam:—Sir, I beg to move:

To reduce the allotment of Rs. 3,00,31,000 for Stationery and Printing by Rs. 500

For Government failure to print all nationalised text books in Government Press by locating more of them in other parts of the State.

Mr. Speaker:—Cut motion moved.

DEMAND No. XVII-FIRE SERVICES . Rs. 83 57,000

Sri V. Srikrishna :—Sir, I beg to move:

To reduce the allotment of Rs. 83,57,000 for Fire Services by Rs. 100

కనీసం తాలూకాకు ఒక ఫైర్ సర్వీస్ స్టేషన్ వైనా నెలకొల్పుటకు ప్రభుత్వం పూనుకోనందులకు.

Mr. Speaker :—Cut motion moved.

Sri P. Sriramamurthy :—Sir, I beg to move:

To reduce the allotment of Rs. 83,57 000 for Fire Services by Rs. 100

In view of inefficient. inadequate service and the failure to establish as yet a fire station at Parvathipuram notwithstanding sanction and the contribution of Rs. 50000 by the people of the place,

Mr. Speaker :—Cut motion moved.

Sri N. Venkata Ratnam :—Sir, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs 83,57,000 for Fire Services by Rs. 500

For Government's failure to provide upto-date and adequate machinery.

Mr. Speaker :—Cut motion moved.

Mr. Speaker :—Mr. Omkar, You will get 15 minutes since you have made special request. Please take 20 minutes and don't ask for any extension of time.

(Mr. Deputy Speaker in the Chair)

11 10 a.m.

శ్రీ యమ్. ఓంకార్ (నరసంపేట) :— అధ్యక్షి, ముఖ్యమంత్రి గారు 5 డిమాండ్లను ప్రవేశపెట్టారు. ఇందులో పోలీసు, జైల్స్, న్యాయస్థానాలు, ఫైర్ సర్వీసులు, స్టేషనరీ అండ్ ప్రింటింగ్ అని పెట్టారు. బడ్జెటులో సోషల్ వెల్ఫేర్ ట్రైబల్ వెల్ఫేర్ విమెన్ అండ్ చైల్డ్ వెలఫేర్ అన్నీ కలిపి చూస్తే రు.20,14,31.500లు పెట్టారు. కానిఒక్క పోలీసు డిమాండ్‌కే 22.27,64,100 లు, జైల్స్, న్యాయస్థానాలు కలిపి చూసినట్లయితే రు. 27,56,97,100లు పెట్టారు. ప్రజాహిత కార్యాల కోసము వెచ్చిస్తున్న హెచ్చు మొత్తాలలో ఒక్క పోలీసు మీదనే గత సం.రము కన్న సుమారు 3 కోట్లు అదనముగా ఈసారి కోరుతూ సభ ముందుకు వచ్చారు. ఈ సందర్భములో ఒక విషయాన్ని మనవిచేయవలసివుంటుంది. రాజ్యాంగ యంత్రములో పోలీసు స్థానము, జైల్స్, న్యాయపాలన విషయాలు వచ్చేటప్పటికి ఒక విషయము చెప్పాలి. సమాజము యొక్క ఆర్థిక విధానాల పునాదుల మీదనే దాని రాజకీయ కట్టడాలనేవి ఆధారపడి వుండడము నిజము. ఈనాడు రాజ్యాంగ యంత్రములో పోలీసు, జైల్స్, న్యాయస్థానాలనేవి కీలకమైన స్థానమును వహిస్తున్నవి. వాటి గురించి చాల జాగ్రత్తగా, శ్రద్ధతో చూడవలసిన అవసరము వుంటుంది. ఈనాడు పోలీసు అంటే ఏమిటి? అది ఏ రకముగా పనిచేస్తున్నది? అనేది చూస్తే చాల స్పష్టముగా కన్పిస్తుంది. ఎవరో బయటవారు అనుకొనేది రకరకాలుగావుంటుంది. హైకోర్టు న్యాయమూర్తి చిన్నపరెడ్డిగారికి పోలీసు అంటే ఏ రకమైన అభిప్రాయములు వున్నవో మనవిచేస్తాను. "The police have always been the object of attack by press and politician, Bench and Bar, lawyer and legislator' rogue and reformer, citizen and criminal. They have been pronounced as corrupt, barbarian and vile ; they have been denounced as perjurers, man-hunters and so forth. There is, undeniably a general climate of opinion adverse to the police, a deep rooted prejudife' ear and suspicion."

మా మార్క్సిస్టు పార్టీ అభిప్రాయములో చెప్పాలంటే ఇది ఖచ్చితముగా గుత్త పెట్టుబడిదారుల నాయకత్వములో నడుపబడుతున్న భూస్వామ్య వ్యవస్థను కాపాడే అతి కీలక స్థానమనేది చాల స్పష్టము. ఈనాడు పోలీసు మామూలుగా శాంతిభద్రతలను కాపాడడానికి, నేరస్థులను అణచడానికి ఉపయోగించేది కాదు. ప్రజాఉద్యమాలను అణచడానికి ఉపయోగించేది. ప్రజల సంరక్షకులు కాదు, ప్రజల భక్షకులు. కూలీల సమ్మెలను అణచడానికి ఉపయోగిస్తున్నారు. భూమి పోరాటాన్ని అణచడానికి, ఉపయోగిస్తున్నారు. ఆహార ఆందోళనను అణచడానికి, ప్రజాతంత్ర విద్యార్థి ఉద్యమాలను అణచడానికి, లంచగొండి, బ్లాక్‌మార్కెట్ దారులకు వ్యతిరేకముగా వస్తున్న ఉద్యమాలను అణచడానికి, ప్రభుత్వోద్యోగుల న్యాయసమ్మతమైన పోరాటాలను అణచడానికి ఉపయోగిస్తున్నారు. ఈ మధ్యనే జరిగిన విషయము. రైల్వే సమ్మెలో ఏ విధంగా కార్మిక పోరాటమును అణచడానికి నీచాతినీచమైన పద్ధతులకు పోలీసులు పూనుకొన్నదీ మనకు తెలుసు. నెల్లిమర్ల జూట్ మిల్ కార్మికుల పోరాటమును అణిచే విషయములో ఏ రకముగా, నిర్లక్ష్యముగా నిర్దాక్షిణ్యముగా కాల్పులు కాల్చి ప్రజల ప్రాణాలను పిట్టలులాగ తీసిపారవేశారో చూస్తున్నాము. అక్కడున్న అగర్వాలాలు, డి. యస్. పి. లు ఏ విధంగా ప్రజల ప్రాణాలతో చెలగాటం ఆడుతున్నారో, వాటిని రక్షించుకోడానికి ప్రభుత్వము ఎంత మొండితనముగా, మూర్ఖముగా ఇక్కడ ప్రయత్నము చేసినదీ ఇంతకుముందే చూశాము. రామన్నపేటలో హరిజనులను పోలీసుల మద్దతుతో వారు ఏ విధంగా హతమారుస్తున్నదీ చూస్తున్నాము. ఈ విషయములో ఎవరికి ఏ రకమైన అనుమానము లేదు. కాంటినెంటల్ కంపెనీ స్ట్రాయిక్, విశాఖపట్నంలో జరుగుతున్నప్పుడు మన తోటి సభ్యుడైన సన్యాసిరావుగారి చెయ్యి వేలు విరగకొట్టారు. ఈ రోజువరకు అడిగిన దిక్కు లేదు. ఇంత విచక్షణా రహితముగా చేస్తున్నారు. పోలీసు ఎవరికి ఉపయోగపడుతున్నది? భూస్వాములకు, లంచగొండిదారులకు, బ్లాక్‌మార్కెట్‌దారులకు పెట్టుబడిదారులకు, గూండా గొంగులకు, వారిని రక్షించడానికి ఉపయోగపడుతున్నది. అశాంతిని, అల్లకల్లోలాన్ని పెంచడానికి ప్రధాన కారకులుగా వుంటున్నది. జూద గృహాలను, దొంగనోట్ల వ్యాపారులను రక్షిస్తున్నది. ఈ విషయములో ఒక కాంక్రీటు కేసు ఇస్తాను. 1973 ఆగస్టులో వి. మోహనరెడ్డి అనే వ్యక్తి ద్వారా రూ. 6,500 లకు వేరే దొంగనోట్లు యిస్తామని చెప్పి వారికి 10 వేలు యిచ్చి ఒక అడుగు ముందుకు రాగానే దెబ్బలు కొట్టి తీసుకొన్నారు. హైగర్ క్లబ్‌కి సంబంధించిన వారు. అప్పుడు అక్కడ యస్. పి. గా వున్న భాస్కరరావుగారికి రిప్రజెంట్ చేశాను. వారు ఇప్పుడు ఇక్కడ ట్రాఫిక్ సెక్షనులో వున్నారు. వారికి ఫోన్ చేసి తెలుసుకోండి. ఆ రిప్రజెంటు చేసిన సందర్భములో ఆనాడు ఇన్‌ఛార్జిగా వున్న ఖమ్మం యస్. పి. అప్పుడే ప్రొమోట్ అయిన గాలిరెడ్డి, డి. యస్. పి, వున్నారు. అందరి ముందు యస్. పి. భాస్కరరావుగారికి రిప్రజెంటేషను ఇచ్చాను. వారు నన్ను ముందరా పోలీసు సర్కిల్ ఇనస్పెక్టరు దగ్గరకు పొమ్మని అన్నారు. ఇది రుజువు కాకపోతే నిన్నే జైలులో పెడతాను అని ఫిర్యాదుదారుని సి. ఐ. బెదిరించారు, ఇది అన్యాయము. తప్పు అన్నాను. ఈ రోజు వరకు దానిమీద ఏ చర్య తీసుకొనలేదు. నేను మధ్యలో పెడితే 4000 యిచ్చారు. మిగిలిన రెండున్నర వేలు రాబట్టడానికి ప్రయత్నము చేస్తున్నామన్నారు. వరంగల్లుకు ఫోన్‌చేసి తెలుసుకోండి. సంవత్సరం అయినది.

ఈ రోజువరకు ఆతీగతీ లేదు. ఎవరిమీద చర్య తీసుకొనలేదు? అంటే పోలీసు డిపార్టుమెంటు ఎవరికి ఉపయోగపడుతున్నది అర్థము చేసుకోవచ్చును. పోలీసు రాజ్యం అమలులో వుంటున్న సంగతి మనందరకు తెలుసు. తాలూకాలకు తాలూకాలనే కల్లోలిత ప్రాంతాలుగా ప్రకటిస్తున్నారు జిల్లాలకు జిల్లాలనే కల్లోలిత ప్రాంతాలుగా ప్రకటిస్తున్నారు ఈనాడు మహబూబాబాద్, నరసంపేట; ములుగు, సర్కాల తాలూకాలను కల్లోలిత ప్రాంతాలుగా ప్రకటించారు. అక్కడున్న నక్సలైట్స్‌ని అణిచే పేరుతో తీసుకొనే చర్యలు ప్రజాతంత్ర విధానాలకే, పౌరసర్వ హక్కులకే చాల విఘాతమై తయారుంపులుగా వున్నది. నక్సలైట్స్ కార్యకలాపాలతో మేము విభేదించిన విషయము అందరికి తెలుసు వారిని అణిచే పేరుతో తీసుకొన్న చర్యలు ఏవైతే వున్నవో అవి ఒక్క వ్యక్తి మిగలకుండా నిర్మూలించే కార్యక్రమాన్ని తీసుకొంటున్నారు. పిట్టలదొరలాగా అన్యాయముగా నిరాయుధులను కాల్చివేస్తున్నారు. చేతికి లొంగినవాళ్లను కాల్చేస్తున్నారు. దొరికినవాళ్లను కాల్చి వేస్తున్నారు పరుగెత్తే వారిని కాల్చేస్తున్నారు ఎక్కడా ఎన్‌కౌంటర్ అనేది జరుగలేదు. నేను ఛాలెంజిచేస్తున్నాను. బుజువు చేయిస్తాను నాది తప్పు అయితే ఏ శిక్షకైనా ఒప్పుకొంటాను ఈనాడు కాంప్స్‌పెట్టి అడవి ప్రాంతాలలో వున్న ప్రజలు చెప్పుకొనడానికి వీలులేని ఘోరాలను చేస్తున్నారు. కొట్టడము, లంచాలు తీసుకొనడము, కోళ్లు, గొర్రెలు దొంగలకుండా చంపడము చేస్తున్నారు. జనాన్ని కదలివ్వడము లేదు. స్త్రీలను చెరుస్తున్నారు. ఇది చెప్పడానికి వీలులేని మహాదారుణమైనది. ఒక్క సీతను చెరపట్టినందుకే మనము రావణాసురిజ్ఞి రాక్షసుడు అన్నాము. వందలాది స్త్రీలను చెరబడుతున్నా చూస్తున్న పోలీసు డిపార్టుమెంటును, దానిని కాపాడుచున్న కాంగ్రెసు ప్రభుత్వాన్ని ఎంత పెద్ద రాక్షసులు అనాలో నాకు ఏ భాషలోను పదము దొరకలేదు. మనుష్యులు దొరికారు సారూప్యముగా. కాసిం రజ్వీ, పళనియప్పన్, నంజప్పన్ అను మనుష్యులు నాకు దొరుకుతున్నారు కాని పదాలు దొరకడము లేదు.

11-20 p.m.

కాని ఈ చర్య ఎంతవరకు సబబు అనేది ఆలోచించాలి. అడవుల్లో భూస్వాములు వారితో కలిసి వుంటారు. ప్రభుత్వాధికారులు కలిసివుంటారు. ఫారెస్టు ఆఫీసర్స్, కంట్రాక్టర్స్ అంతా వుంటారు. పోలీసు అధికారులు కూడ వారికి చందాలు యిస్తూ వుంటారు. వారిమీదకు పోలీసులు వెళ్లరు. పోలీసులు వెళ్ళేది పేదవారిపైకి, హరిజనులు, కోయలు ముఖ్యంగా పేద వార్గాలకోసం పనిచేసే కమ్యూనిస్టు పార్టీ మార్క్సిస్టులపై. అక్కడ వున్న స్వార్థపర వర్గాలు వారిపై కక్ష సాధించటానికి అయిన వారిని, కానివారిని నక్సలైట్స్ పేరుతో ఈ రోజు పరిర క్యాంప్‌కాని, సల్వాయ్ క్యాంప్‌కాని, కోట్లగూడెం క్యాంప్‌కాని, కొత్తగూడెం క్యాంప్ కాని, ఎదుళ్లపల్లి క్యాంప్‌కాని వీటినుండి ప్రతినిత్యం జనాన్ని తండోపతండాలుగా తీసుకురావడం, తన్నడం, హింసించడం, నాజీకి మించిన దౌర్జన్యాలు అక్కడ జరుగుతున్నాయి. ఒకప్రక్క ఈ పనులుచేస్తూ, మరోప్రక్క వారిని పట్టనివ్వండి, మేము కొట్టము, చంపము సురక్షితంగా చేర్పిస్తాం అని ప్రజలను బుజ్జగించి చెబుతున్నారు మిమ్మలను ఏమీ అనము, మీపై ఏమీ చర్య తీసుకోము అని చెప్పేబదులు జనరల్ ఎమినిస్టి ప్రకటించవచ్చుకదా, వచ్చినవాడు వస్తాడు. అలా చేయకుండా జనాన్ని పట్టుకొని హింసాకాండ సాగించడం, కొట్టటం అలాచేసి ప్రజా ఉద్యమాన్ని అణచటానికి దానిని ఉపయోగించుకొంటున్నది ప్రభుత్వం. దేశంలో అత్యవసర పరిస్థితి

లేకపోయినా అత్యవసర పరిస్థితి అమలులో వుంది. మీసా అనేదానితో దొంగతనాలను, బ్లాక్‌మార్కెట్ దార్లను, మతతత్వ శక్తులను అణుస్తామనిచెప్పి కూలీ పోరాటాన్ని, భూమి పోరాటాన్ని, ప్రజా ఉద్యమాలను అణుస్తున్నారు.

ఇక, పౌరసత్వహక్కులు ఎంతవరకు కాపాడుతున్నాయనేదానికి ఒక సంఘటన చెబుతాను. జూన్ 28 వ తేదీన గన్నవరంలో శ్రీ పుచ్చలపల్లి సుందరయ్యగారి బహిరంగసభ పెడితే మూడు రోజుల ముందు మాకు ప్రచారం చేసుకొనటానికి మైక్స్‌కు పర్మిషన్ ఇవ్వలేదు. రేపు మీటింగ్ అనగా పర్మిషన్ యిచ్చారు. మీటింగ్ రోజున ఉపన్యాసకులు వచ్చేపరకూ రికార్డులు వేస్తుంటే రికార్డులు వేయడానికి వీలులేదని డి. ఎస్. పి. ఆపేశారు. ఇక పౌరసత్వహక్కులు ఎక్కడ వున్నాయో తెలియడం లేదు. మొత్తం జనాన్ని పీక్కుతినే పాలసీగా కన్పిస్తున్నది. మనుషుల రక్తాన్ని త్రాగటానికి తయారవుతున్నది. దీనికి సంబంధించి హైకోర్టు న్యాయమూర్తి శ్రీ చిన్న పరెడ్డిగారి వ్యాఖ్య చదువుతాను.

".....Now one hears quite decent and sensible people who, revolted by some of the atrocities, quite determinedly say that these groups must be liquidated, that they must be shot at site and so on. They think that is the only solution. So did Hitler think of his monstrous solution to liquidate the Jews of Europe. The comparison may be odious but the connection even if remote, is there. It is very easy and simple to say that these persons have committed crimes against humanity and they deserve to be shot without mercy but who is to arrogate to himself the task of deciding who is to be shot. Who is to decide whether the person to be shot deserves to die. Who is to consider the evidence against him? What is the guarantee that the evidence against him has been fairly considered. Who are the persons who have implicated him? Did they have any motive to implicate him falsely? Is he to be condemned without our knowing what he may have to say? Is everybody who is supposed to be committed to violence to be shot? Are there not always varying degrees of culpability? Are there are among these people fine intellectuals, young, spirited and idealistic, who may yet bring glory to our country if their lives are spared? Who is to decide all these questions. Is it to be left to a policeman or the persons under whose orders he acts, to decide so many vexd questions. If you adjust your mental processes to think that it is an attractive idea to let the policeman and his superiors decide these questions and do the dirty work, you have taken the first step to let others lead you into an anti-democracy. Once the policeman and the men behind the policeman acquire a taste for liquidating undesirable people what is there to stop them with these violent fanatics? What is there to prevent them from adopting the same solution to remove all difficult and unpleasant opposition elsewhere? If X and Y are eliminated there won't be communal problem; if A and B are eliminated there will be no regional problem; if C and D are eliminated there will be no industrial labour problem; if M and N are eliminated there will be no political problem and if Ka and Kha are eliminated there will be no law and order problem: Where and who is to draw the line? Is it to be left to the sweet will and pleasure of a handful of people taking decisions in the secret recesses of their chambers. Will this not lead to what we are all anxious to prevent, the establishment of a Police State?"

ఈ రకంగా మానవ హంతకులుగా వీరి నడవడికను పోనిస్తే ఎక్కడకు పోతుందో గమనించాలి. ఖచ్చితంగా ప్రజా ఉద్యమాలను అణచటానికి, తమ రాజకీయ దోపిడీ, జమీందారీ పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థను నిలబెట్టుకొనటానికి పోలీసు శాఖను ఉపయోగించు కొంటున్నారు తప్ప మరొకటి కాదని మనవిచేస్తున్నాను.

ఇంటరాగేషన్ జరుగుతున్న పద్ధతిచూస్తే ఇక్కడ సెక్రటేరియట్‌లో న్యాయ శాఖ కార్యదర్శి దగ్గర పనిచేసే స్టెనోగ్రాఫర్ వెంకటేశ్వర్లు అనే అతన్ని ఏవో ఫయిల్స్ గల్లంతు అయినాయని పోలీసు స్టేషన్‌కు తీసుకువెళ్ళి ఎన్ని చిత్రహింసలు పెట్టారో మనకు తెలుసు. ఇక్కడే, ఈ సిటీలోనే ఇంత జరిగితే ఇక గ్రామ సీమల్లో పరిస్థితి ఎలా వుంటుందో చెప్పవలసిన పనిలేదు. ఎవరు డబ్బుయిస్తే వారి తరపున కాంగ్రెసు నాయకులు, మంత్రుల ఇన్‌ఫ్లూయన్స్ ఎవరి తరపు వుంటే వారి తరపున పోలీసులు వుంటారు. తప్పు ఒప్పు అవుతుంది, ఒప్పు తప్పు అవుతుంది. తప్పుచేయనివాడు తప్పిదస్తుడు అవుతాడు, తప్పు చేసినవాడు స్వేచ్ఛాపరుడు అవుతాడు. గన్నవరంలో ఏమీ జరగకపోయినా హత్యానేరాలు మోపి 30 గ్రామాలకి చెందిన 127 మందిపై కేసులు పెడతారు. రామన్నపాడులో 500 మంది దాడిచేస్తే 100 ఇండ్లు తగలపెడితే 37 మందిమీద మాత్రమే కేసులు పెడతారు. అదే కమ్యూనిస్టులయితే పది మంది వున్నా వేయి మందిమీద కేసులు పెడతారు. మంగళంపల్లి గ్రామంలో మార్చి నెలలో హత్య జరిగింది. ఈ రోజువరకూ అరెస్టు చేయలేదు. సి. బి. ఐ. క్రింద వుంచారు. వడ్డించేవాడు మనవాడైతే చివర వుంటేమాత్రం ఏమి అనే పద్ధతి వుంది. గ్రామాల్లో అంటారు, పాతాళానికి తొక్కుతా, పాతి పెడతా అని. ఎవరిని తొక్కుతారు? ఎవరిని పాతిపెడతారు? రామన్నపాడులో భూస్వాములను పాతి పెట్టటం వీరి చేతనవుతుందా? మంగళంపల్లిలో హత్యచేసిన వారిని పాతాళానికి పంపడం వీరి చేతనవుతుందా? కాదు. మమ్ములను తొక్కలేరు, మీరే బురదలోకి పోతున్నారనే సంగతి గుర్తుపెట్టుకోండి. 1948, 57 తరువాత సర్కారు జిల్లాలలో పాటోరు, ఎలమర్రు సంఘటనల తరువాత తీవ్రమైన అప్రదిష్టకరమైన హీనస్థితికి ఈ ప్రభుత్వం వచ్చింది. గ్రామ సీమలలోకి పోలీసులువచ్చి ఆక్కడ భూస్వాముల దగ్గర బాగా తిని ఓరేయ్ నిన్ను తొక్కుతా, నిన్ను పాతిపెడతా అని అంటూ వుంటారు. ప్రజలు పొట్టగాడు పోలీసోడు, పుల్లెగాడి కూడుతిని ఈ మాటలంటున్నాడు అని అనుకుంటున్నారు. అది గ్రామాల్లో బాగా అలవాటు అయింది. నెల్లిమర్ల సంఘటనపై న్యాయవిచారణ జరిపించండి అంటే దానికి అంగీకరించకపోతున్న వీరిని ఏమనాలి? ఇది ఖచ్చితంగా దుర్మార్గాన్ని హత్యలను ప్రోత్సహించడానికి తీసుకునే వుద్దేశపూర్వకమైన చర్యలు తప్పితే మరి ఏమిగాదు, పట్టపగలు నక్సలైట్ల పేరుతో డజన్స్‌కొద్దీ మందిని అక్కడ కాల్చేస్తారు, కార్మికులు సమ్మెచేస్తే యిక్కడ కాల్చేస్తారు, కూలి పెరుగుదల అంటే రామన్నపేటలో ఇండ్లు తగలబెట్టారు, ఎన్నికలలో కాంగ్రెస్ అభ్యర్థిని ఓడించినందుకు గన్నవరములో ఆడవారు, మగవారు అనే విచక్షణ లేకుండా విచ్చలవిడిగా కొట్టి హత్యా ప్రయత్నము నేరము మోపి కేసులుపెట్టి వందలాది మందిని హింసించడం, యింకెక్కడి ప్రజాస్వామ్యం? ఎక్కడి ప్రజా తంత్రం? ఎక్కడి పౌరసత్వపు హక్కులు? ఎక్కడ న్యాయం? అసెంబ్లీలో మాట్లాడితే నీకేమి తెలుసయ్యా అని నోరు మూయిస్తారు, మాకు ఏమి తెలియకపోతే

11-30 p. m.

యిక్కడికి ఎందుకు వచ్చినట్లు? గడిపీకడానికి వచ్చామా? అదిగాదు, ఈ అసెంబ్లీ దేనికి వుంది? ఏ సభ్యుడైనా తన నియోజకవర్గము గురించే మాట్లాడాలా? ఇంకొక నియోజకవర్గము గురించి మాట్లాడకూడదా? అదే పద్ధతియా అని జవాబు ఇవ్వడానికి మంత్రులను నేను సవాలు చేస్తున్నాను, అదే సభామర్యాదలు అంటే యీ అసెంబ్లీని ఏమి అనాలో అర్థము చేసుకోవలసి వుంటుంది ప్రజలయొక్క కష్టసుఖాలను చెప్పడానికి యిది వేదికగాదు, మంత్రులయొక్క భోగవిలాసాలను ఆలకించే అలగా జనంగా కావాలన్నమాట, అదే పరిస్థితి అయితే అదే వ్యాఖ్యానము అయితే యీ ప్రజాతంత్రం, యీ ఎన్నికలు, యీ అసెంబ్లీ ఎక్కడ పోతాయో వారినే అర్థము చేసుకోవాలని కోరుతున్నాను. ఈ సందర్భములో ఒక విషయాన్ని మనవిచేయవలసి వుంటుంది, ఈనాడు మొత్తము డిపార్టుమెంటును చూస్తే, ధనము వున్నవాడికే గౌరవమువుంది, ఏం. ఎల్. ఏ. అన్న గౌరవములేదు. తెల్లబట్టలు వేసుకొని భూస్వాములు, ధనికులుపస్తే ఆయియే సాబ్ అని కూర్చున్నవారు లేచి దూరముగా వెళ్ళి నిలబడి ఆహ్వానిస్తారు నాలాంటివాడు పోయి అయ్యా నమస్కారము అంటే కూడా కన్నెత్తి చూడరు. ఇది యీనాడు పోలీసు డిపార్టుమెంటులో వున్నటువంటి పరిస్థితి. పైగా వుద్యోగాలు, ప్రమోషన్స్, ట్రాన్స్‌ఫర్స్, యివి అన్నికూడా రాజకీయ పలుకుబడి, లంచాలతో జరిగిపోతున్నవి. లంచగొండితనానికి కీలకం ఎక్కడ అంటే పోలీసు డిపార్టుమెంటు అని చెప్పవలసి వుంటుంది వారు ఆఫీసర్లకు ఇస్తారు, మందిని సంపాదిస్తారు, మనందరకు తెలుసు, గత రెండు సంవత్సరాలనాడు ఎస్. ఐ. పోస్టుకు యింటర్వ్యూ జరిగినప్పుడు ఒక్కొక్క పోస్టుకు 20 వేలు ఖర్చు పెట్టుకున్నారు, ఎందుకు పెట్టుకున్నారు, ఎవరు తీసుకున్నారు, ఎవరు బాధ్యులు అనేది అందరకు తెలిసి వుండికూడా కప్పి పుచ్చుతున్నారు, పోతే సి ఐ. డి ల పని ఏమిటీ? ప్రతి వుద్యోగస్తుడి మీద నిఘా, అతను వుద్యోగములోకి వచ్చే ముందు నిఘా, పని చేసేచాకా నిఘా, రాజకీయ నాయకుల మీద, ముఖ్యంగా మా ప్రతిపక్షులవారి మీద నిఘా, మాలాంటి వారి వెనుకాల వుంటే లాభము ఏమిటీ? సన్యాసుల వెనుక చాకలాడు వున్నట్లు. బ్లాకుమార్కెటుదారులవెంట పెట్టండి, జూదగాండ్ర వెంట పెట్టండి, లంచగొండుల వెంట పెట్టండి, అడల్టరేట్స్ వెంట పెట్టండి, అది వుపయోగ పడుతుంది, కాని యీ ప్రభుత్వము ఆ పని చేయదు, రాజకీయాలలో తనకు ఎదురు రానటువంటి స్థితిని చేసుకోవాలని చూస్తున్నది. అందుకని యీనాడు వుద్యోగస్తుల మీద ప్రతిపక్షులవారి మీద వున్న పోలీసు నిఘాను తీసివేయాలని కోరుతున్నాను. ఆఫీసర్లు ఎవరు సమర్థులు వారి దృష్టిలో? ఎవరైనా గట్టిగా చట్టము ప్రకారముగా పని చేసినట్లయితే వాడు కమ్యూనిస్టు అని బ్రాండ్ చేయబడతాడు, యింకా గట్టిగా అయితే మార్క్సిస్టు, యింకా అంతకంటే గట్టిగా అయితే నక్సలైటు అంటారు, ఏదో పొద్దుపోయేదానికి తన యింట్లో కూర్చుని హాయిగా వుండేవాడు ఒక మాదిరిగా పని చేసేవాడు అని లెక్క, డబ్బులో పర్సంటేజి తీసుకొని, భూస్వాములు, పెట్టుబడి దారులు, బ్లాకుమార్కెటుదారులు ఏది అంటే అది చేయడానికి ఒప్పుకుంటే ఎఫిషియంట్ ఆఫీసరు అవుతాడు, యిది యీనాటి స్థితి, భూస్వాముల దోపిడిదారుల మెప్పు పొందిన వారికి ప్రమోషన్స్, కమ్యూనిస్టులను విమర్శించి వారిని అణచిపారవేస్తాను అంటే వారికి ప్రమోషన్స్, యిది యీ ప్రభుత్వం యొక్క పర్యవసానంగా మనము చూస్తున్నాము. సాధారణ పోలీసు విషయము చూస్తే, తప్పులు వున్నాయని ఎంత

విమర్శ చేసినా, ఒకటి చెప్పకతప్పదు, 1860-61 ప్రాంతములో బ్రిటిష్‌వారి చట్టాలననుసరించి చేసినటువంటి రిక్రూట్‌మెంటు రూల్సు, అవే యిప్పటికి అమలులో వున్నాయి. అట్టడుగున పడినవారిని తీసుకొని, వారికి తక్కువ జీతం యిచ్చి పని చేసుకోవచ్చునని చదువుకోనివారిని పూర్తిగా వెనుకబడినవారిని ప్రభుత్వం తీసుకొని ఆ రకంగా చేయడం జరుగుతోంది. ఈనాడు పోలీసుల స్థితి చూస్తే దయనీయంగా వుంటున్నది. వారి భార్యా బిడ్డలకు తిండి వుండదు. వారికి యిచ్చే డబ్బు వారి కిడక్ యిత్రీ బట్టలకే సరిపోదు. కాబట్టి నేను కోరేది, సామాన్య పోలీసు కానిస్టేబుల్స్‌కు జీతాలు పెంచండి, వారిలో విద్యా విజ్ఞానము పెంచండి, వారి పిల్లలకు విద్యా వైద్య సౌకర్యాలు కల్పించండి. వారికి జీవితావసర పదార్థములను చౌక డిపోల ద్వారా అందించండి. జిల్లా హెడ్‌క్వార్టర్సులో పోలీసు హాస్పిటల్‌ను ప్రత్యేకంగా పెట్టండి, పోలీసు రాఫిల్ పెట్టిన వస్తువులు జనాన్ని పీడించడానికి వుపయోగపడింది, ఆ వచ్చిన డబ్బు కూడా చాలా తక్కువ, మొత్తము పోలీసు అడ్మినిస్ట్రేషన్‌ను మార్చవలసి వుంటుంది. ఈ అడ్మినిస్ట్రేషన్‌ను సోషలిజం లక్ష్యంగా మరమ్మత్తు చేసుకుంటే వుపయోగపడుతుంది, ఆ విధంగా మరమ్మత్తు చేసుకునే విషయములో వారికి ఆ రకంగా ఎడ్యుకేట్ చేయాలని మనవిచేస్తున్నాను. పోలీసు డిపార్టుమెంటులో వున్నత పదవులు అంతులేకుండా పెరిగిపోతున్నవి. డి. ఐ.జి.లు, ఎస్. పి.లు, డి. ఎస్. పి.లు, యిప్పుడున్నంత సంఖ్య పెరగవలసిన పని లేదు. ఇంకా తగ్గించాలి, పై ఉద్యోగస్తుల జీతాలు తగ్గించాలి, క్రిందివారికి పెంచాలి, ముఖ్యంగా పోలీసు కానిస్టేబుల్స్ ఆఫీసర్సు యిండ్లలో చేసే వెట్టి చాకిరిని మాన్పించాలి. అది ఘోరాతి ఘోరముగా వుంటుంది.

ఇక అడ్మినిస్ట్రేషన్ ఆఫ్ జస్టిస్ చూస్తే యీనాడు జనములో వున్న అపోహను తొలగించవలసి వుంటుంది. కోర్టులలో ఎవరికి అమ్యూ న్యాయము జరిగేది అనే విషయము వచ్చినప్పుడు పేదల హక్కులకు గ్యారంటి వుంటుందనే నమ్మకం కల్పించవలసి వుంటుంది దోపిడీదారులకు వ్యతిరేకంగా దోపిడీదారులను అరికట్టే సాధనంగా జనములో విశ్వాసము కలిగించేట్లుగా వారి ప్రవర్తనలో, నడవడికలో మార్పులు తీసుకురావలసిన బాధ్యత ప్రభుత్వము మీద పూర్తిగా వుంది. ఇప్పుడు అమలులో వున్న సివిల్ అండ్ క్రిమినల్ కోడ్సు అన్నింటిలో సంపూర్ణంగా, సోషలిజం లక్ష్యంగా పెట్టుకొని, దోపిడీ విధానాన్ని అరికట్టే విధంగా పేదవర్గాలకు సాంఘిక న్యాయము చేకూర్చే విధంగా, సెక్షన్సును అందులో యిమిడించవలసిన అవసరము వుంది. కాని అవి యీనాడు జరగడం లేదు, పైగా కోర్టులలో రాజకీయ జోక్యం ఎక్కువ అయిపోయింది. జడ్జీల ప్రమోషన్స్ దగ్గిర నుండి పి. పి. ఓ, గవర్నమెంటు ప్లీడర్సు, ఆడ్వకేట్ జనరల్ నియామకం వరకు అన్ని కూడా రాజకీయాల ప్రమేయముతో చేయబడుతున్నవని సర్వత్రా వినబడుతున్నది. ప్రతి తాలూకాలో మున్సిఫ్ మేజిస్ట్రేట్ కోర్టు వుండవలసిందే, పోలీసు హారాస్‌మెంటు తగ్గడానికి న్యాయ చట్టాలలో కొన్ని మార్పులు తీసుకురావలసి వుంటుంది; ముఖ్యంగా యిండియన్ ఎవిడెన్స్ యాక్టులో 27 వ సెక్షన్ క్రింద పోలీసులు తమ కస్టడీలో వున్న వ్యక్తుల నుండి సాక్ష్యాన్ని సేకరిస్తారు, యీ సాక్ష్యం ఎందుకు వుపయోగపడుతుంది? ఈ సాక్ష్యం కోర్టులో దానిని కొలాబరేట్ చేయడానికి గాని కాంట్రడిక్ట్

చేయడానికి గాని పు యోగపడుతుంది తప్ప ప్రత్యేకంగా దీనిమీద ఆధారపడి వుండదు. సెక్షన్ 25 ప్రకారము పోలీసు కస్టడీలో తీసుకున్న సాక్ష్యం కోర్టులో చెల్లనేరదు. కాబట్టి, కోర్టులో శిక్ష పడేది ఏమైనప్పటికీ, అక్కడ వున్నటువంటి సాక్ష్యం విచారణ మీద ఆధారపడి వుంటుంది అటువంటప్పుడు సెక్షన్ 27 ను ఆసరాగా తీసుకొని పోలీసులు తమ కస్టడీలో వున్నవారిపైన అత్యాచారాలు చేస్తున్నారు. కాబట్టి యీ రెండు సెక్షన్స్‌ను లీసివేయవలసి వుంటుంది. ఈ విషయములో సేఫ్‌గార్డ్సు కల్పించడానికి అవసరంగా ప్రొవిజన్స్‌ను పెట్టండి, పట్టుకున్న 24 గంటలలో కోర్టు ముందు హాజరు పర్చాలనే సూత్రాన్ని వున్నది వున్నట్లుగా అమలు జరిపితే కోర్టుకు వచ్చిన తరువాత సి ఆర్. పి.సి 164 సెక్షన్ క్రింద మేజిస్ట్రేట్ నేరస్తుడి నుండి సాక్ష్యాన్ని రికార్డు చేయడానికి వీలు వుంటుంది. అట్లాగే సి.ఆర్.పి సి 162 సెక్షన్ వుంది, వానికి కోర్టులో విలువ లేదు, అది, పోలీసు జనాన్ని హరాస్ చేయడానికి వుపయోగపడుతుందిటప్ప మరేమి గాదు. అట్లాగే సి. ఆర్. పి. సి. 103 సెక్షన్, సర్చి చేసే సమయములో ప్రక్క యింటివారిద్దరునుండి సాక్ష్యం తీసుకునేదానికి వుపయోగపడుతుంది, వాస్తవానికి ఎవరు సాక్ష్యం యివ్వడానికి ముందుకు రావడం లేదు, ఎందుకంటే పోలీసువారు న్యాయంగా చేస్తారనే నమ్మకం లేదు. సాక్ష్యం చెప్పినా శిక్షలు పడుతాయనే నమ్మకం లేదు, అడ్డగోలుగా తీసుకువచ్చి హింసిస్తారని అందరికీ తెలుసు, పోలీసులకు చెక్మిక్ అయిపోయింది, దొంగ సాక్ష్యాన్ని అదివరకే తయారు చేసుకుని వుంటారు, చూడనిది చూచినట్లు, చేయనిది చేసినట్లు అన్ని తయారు చేసుకొని వుంటారు, పోలీసు స్టూజెస్ ప్రత్యేకంగా వేరే ఆర్గనైజ్ అయి వున్నారు. ఈ పద్ధతిని తీసివేయాలి. ఈ సెక్షన్ పోవాలి, ముఖ్యంగా షేడ్యూల్డ్ కులాలకు హరిజనులకు, ట్రయిబల్స్‌కు కోర్టుల్లో ఘాస్వాములనుండి వచ్చే దాడులలో రక్షణ కల్పించడానికి ప్రభుత్వము తన డబ్బుతో న్యాయ సహాయం అందించాలి. హైదరాబాదు సిటీలో సైకిలు రిక్షాల నేదాలు త్వర త్వరగా పరిష్కారం అయ్యే కొరకు మొబైలు కోర్టు ఏర్పాటు చేయాలి.

ఇకపోతే జైల్సు విషయము చూస్తే అక్కడ కైదీలను సంస్కరించే పద్ధతులు వుండడం లేదు. నేరస్తులను పెంచే విధంగా వుంటున్నది. జైలు అధికారులకు బెల్లప్ప దొరికినట్లు వుంది. ఉన్నదానిలో తినడం తప్ప ఏమీ లేదు. ఇక్కడ ఏదో మహా చెప్పారు, అరచేతిలో స్వర్గం చూపించినట్లుగా వుంది నేను స్వయంగా ప్రతి నిత్యం జైలుకు పోయి వస్తున్నాను, ఇంకొక 20 రోజులలో మళ్లీ ఒకసారి జైలుకు పోయే పరిస్థితి పడుతున్నది యీ కాంగ్రెస్ పుణ్యమా అంటూ అందులో చదువుకునే అవకాశం లేదు. లెబ్రరీస్‌ను పెట్టించండి, పొలిటికల్ లిటరేచర్ రానే రాదు. పేపర్సుకు మసి పూసి యిస్తారు. ఈ పద్ధతులు పోవాలి. కైదీలను పశువుల కంటే అన్యాయంగా చూస్తారు, ప్లేట్లు సరిగా వుండవు. గ్లాసులు సరిగా వుండవు, బట్టలు సరిగా వుండవు. బట్టలు సరిగా వుండవు. తిండి సగము వారికే పోతుంది, వారికి సరైన న్యాయము జరిగేట్లు చూడాలి. పెరోలు, ఫర్లోలు దొరకాలంటే బోలెడు డబ్బు ఖర్చు పెట్టుకొని నెలల తరబడి పైరవీ చేసుకోవడం అనే పద్ధతి గాకుండా పరళంగా దొరికే పద్ధతి వుండాలి. ముఖ్యంగా జైల్సులో హరిజనులు, ఎరుకలవారిచేత పాయఖానాలు తుడ్పించే పద్ధతి వుంది, అది మాన్పించాలి. సెప్టిక్ ట్యాట్రిన్స్ ఏర్పాటు చేయాలి.

11-40 p. m

తరువాత యీ సందర్భంలో జయిల్సులో ఉన్న జవానులు చాలా చాలా రింటున్నారనేది ఉంది. వారి బ్రతుకు ఆలాగ కాపిందా వారికి హాజత సదుపాయము కలుగచేయాలని కోరుతున్నాను. పెద్దగా రేషను ఇవ్వటము ఏమీ అవసరము లేదు. అక్కడ ఎంతో వేస్టు జరుగుతుంది. తరువాత ఇప్పుడు ఓపెన్ ఎయిర్ జయిల్సులో వ్యవసాయానికి ఎక్కువగా ప్రాముఖ్యం ఇవ్వాలి. దబ్బు రేటాయించి ఎక్కువ ఉత్పత్తి చేయడానికి భూములలో వ్యవసాయము చేయాలి.

తరువాత స్టేషనరీ అండ్ ప్రింటింగు విషయం చూస్తే మన ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో విద్యా పరీక్షాపత్రాలు ప్రింటు చేయడానికి ఇతర రాష్ట్రాలకు వెడుతున్నారు. సుమారుగా సంవత్సరానికి పన్నెండు లక్షల రూపాయలు వరకు ఖర్చు చేస్తున్నారు మనకు కూడా రహస్యం కాపాడే యంత్రాంగం ఉన్నది కాబట్టి మన ప్రింటింగు ప్రెస్‌లోనే యీ పరీక్షా పత్రాలు ప్రింటు చేయాలని కోరుతున్నాను. తరువాత మన డైరెక్టర్ ఆఫ్ ప్రింటింగు చేసిన భాగోతం అంతా అందరకూ తెలుసు. దుర్వినియోగం అరికట్టాలని కార్మికుల సంక్షేమానికి పాటుపడాలని కోరుతూ శలవు తీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ జి. సూర్యనారాయణ (పాయకరావు పేట) : అధ్యక్షా, ముఖ్యమంత్రి గారు ప్రవేశపెట్టిన యీ డిమాండులను బలపరుస్తూ కొన్ని సూచనలు చేయదలచుకున్నాను. ముఖ్యంగా మన ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో పోలీసు అడ్మినిస్ట్రేషను చాలా చక్కగా ఉంది. అయితే యీ డిపార్టుమెంటులో లోపాలుకూడా ఉన్నాయి. పోలీసు శాఖ దేశానికి రక్షణ వంటిది. అటువంటి దేశరక్షకులు కొన్నికొన్ని విషయాలలో వెనుకా ముందు ఉంటున్నారు. అటువంటివి జరుగకుండా చూడాలి. లేకపోతే దేశానికి ప్రమాదము. యీ నాడు గ్రామసీమలలో ఏమయినా తగాదాలు వస్తే దరఖాస్తు పెట్టిన మూడు నాలుగు నెలలవరకూ ఆ తగవులు పరిష్కారం కాకుండా ఉన్నాయి. ఈలోగా కక్షలు బాగా పెరిగే అవకాశం ఉంది. కాబట్టి వెంటనే తగాదా జరిగిన పదిహేను రోజులలో చర్య తీసుకోవాలి. తగాదాలు పరిష్కారం అవడానికి కొన్ని నెలలు పట్టకుండా తగవులు ఒక పదిహేను రోజులలో పరిష్కారం అయ్యేట్లుగా మన ప్రభుత్వం ఆదేశాలు ఇవ్వాలని కోరుతున్నాను. తరువాత పోలీసువారు ఆక్కడక్కడ న్యూసెన్సు కేసులు పెడుతున్నారు. దారిని పోతున్న వారిపైన కేసులు బనాయిస్తారు. అలాంటివి జరుగకుండా చూడాలి. న్యాయవిచారణ చేసి ఎవరు నేరం చేస్తే వారిపైననే చర్య తీసుకోవాలిగాని ఏ సినిమానుంచో ఇంటికిపోయే వారిపైన కేసులు పెట్టరూడదు. తరువాత పోలీసు జవానుల ఆర్థిక పరిస్థితి అందరకూ తెలుసు. వారికి ఇచ్చే నెల జీతభత్యాలు చాలా తక్కువగా ఉన్నాయి హైదరాబాదు నుంచి బెజవాడకు కాని విశాఖపట్టణం గాని పోలీసుజవాను రావాలంటే వారికి రోజుకు రు. 2-50 లు ఇస్తారు. ఆ భత్యం పెంచాలి పోలీసులకు వేతనాలు పెంచాలి వేతనాలు పెంచితే కిరప్షనుకు అవకాశం ఉండదు. కాబట్టి వారి వేతనాలు పెంచాలని కోరుతున్నాను.

తరువాత అగ్నిమాపక దళం విషయం ఉంది. హైదరాబాదులో అగ్నిమాపక దళం ఉంది. వారు గ్రామాలకు వెళ్ళేసరికి ఆ గ్రామాలు పూర్తిగా దగ్ధమవుతుంది. లారీలో నీరు నింపేసరికి వారు వెళ్ళవలసిన గ్రామం తగులబడుతూంది. కాబట్టి హోం గార్డులను పెట్టి వారికి కావలసిన మెటీరియల్ ఇచ్చి వారిచేత పని చేయించుకుంటే బాగుంటుందని ఆ విధంగా చేయాలని కోరుతున్నాను.

తరువాత మన ప్రింటింగు ప్రెస్ విషయం చూస్తే స్కూలు పుస్తకాలు మొదలైనవి ప్రింటు చేయడానికి చాలా కాలం పడుతున్నది. సకాలములో ఈ స్కూలు పుస్తకాలు ప్రింటు చేయడంలేదు. స్కూలు తెరవడానికి ఒక నెల ముందుగానే యీ స్కూలు పుస్తకాలు మొదలైనవి ప్రింటుచేసి విద్యార్థులకు నప్లయి చేసేట్లుగా చూడాలని కోరుతున్నాను.

తరువాత జెయిల్సు విషయం ఉంది. నేను ఆంధ్ర ఉద్యమంలో జెయిలుకు వెళ్ళాను. వారికి ఇచ్చే బత్తెం చాలదు. ఇంకా చిన్నచిన్న లోట్లు ఉన్నాయి. అవన్ని సరిచేయాలని కోరుతున్నాను. జయిల్సులో ఉన్నవారిని చూడడానికి వారమునకు ఒకరోజు కూడా డాక్టరు వెళ్ళే ఏర్పాటు చేయాలని నేను చెప్పిన విషయాలన్ని ప్రభుత్వం గమనించి ఆదేశాలు అనుకూలంగా ఇవ్వాలని కోరుతూ శలవు తీసుకుంటున్నాను.

Sri G. Veeranjaneya Sarma (Sattenapalli) :-Sir, I rise in support 11-50 a.m.
of these three Demands and I would like to express some views regarding the administration of the three departments. Regarding the Department of Police, I would like to say that the existing Police Code which is a century old thing, does not meet the requirements of the present situation and it has to be drastically revised. In this connection, I would recollect, Sir, that the Kerala Government has constituted a Committee under the Chairmanship of a well-known jurist Sri N.C. Chatterjee to revise the Police Code and they have submitted a report. And that report can be usefully studied by our State Government and necessary changes effected. Especially, the outlook of the Police department towards these struggles that we come across launched by workers and other needy persons stands to be revised. They are not to be treated ordinary criminals and be dealt with that. We have got the recent incident from Nellimarla where there is some unrest among the workers and the way in which the police department has treated those workers, deserves to be condemned. And that is why, I say, Sir, the attitude of the Police towards such matters must be drastically revised and in all such cases, the Police Department should not proceed without the concurrence or the advice of the concerned departments which are mainly charged with the task of maintaining industrial relations. Attempts have been made in several Provinces to give standing instructions to the police how they should behave in such matters. The attitude of the police towards the ordinary crime also seems to be drastically revised.The receipt of the First Information Report has been the subject matter of many adverse comments from the highest court of the land, the Supreme Court,The receipt of the First Information Report should not be entirely left with the Police department and a new system has to be evolved where the FIR has to be received by the Department of Law and it should be transmitted to the Police department for investigation and action. Then we won't have this peculiar system of adoption and re-adoption of the FIR to suit the whims and fancies of

the investigating officers. That will be a very, very important step in the judicial reform and in the criminal reform.

Regarding the service conditions of the NGGOs of the Police department, I say, Sir, they must be revised because we have seen occasionally a great ferment among the police services. We know how the policemen staged a strike in Tamilnadu and how they have created lot of anarchy in Bihar. And even in U. P. the revolt of the armed constabulary has led to the displacement of constitutionally elected Government and even the Capital Delhi city has witnessed the uprsurge of the policemen.

Service conditions must be better and then only there will be possibility for controlling the corruption.

Regarding administration of justice, I would like to make a suggestion. Law Officers are appointed for some important departments and they will handle some important cases. In regard to Labour Laws, Adjudication matters, etc. it is a technical matter and Government should make appointments of Special Lawyers for labour laws. There will be several things like recruitment, posting of matters to Industrial Tribunals, etc. There should not be mere transfers but there should be some useful changes. The National Commission for Labour advocated that by direct recruitment these posts should be filled up by competent persons and persons who are specially trained for this.

Regarding Prisons, one important aspect is the conditions of prisons. The conditions of prisons are very bad if we compare to our neighbouring state of Madras. Even in our State, Jails in Andhra region are unfavourable compared to Telangana region. They are in dilapidated condition and position of prisoners are also dangerous. Some renovation or reconstruction is absolutely essential. In regard to location of industries in Jails, it is a very useful thing and prisoners would know what hard work is and what is the value of labour. It will earn profits for them also. In Coimbatore, a successful experiment has been made. I hope the Government will make some study on the matter and introdue necessary reforms.

Thank you, Sir.

*Sri Syed Hasan (Charminar):—I welcome the move by the Chief Minister to have improved or trying to improve the service conditions of the police. No doubt from a well paid person or an employee we can expect better service. But on the other side, the Chief Minister has to be more strict with the police personnel because it has been observed that they are taking more advantage of the present concessions given by the Chief Minister. In view of the undue favouritism shown by the Chief Minister to the police it is generally considered that the entire Government is run with the police assistance. This is not correct. The Chief Minister has to prove that this view is not correct and they should realise the fact that all the concessions that have been shown is to improve the service conditions so that they can behave properly and corruption to be reduced to the minimum. It is surprising that many posts have been created for the D.I.Gs and they have been posted not only in the police Department but also in other departments. This is not

healthy practice and it is high time that the Government consider over this matter. It is also to be noted that the Police Department investigate the cases, they take the case to the Court and when a person is convicted or acquitted this conviction is being dealt with by the Police Officer who happens to be a D. I. G. by heading the Jail Department as Inspector General of Jails. This is also not a healthy practice. Immediately this point has to be considered by the Government.

As I told the police have misconceived the concessions given by the Chief Minister. They are taking more advantage of it. It is also surprising to note that old days conception of police that they are supreme lords and we have to bow before them prevails even today. Recently when I was going by car to Mahaboobnagar I found from pillar post, one police man standing and at every cross road one Sub-Inspector was there as far as Mahaboobnagar. I tried to ascertain the reason and I was told that the I.G.P. is passing over that road and bandobust has to be made. I remember that these things used to happen in those days when only one man used to rule i.e. Nizam and elaborate bandobust arrangements were there which were not approved by the people then. But in this democratic set up, even for the Chief Minister and Prime Minister, these arrangements are not there, for a head of a department such a welcome or such a bandobust were made, which is a matter of surprise. This is highly objectionable and this should be stopped.

Regarding the police atrocities, all of us know and I would like to ask the Chief Minister as to what has been made in regard to the murder of the former Commissioner of Police Mr. Rusthumji. Nothing has been investigated and it has been shelved. It happened 2 or 3 years ago and no culprit has been booked. In regard to the murder of the Care Taker of Jubilee Hall also no action has been taken. This shows the capability of the police. This shows as to how much that the police is interested in getting success in the Court. On the contrary, we find that police is interested in taking revenge in the police stations on the innocent persons and the real culprits never get convicted in the Court of law. But inspite of taking to Court and getting the cases successful they behave inhumanly with persons who live in Old City and who persons who live in such conditions. They consider the labour class and have-nots as nothing and suce helpless are being treated like animals by the police.

There is one D. C. P. for Law and order whom I appreciate; he is Mr. Vijayarama Rao, Due to his prompt and strict action mostly the brothel houses have been shifted to other areas. Therefore, brothel houses were shifted to other divisions which do not come under his purview.

Brothel houses still exist, gudumba and illicit liquor still exists. One example, I will give. To collect mamools, these policemen at Mangalhat cought hold of a person; they took him to the police station and mercilessly beaten and the person had died. To cover their mis-deeds the dead body of that person was put on the cross roads which could hide their crime and to prove it to declare him as dead and that cause of death as accident.

12.00 noon Mite was made the story of the day. It is a known fact and no action has been taken against that person. Certain matters were brought in this House about these police atrocities and their insulting attitudes. How these Police Officers want to spend some good time with those who are brought to the Police Station and how they were misbehaving with them. These facts were all brought into this Assembly and assurance was given that detailed enquiry would be made and that will be placed on the table of the House.

One A. C P. Mr. Lakshman Rao walked in to a religious place "Ashoor Khana" by breaking open the lock and with shoes on, without any reason or rhyme and no action was taken against this person.

Five minutes ago, some persons had come to meet me in this House. One Police officer objected them. I fail to understand why the Chief Minister who is supposed to be strict, is not dealing with such culprits also. The general conception is that the Government is run at the mercy of the Police. I suggest two things in the end, Sir. Minor crimes such as offences relating to rickshaws have to be removed. It is neither benefitting the Government nor the humanity. but people are being harassed by this. The poor have no approach anywhere. A mobile court be set up to fine them and settle the offences, so that without wasting time they could again go in search of their livelihood.

శ్రీ సి. పీటర్ పాల్ (ప్రత్తిపాడు) :— అధ్యక్ష, ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన ఈ డిమాండును నేను బలపరుస్తూ కొన్ని ముఖ్యమైన విషయాలను ప్రభుత్వ దృష్టికి తీసుకురాదలచుకొన్నాను. ముఖ్యంగా శాంతిభద్రతలను కాపాడడంలోను, నేరాలు ఆపుకి తీయడం, నేరాలను అరికట్టడం పోలీసుశాఖ ముఖ్యంగా నిర్వహించవలసినటువంటి కార్యములు. అందువల్ల ఈ శాఖలో ఈ ముఖ్యమైన కార్యములను నిర్వహించేవారు చాలా సమర్థనీయంగా ఉండవలసియుంటుంది. అటువంటప్పుడు వారికి ఎటువంటి సౌకర్యాలు ఉన్నాయి, వారికి ఇస్తున్న రక్షణలు ఎలా ఉన్నాయి, వారియొక్క కుటుంబ భద్రతలు, వారి ఉద్యోగ భద్రతలు ఏవిధంగా కాపాడబడుతున్నాయి అనేటటువంటి విషయం చాలా జాగ్రత్తగా పరిశీలించాలి. లేకపోతే జరుగుతున్న అనర్థాలను, అల్లకల్లోలాలను, అక్రమాలను, దోపిడులను అరికట్టడానికి సరియైన అవకాశము మనకు ఆ శాఖనుంచి లభించదు. ఈనాడు పోలీసు స్టేషన్లు ఎంతో అధ్వాన్న స్థితిలో ఉంటున్నాయి. వాటికి సరియైన బిల్డింగ్సు లేవు. సిబ్బందికి వసతి గృహాలు లేవు. వారి పిల్లలకు చదువుకోడానికి స్కూల్లు దొరకనటువంటి పరిస్థితిలో ఉన్నారు. ఇటువంటి విషయాలలో వారికి తగిన సౌకర్యాలు కలిగించి. వారికి, ఇన్సెంటివ్సు కలిగించేవిధంగా వారికి ఉత్సాహము, ప్రోత్సాహము కలిగించే విధంగా కొన్ని మౌలికమైన మార్పులు తీసుకువచ్చి ప్రతి డిపార్టుమెంటునుంచికూడ వారికి సహాయము అందేవిధంగా ఒకరినొకరు అర్థం చేసుకొని వారికి ప్రోత్సాహము లభించేవిధంగా మన విధానము ఏర్పాటు చేసుకోవాలి అని ప్రభుత్వానికి మనవిచేస్తున్నాను. పోతే, సబ్ ఇన్స్పెక్టర్సుకు అడ్‌హాక్ అలవెన్సు 30 రూపాయలు ఎన్‌హాన్స్ చేశారు. అయితేరిజర్వ్ సబ్ ఇన్స్పెక్టర్సుకుగాని, ట్రాన్స్‌పోర్టుసబ్‌ఇన్స్పెక్టర్సుకుగాని

గాని, కమ్యూనికేషన్సు సబ్‌ఇన్‌స్పెక్టర్సుకు గాని వీళ్లందరికి అసలు పర్మిషనుకూడా చేశారు. వారు కూడ ఈ పోలీసుశాఖకు చెందినవారే, దాని అనుబంధ శాఖగా పని చేస్తున్నారు అనే విషయం మరిచిపోకూడదు కనుక వారికి ఇస్తున్నట్టువంటి అలవెన్సు వీరికి కూడ ఇవ్వాలని మనవిచేస్తున్నాను. తరువాత ఎస్. బి. సి. ఐ. డి. లోను, సి. బి. సి ఐ. డి. లోను పనిచేయడానికి సాధారణంగా ఎవరుగాని నిరాకరించడం జరుగుతుంది. వారు అనేక పద్ధతులద్వారా అక్కడనుంచి మార్పించుకోవడం జరుగుతుంది. ఈ శాఖలు చాలా ముఖ్యమైనటువంటివి. నేరాల ఆచూకీ తీసి వాటిని అరికట్టే విషయంలో ఇవి చాలా ముఖ్యమైనటువంటివి. మొన్న ఈ మధ్యన పంగళగిరిలో ఒక సబ్‌ఇన్‌స్పెక్టరు అనుకోకుండా ఒక యాక్సిడెంటుకు గురి అయ్యాడు మరి ఆవిధంగా అయినప్పుడు ఎక్కువ భారము కలిగినటువంటి ఆయన కుటుంబము యొక్క గతి ఏమిటి? కనుక వారికి కావలసిన సదుపాయాలు, ఇన్సెంటివ్స్ ప్రభుత్వం కొన్ని ఇస్తే తప్ప ఇటువంటి నేర పరిశోధనలను సమర్థవంతంగా చేయడానికి అవకాశము ఉండదు. తరువాత చిలకలూరుపేట టవును చాలా పెద్దగా అవుతున్నది. అక్కడ ఉన్న పోలీసు స్టాఫ్ చాలదు. కనుక అక్కడ రెండవ పోలీసు స్టేషనుకూడ పెట్టవలసిన అవసరం ఉన్నది. దానికి ప్రపోజలు కూడ ఉన్నది. కనుక దానిని వెంటనే పరిశీలించి కావలసిన సదుపాయాలు ఏర్పాటు చేస్తే తప్ప చాలా కష్టము ఎందుకంటే అక్కడ లేబరు డెవలప్‌మెంటు ఎక్కువగా పెరిగిపోతున్నది. ఎక్కువ సమస్యలు, ఆలజడులు పెరిగిపోతున్నవి కనుక ఈ విషయంలో ప్రత్యేకమైన శ్రద్ధ వహించాలని తమద్వారా ముఖ్యమంత్రిగారిని కోరుతున్నాను అలాగే నా నియోజకవర్గములో ఉన్నటువంటి పిరంగిపురములో ఉన్న పోలీసు స్టేషను చాలా అధ్వాన్న పరిస్థితిలో ఉన్నది. ఎండకు వానకు గురి అవుతున్నది కనీసం అక్కడ పదిమందిని జైలులో పెట్టడానికి కూడ అవకాశము లేదు; పాయిఖానా దొడ్లు కూడ లేవు. కనుక అక్కడ కావలసిన సదుపాయములు కల్పించాలని కోరుతున్నాను. నరసరావుపేట రూరల్ సర్కిల్ ఆఫీసరును కొడితే దానికి దిక్కు లేకుండా ఉన్నది. ఛార్జిషీటు కూడ ఫైల్ చేయడం జరగలేదు. పలానా మనిషి కొట్టాడు అని చెప్పినా కూడ పోలీసువారు పట్టించుకోవడము లేదు. ఆ రెవిన్యూ ఆఫీసర్సు ఎన్ని సార్లు చెప్పినా కూడ వీరు శ్రద్ధ తీసుకోవడము జరగలేదు. అధికారులకే ఈ విధంగా జరుగుతూఉంటే ఇక అనధికారుల విషయం, ఏమీ లేనటువంటి బలహీన వర్గాలకు రక్షణ ఏవిధంగా ఉంటుందని అడుగుతున్నాను. బలహీన వర్గాలవారికి హరిజనులకు, గిరిజనులకు న్యాయస్థానములో వారికి న్యాయము కల్పించడానికి ఉచితంగా ఏర్పాటు చేశామని అంటున్నారు. కాని ఇంతవరకు ఎన్ని కేసులలో ఈ విధంగా బలహీన వర్గాలవారి తరపున నిలిచి న్యాయవాదులను ఏర్పాటుచేసి వారికి న్యాయము చేకూర్చారో ఎవరికి తెలియదు. ముఖ్యంగా వారికి జరుగుతున్న అన్యాయాలు ఇంతా అంతా కాదు. వారి కేసులన్నీ వేరే విధంగా త్రిప్పి వారిని దొంగలుగా లెక్కకడుతున్నారు. వారు చాలా ఇబ్బందులకు గురి అవుతున్నారు. కనుక వారికి జరిగిన అన్యాయాలకు సంబంధించి గత సంవత్సరములోను ఈ సంవత్సరములోను ఎన్ని కేసులు పెండింగులో ఉన్నవో లెక్కతీసి పరిశీలించవలసినదిగా ప్రభుత్వాన్ని కోరుతూ సెలవు తీసుకొంటున్నాను.

12-10 p.m.

Smt. Anandabai T.E.S. (Gannavaram): Mr. Deputy Speaker, Sir, at the very outset let me congratulate the Police Department for its fine performance during the past two years and specially during the railway strike. The police force did its best in bringing the Law and order under control and also in protecting the railway property.

It is pleasing to note that the Government have started to recognise the need to strengthen and modernise the Police force. I wish and hope that the Government also begin to recognise the needs and amenities for the Police and its families. I strongly feel and express my regrets for neglecting the department for more than two decades. As a result of this negligence, corruption has crept in and is deep-rooted, specially at the lower cadre. Now it is high time that the Government should think of the methods for rooting out corruption or eradicating it. I am sure, the police force can function perfectly well, if only its families are taken care of by the government and create a sense of assurance in them.

This can be achieved if the government provides 1. Houses or quarters, 2. Revision of pay scales, 3. adequate conveyance allowance and uniform allowance, 4. Education facilities to their children, not re-imbursement, 5. job reservation for their children, 6. Recreation clubs for their leisure hours. Quarters are provided only in cities and town, here and there but not in all places where there are police stations. I know many instances where an S. I. belonging weaker sections finds very hard to secure house in village as untouchability is still in active phase in many villages. Wherever quarters are provided, the amenities are meagre. I request that some more amenities are provided to them.

Then Revision of Pay scales. Let me take the case of a S. I. who gets into the job after rigorous training and apprentice-ship. He is ranked along with the U. D. C. who directly joins into service. An U. D. C. has fixed hours of work and he can discharge his duties depending on his mood and permission of health whereas the S. I. has to be invariably on his legs irrespective of his personal inconveniences and indisposals and has to work day and night depending on the emergency of work at hand. Assessing the responsibility and hardship of the work of a S. I. I request the Government to upgrade his cadre and increase the pay, The Tahsildar's post is a gazetted post whereas the C. I's post is still an ungazetted one. This also should be taken into consideration and the post should be made gazetted.

Education facilities to children of police force : The children are usually neglected in education as the thater is always on duty and gets very little time to devote to his children. Specially a person working in villages and Agency areas, the children are deprive of educational facilities. The government should think of establishing some Departmental hostels for the children of these people and reservation of seats into technical. professional and Post graduate courses. They should have free educa ion at all levels but not re-imbursement. Their children should have some sort of reservation in jobs.

We always think of the duties of a police person but not very much about his private life and forget that he too is a human being wanting to have some amusement during his leisure hours. We do

not expect him to mix up with civilians and spend his leisure time. Therefore, it is the duty of the Government to provide more recreational clubs so that each member he is in city or in village can go and spend his leisure time relaxing from his hard work.

As the Government is not in a position to look after the police force in the fitting status as it ought to, it is not able to resist the influence of the rich or to take controls of the anti-social elements and the thieves.

Above all the political interference should be restricted. Each one of us has to bear in mind that the Police work within a certain frame of work of rules and the public has to give maximum cooperation. Then only the Police force can discharge its duties with utmost loyalty and honest.

As the Hon. Chief Minister is holding this protfolio and is quite aware of the needs of the force. I request him to aanounce in the House some of the amenities that I have listed and finally I support this demand whole-heartedly.

శ్రీ కె. రంగదాసు (కొల్లాపూర్) :—అధ్యక్షా, ముఖ్యమంత్రిగారికి మొత్తం మీద పోలీసు శాఖ అంటే చాలా ప్రేమ. అది ఉండవలసిన అవసరం ఉంది. కష్టపడి పనిచేసేవారు పోలీసు వారు కాబట్టి ఆది ఉండటం అవసరమే. కాని దురదృష్టం వారికి ఉన్న ప్రేమ మనందరికి ఉన్నట్టు కనపరుస్తున్నారు అది ఒకటే కష్టము. మన అభినందనలకు పాత్రులై నారు అన్నారు. వారి అభినందనలకు పాత్రులైతే కావచ్చునుగాని మా అభినందనలకు పాత్రులు కాలేదు. గత సంవత్సరం కంటె యీ సంవత్సరం ప్రశాంత పరిస్థితులు ఏర్పడెను అని యీ డిమాండ్‌లో తెలియజేశారు. గత సంవత్సరం శరీన్‌గారి ప్రభుత్వం ఉండెను. ఆ శరీన్‌గారి ప్రభుత్వం ఉన్నప్పుడు మన రాష్ట్రములో అలజడులు లొల్లి ఉండెను. తర్వాత—ఇపుడు వెంగళ రావుగారి ప్రభుత్వం వచ్చిన తర్వాత ప్రశాంతత ఏర్పడినదని తృప్తి పడ్డారు. తృప్తి పడినప్పటికీ—గత సంవత్సరంకంటె యీ సంవత్సరం 3 కోట్ల 14 లక్షల 45 వేలు లు అధికంగా యీ బడ్జెట్‌లో కేటాయించారు.

శ్రీ జె. వెంగళరావు :—పెట్రోలు చార్జెస్—అప్పటికన్నా. ఇప్పుడు ఎంత పెరిగినవో చూడండి? పెట్రోలు చార్జెస్ పెరిగినందున ఆ మొత్తం పెంచబడింది అంతకన్నా వారికి టి. ఎ, డి ఎ, జీతం ఎక్కువ ఇచ్చింది లేదు.

శ్రీ కె. రంగదాస్ :—ఇతర శాఖలలో కూడ ముఖ్యమంత్రిగారు అలా చేయవలసిఉంటుంది. కాని ఆ విషయంలో వారి దృష్టి పోలేదు.

శ్రీ జె. వెంగళరావు :—ఈ శాఖ మొత్తం వైండప్ చేసి మూసివేయమంటే మూసివేస్తాను.

శ్రీ కె రంగదాస్ :—అధ్యక్ష, వారు ఇచ్చిన నోట్‌లో శాంతి భద్రతలను కాపాడటం, నేరాలను అరికట్టటం, నేరాలను ఆరికి ఎయటం పోలీసు శాఖ యొక్క ప్రధాన ప్రాథమిక కర్తవ్యాలని గౌరవసభ్యులకు చెయ్యను అన్నారు. అందులోనే ముఖ్యమైన లొసం ఉంది. వారు ఇచ్చిన నోట్‌లోనే 1-1-73 నుంచి 30-4-73 వరకు ఖూనీల సంఖ్య 448 అయితే ఒక్కరికి కూడా శిక్షపడలేదు. మూడు కేసులలో మాత్రం విడుదల పొందారు. మిగతావి విచారణలో ఉన్నవి. 1-1-74 నుంచి 30-4-74 వరకు 388 ఖూనీలు జరిగితే మూడుకేసులలో మాత్రమే శిక్ష జరిగింది. 5 కేసులు విడుదల చేయబడ్డారు. మిగతాది విచారణలో ఉన్నవి. కొన్ని ఆచూకీ తెలియవు. బందిపోటు, కన్నాలు దొంగతనాలు దోపిడీలు దోపిడీతనాలు—మొత్తానికి మొత్తం కేసులు 30-4-74 వరకు 24,559 ఉన్నవి. శాంతిభద్రతలను కాపాడవలసిన పోలీసు ఎఫిషియన్సీ యీ రకంగా ఉంది. వందల ఖూనీలు జరిగితే, ఆ వందల కేసులు విచారించి త్వరితంగా వారికి శిక్ష ఇప్పించటానికి బదులు వారికి శవాలు ఆచూకీకైనా దొరకవు. మనుషులు దొరకరు. శవాలు దొరకవు. రాజమండ్రిలో నా కాన్‌స్టిట్యూయన్సీలో జరిగిన విషయం చెప్పదలచుకొన్నాను. రాజోలు తాలూకాలో చమ్మపదనపల్లి గ్రామంలో రాజన్న అనే గొర్రెవాడిని హత్య చేశారు. హత్య చేసిన రిపోర్టు పోలీసుకు అందితే పోలీసువారు మూడు రోజుల తర్వాత వచ్చి శవ పరిక్ష చేసి నిందితులను అరెస్టు చేశారు. శవపరీక్ష అనంతరం కొల్లూరులో ఆ శవాన్ని పూడ్చిపెట్టారు, వారిపైన కేసు నమోదు అయినది. శిక్షపడుతుంది అనుకొన్నాము. కాని తర్వాత పోలీసులతో బేరసారాలు జరిగినవి, ఈ విషయం నేను డి ఎస్. పి.కి ఎస్. పి కి స్వయంగా వ్రాతపూర్వకంగా తెలియజేశాను అమాయకుడైన ఆనిర్భాగ్యుడిని చంపారు కేసులేకుండాచేయాలని ప్రయత్నించేస్తున్నారు, కాబట్టి పునర్విచారణ చేయమని కలెక్టర్‌కు, ఎస్ పి.గారికి వ్రాశాము.పునర్విచారణకొరకు డి ఎస్ పి గారు వచ్చారు, డి.ఎస్.పి.గారుంచ్చి తహశీల్దార్‌గారినితీసుకొని ఆ స్పాట్‌కు పోతే ఆ దొర్కలో ఉన్న శవం మాయమైనది. అక్కడ కాపలా పెట్టారు. కాని, దొర్కలో ఉన్న శవము మాయమై దొర్క మాత్రం ఉన్నది. దానిమీద పెట్టిన కంప రాళ్లు ఉన్నవి. డబ్బు మహిమ మనీ మేక్స్ మెనీ థింగ్స్. అక్కడ పోలీసుల సలహా ప్రకారమే ఆ విధంగా చేయబడింది నేను గత అసెంబ్లీ సమావేశంలో కాల్‌ఎటెన్షన్ మోషన్ పెట్టి ఇక్కడ ప్రభుత్వదృష్టికి తీసుకువచ్చిన తర్వాత ముఖ్యమంత్రిగారు తిరిగి విచారణ చేయిస్తామని హామీ ఇచ్చారు. విచారణ చేసి, ఏదైతే రిపోర్టు తెప్పించారో ఆ రిపోర్టు సంతృప్తికరంగా లేదని మళ్లీ విచారణ చేయించి శిక్షిస్తామని అన్నారు. ఇది పదేపదే ముఖ్యమంత్రిగారి దృష్టికి తీసుకువచ్చినా—యీ రోజు వరకు నిజమైన పరిస్థితి యీ హౌస్‌ముందు పెట్టటం జరగలేదు. నేను లోగడ ఏదైతే విన్నవించుకొన్నానో— దానికి రిప్లయి కూడ నాకు ఇవ్వలేదు. పోలీసుయొక్క ఎఫిషియన్సీ ఈ ప్రకారంగా జరుగుతున్నది. కేసులు పాడైపోయేవి పోతున్నాయి బుద్ధిపూర్వకంగా పాడు చేపుతున్నారు. లేపడం కాదు. ఖూనీచేసి వారి శవాలు కూడ లేకుండా చేస్తున్నారంటే ఇదేనా క్లీన్ అడ్మినిస్ట్రేషన్ ? ఇందుకేనా ఈ పరిపాలకులు పరిపాలన చేస్తున్నది. నిజంగా రక్షణ అనేది ఈ ప్రభుత్వములో యున్నదా అనేది విచారించవలసి వస్తున్నది. వెంగళరావుగారికి ఎందుకు యిట్లా

బుద్ధి పుట్టినదో ? రాష్ట్రంలో ఆంధ్రప్రాంతంలో ముల్కీ నియమాల సమస్యపై ప్రత్యేక ఆంధ్ర రాష్ట్రం కోరుతూ 1972 డిశంబరు నుండి 1973 ఫిబ్రవరి మధ్య వరకు తీవ్రమైన ఆందోళన జరిగింది. రాష్ట్రమంతటా ఈ ఉద్రిక్త పరిస్థితి అదుపులోనికి తేబడింది. సాయుధ దళాల సహాయంతోను, ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రపోలీసు బెటాలియన్ల సహాయంతోను ప్రజా భద్రతా నిర్వహణలో పోలీసుశాఖ తమ విధులను ప్రశంసనీయమైన విధంగా నిర్వర్తించింది ప్రభుత్వం సముచిత అవగాహనతోను దృఢ వైఖరితోను వ్యవహరించడం వల్ల తుదకు మామూలు పరిస్థితి నెలకొన్నది. తమవైపు ఉన్నటువంటి కాంగ్రెసు సభ్యులు దాదాపు 70 మంది, ఇతర సభ్యులు 85 మంది దాకా ఈ సమస్యపై రిజైన్ చేసి ప్రత్యేక రాష్ట్రం కావాలని పోరాడిన సందర్భంలో ఎన్ని హత్యలు జరిగినాయో, ఆ హత్యలను భరించలేక తమ కాబినెట్‌లో ఉండి సహచరుడైన కీ.శే. కాకాని వెంకటరత్నంగారు ఇదే కాల్పులు, ఇదే బాధలను, ప్రభుత్వం చేసిన దమన నీతికి ఆయన ప్రాణం కోల్పోవలసి వచ్చినది. ఆ నాడు ఒక ఉదాత్తమైన వ్యవహారం సాధించడం కొరకు లెజిస్లేటర్స్ ప్రజలందరు చేసిన దానిని పోలీసులుగాని భారతదేశం నుంచి తెచ్చిన ఆర్మ్డు పోలీసు గాని ఆపలేదు. కేంద్ర నాయకత్వం యొక్క సలహాను పాటించి ఆంధ్ర నాయకత్వం ఎంతో ఉదారంతో ప్రజలచే ఆ అలజడులను మానిపించడానికి ప్రయత్నం చేసి చూశారు. కాని విచిత్రంగా మేము అదుపులోకి తెచ్చామని చెప్పుకొని ఎవరైతే ఉదారంగా దానిని అదుపులోనికి తీసుకువచ్చి తమ బాధలను కూడ వీడి ప్రయత్నం చేశారో ఆ లెజిస్లేటర్స్‌ను బుద్ధి పూర్వకంగా అవమానం చేసినట్లు అవుతుందని తమద్వారా ముఖ్యమంత్రిగారికి తెలియ జేస్తున్నాను. లీడర్స్‌గాని, ఎం.ఎల్.ఏస్ గాని పోలీసులకు తల ఒగ్గలేదు. కేంద్ర నాయకత్వం సలహా మేరకు ఆ రోజు ఉద్యమాన్ని సాగకుండా ఆపివేశారు. ఈ పోలీసు ఎంత రెచ్చగొట్టి ప్రయత్నం చేసినా ఆ రెచ్చగొట్టే విధానానికి ఆ ప్రజలుగాని నాయకత్వం గాని లొంగలేదు. కడపలో చేసిన కాల్పులను కూడ ముఖ్యమంత్రిగారు సమర్థిస్తున్నట్లు తోస్తున్నది. కడపలో చేసిన కాల్పులు చాల దారుణమైనవి. దాని విషయంలో వ్యాయస్థానానికి చెందిన జస్టిస్ గారు తీర్పు యిచ్చారు. ఆరిపోర్టు మన సభలో పెట్టారు. అది త్వరలో చర్చించబోతున్నాము. ఈ స్టేట్‌మూలంగా ఆ సందర్భంలో కడపలో జరిగిన కాల్పులు కూడ సక్రమంగా చిత్రించి యిందులో చెప్పినట్లుగా బోధపడుతున్నది. ప్రజాస్వామిక యుగంలో ఉన్నాము. ప్రజా ప్రభుత్వం అని చెప్పుకొనే మీరు ఈ రకంగా ప్రజలను ప్రజా నాయకులను అవమాన పరుస్తూ వారిని గుర్తించకుండా మీరు మీ పోలీసులు చాల చక్కగా చేసినామని చెప్పుకొనేది సిగ్గు చేటని తమద్వారా తెలియ జేస్తున్నాను. డిసిప్లిన్ గురించి పెద్దగా చెపుతారు. నేను ఎత్తిగిన సమస్యలుమాత్రం తమ దృష్టికి తెస్తున్నాను. మహబూబ్‌నగర్ జిల్లాలో ఆలంపూర్ తాలూకాలో మారు మునగాల అనే గ్రామం యున్నది. ఆ గ్రామంలో ఎన్నో హత్యలు జరిగినాయి. నేను చెప్పిన ప్రకారంగా ఆ హత్యలు మాఫీ అయినాయి. ఈరోజు ఆక్కడ ప్రజలు జీవించడానికి వీలు లేకుండా సంసారాలు వదలిపెట్టి వేరే తాలూకాలో, వేరే ప్రాంతాలకు వెళ్ళి జీవిస్తున్నారు. వారు ఎన్నో పర్యాయాలు ఐ.జి.పి. దృష్టికి తీసుకు వచ్చారు. చీఫ్ మినిష్టర్‌గారి దృష్టికి తీసుకువచ్చారు. కాని వారికి రక్షణ లేదు. కనీసం అవుట్‌పోస్టు పెట్టి ప్రజల యొక్క జీవనాలను కాపాడడానికి, ప్రజల ఆస్తుల

కాపాడడానికి, ప్రజల ప్రాణాలు కాపాడడానికి ఈ ప్రభుత్వం పూనుకోలేదంటే ఎవరి కొరకు పూనుకుంటుంది ? నా కాన్‌స్టిట్యుయన్సీలో తూములగుంట గ్రామంలో ఖూనీలు జరిగి విడుదల చేయబడిన తరువాత ప్రతీరోజు అవమానింపబడే పరిస్థితులు ఉన్నాయి. ఆ విషయం ముఖ్యమంత్రిగారి దృష్టికి తెచ్చాను. వారు దయతో అవుట్‌పోస్టు పెట్టడానికి తెలివిచ్చారు. వ్రాశారు. కాని యింతవరకు ఏమి పెట్టినట్లు లేదు. పోలీసు శాఖ అవినీతి గురించి చెప్పాలంటే యింత అంత అనికాదు. అయితే అందరు అట్లాగే చేశారా అంటారు. మంచి వాళ్ల గురించి మేము ఎందుకు అంటాము. మంచివాళ్లు ఎప్పుడూ మంచిగానే ఉంటారు. మంచివాళ్ల గురించి అనవలసిన అవసరం లేదు. ఎవరైతే దైనందిన జీవితంలో ప్రజలను పీడించి ప్రజల రక్తాన్ని అన్యాయంగా పిండి త్రాగుతారో వారి గురించి మా చార్జెస్. వారందరిని వెంగళరావుగారు పొగుడుతున్నారు, అభినందిస్తున్నారంటే మరి ఆ కోవకు చెందిన లీడరా ఈ వెంగళరావుగారు లేక ప్రజా నాయకుడు అని చెప్పాలా ? (యింటర్‌ప్షన్) నేను వారిని అనడం లేదు. బుద్ధి మంతులను బుద్ధిమంతులుగానే గౌరవిస్తాము. బుద్ధిహీనులను మాత్రం విమర్శిస్తామని చెపుతున్నాను.

న్యాయస్థానాల విషయంలో ఈరోజు డిస్ట్రిక్టు మునిసిఫ్ కోర్టు ఆంధ్రలో 148, తెలంగాణాలో 57 ఉన్నాయి. ఈ మొత్తానికి 12 ఖాళీలు ఉన్నాయి. సీనియారిటి ప్రకారం పి. పి. ఓ. లు ఎ. పి. ఓ. లు. వీరికి ప్రమోషన్స్ తీసుకోవలసిన అవకాశము ఉండె. దురదృష్టవశాత్తు 18 మంది తెలంగాణా వారు సీనియారిటిలో ఉన్నారు. తెలంగాణావారికి ఈ 12 స్థానాలు యిస్తే ప్రభుత్వానికి ఓటు వస్తుంది వాడే ఆంధ్రులు ఉంటే ఏ బాధ లేకుండా స్పష్టంగా యిచ్చి పారేశే వారు. 6 పాయింటు ఫార్ములా భేదాలు వద్దు, తిరగతోడవద్దు అంటున్నారు పచ్చిగా చేస్తున్న ఈ అన్యాయాలను తిరగతోడకపోతే ఏమి తిరగతోడాలి. సీనియారిటి ప్రకారము 12 స్థానాలు తెలంగాణావారికి రావలసి యున్నది. రాకుండా అడ్డుపేయబడుతున్నారు. కొందరిని డిగ్రేడ్ చేయడంవల్ల 7 మంది ఎ. పి. ఒ లకు స్థానాలు లేకుండాపోయింది. ఊస్టు చేయబడ్డారు. మీరు యిచ్చిన జి. ఓ. కు విరుద్ధంగా మీరేనడుస్తూ క్లీన్ అడ్మినిస్ట్రేషన్ నడిపిస్తున్నామంటే యిది క్లీన్ అడ్మినిస్ట్రేషనా ? 6 పాయింట్ ఫార్ములాతో తెలంగాణావారిని తడిగుడ్డతో గొంతుకోయదలచుకొన్నారా అని ప్రశ్నిస్తున్నాను. సర్వీసెస్‌లో గొంతుకోస్తున్నారు. బిజినెస్‌లో గొంతుకోస్తున్నారు, విద్యార్థుల గొంతుకోస్తున్నారు. ప్రజా జీవితాన్ని పూర్తిగా కలుషితం చేసి నాశనం చేస్తున్నారు పైగా 6 పాయింటు ఫార్ములా మేము బాగా చేస్తున్నామంటున్నారు. దీనిని చెడగొట్టెటట్లు, రెచ్చగొట్టెటట్లు ఏమి చేసినా సహించము అంటున్నారు. మీరు మేము సహించవలసిన పరిస్థితులు చెయిదాటిన నాడు బ్రహ్మదేవుడు కూడ ఆపలేడు. అన్యాయాలు, పాపం పెరిగిపోతున్నది. మీరు ఏదైతే పాపం పెరగకుండా చేయాలని అనుకుంటున్నారో అది బుద్ధిపూర్వకంగా పెంచుతున్నారు. అది పేంచవద్దు. అది మీ కుత్తుకులకే వస్తుందని హెచ్చరిక చేస్తున్నాను.

ముద్రణాలయాల విషయంలో ఒక చిన్న పాయింట్ చెపుతాను. కాగితము గవర్నమెంట్ కోటా క్రింద కొన్ని వేల టన్నులు గవర్నమెంటుకు వస్తుంది. ఈ రోజు ఓపెన్ మార్కెట్‌లో ఆరువేల రూపాయల చిల్లరకు ఒక్కొక్క టన్ను కాగితం యిస్తే గవర్నమెంట్‌కు టన్ను కాగితము రు. 2,700 లకు యిస్తున్నారు.

ఈ కాగితము పిల్లల చదివే పుస్తకాలకు ఉపయోగిస్తారు. మనకు యిచ్చే కాగితాలు, ఆఫీసెస్‌కు యిచ్చేటటువంటివి ఎన్నో ముద్రణాలయాల పేరు మీద చేస్తారు. ఓపెన్ మార్కెట్‌లో ఎన్ని పేజీల పుస్తకం ఏ ధరకు అమ్ముతారో అన్ని పేజీల పుస్తకము వీరు ప్రింట్ చేసేది పేజీకి ఒక పైస, రెండు పైసలు ఎక్కువే ఉంటుంది గాని తక్కువ ఉండదు. ఇది బ్లాక్ మార్కెటా ? ఒక్కొక్క టన్నుకు మూడువేల రూపాయల చిల్లర డబ్బు మిగులుతున్నది. ఓపెన్ మార్కెట్‌లో యితరులు అమ్మే పుస్తకాల కంటె ప్రభుత్వం సమానంగానో, 10 పైసలు ఎక్కువగానో అమ్ముతూ ఉంటే ప్రభుత్వం చేస్తున్న బ్లాక్‌మార్కెట్‌ను ఎవరు పట్టాలి ? అంతా మీదే. మీరే శభాష్ అంటున్నప్పుడు మీ అధికార వర్గం ఏమి చేసినా సమర్థించేటప్పుడు దీని యొక్క లోపాలు చూసి సరిదిద్దే వీలే మీరు కల్పించుకోనప్పుడు వారు ఎంతైనా అన్యాయం చేసే దానికి వీలు యున్నది. స్టేషనరీ 12.30 p.m. విభాగం వుంది. మనకు కవర్స్ యిస్తారు. బహుశా మీకు కూడా ఇస్తారను కుంటాను. అవి ముడిస్తే చిరిగిపోతాయి. శాసనసభ్యులకు యిచ్చే కవర్సు—యిట్లా జాబులు పెట్టి ముడిస్తే చిరిగిపోతున్నాయి. ఇది మనకు తెలిసిన విషయమే. ఇదే రకంగా యీ కల్పతరువు రాష్ట్రం మొత్తం మీద అన్ని ఆఫీసులకు స్టేషనరీ—కుర్చీలు, మేజాలు యివన్నీ సప్లయ్ చేస్తూ, లక్ష రూ.లు యిస్తే యాభై వేలు జేబులో వేసుకుని చేస్తున్న యీ బోగస్ తత్వం మీకు తెలియదా ? మంత్రులుగా వున్నప్పుడు తెలియకపోతే తెలియకపోవచ్చు, మీరు మా మాదిరిగా శాసనసభ్యులుగా వున్నప్పుడు మీకు తెలియదా ? ఈరోజున మీరు సమర్థిస్తారు, ఆ కుర్చీమీద కూర్చున్నారు కాబట్టి. ఈ అన్యాయాలను, యీ అక్రమాలను సమర్థిస్తూ మీరు భాగం పంచుకుంటున్నారని చెప్పక తప్పదు—అంటే అన్యాయాలలో, అక్రమాలలో ; పైసల సంగతి నాకు తెలియదు, ఇలాంటి కనబడే అన్యాయాలను కూడా అరికట్టడం లేదు. ఎన్నో విధాలుగా ప్రజల సొత్తును యీ విధంగా నష్టం చేస్తుంటే ప్రజల డబ్బు మీ డబ్బుగా భావించకుండా, ప్రజల డబ్బును పూర్తిగా హీనంగా ఖర్చు పెడుతూ యీ ప్రభుత్వం క్లీన్ ఎడ్మినిస్ట్రేషన్ నడిపిస్తుందంటే అది ఎటువంటి క్లీన్ ఎడ్మీనిస్ట్రేషనో నాకు అర్థం కావడం లేదు.

అధ్యక్ష, అగ్నిమాపక దళాలు ప్రతి తాలూకాకు ఒకటి వుండడం అవసరం. వారియొక్క ఘనకార్యాల గురించి ఇందులో వివరించారు. ఒక సంవత్సరంలో 74 కోట్ల రూ.ల ఆస్తులు నష్టం జరిగింది. అందులో 54 కోట్ల రు.లు మాత్రమే అగ్ని మాపక దళం రక్షించ గలిగింది. ఆ దళం యొక్క ఎఫిషియన్సీ యీ విధంగా వుంది.

మరొక విషయం, జైలులో 24 వేసక్టమీ ఆపరేషన్సు కూడా చేయించారట మంత్రిగారు. మొత్తంమీద అక్కడ దాంపత్య వ్యవహారాలు కూడా నడిపిస్తున్నారన్నమాట. అవేవో పిల్లలు పుట్టకుండా చేస్తున్నారా ? లేదూ బయటకు వచ్చిన తర్వాత పిల్లలు పుట్టకుండా అరికడుతున్నారా ? 24 వెసక్టమీ ఆపరేషన్స్ చేసినట్లు ఘనంగా వ్రాసుకున్నారు.

పెరోల్‌పై విడుదల విషయమై యింతకుముందు ఓంకార్ గారు చెప్పారు. ఇక్కడొక యం.పి. పెరోల్‌పై తన బంధువును విడుదల చేయించడం కొరకు కొన్ని నెలలు యిక్కడ తన్నుకులాడడం నేను కళ్లారా చూశాను. ఒక యం.పి. లేదా లెజిస్లేటర్ ఆ విధంగా బాధపడితే, యింక సామాన్యుడు ఎంత బాధపడతాడు? మీరేదో

సామ్యవాద పద్ధతిలో అవకాశాలు కల్పిస్తున్నామంటున్నారు. ఇవన్నీ పేపర్‌పై చూపించేవే గాని అమల్లో మాత్రం జరగడం లేదు కనీసం, మీ మంత్రి పదవులు పోయిన తర్వాతనైనా ప్రజలవద్దకు ఒకసారి వెళ్లవలసివస్తుంది అప్పుడు ఏ ముఖం పెట్టుకుని చెబుతారనేది ఒకసారి ఆలోచించుకోవలసినదిగా తమద్వారా కోరుతూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

*శ్రీ జి. కోటయ్య (చీరాల) :—అధ్యక్ష, ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టినటువంటి పద్దులను సమర్థిస్తూ నేను మాట్లాడుతున్నాను. ఆంధ్ర రాష్ట్రంలో అగ్నిమాపక దళం చాలా ప్రధానమైన దళం. ఆంధ్రరాష్ట్రంలో వున్నటువంటి ప్రజలయొక్క ఆస్తులను కాపాడడానికి యీ అగ్నిమాపకదళం చాలా ప్రధానమైనటువంటి పాత్ర వహిస్తున్నది. కాని, దీనియెడల మన ప్రభుత్వానికి చాలా చిన్నచూపు. రాష్ట్రంలో వున్నటువంటి ప్రజల యొక్క ఇళ్లు, పొలాలు, పొలాలలో వున్న పరికుస్పలు, ఆహార ధాన్యాలు యివి తగలబడేటప్పుడు యీ అగ్నిమాపకదళం వెంటనే వెళ్ళి ఆర్పవలసి వుంది. మనకు కావలసినన్ని వాహనాలు మన రాష్ట్రంలో లేవు. ఆంధ్రరాష్ట్రంలో ఇప్పుడు 68 అగ్నిమాపక కేంద్రాలు మాత్రమే వున్నాయి. వీటిలో 229 వాహనాలు మాత్రమే వున్నవి. వీటిలో 120 వాహనాలు పాతపడిపోయినవి. అది గవర్నమెంటు వారు ఒప్పుకుంటున్నారు. అంటే 109 మాత్రమే సౌండ్ కండిషన్‌లో వుండి పని చేస్తున్నవి ఈ వున్న వాహనాల ట్యూబ్సుకూడా ఎట్లావున్నాయంటే, ఉదాహరణకు మనవిజేస్తాను. ఒకచోట అగ్నిప్రమాదం జరిగిందని వారు ఫోన్ చేస్తే, ఆ ఇంజను కదిలేటప్పటికి ఒక అరగంట పడుతుంది అందులో పెట్రోలు పోసి. డ్రైవర్ వాన్‌లో కూర్చుని కదులమ్మా అంటే ఆ బండి కదలదు. స్టార్టు చేయాలి. హాండిల్ పెట్టి కొట్టాలి. కొట్టినా కదలదు. జనాన్ని తీసుకొచ్చి తోయించాలి. తోస్తే అప్పుడు నెమ్మదిగా కదిలి వస్తుంది. అప్పుడది కదిలి స్టేషన్ నుంచి అగ్నిప్రమాదం జరిగినచోటికి వచ్చేటప్పటికి అక్కడ ఆస్తులన్ని తగలబడిపోయి మంటలన్నీ ఆరిపోయి వట్టి దూలాలు మిగులుతాయి. అప్పుడు గొట్టంపెట్టడం గొట్టం పెట్టి నీళ్లు కొడుతూవుంటాడు. నీళ్లు కొడుతూవుంటే, ఆవన్నీ లీక్ ట్యూబ్స్ కావడంవల్ల ఆ గొట్టం చివరకి వెళ్లేలోపలనే నీళ్లు కారిపోతూ వుంటాయి,—దారిలోనే. ఇంక వీరు ఆర్పేదేమిటి? వీరు ఆర్పేది నిల్. ఈ విధంగా పని చేస్తున్నాయి మన అగ్నిమాపకదళాలు. వారికి సరియైన వాహనాలు యివ్వాలి. సౌండ్ ట్యూబ్స్ యివ్వాలి. ఇంక, ఒక ఇల్లు 200, 300 గజాలు వుంటే ఆ ట్యూబ్ మాత్రం పొడవు చాలదు. వీరు చూస్తూ కూర్చుంటారు—ఏ విధంగా తగలబడుతున్నది? మంటలు ఎట్లా వస్తున్నవి? రవ్వలు ఎట్లా వస్తున్నవి? యివన్నీ చూస్తూ కూర్చుంటారు. అందువల్ల లెన్తీ ట్యూబ్స్ యివ్వాలి. సరియైన, సౌండ్ వాహనాలు ఇవ్వాలి. ఆలాగే, ఆ వాహనాలు కవ్‌స్యూమ్ చేసిన పెట్రోలు బిల్లు సకాలంలో పేచెయ్యాలి. కొంపలు తగలబడుతున్నవంటే, బంకువాడు పెట్రోలు పొయ్యడు. మాకు బిల్లు డ్యూస్ వున్నవి, మాకు రూ. 200 యివ్వాలి, రూ. 300 యివ్వాలి. అది యివ్వందే మీ బండిలో పెట్రోలు కొట్టను అని వాడు అంటాడు. ఆ విధంగా బళ్లు ఆగిపోతున్నవి. ఆలాగే, స్పేర్ పార్ట్సులేక, కంటిన్‌జెన్సీ చార్జెస్ లేక ఫైర్ స్టేషన్స్‌లో పనిచేసే వారు డబ్బు తీసుకుని, స్పేర్ పార్ట్సు తీసుకుని విప్పించి, తరువాత గవర్నమెంటు నుంచి డ్రా చేస్తున్నారు.

ఆలాగే, ఫైర్ స్టేషన్సువున్న ప్రతిచోటా వాటర్ టాంక్సు లేవు. నేను మీకొక విషయం చెబుతాను. మా చీరాలలో ఒక ఫైర్ స్టేషన్ వుంది. అక్కడ అగ్నిప్రమాదాలు సంభవిస్తూ వుంటాయి, వాటికి నీరు కావాలంటే ఐ.యల్.టి.డి. కంపెనీవారు వారి దయాదాక్షిణ్యాలపై ఆధారపడాలి. ఈ బండిని వారి కంపెనీకి తీసికెళ్లాలి, వారికి-యిష్టమైతే టాంకులో నీళ్లు యిస్తారు, లేకపోతే లేదు, బావుల్లోనీళ్లు ఫైర్ ఇంజన్స్‌కు చాలవు. ఇసుకబావులు, నీరు తోడెటప్పుడు ఆ నీటితోబాటుగా యిసుక కూడా వచ్చి ఇంజిన్ మొత్తం చెడిపోతుంది, ఇది పరిస్థితి. అందుచేత నేను గవర్నమెంటు వారికి కొన్ని నిర్దుష్టమైన సూచనలు చేయదలచుకున్నాను. ఫైర్ స్టేషన్స్ వున్న ప్రతిచోటా కూడా ఒక వాటర్ టాంక్ ఖచ్చితంగా యివ్వాలి. సౌండ్ ఇంజిన్స్ వున్న వాహనాలను అక్కడ పెట్టాలి. లీకీట్యూబ్స్ తీసివేసి సౌండ్ ట్యూబ్స్ లెన్తీట్యూబ్స్ యివ్వాలి. వీటిని గవర్నమెంటు తప్పకుండా పాటిస్తుందని ఆశిస్తున్నాను.

నా చీరాల నియోజకవర్గంలో-ఒక వైపున సెటిల్‌మెంట్ వుంది, స్టూవర్టుపురం సెటిల్మెంట్. అది చాలా ప్రసిద్ధి, పోలీసు డిపార్టుమెంటుకు తెలుసు. స్టూవర్టుపురం ఎరుకలవారంటే పోలీసు వారికి హడల్, వారు యావద్భారతదేశంలో ఏ మూలకైన వెళ్లి ఎటువంటి దొంగతనమైనా చేసి వస్తారు. బ్యాంకులను దోచుకుని తెస్తారు. ఒక వైపున స్టూవర్టుపురం, మరొక వైపున ఐ.యల్.టి.డి కంపెనీలోపని చేస్తున్న ఎరుకలవారు-యీ రెంటిమధ్య వుంది ఈపురపాలెం అనే గ్రామం. అక్కడ పోలీసు స్టేషన్ లేదు. ఒక రోజున పట్టపగలు వచ్చి గ్రామంలో చేనేత ప్రారిశ్రామికుల ఇళ్లన్నీ దోచుకుపోయారు. ఈ విధంగా అక్కడ జరుగుతున్నది కాబట్టి, అక్కడొక పోలీసు స్టేషన్‌ను ఏర్పాటు చేయాలని ముఖ్యమంత్రి గారిని మరీ మరీ కోరుతూ, యీ సావకాశం యిచ్చినందుకు తమకు ధన్యవాదాలు తెలుపుతూ సెలవుతీసుకుంటున్నాను.

*Sri M. Yellappa (Madakasira) :—Mr. Speaker, I hasten to support the proposals made by the Chief Minister with certain observations on certain points. The Police Department is a multi-pronged executive wing of the Government, masquerading in the garb of Police constabulary. It is an octopus whose tentacles extend to the nook and cornor of the social life of every citizen. It is a monolithic wing of the Government with all possible and conceivable privileges to encroach upon the private life of every citizen however sanctified that life may be. It is a fact that this department encourages and abets gambling dens, by whatever name they may be called and they cannot exist without their co-operation and abetment. It nurses and exploits these anti-social leeches. Its illegal as well as corrupt practices and atrocities are so extensive and comprehensive that it is very difficult for me to dilate on these aspects either in detail or in a cursory manner.

In this connection, I would like to attract the kind attention 12.40 p.m.
of the Hon'ble Chief Minister to this. In the year 1973, on 7-5-1973 a murder occurred. One Sri B. N. Murthy, a sitting Village Munisiff was murdured on that night. The Police took up the investigation. Of course, their attempts were failed with the result nothing came out of their attempts. Secondly, during the regime of the Governor, Sri V. K. Rao, the Second Adviser upgraded certain

police posts into D. I. Gs. 5 in number. In this connection, I would like to question his action especially when the popular Government was in the offing and was to succeed very shortly. There was a burden placed on the exchequer and I think he illegally usurped the powers of democratic Government. I therefore urge upon the Government to enquire into the propriety of the action taken by Sri V. K. Rao.

There is Anti-Corruption Bureau It is not properly working. The Anti-Corruption Bureau should have its own individuality and objects and functions. The public are kept in the dark so far as its working objectives are concerned. There should be a separate Department for this Anti Corruption Bureau.

This Department is presided over by a Police Officer of the rank of a D. I. G. or I. G. This Officer presides over this Bureau with all his police zulum, prejudices, likes and dislikes. It is not proper. I would like to propose that a Civilian Officer but not a retired officer, should preside over this Department so that everything goes on very smoothly.

The Anti-Corruption Department is not adequately having privileges, freedom etc. They should be free from the need of depending on the Co-operation of the prospective complainant before trapping the officer. They should be given more freedom of action in their activities. Thirdly of all the Nations in the world France has got its own method of getting all its service problems enquired and disciplinary actions decided by the high power tribunals called "Administrative Courts", where there is no question of 'justiceable'. Nothing is made justiceable. Here in our State there are what are called Vigilence Commission, Commissioner, Flying Squads and Tribunals for Disciplinary Proceedings an additional burden on the exchequer of the State. It will be a stroke of statesmanship if our State also adopts the system of "Administrative Courts" so that things may become easy.

About Fire Services, Fire Services are a burden on the tax payer. They appear on the scene only after so much of havoc is done. These services prey on us. There would be loss of property as well as human lives. (At this stage the Dy. Speaker called another speaker).

శ్రీ ఎన్. వెంకటరత్నం (గుంటూరు-2):—అధ్యక్ష, ఈ పోలీసు డిమాండు మీద ప్రభుత్వం పెట్టిన స్టేటుమెంటు చూస్తే ఒకప్పుడు భారతదేశం బానిసత్వంలో వున్నప్పుడు జనరల్ డైయ్యర్ బ్రిటిషువారికి యిచ్చిన రిపోర్టు గుర్తుకు వస్తున్నది. దేశంలో చాలా అరాచకంగా ఉన్నది. ఈ ప్రజలను జలియన్‌వాలాబాగ్‌లో వందల కొలదిగా కాల్చేశాను అని వారు రిపోర్టు వ్రాస్తే బ్రిటిషు ప్రభుత్వంవారు సంతోషించారు. ఆయనకు బంగారు ఖడ్గాన్ని బహుమతిగా యిచ్చారు. ఆ పరిస్థితులు అప్పటినుంచి యిప్పటివరకూ మారినట్లు కనబడటం లేదు. ఇందులో నక్సలైట్లు అనే వారిని చాలా మందిని కాల్చేశాము. ఎన్‌కౌంటరులో కాల్చేశాము అని ఘనంగా వ్రాసుకొన్నారు. కానీ మూడునాలుగుమంది నక్సలైట్సును చంపేసినంతమాత్రాన వారు దేనికి పాటుపడుతున్నారో ఆ కాజ్‌ను మాత్రం చంపలేరని చరిత్రే చెబుతోంది. ఇంగ్లీషువారు గాంధీగారిని జైలులో పెట్టాము, కాంగ్రెసు వారిని జైలులో పెట్టాము, స్వతంత్ర సమరం

అణచేశాము అంటే అది ఆనాడు అణగి పోలేదు. స్వాతంత్ర్యం వచ్చేవరకూ ఆ సమరం సాగుతూనే ఉన్నది. అందువల్ల, యీనాడు మనుషులను చంపితే కాదు, నక్సలిజం రావడానికి ఏర్పడిన పరిస్థితులను నాశనం చేయడానికి పూనుకోవాలి. కాని నాలుగైదు మందిని చంపి, లక్ష రూపాయలు ఖర్చు చేశాము అంటే ప్రజలు ఒప్పుకోరు. ఆనాటి పరిస్థితులే యీనాటివరకూ కూడా జరుగుతున్నాయని చెప్పడానికి యిది ఉదాహరణగా చెబుతున్నాను. 1.1.73 నుంచి 30.4.74 వరకూ ఉదాహరణలు చెప్పాలంటే–యీ డిమాండులో పోలీసువారికి మూడు కోట్ల రూపాయలు పెంచారు. ఈ మూడు కోట్లు పెంచడంతో పాటు–నేరాలు కూడా పెరిగాయి. నేరాలు పెరుగుతూనే ఉన్నాయి, డిమాండు పెంచుతూనే ఉన్నాము. నేరాలు ఎందుకు తగ్గడం లేదంటే కారణం యీ ప్రభుత్వంలోనే ఉన్నది. క్రింది లెవెలులోని పోలీసువారి పరిస్థితి చాలా దుస్థితిగానే ఉన్నది. మూడుకోట్లుకాదు, యింకా ఎక్కువ ఖర్చు అయినాసరే వారి పరిస్థితులను బాగుపరచవలసిన అవసరమున్నది. అట్లాగే వారిని కంట్రోలు చేయవలసిన అవసరం కూడా ఉన్నది. వారిమీద కంట్రోలు లేకుండావుండడంవల్ల కరప్షనుకు దారితీస్తున్నది. గుంటూరు జిల్లా తీసుకుంటే ప్రభుత్వంవారిచ్చిన లెక్కల ప్రకారమే హౌస్ బ్రేకింగ్, మైనర్ తెఫ్ట్స్ మున్నగువాటిలో మొదటిస్థానం గుంటూరు జిల్లాకే యిచ్చారు.

శ్రీ జె. వెంగళరావు: — ఇతర జిల్లాలలో కూడా దొంగతనాలు చేసేవారు ఎక్కువగా వారి జిల్లావారే.

శ్రీ ఎన్. వెంకటరత్నం:–కాగ్నైజబుల్ కేసెస్ క్రింద రెండవ స్థానంలోనూ, డెకాయిటీ, రాబరీలకు సంబంధించి మూడవ స్థానంలోనూ ఉన్నది. ఈ నేరాలు గుంటూరు జిల్లాకే పరిమితం కాకుండా యితరచోట్ల కూడా మావాళ్ళు దొంగతనాలు చేస్తున్నారు. 1.1.73 నుంచి 30 3.74 వరకూ ప్రభుత్వం చూపించిన లెక్కలను బట్టి యీ పరిస్థితి వున్నట్లు రుజువైంది. ఆ పీరియడులోవున్న ఎస్.పి. గారు ఎ. వి. థామస్. వారి పీరియడులో జరిగాయి యీ కేసులన్నీను. వారు యీ ఘనకార్యం చేసినందుకు వారిని డి ఐ.జి.గా ప్రమోట్ చేశారు. ఆనాడు డైయ్యరుకు ఒక బంగారు ఖడ్గం ప్రదానం చేస్తే యీనాడు యీథామస్‌గారికి ప్రమోషను ప్రదానం చేశారు మన ప్రభుత్వంవారు. వీరి కాలంలోనే జరిగిన ఒకటి, రెండు ఉదాహరణలు కూడా చెబుతాను. యాజిటేషను పీరియడులో థామస్‌గారు అక్కడకు వచ్చేవరకు ఏవిధమైన దురంతాలూ జరగలేదు. వీరు వచ్చిన తరువాత ప్రజలను పిట్టలను కాల్చినట్లు కాల్చేశారు. కడపలో కూడా యు.పి. నుంచి వచ్చిన ఎస్. పి. ఉంటే యిట్లాగే జరిగింది. నేనిప్పుడు యీ పాయింటు ఎందుకు చెబుతున్నానంటే ఇతర–రాష్ట్రాలనుంచి వచ్చిన పోలీసు అధికారులను జిల్లా అధికారులుగా వేసినప్పుడే యీ దురంతాలు ఎక్కువవుతున్నాయి. థామస్ ఉన్న కాలంలోనే కుగ్లర్ హాస్పిటలులో అప్పుడే ప్రసవించిన–చిన్న పిల్లను దొంగతనం చేయడం జరిగింది దానిమీద ఆ బిడ్డ తండ్రి, తల్లి తాత ఘోష పెట్టి పోలీసువారికి రిపోర్టు చేస్తే కనీసం విచారణ కూడా జరగలేదు. దానికి కారణం ఆ హాస్పిటలు లేడీ సూపరింటెండెంట్ కేరళనుంచి వచ్చింది, థామస్‌కూడ కేరళనుంచి వచ్చినవారే దీనికి సంబంధించిన ఎస్.ఐ.లకు డైరెక్షన్ యిచ్చి యిది పైకి రాకుండా చేశారు. జిల్లాలలో యితర చోట్ల దొంగతనాలు జరుగుతున్నాయంటే గుంటూరు అరండల్‌పేట పోలీసు స్టేషనులోనే దొంగతనం జరిగింది. ముగ్గురు ముద్దాయిలను

తీసుకువచ్చి అక్కడ పెట్టితే ఆ ముగ్గురూ కానిస్టేబుల్స్, ఆఫీసర్సుతో కుమ్మక్కు అయి ఆ కేసు ప్రాసిక్యూట్ చేయకుండా చేశారు. ఈ దొంగతనాలు బయటనుంచి లోపలకు కూడా వ్యాపిస్తున్నాయి. ముఖ్యమంత్రిగారికి కోపం వచ్చినా నేను యీ సందర్భంలో ఒక విషయం చెప్పాలనుకొంటున్నాను...

శ్రీ జె. వెంగళరావు :— గౌరవసభ్యులు చెప్పేవి వినడానికే నేనిక్కడ కూర్చుంటే—నాకు కోపమెందుకు వస్తుంది?

12.50 p.m. శ్రీ ఎన్. వెంకటరత్నం :—వస్తుందేమోనని. కోపం తెచ్చుకోడం ఈ మధ్య అలవాటు చేసుకున్నారు కాబట్టి ముందుగా ఆ మాట చెబుతున్నాను. వెంగళరావు గారు ముఖ్యమంత్రి ఐన తరువాత, పోలీసు శాఖ మంత్రిగా ఉన్నప్పుడు విషయం ఎట్లా ఉన్నా, పోలీసు వారిలో ఉన్న అభిప్రాయం ఏమిటంటే—పరవా లేదు ఈ రాజ్యం మనదే అనుకుంటున్నారు. అది నిజం కావచ్చును, అబద్ధం కావచ్చును. అది ప్రజలు విశ్వసించే మాట కూడా. మా వెంగళరావు గారు ముఖ్యమంత్రిగా వచ్చారు. మేము ఏమి చేసినా పరవా లేదనే పద్ధతిలో పోతున్నారు. ప్రభుత్వనడక చూసినా ఆ విశ్వాసాన్ని బలపరిచేట్లు ఉంది కాని బలహీన పరిచేట్లు లేదు. ఈ విషయంలో ముఖ్యమంత్రిగారికి ప్రజల తరపున నేను చెప్పేది ఏమిటంటే—పోలీసులను కాస్త కంట్రోలు చేయండి. 22 కోట్లు ఖర్చు చేసినా 28 కోట్లు ఖర్చు చేసినా, ప్రజల భక్షణకు కాకుండా ప్రజల రక్షణకు దానిని వినియోగం చేయండి. పోలీసులను కొంచెం కంట్రోలు చేయండని మనవిచేస్తున్నాను. ఇక జుడీషియరీ గురించి. దీనిని గురించి శాసన సభలో ఎవరూ చేప్పేవాడు లేరు. నేను ఒకట్నో ఐనా చెప్పవలసిన అవసరం ఉంది. కొద్దిగా సూచనలు మనవిచేయదలచుకున్నాను. ఇది పోలీసుల రాజ్యం కాని ప్రజల రాజ్యం కాదని నేను మొదటిసారిగా తమతో చెబుతున్నాను. ఎందుచేతనంటే ఇందులో జస్టీస్‌కు ఎలాట్ చేసినది 3.80 కోట్లు. పోలీసులకు ఎలాట్ చేసినది 22.28 కోట్లు. దాదాపు ఎనిమిదింతలు పోలీసు రాజ్యానికి ఇస్తున్నాం. ఇది ప్రజల రాజ్యమో, పోలీసుల రాజ్యమో లెక్కఅబట్టి చూడమే నిర్ణయం చేసుకోవచ్చును. 1966 లో ప్రతి తాలూకాకు ఒక మునసిఫ్ మేజిస్ట్రేటును వేయాలని ఒక పాలసీ పెట్టుకున్నారు. అది ఇంతవరకు పూర్తి కాలేదు. ఇంకా చేస్తాం అంటూనే ఉన్నారు. లీగల్ ఎడ్వయిజర్లను కొంతమందిని వేస్తున్నారు. ఈ విషయం పదేపదే ప్రభుత్వ దృష్టికి తేవడం జరుగుతోంది. హైకోర్టులోను బైట లీగల్ ఎడ్వయిజర్లను వేస్తున్నారు. పలుకుబడిని బట్టో తెలివిని బట్టో వేస్తున్నారు అనుకుందాం. వాళ్ళు లక్షలు ఆర్జిస్తున్నారు. రానివారికి అసలు లేకుండా పోతోంది. వచ్చేవారు కూడా కోర్టు ముఖం చూడకుండా ఏ జూనియరు చేతనో చేయించి లక్షలు ఆర్జిస్తున్న స్థితి మనకు తెలుసు. మేము ఒక సజెషన్ చేసామా. ప్రతి డిపార్టుమెంటుకు లీగల్ ఎడ్వయిజరును ఇవ్వండి, ఫిక్సెడ్‌గా ఇంత జీతం పెట్టండి, సరైన ఇన్‌స్ట్రక్షన్స్ ఇచ్చి పనిచేయించుకుంటే ప్రభుత్వానికి కూడా లాభం అని చెప్పాము. హైకోర్టు జడ్జిల అప్పాయింట్‌మెంట్ విషయంలో కూడా మేమ ఒకటి మనవి చేస్తున్నాను. ఇప్పుడు హైకోర్టు బార్ నుంచే తీసుకుంటున్నారు. మొఫసిల్ బార్ నుంచి కూడా తీసుకోవడం న్యాయం కనుక వారికి కూడ ఎక్స్‌టెండ్ చేయాలని కోరుతున్నాను అందరికి తెలిసినదే—జిల్లా జడ్జిల నియామకం విషయంలో

హైకోర్టు, గవర్నమెంటు కూడా కట్టకట్టుకుని బజారుకు రావడం జరిగింది. 263 మందిని జిల్లా జడ్జిలుగా కాల్ ఫర్ చేస్తే మొదట 6 గురి లిస్టు హైకోర్టువాడు ప్రకటించారు రాజ్యాంగం ఆర్టికల్ 263 ప్రకారం హైకోర్టు ఎవ్వరిని రికమెండ్ చేస్తారో వారినే నియమించాలి అటువంటిది కాకుండా ప్రభుత్వం ప్రమేయం చేసుకుని ఆరు గురిలోను ఇద్దరినే ఉంచి మిగిలిన వారిని క్రొత్తగా వేసారు. దీనినిబట్టి ప్రభుత్వం వారు, హైకోర్టు వారు రాజ్యాంగం పైన ఒక ప్రాడ్ చేసినట్లు అర్థం అవుతుంది. హైకోర్టు రికమండేషన్ లేనిదే ప్రభుత్వం ఇంటర్ ఫియర్ అయి చేయడం జరిగిందని మనవి చేస్తున్నాను. ప్రజాస్వామ్యంలో ముఖ్యమైన భాగాలు మూడు. లెజిస్లేచర్, ఎగ్జిక్యూటివ్, జుడిషియరీ. ఎగ్జిక్యూటివ్ జుడీషియరీని చిన్న చూపు చూడడం జరుగుతుంది. ఈ మూడు భాగాలలో ఒక భాగానికి ఎప్పుడైతే అన్యాయం జరుగుతుందో డెమాక్రసీలో బాలెన్సు పడిపోతుంది. ఈ నాడు జరుగుతున్నది అదే. మనం పాస్ చేసే ప్రతి లెజిస్లేషన్‌లోనూ ఒక క్లాజు తప్ప కుండా పెడుతున్నాం—ఇందులో ఏ విషయం కోర్టుకు తీసుకపోవడానికి లేదు అని. జుడిషియల్ డిపార్టుమెంటుకు కూడ చాలా అన్యాయాలు జరుగుతున్నాయి జిల్లా జడ్జిల అప్పాయింట్‌మెంట్ విషయంలో మరీ దారుణం. హైకోర్టు రికమెండేషన్స్‌తో నిమిత్తం లేకుండానే ప్రభుత్వం చేయి చేసుకున్నది. నా మనః పూర్వకమైన సూచన ఏమిటంటే— ఇచ్చింది ఎదో జుడిషియరికి ఇవ్వండి. అడ్మినిస్ట్రేషన్ హైకోర్టుకు వదలివేయడం మంచిది, ప్రభుత్వం ఇంటర్‌ఫియరెన్స్ మంచిది కాదని మనవిచేస్తున్నాను. పోలీసు డిపార్టుమెంటులో ఎవరిని తీసుకున్నా, ప్రతివారికి అనేక సౌకర్యాలు కిలిగిస్తున్నాం, ఇండ్లు ఇస్తున్నాం, ఇంకా ఎవో చేస్తున్నాం జుడిషియల్ ఆఫీసర్ల విషయమై పట్టించుకున్న వారే లేరు. వారిది చాలా దయనీయమైన పరిస్థితి. బైటకు వస్తే ఎలిగేషన్స్, లోపల ఎవ్వరూ పట్టించుకోరు, ఒకసారి ముఖ్యమంత్రిగారు మునిసిఫ్ కోర్టుకు పోయి చూస్తే ఎంత దారుణమైన పరిస్థితో తెలుస్తుంది. చాలా అండర్ స్టాఫ్, ఉన్నవారికే సౌకర్యాలు లేవు. జిల్లా జడ్జికి హైకోర్టు జడికి జీతం విషయంలో చాలా తారతమ్యం ఉంది. మిగిలిన డిపారుమెంటులతో పోల్చినప్పుడు, జిల్లా జడ్జి జీతానికి దానికి తరువాత పోస్టు ఐన హైకోర్టు జడ్జిజీతానికి మధ్య ఉండే తారతమ్యం చాలా దారుణంగా ఉంది మిగిలిన వాటితో పోలిస్తే, జుడీషియరీలో ఇంతవరకు అదృష్ట వశాత్తు న్యాయం జరుగుతూ వస్తున్నది ఇక ముందు ఇది జరుగదు. కరప్షన్ జుడీషియరీలోనికి కూడా రావడానికి అట్టే కాలం పట్టదు. జిల్లా జడ్జీల జీతాలు పెంచండి. వారికీ హైకోర్టు జడ్జిలకు మధ్య ఉన్న తారతమ్యం తగ్గించండి. వారికి తగిన సౌకర్యాలు ఇవ్వండి. ఇది నా మనవి. జుడీషియరీని సరిగా పోషించినంతకాలం ప్రజాస్వామ్యం నిలబడుతుంది లేకపోతే అరాచకం తప్పదని మనవిచేస్తున్నాను.

శ్రీ బి. ఎల్లారెడ్డి (ఇందుర్తి):—అధ్యక్ష, శాంతి భద్రతలను కాపాడడానికి పోలీసు శాఖను పెట్టామని చెప్పడం జరుగుతూంటుంది. శాంతి భద్రతలు ఎవరి కొరకు? కలవారి కొరకా, పేదవారి కొరకా? మాటలు ఏమి చెప్పినా ఆచరణలో మాత్రం పోలీసు వారు పైకులాలవారికి, ధనికులకు, భూస్వాములకు భద్రత కల్పిస్తున్నారు కాని పేదవారికి ఏ భద్రతా లేదు. ఇది అందరి అనుభవంలోని విషయం. కొందరు ఈ సత్యం ఒప్పుకుంటారు, మరికొందరు ఒప్పుకోరు. అందరికి సమానంగానే చేస్తున్నామని ముఖ్యమంత్రిగారు అనవచ్చు., ప్రభుత్వం అనవచ్చు.

వాస్తవం అది కాదు. అక్కడ అక్కడ చేసేవారిని భూస్వాములు ఎట్లా అంచి వేస్తున్నారో, వ్యవసాయ కూలీలు ఏమన్నాయమైన హక్కుల కోసం పోరాటం సాగిస్తే ఏ విధంగా అణచివేస్తున్నారో, దానికి పోలీసులు ఏ విధంగా సహాయం చేస్తున్నారో అనేక చోట్లనుంచి రిపోర్టులు వస్తూనే ఉన్నాయి, పత్రికలలో కూడా వస్తూనే ఉంది హరిజనులను అణచివేయడానికి క్రింది కులాలవారిని అణచివేయడానికి పైకులాల వారు, భూస్వాములు ఒంటరిని పోగుచేసుకుని వారిమీద దాడులు చేస్తున్న విషయం మనకు తెలుసు. అటువంటి రిపోర్టులు చాలా వచ్చాయి కొన్ని చోట్ల హత్యలు కూడా జరిగాయని ప్రభుత్వానికి తెలుసు అయినప్పటికీ కొన్ని పార్టీలు పోలీసులతో కలసి వేధవాళ్ళకి రక్షణ కల్పించే ప్రయత్నం చేయడం తప్ప వేరే ఏ డైరెక్షన్‌లోనూ ఎంతో ఎక్కువ
1 00 p. m. కనపడడం లేదు. ఉదాహరణకు తూర్పుగోదావరి జిల్లా పాలంకుడు గ్రామంలో వ్యవసాయ కూలీలు కూలీ పెంచాలని పోరాటం చేస్తే అక్కడ భూస్వాములు ఎంకుబడిని ఉపయోగించుకుని హరిజనులను అణచడానికి వ్యవసాయదారులకు అనుకూలంగా పోలీసు క్యాంపు పెట్టించారు. చాలామందిని అరెస్టు చేసి, గ్రామంలో పెట్టి 200 మంది హరిజనులమీద కేసులు పెట్టారు. వ్యవసాయ కూలీలమీద కేసులు పెట్టారు. అనేక బాదలు పెట్టి హింసించి వ్యవసాయ కూలీ పోరాటాన్ని అణిచివేయడానికి పోలీసువారు తోడ్పడ్డారు. దానిగురించి నిర్మాణాత్మక చేసినప్పటికి రిపోర్టు చేసుకున్నప్పటికి ప్రభుత్వం ఏమీ చర్య తీసుకోలేదు. నిర్మల్ లూకాలో ఇసుకపల్లి గ్రామంలో ఒక ఘటన జరిగింది. అది వ్యవసాయ కూలీల పోరాటం కాదు చెరువు గర్భం భూమిని హరిజనులు సాగు చేసుకోవటం అంటూ పంటకు కోసిన తరువాత పెసర ఆసాంతం భూస్వాములు కోసుకుని పోయారు. దీనిగురించి ఫిర్యాదు చేసినప్పటికి అరెస్టు చేసి వదిలిపెట్టారు. పోలీసువారు స్వాధీనం చేసుకున్న పంటను కూడా...

శ్రీ వై. సూర్యనారాయణ మూర్తి పిఠాపురం :— గౌరవ సభ్యులు ఇసుకపల్లి గ్రామంలో జరిగినవిషయం వేరే విధంగా చెప్పడం న్యాయంకాదని చెప్పినవి చేస్తున్నాను.

మిస్టర్ డిప్యూటి స్పీకర్:— ఎల్లారెడ్డిగారూ మీరు కంటిన్యూచేయండి.

శ్రీ వి. ఎల్లారెడ్డి:— వారు తరువాత వారి అభిప్రాయం చెప్పవచ్చు వారి ఉపన్యాసంలో. ఉన్న విషయాలు చెబుతున్నాను అసలు అక్కడ జరిగిన వాస్తవాన్ని చెప్పాను. దాని మీద విచారణ చేయవచ్చు. ప్రభుత్వం ఇటువంటిది జరుగకుండా ఆపుచేయడానికి ప్రయత్నం చేసినదా అంటే ఏమీచేయలేదని చెబుతున్నాను. ఇసుకపల్లి గ్రామంలో పంటను పోలీసువారు స్వాధీనం చేసుకుని, అరెస్టుచేసిన భూస్వాములను విడిచిపెట్టడమేకాకుండా పంటకూడా భూస్వాముల స్వాధీనం చేశారు. ఉన్నత అధికారుల మీద కేసు పెట్టలేదు. వారి మీద చర్య తీసుకోలేదు. ఈ మధ్యనే ఒకటి జరిగింది. కరువు పరిస్థితి ఏర్పడినవి. గుంటూరు జిల్లాలో తెనాలి తాలూకాలో ఈమని అనే గ్రామంలో జరిగిన విషయం గురించి అందరికి తెలిసినదే. అనేకసార్లు చర్చ వచ్చింది బాగా పంటలు పండిన ప్రాంతంలో ధరలు పెరిగిపోతున్నాయి. కారణం ఏమిటంటే ధాన్యం అంతా హోర్డు చేసి దాచేసి రాష్ట్రం బయటకు తీసుకువి పోయి అధిక ధరలకు అమ్ముతున్నారు. ఆ విధముగా తీసుకుని పోతున్న లారీవి ఆ గ్రామం హరిజనులు ఆపి అక్కడ ఉన్న బీద వారికి డబ్బు యిచ్చి

పంచుకొనడానికి ప్రయత్నం చేశారు. సందేహం లేదు. తరువాత ఏమి జరిగింది. దుట్టుప్రక్కలనున్న నాలుగు గ్రామాలనుంచి భూస్వాములు వచ్చి ఆ ఊరిమీద పడి హింసిస్తే వారి మీద చర్య తీసుకోలేదు, అటువంటి అరాచకం మీద చర్య తీసుకోలేదు. ప్రభుత్వం యొక్క పోలీసు శాఖ యొక్క పక్షపాతమై ఇరివల్లి ఉన్నత కులాలవారిపట్ల పక్షపాతం వహిస్తూ పేదవారిని అణచే స్థితి చేపట్టడంవల్ల అరాచకాలు జరిగాయి. కడప జిల్లాలో రామన్నపల్లి గ్రామంలో ఏ విధంగా జరిగిందో సోషల్ వెల్ఫేరు మినిస్టరుగారు వెళ్ళి చూసి వచ్చి స్టేటుమెంటు యిచ్చారు. 100 యిండ్లను భస్మీపటలం చేశారు. 500 మంది వచ్చి భీభత్సం చేసి ఆడువారిని పిల్లలను అనే విచక్షణ లేకుండా హింసించారు. అక్కడ జరిగిన భీభత్సం ఫలితాన్ని కాలిన యిండ్లను నేను స్వయముగా చూసి వచ్చాను. కండ్లారా చూసివచ్చాను. అతే ఎందుకు యిలా జరిగింది? దానికి ముందునుంచి అక్కడ వ్యవసాయ కూలీలు వారికి కూలి పెంచాలని వారంతా ఒక సంఘంగా ఏర్పడి దానికొఅకు ప్రయత్నం చేస్తున్నారు. ఎన్నాళ్ళనుంచో బానిసలుగా ఎంత కూలి యిస్తే అంతే తీసుకుని పనిచేసేవారు యిప్పుడు కూలి పెంచమంటారా అని కూలి నాయకుని కుటుంబం పడుకుని ఉండగా రాత్రిపూట గుడిసెకు నిప్పంటించారు లోపల ఉన్నవారు గగ్గోలు పెడితే చుట్టుప్రక్కలనున్న వారు బయటకు తీశారు. దాని మీద పోలీసులు చర్యతీసుకోపోగా గుడిసెలో ఉన్నవారే తగులపెట్టుకున్నారని కాకమ్మకథ చెప్పి చర్యలేమీ తీసుకోకుండా ఉండిపోయారు. దానిమూలంగా ఎన్కౌంటరు మెంటు దొరికి భూస్వాములు మనం ఏమి చేసినా ఎవరూ చర్య తీసుకోరు, యిది మన భూస్వాముల ప్రభుత్వం, క్రిందినుంచి మీదివరకు మన చెప్పుచేతలలో ఉంటారు అనేభావంతో ఏది రోజుల తరువాత ఘోరమైన ఏని రామన్న పల్లెలో చేశారు. పేదవారికి వెనుకబడినవారికి కూలి జనానికి వ్యవసాయ కూలీలకు రక్షణ యివ్వకపోతే భూస్వాముల ప్రయోజనాలకు పెట్టుబడిదారుల ప్రయోజనాలకు బ్లాకు మార్కెటు దారుల ప్రయోజనాలకు పోలీసులు ఉపయోగపడుతున్నదని చెప్పడంలో సందేహం లేదు. రైతు కూలీ ప్రజలకు రక్షణ కల్పించి మన రాష్ట్రంలో మంచి మార్పు తీసుకువచ్చే జీవన స్థితిగతులు కలుగచేయడానికి ప్రయత్నం చేయడంలో తోడ్పడతారనేటటువంటిది ఏమీ లేదు. పోలీసుల ఆగడం చాలా విపరీతంగా ఉంది. సిరిసిల్ల తాలూకాలో జరిగిన సంగతి ముఖ్యమంత్రిగారికి తెలుసును. వారు అక్కడకు వెళ్ళి వచ్చారు పోలీసు సబ్ యినస్పెక్టరు రివాల్వరు తీసుకుని ఒక రైతును కాల్చి చంపారు. ఘటన ఏమిటంటే చెరువులోకి నీరు తీసుకుని పోయే ఘటన. గ్రామప్రజలు చెరువులోనుంచి నీరుతీసుకుంటే భూస్వామి కబురుచేస్తే పోలీసు సబ్ యినస్పెక్టరు ఆయుధాలతో వచ్చి శాంతి భద్రతలను కాపాడడానికి ప్రయత్నం చేశారా? లేదు. హెచ్చరిక చేశారా? లేదు. అక్కడ ముందుగా వార్నింగు యివ్వాలి. తరువాత లాఠీచార్జి చేయాలి. చేయలేదు. చివరకు 1-10 p. m.
కాల్పులు జరపవచ్చును. అది ఎట్లా ఉపయోగించాలనేది వుంది. మొదట బయట గాలిలో కాల్చాలి క్రిందకు కాల్చాలి. సూటిగా మనుష్యులను కాల్చడము అనేది చాల ఘోరమైన విషయము భూస్వాములను కాదని ఎట్లా చేస్తారు. ఇంత కండకావరమా అని వారిని అణచాలనే ఉద్దేశ్యముతో ఆ పని జరిగింది. తప్పు మరొకటి కాదని మనవిచేస్తున్నాను. వెంగళరావుగారు ముఖ్యమంత్రిగా వచ్చారు. పోలీసు శాఖను గట్టిగా బలపరుస్తారు. మేము ఏమిచేసినా బలపరుస్తారు ఎక్కడ ఏమి చేసినా

ఎవరులేదు గట్టిగా కాపాడతారు అనే నిర్ణయా కి వారు వచ్చి వున్నారు. విచ్చలవిడిగా ప్రవర్తిస్తున్నారు. అందువల్ల ఇటువంటివి జరుగుతున్నవి. ఇప్పుడైనా పోలీసు డిపార్టుమెంటును అదుపులో పెట్టడానికి తగిన చర్యలు తీసుకోవాలి. పేదవారిని బాధించే విధంగా ఆ శాఖను సంస్కరిస్తే చెప్పి ఇస్పూరుస్తున్న పరిస్థితులలో ఆ డిపార్టుమెంటు పేద ప్రజలకు సేవ చేయదు దేశానికి సేవచేయదు.

శ్రీ వై. సూర్యనారాయణమూర్తి :— అధ్యక్షా, పూజ్యులు ముఖ్యమంత్రి గారు ప్రవేశపెట్టిన ఈ డిమాండ్లను బలపరుస్తున్నాను. పోలీసు శాఖకు కేటాయించిన డబ్బు ఎంతమాత్రము సరిపోదు. ఇంకా హెచ్చు మొత్తము ఇవ్వాలని మనవిచేస్తున్నాను బలవంతుడు బలహీనుని బాధ పెట్టేటప్పుడు బలహీనుని రక్షణ తీసుకొని పోయేటప్పుడు, ఏదైనా అన్యాయము జరిగినపుడు రక్షణ యివ్వడానికి పోలీసుశాఖ లేకపోతే ఈ రాష్ట్రములో ఎవరికి రక్షణ లేదు అందువల్ల పోలీసు శాఖపై సౌకర్యాలు కలుగచేయవలసిన అవసరము ఎంతైనా వుందని విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను. మా పితాపురంలో పోలీసు స్టేషను వుంది. బాగా తక్కువ జీతాలుపుచ్చే వారు నివసించే ఇళ్ల కంటె కూడ చాలా తక్కువ స్థితిలో వున్నవి వారు నివసించే ఇళ్లు వారి ఇళ్లను కాస్త శుభ్రపరచి మంచిగా ఏర్పాటు చేయాలని కోరుతున్నాను. ఉన్నది ఉన్నట్లుగా చెబితే పరిష్కారానికి మార్గము దొరుకుతుంది. పేగవారు దొడ్డుదొంగ్ల వంటను ధన వంతులు కోసుకుపోయారని, అలాంటి అన్యాయము జరుగుతున్న పోలీసులు ఏమిచర్య తీసుకొనలేదని గౌరవసభ్యులు చెప్పారు. నిజము రెండు రూపాలని చెబుతున్నారా ? నిజము కాని విషయాన్ని చెబితే సభను మభ్యపరిచినట్లు అవుతుందేమో. న్యాయముగా చెప్పండనే మాట అన్నాను. దానికి గౌరవసభ్యులు నన్ను ఏదో రకముగా అనుకొన్నారు అందువల్ల గౌరవసభ్యులు న్యాయాన్ని తెలుసుకొని ఇవాళ కాకపోయినా రేపు అయినా హౌస్‌కి అంకితారని ఆశిస్తున్నాను అక్కడున్న రైతులు, కూలీలు చాలా అన్యోన్యతగా అనాదినుంచి వుంటున్న పరిస్థితి వుంది. మన రాజకీయ వాదులు ప్రవేశము వుంటే తప్ప అక్కడ ఏ విధమైన పొగరాదు, వారి బ్రతుకు వారిని బ్రతకనివ్వండి. వారు అన్నదమ్ములవలె చాల అన్యోన్యతతో బ్రతుకుతున్నారు. వారు సుఖముగా బ్రతకడానికి సహాయము చేస్తే బాగుంటుంది. పోలీసు అక్కరలేదు. మరొకరు అక్కరలేదు. కూలీలు, రైతులు ఒక కుటుంబములోని తండ్రి, బిడ్డలవలె వుంటారు. సోదరుల వంటి విశ్వాసము కలిగినవారు అలాంటి వారిని వేరు చేయడానికి ఉపక్రమించడం న్యాయము కాదని మనవిచేస్తున్నాను. వారి బ్రతుకు వారిని బ్రతకనివ్వండి మంచిది. ప్రజాస్వామ్యములో వారికి అన్యాయము జరిగితే ఎవరైనా అడుగుతాము. వెంగళరావుగారికి పోలీసు శాఖయందు అభిమానము అన్నారు. ముఖ్యమంత్రిగా వున్నవారికి అన్ని శాఖలయందు అభిమానము వుంటుంది. ఏ శాఖలో అయినా లోపము జరిగితే వాటి యందు కోపము రావచ్చును. అందువల్ల రైతులను, కూలీలను వేరు చేసే మాటలు చెప్పకుండా వారికి రక్షణ యివ్వగలిగితేనే బాగుంటుంది. పోలీసు సహాయము అక్కర లేదు. పోలీసు శాఖపై అధికారులు మన అసెంబ్లీకి వచ్చారు. ఇక్కడ ప్రతిపక్షాలవారు ఏమి చెబుతున్నారో వారు విన్నారు. మా పక్షము నుంచి పోలీసుశాఖలోజరుగుతున్న విషయాలను చెబుతున్నారు. వారికి నాది ఒక చిన్నమాట, అది నా సలహాగా తీసుకొంటారని నా నమ్మకము ప్రభుత్వ పక్షానికి వున్న కష్టము ఎలాంటిదో ఆలోచన

చేసి ఒక్కొక్క ప్రాంతమును కలిసి ఒక్కొక్క సమావేశము ఏర్పాటుచేసి వారికి కొన్ని సలహాలను యివ్వండి. దానివల్ల అది ప్రభుత్వానికి దోహదకారిగా వుండ డానికి వీలుంటుంది. పిఠాపురం 80 గ్రామాలకు మెయిన్ పట్టణము. కాకినాడలో అగ్నిమాపక దళానికి చెందిన 2 కార్లు, పెద్దాపురంలో రెండు కార్లు వున్నవి అవే జిల్లా అంతకూ పనిచేస్తున్నాయి ఎక్కడ అగ్ని ప్రమాదము సంభవించినా వీరు వెళ్లేటప్పటికి ఏమీ మిగలదు. అందువల్ల పిఠాపురం పట్టణములో కూడ అగ్నిమాపక దళమును పెట్టాలని కోరుతున్నాను. పిఠాపురంలో మున్సిఫ్ కోర్టు వుంది. అది అద్దె బిల్డింగులో వుంది. చిన్న గుడిసెలా వుంది. కొత్తగా బిల్డింగ్ కట్టించడము గాని, లేక పెద్ద విశాలమైన భవనమును ఏర్పాటు చేయడంగాని చేయవలసినదిగా కోరుతూ శలవు తీసుకొంటున్నాను.

శ్రీ పి. జనార్దనరెడ్డి (కమలాపూర్) :—అధ్యక్ష, శ్రేయోరాజ్యమును స్థాపించా లని కంకణధారులైన కాంగ్రెసు ప్రభువులు 20 సం. ల నుంచి పోలీసు బందోబస్తుకు, పోలీసు శాఖకు ప్రతి సం.రం బడ్జెటును పెంచుతూ పోతున్నారు. శ్రేయో రాజ్యానికి పోలీసు అవసరమని వారు నిర్ణయానికి రావడము జరిగింది. ఐ పి. ఎస్. కేడర్ పెద్ద కేడర్. మన స్టేటుకు 82 మంది ఐ పి ఎస్. ఆఫీసర్స్‌ని అలాట్ చేయడము జరిగింది. మంచిదే. అయితే దానిలో డి.ఐ.జి. రాంక్ వారు 36 వరకు వున్నట్లు తేలినది. యస్.పి; అసిస్టెంటు యస్.పి ల కన్న డి ఐ.జి. పోస్టులను పెంచవలసిన అవసరము ఎట్లా ఏర్పడినదో విచిత్రముగా వుంది. పోలీసు డిపార్టుమెంటులో సర్వ్ చేస్తున్నవారికి ప్రొమోషన్స్‌కి అవకాశము లేకుండా వుంటున్నది. ఐ. పి. ఎస్; ఐ.ఎ ఎస్ ఎట్లా వస్తున్నారో మనకు తెలుసు. డిపార్టుమెంటులో సర్వ్ చేసేవారికి ప్రోత్సాహము వుండాలంటే ఈ సంఖ్యను తగ్గించాలి. డబ్బు దుబారా అవుతున్నదని చెబుతున్నాము. దాని సంఖ్య పెంచకుండా వుండే మార్గమును గురించి ఆలోచించాలి. పోలీసు డిపార్టుమెంటులో ఎఫిషియెన్సీ లేదని చాలమంది గౌరవసభ్యులు చెప్పారు. దానికి కారణము కనుక్కోవాలి. అంతర్జాతీయ సమావేశాలు జరుగుతూ వుంటాయి. వాటి రిపోర్టులు వస్తూ వుంటాయి, క్రైమ్‌ని డిటెక్టు చేయడానికి వీలుగా ఆధునిక పద్ధతులలో ప్రతి సం.రం పోలీసువారికి రీఓరియంటేషన్ ట్రెయినింగ్ పెడితే కొత్త విజ్ఞానము సంపాదించగలుగుతారు.

మా నాయకులు రంగధాన్‌గారు గట్టిగా మాట్లాడారు, వారు చెప్పిన దానిలో 1-20 p. m.
సబబు వున్నదో లేదో ఆలోచించాలి. సిక్స్ పాయింట్ ఫార్ములా వచ్చింది. సిటివి ఫీల్డ్ వర్క్‌గా వదిలాము. చాలా ఆఫీసులు, నారసింగ్ ఆఫీస్, ఇబ్రహింపట్నం, విశాఖపట్నం; మెహబూబ్‌నగర్; నల్గొండ ప్రాంతాలకు సంబంధించిన పోలీసు

ఆఫీసులు హైదరాబాదు సిటీలోనే వున్నాయి ఆ ఆఫీసులన్నీ ఇక్కడే పెట్టుకొని ఆ ప్రాంతాలన్నీ ఖాళీ చెయ్యగలమని అనుకుంటే... ....

శ్రీ జె. వెంగళరావు :—అవన్నీ దీనిక్రిందకు రావు. మీరు సరిగా చదవండి

శ్రీ పి. జనార్థనరెడ్డి :—ఎఫిషియన్సీ పెరగాలంటే ఏ ప్రాంతం ఆఫీసులు ఆ ప్రాంతంలో, ఏ జిల్లా ఆఫీసులు ఆ జిల్లాలో వుండాలి. పెట్రోలు దొరకని ఈ రోజుల్లో, వెహికల్స్ లేని ప్రస్తుత పరిస్థితులలో అక్కడ ఏదైనా క్రైమ్ జరిగితే ఇక్కడ్నుంచి పోవాలంటే వేయి రూపాయలకు ఎక్కువ ఖర్చు కాదు ఈ మధ్య ఎ సి బి. ఒక సర్క్యులర్ ఇష్యూ చేసింది ఎవరైనా పెద్ద ఆఫీసర్‌ను ఎంక్వయిరీ చేయాలంటే గవర్నమెంట్ పర్మిషన్ కావాలని, ఇది చాలా విచిత్రంగా, విడ్డూరంగా వుంది. పోలీసు ఇన్స్‌పెక్టరు డ్యూటీ ఎక్కడైనా క్రైమ్ జరిగినపుడంటే హి మస్ట్ గో అండ్ ఎంక్వైర్. పర్మిషన్ తీసుకోవాలంటే ఎంతకాలం పడుతుందో ఆర్థం చేసుకోవాలి కనుక ఆలాంటి నిబంధన అనవసరం. ఒ ఐ. ఏ ఎస్. ఆఫీసర్ చేతుల్లో పర్మిషన్ ఇచ్చే అధికారం పెడితే అది ఎంతవరకు నెరవేరుతుందో ఆలోచించాలి కనుక దానిని వెంటనే మార్చవలసివుంది. ఎ. సి బి. లో ఇన్స్‌పెక్టర్స్ పోస్టు వుంటే దానిని పోలీసువారు టర్కీ చేస్తామ అది న్యాయము కాదు.

శ్రీ జె. వెంగళరావు :—సభ్యులు డిమాండు సరిగా చదివినట్లు లేదు. దీనిలో ఎ. సి. బి డిమాండు లేదు అది జి ఏ డి లో వస్తుంది. సరిగా చదవండి.

శ్రీ పి. జనార్థనరెడ్డి :—ఇక జ్యుడిషియరికి సంబంధించి డిస్ట్రిక్టు జడ్జీ సెలక్షన్ విషయంలో అందరూ సర్కార్స్ వారు వచ్చారనేది యథార్థం. హైకోర్టు రిజిస్ట్రారు ఆంధ్రప్రాంతం ఆయన. ఇద్దరు డెప్యూటి రిజిస్ట్రార్స్ ఆంధ్రప్రాంతం వారు. నలుగురు అసిస్టెంటు రిజిస్ట్రార్స్ ఆంధ్రప్రాంతం వారు. డిస్ట్రిక్టు జడ్జెస్ 45 మంది వుంటే అందులో ఆయిదుగురు మాత్రమే తెలంగాణావారు వున్నారు. రంగదాసుగారు చెప్పింది నిజం కాదంటారా ? అవి పాత లెక్కలు అని అంటారు. డిస్ట్రిక్టు మేజిస్ట్రేట్స్ 285 మంది వుంటే తెలంగాణావారు 65 మంది. ఈ ప్రాంతంలో తెలంగాణావారు 15 మంది వున్నారు. మిగిలినవారు వేరేవారు వున్నారు. జ్యుడిషియరిలో అన్యాయం జరగలేదు అని చెబుతున్నారు కాని ఈ అన్యాయం కన్పిస్తున్నది.

ఇక జైళ్ళ విషయం చూస్తే క్రైమ్స్ ఎక్కువ జరిగేది రాయలసీమలో, కాని రాయలసీమలో ఒక జైలు కూడా లేదు. అక్కడ క్రిమినల్స్‌ను తెలంగాణాకు తీసుకు వచ్చిఇక్కడ ఖర్చు పెడుతున్నారు. అక్కడే జైలుఏర్పాటు చేసి వారినిఅక్కడే ఎందుకు వుంచకూడదు ? జైళ్ల పరిస్థితి బాగా లేదు. జైళ్లలో పోలీసుల అజ్మాయిషీ

వుండకూడదు. జైళ్ల ఆఫీసరుగా ఐ.పి.ఎస్. ఆఫీసర్‌ను వేయకూడదు. ఐ.పి ఎస్ ఆఫీసర్ అయితే పోలీస్ మెంటాలిటి పోదు. ప్రత్యేకంగా జైళ్ల వ్యవహారాలకు ట్రయినింగ్ ఇచ్చి లటువంటివారిని ఆఫీసరుగా వేయాలి. జైళ్ళపై మనకు ఇన్‌కమ్ లేదు. ప్రిజనర్స్ ద్వారా ఒక స్మాల్ స్కేల్ ఇండస్ట్రీ ఏదైనా ప్రారంభిస్తే వారు తయారు చేసే వస్తువుల ద్వారా ఇన్‌కమ్ రావడానికి అవకాశం వుంటుంది. మహారాష్ట్రలో, మైసూరులో చాలా ఇన్‌కమ్ అలా వస్తున్నది. వరంగల్లు జైలు కార్పెట్స్‌కు చాలా ప్రసిద్ధి చెందినది. ఈ మధ్య నేను వెళ్ళి అడిగితే మూడు నెలలకు ఇస్తామని అన్నారు. జైళ్లలో స్మాల్ స్కేల్ ఇండస్ట్రీస్ ప్రోత్సహించాలని మనవి చేస్తున్నాను.

ఇక, ఎ. పి పి వోస్ విషయంలో అన్యాయం జరిగిందని ముఖ్యమంత్రిగారికి రిప్రజెంట్ చేశారు. తెలంగాణాలో పోస్టులు వున్నాయి వాటిలో వున్న ఆంధ్రులను ఆంధ్రప్రాంతంకు పంపి ఇక్కడ తెలంగాణావారిని ఎప్పాయింట్ చేయాలి. తెలంగాణా ప్రజలలో చెడ్డ అభిప్రాయాలు కలుగకుండా ముఖ్యమంత్రిగారు తగిన చర్యలు తీసుకోవాలని కోరుతూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ ఎన్. నారాయణరెడ్డి (పెనుకొండ) :—అధ్యక్ష, ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రవేశ పెట్టిన డిమాండును బలపరుస్తున్నాను. పోలీసుశాఖ చాలా ముఖ్యమైనది కనుక దానికి కేటాయించిన 22 కోట్లు చాలవని, దానిని ఇంకా ఎక్కువ చేయాలని కోరుతున్నాను. పోలీసుల పేరు వింటేనే ప్రజల్లో భయం వుంది. కనీసం పోలీసుల డ్రెస్ మార్చి వారికి వైట్ డ్రెస్ అయినా ఇస్తే బాగుంటుంది. పోలీసులు మరీ క్రూరంగా ప్రవర్తించకుండా వారిలో మానవత్వాన్ని కలుగచేయాలి. నా నియోజకవర్గంలో పెనుకొండ వుంది. అక్కడ పది సంవత్సరాల నుండి ఒక సర్పంచ్ వున్నాడు. అతను కిర్సనాయిలు డీలర్‌షిప్ తీసుకున్నాడు. కిర్సనాయిలు లేదు అని బోర్డు వ్రాసి పెట్టినా వినకుండా ఒక పోలీసు అతన్ని చెంపమీద కొట్టాడు ఈ విషయాన్ని నేను జిల్లాపరిషత్ చైర్మన్‌కు పోలీసు సూపరెంటెండెంట్‌కు చెప్పాను. పోలీస్ సూపరెంటెండెంట్ పోలీసులు నాకు కొడుకుల్లాంటివారు, వారిని ఏమీ అనను, మీరు కాపిటు చీఫ్ మినిస్టర్, కాపిటు సి. ఐ. డి. ఇచ్చారుకదా, వారే విచారిస్తారు నేనెందుకు విచారించాలి అని అన్నారు. వారు అలా అనడం బాగా లేదు. పోలీసు డిపార్టుమెంటులో అహంభావం ఎక్కువగా వుంది. దానిని ముందు తగ్గించవలసిన అవసరం వుంది. పెనుకొండలో ఎరువుల కొరకు ప్రజలు క్యూలో నిలబడితే డీలర్‌తో పోలీసులు కలసి ఎరువును కాజేయడం జరిగింది....

Mr. Deputy Speaker :—The House is now adjourned till 8-30 a. m. tomorrow.

The House then adjourned to meet again at 8-30 a.m. on Tuesday, the 16th July, 1974. 1-30 p.m.

APPENDICES

DEMAND III—ADMINISTRATION OF JUSTICE.

MR. SPEAKER, SIR,

I rise to move the Budget Demand for the year 1974-75 for " Administration of justice ".

The total Demand for Administration of Justice is Rs. 3,80,67,000 and is made up of :—

Rs. 47,49,500 on High Court to be charged on the Consolidated Fund of the State in terms of Article 229 (3) of the Constitution of India ;

and

Rs. 3,33,17,500 on the Subordinate Judiciary and Law Officers.

This amount of Rs. 3,33,17,500 is allocated as detailed hereunder :—

		Rs.
1.	Civil and Sessions Courts	2,94,91,200
2.	Small Causes Courts ..	2,68,000
3.	Criminal Courts ..	25,52,300
4.	Administrator-General and Official Trustee ..	31,500
5.	Official Receivers	1,63,000
6.	Legal Advisers and Counsels ..	8,11,500
	Total ..	3,33,17,500

The Revenue and Receipts under the Major Head 065-Other Administrative Services-A-Administration of Justice, for the year 1974-75, are estimated at Rs. 36,10,000 as indicated below :—

		Rs.
1.	Services and Serivce Fees ..	3,80,000
2.	Fines and Forfeitures ..	27,00,000
3.	Other Receipts ..	5,30,000
	Total ..	36,10,000

Civil and Sessions Courts, Small Causes Court and Criminal Courts:

The expenditure under these items is on the pay and allowances of the Presiding Officers of the various Subordinate Courts in the State and the staff employed in each Court, besides office expenses and other charges etc.

Particulars of the Courts in the State, as on date. are as follows :—

		Andhra	*Telangana*
1.	District Courts ..	12	8
2.	Additional District Courts ..	16	2
3.	Subordinate Judges' Courts ..	41	7
4.	Judicial Magistrates' Courts ..	148	57
5.	Judicial Second Class Magistrate's Courts. ..	33	..

In addition, there are, in the city, the City Civil Court presided over by (one) Chief Judge, (four) Additional Chief Judges, (five) Additional Judges, and (four) Assistant Judges; the City Small Causes Court presided over by (one) Chief Judge, (one) Additional Chief Judge, and (one) Additional Judge; the Metropolitan Sessions Court and the City Criminal Court presided over by (one) Chief Metropolitan Magistrate, and (nine) Metropolitan Magistrates, including the First Class Magistrate for Juvenile Offenders and the First Class Magistate for Municipal cases; and three Courts of Rent Controllers.

Two Mobile Courts have been sanctioned for Vijayawada Town. One Court is intended to try cases under the Motor Vehicles Act, 1939, the Andhra Pradesh Motor Vehicles Taxation Act and the Rules made under the two Acts, with jurisdiction over Krishna, Guntur and West Godavari districts. In view of the coming into force from 1st April, 1974 of the Code of Criminal Procedure, 1973, the jurisdiction of this Court is limited to Krishna district alone. The other Court is intended to try offences under the Traffic Control Act, and its juridiction is co-terminus with the jurisdiction of the Vijayawada Municipality.

With the coming into force of the Code of Criminal Procedure, 1973, with effect from 1st April 1974, the Honorary Bench Courts and the Honoary Railway Special First Class Magistrate's Courts in the State have been abolished with effect from 31st March 1974 afternoon.

With a view to secure a uniform set-up of Courts in both the Regionsi of the State, Government had decided that the pattern of one Munsi Magistrate's Court for every taluk, trying both Civil and Criminal case as obtaining in the Telanangan Region, should be extended to the Andhra Area according to a phased programme. The Scheme was inplemented in its first phase in the five districts of Anantapur, East Godavari, West Godavari, Krishna and Nellore with effect from 1st March 1966. The then existing 94 Districts Munsif-*cum*-First Class Magistrates' and Judcial Second Class Magistrates' Courts were abolished, and in their place 68 Munsif Magistrate's and Additional Munsif Magistrates' Courts were established. As the Scheme was welcomed by the litigant public-lawyers and the majority of Bar Associations, in the second phase, it was extended to the districts of Kurnool, Srikakulam and Visakha-

patnam with effect from 1st November 1966. The 50 District Munsif *cum*-First Class Magistrates' and Judicial Second Class Magistrates, Courts, then existing, were abolished, and in their place 37 Munsif Magistrates' and Additional Munsif Magistrates' Courts wer set-up. The Scheme is yet to be introduced in the districts of Chittoor, Cuddapah, Guntur and a part of Prakasam district (Ongole), and in the following Sub-Taluks/Taluks in the districts in which it was already introduced:

1. Prathipadu Sub-Taluk in East Godavari District.
2. Jaggayyapet Sub-Taluk in Krishna District.
3. Uravakonda Sub-Taluk in Anantapur District.
4. Rapur and Udayagiri Taluks in Nellore District; and
5. Atmakur Sub-Taluk in Kurnool District.

Government are anxious to extend the Scheme to these areas as early as possible.

To have an effective control over the Subordinate Courts, the High Court/reviews the out-turn of each Officer thrice every year and issues suitable instructions to them wherever necessary. In addition, the District and Sessions Judges also review the work of the Subordinate Judicial Officers under their control thrice every year.

Administrator-General and Official Trustee :

This is a statutory appointment and the officer appointed as Administrator-General and Official Trustee is paid a remuneration of Rs. 200 per month. The expenditure on this item is on the payment of remuneration to the Administrator-General and Official Trustee and on the pay and allowances of the staff employed in his office.

Official Receivers :

There are 12 Official Receivers appointed on part-time basis in Andhra Region, one in each district, on a fixed pay of Rs. 100 per month. The pay of these part-time Official Receivers together with the pay of the staff sanctioned to them, comprising 16 Lower Division Clerks, 3 Record Assistants and 13 Attenders is debitable to this newly ccreated head of account from 1st April 1974. (This expenditure was hitherto being clubbed with that on Civil and Sessions Courts under Minor Head (*e*) Civil and Sessions Courts-A, Moffussil Civil and Sessions Courts—Regular Establishment, under the former Major Head 21 Administration of Justice).

According to the orders issued in G. O. Ms. No. 1067, Law Department, dated 11th October 1954, the part-time Official Receivers should be allowed a commission of 5% on the dividend subject to a minimum of Rs. 100 per month and if the commission earned by any of the Official

Receiver exceeds Rs. 350 per month, one-half of the excess should be credited to Government and the other half retained by the Official Receiver.

So far as Telangana Region is concerned, there is one part-time Official Receiver for the City Courts. As the Insolvency work in the outlying Districts of the Region has not been appreciable, it was considdered not necessary to introduce the system of appointing part-time Official Receivers in the Telangana Districts. If appointment of one becomes necessary in any case in any muffassil court, Government appoint an Official Receiver, for that case, under section 57 of the Insolvency Act.

Legal Advisers and Counsels :

The expenditure under this item is on the retainer fees payable to the Advocate-on-Record for the State Government before the Supreme Court and the Law Officers attached to the High Court and the Subordinate Courts, and the pay and allowances of the staff employed in the offices of the Law Officers attached to the High Court, as Legal Charges and Fees, etc., payable to the Public Prosecutors and Assistant Prosecutors in respect of Criminal Cases.

There is an Advocate-on-Record for the State Government before the Supreme Court of India to handle all cases of the State Government before the Supreme Court by engaging the Senior Counsel appointed for the State Government before the Supreme Court.

The Law Officers attached to the High Court are—

1. Advocate-General,
2. Government Pleader (Principal Government Pleader and six Government Pleaders),
3. Public Prosecutor,
4. Two Public Prosecutors acting under the directions of the Public Prosecutor.

The Law Officers attached to the Courts in the twin cities are—

1. Government Pleader-*cum*-Public Prosecutor,
2. Additional Government Pleader-*cum*-Additional Public Prosecutor.
3. Additional Public Prosecutors (two)
4. Assistant Government Pleaders (four).

In the mufassil there are Government Pleaders and Public Prosecutors for each district, one each for the district mostly, and, in some districts Government Pleaders-*cum*-Public Prosecutors. Assistant Government Pleaders and Additional Public Prosecutors are appointed in the Law Courts in the Districts.

The Law Officers are paid retainer fees fixed by Government; no retainer fees is, however, paid to the Additional Public Prosecutors in Courts other than the High Court and the Assistant Government Pleaders. In addition, for the work done by them in each individual case entrusted to them, the Law Officers are paid fees in accordance with the scale laid down by Government.

డిమాండు నెం. III—న్యాయపాలన

సభాపతి మహాశయా :

1974–75 సంవత్సరానికి "న్యాయపాలనకు"కు సంబంధించిన బడ్జెటు డిమాండును ప్రతిపాదిస్తున్నాను.

'న్యాయపాలన'కు సంబంధించిన డిమాండు మొత్తం రూ. 3,80,67,000లు.

అందులో రూ. 47,49,500 లు, హైకోర్టు వ్యయం. భారత రాజ్యాంగం లోని 229 (3)వ అనుచ్ఛేదమునుక్రింద ఈ మొత్తం రాష్ట్ర సంచితనిధికి ఖర్చు వ్రాయబడుతుంది. మిగిలిన రూ. 3,33,17,500 లు సబార్డినేటు జుడీషియరీ, లా ఆఫీసర్ల పద్దుకు ఖర్చు వ్రాయబడుతుంది.

రూ. 3,33,17,500 ల మొత్తం ఈ క్రింద వివరించిన రీతిగా కేటాయించ బడింది :

		రూ.
1.	సివిలు మరియు సెషన్సు కోర్టులు ..	2,94,91,200
2.	స్మాలు కాజుల కోర్టులు ..	2,68,000
3.	క్రిమినలు కోర్టులు ..	25,52,300
4.	అడ్మినిస్ట్రేటరు జనరలు, మరియు అఫీషియల్ ట్రస్టీ ..	31,500
5.	అఫీషియల్ రిసీవర్లు ..	1,63,000
6.	లీగలు ఎడ్వైజర్లు, కౌన్సిళ్లు ..	8,11,500

1974–75 సంవత్సరానికి "065–ఇతర పాలనా సర్వీసులున్యాయ పాలన" అను ప్రధాన పద్దుక్రింద రెవిన్యూ మరియు రాబడులు రూ. 36,10,000 లుగా అంచనా వేయబడింది. వివరాలు ఈ క్రింద ఇవ్వబడినాయి :

		రూ.
1.	సర్వీసులు, సర్వీసు రుసుములు ..	3,80,000
2.	జరిమానాలు, జప్తులు ..	27,00,000
3.	ఇతర రాబడులు ..	5,30,000
	మొత్తం ..	36,10,000

సివిలు మరియు సెషన్సు కోర్టులు, స్మాలుకాజుల కోర్టు, క్రిమినలుకోర్టులు:

ఈ పద్దుల క్రింద వ్యయంలో రాష్ట్రంలోని వివిధ సబార్డినేటు కోర్టుల ప్రిసైడింగు ఆఫీసర్ల జీతభత్యాలు. ప్రతి కోర్టుకో నియమింపబడిన సిబ్బంది జీత భత్యాలు, ఆఫీసు ఖర్చులు, ఇతర ఛార్జీలు మొదలైనవి చేరివుంటాయి.

రాష్ట్రంలోని కోర్టుల వివరాలు ఈ క్రింది విధంగా వున్నాయి :

		ఆంధ్ర	తెలంగాణా
1.	జిల్లా కోర్టులు	12	8
2.	అదనపు జిల్లా కోర్టులు	16	2
3.	సబార్డినేటు జడ్జీల కోర్టులు	41	7
4.	జుడీషియల్ మెజిస్ట్రేట్ల కోర్టులు	148	57
5.	జుడీషియలు రెండవ తరగతి మెజిస్ట్రేట్ల కోర్టులు	33	—

వీటికి అదనంగా నగరంలో చీఫ్ జడ్జి (ఒకరు), అడిషనల్ చీఫ్ జడ్జీలు (నలుగురు), అడిషనల్ జడ్జీలు (ఐదుగురు), అసిస్టెంటు జడ్జీలు (నలుగురు) నిర్వహించే సిటీ సివిలుకోర్టు; చీఫ్ జడ్జి (ఒకరు), అడిషనలు చీఫ్ జడ్జి (ఒకరు), అడిషనల్ జడ్జి (ఒకరు) నిర్వహించే సిటీ స్మాలుకాజుల కోర్టు; చీఫ్ మెట్రోపాలిటన్ మేజిస్ట్రేటు (ఒకరు), బాలనేరస్థులకు మొదటి తరగతి మెజిస్ట్రేటు, మునిసిపలు కేసులకు మొదటి తరగతి మెజిస్ట్రేటుతోచేరి మెట్రోపాలిటన్ మెజిస్ట్రేటులు (తొమ్మిదిమంది) నిర్వహించే మెట్రోపాలిటన్ సెషన్సు కోర్టు, సిటీ క్రిమినలు కోర్టు; మూడు రెంటు కంట్రోలర్ల కోర్టులు వున్నాయి.

విజయవాడ పట్టణానికి రెండు మొబైలు కోర్టులు (సంచార న్యాయస్థానాలు) మంజూరు చేయబడినాయి. ఇందులో ఒక కోర్టు 1939, మోటారు వాహనాల చట్టం, ఆంధ్ర ప్రదేశ్ మోటారు వాహనాల పన్ను చట్టం, ఈ రెండు చట్టాల క్రింద చేయబడిన నియమాలక్రింద కేసుల విచారణకు ఉద్దేశించబడింది. కృష్ణా, గుంటూరు, పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాలు ఈ కోర్టు అధికార పరిధిక్రిందికి వస్తాయి. 1-4-1974 నుండి 1973 క్రిమినలు ప్రొసీజరు కోడు అమలులోనికి వచ్చినందున ఈ కోర్టు అధికారపరిధి కృష్ణా జిల్లాకు మాత్రం పరిమితం చేయబడింది. మరొక కోర్టు ట్రాఫిక్ కంట్రోలు చట్టంక్రింద నేరాలను విచారించడానికి ఉద్దేశించబడింది. దాని అధికారపరిధిని విజయవాడ మునిసిపాలిటి అధికారపరిధికి పరిమితమై వున్నది.

1973 క్రిమినల్ ప్రొసీజరు కోడు 1-4-1974 తేదీ నుండి అమలులోనికి వచ్చినందున రాష్ట్రములోనున్న ఆనరరీ బెంచి కోర్టులు మరియు ఆనరరీ రైల్వే స్పెషల్ ఫస్టుక్లాసు మెజిస్ట్రేటు కోర్టులు 31-3-1974 తేదీనుండి రద్దుచేయబడినవి.

రాష్ట్రంలోని రెండు ప్రాంతాలలోనూ ఒకే విధమైన కోర్టులను నెలకొల్పే ఉద్దేశంతో, తెలంగాణా ప్రాంతంలో మాదిరిగా సివిలు, క్రిమినలు, రెండు రకాల కేసులను విచారించేందుకు ప్రతి ఒక తాలూకాకు ఒక మునిసిఫ్ మెజిస్ట్రేటు కోర్టును ఏర్పాటుచేసే పద్ధతిని దశలవారీ కార్యక్రమం క్రింద ఆంధ్ర ప్రాంతానికి

కూడా విస్తరింపచేయడానికి ప్రభుత్వం నిశ్చయించింది. ఈ పథకం మొదటి దశలో 1-3-1966 నుండి అనంతపురం, తూర్పు గోదావరి, పశ్చిమ గోదావరి, కృష్ణా, నెల్లూరు జిల్లాలలో అమలుపరచబడింది. అప్పుడున్న 94 జిల్లా మునిసిఫ్—మొదటి తరగతి మేజిస్ట్రేటు కోర్టులను, జుడిషియల్ రెండవ తరగతి మేజిస్ట్రేటు కోర్టులను రద్దుపరచి వాటిస్థానే 68 మునిసిఫ్ మేజిస్ట్రేటు, అదనపు మునిసిఫ్ మేజిస్ట్రేటు కోర్టులను నెలకొల్పడం జరిగింది. ఈ పథకాన్ని ప్రజలు న్యాయవాదులు, పెక్కు బార్ అసోసియేషన్లు హర్షించడం మూలంగా రెండవ దశలో దీనిని 1-11-1966 నుండి కర్నూలు, శ్రీకాకుళం, విశాఖ పట్టణం జిల్లాలకు విస్తరించడం జరిగింది అప్పట్లోవున్న 50 జిల్లా మునిసిఫ్ మరియు మొదటి తరగతి మేజిస్ట్రేటు కోర్టులు, జుడిషియల్ రెండవ తరగతి మేజిస్ట్రేటు కోర్టులు రద్దు చేయబడినాయి. వాటిస్థానంలో 37 మునిసిఫ్ మేజిస్ట్రేటు కోర్టులు, అదనపు మునిసిఫ్ మేజిస్ట్రేటు కోర్టులు స్థాపించబడినాయి. చిత్తూరు, కడప, గుంటూరు జిల్లాలలోను ప్రకాశం (ఒంగోలు) జిల్లాలోని కొంత భాగంలోను ఈ పథకం ఇదివరకే కొన్ని చోట్ల అమలు పరచిన జిల్లాలలోని ఈ క్రింది సబ్-తాలూకాలు/తాలూకాలలోను ఈ పథకం ప్రవేశ పెట్టవలసి ఉన్నది :

(1) ప్రత్తిపాడు, తూర్పు గోదావరి జిల్లాలోని సబ్-తాలూకా.

(2) జగ్గయ్యపేట, కృష్ణా జిల్లాలోని సబ్-తాలూకా.

(3) ఉరవకొండ, అనంతపురం జిల్లాలోని సబ్-తాలూకా.

(4) నెల్లూరు జిల్లాలోని రావూరు, ఉదయగిరి తాలూకాలు.

(5) కర్నూలు జిల్లాలోని ఆత్మకూరు తాలూకా.

సాధ్యమైనంత త్వరగా ఈ ప్రాంతాలలో కూడ ఈ పథకాన్ని విస్తరింప చేయటానికి ప్రభుత్వం త్వరపడుతున్నది.

సబార్డినేట్ కోర్టులపై కట్టుదిట్టమైన అజమాయిషీ ఉండేటందుకు హైకోర్టు ప్రతి ఆఫీసరు నిర్వహించిన పనిని సంవత్సరానికి మూడుసార్లు సమీక్షించి, అవసరమైన సందర్భాలలో వారికి తగిన సూచనలను ఇస్తుంది. ఇంతే కాకుండా జిల్లా మరియు సెషన్సు జెడ్జీలుకూడ వారిక్రింద పనిచేసే జుడీషియల్ ఆఫీసర్ల పనిని ప్రతి సంవత్సరం మూడు సార్లు సమీక్షిస్తారు.

అడ్మినిస్ట్రేటరు జనరలు-అఫీషియల్ ట్రస్టీ :

ఇది శాసనపూర్వకమైన నియామకం. అడ్మినిస్ట్రేటరు జనరలు—అఫీషియల్ ట్రస్టీగా నియమంపబడిన ఆఫీసరుకు రూ. 200 ల ప్రతిఫలం చెల్లించబడుతుంది.

కూడా విస్తరింపచేయడానికి ప్రభుత్వం నిశ్చయించింది. ఈ పథకం మొదటి దశలో 1-3-1966 నుండి అనంతపురం, తూర్పు గోదావరి, పశ్చిమ గోదావరి, కృష్ణా, నెల్లూరు జిల్లాలలో అమలుపరచబడింది. అప్పుడున్న 94 జిల్లా మునిసిఫ్—మొదటి తరగతి మేజిస్ట్రేటు కోర్టులను, జుడిషియల్ రెండవ తరగతి మేజిస్ట్రేటు కోర్టులను రద్దుపరచి వాటిస్థానే 68 మునిసిఫ్ మేజిస్ట్రేటు, అదనపు మునిసిఫ్ మేజిస్ట్రేటు కోర్టులను నెలకొల్పడం జరిగింది. ఈ పథకాన్ని ప్రజలు న్యాయవాదులు, పెక్కు బార్ అసోసియేషన్లు హర్షించడం మూలంగా రెండవ దశలో దీనిని 1-11-1966 నుండి కర్నూలు, శ్రీకాకుళం, విశాఖ పట్టణం జిల్లాలకు విస్తరించడం జరిగింది అప్పట్లోవున్న 50 జిల్లా మునిసిఫ్ మరియు మొదటి తరగతి మేజిస్ట్రేటు కోర్టులు, జుడిషియల్ రెండవ తరగతి మేజిస్ట్రేటు కోర్టులు రద్దు చేయబడినాయి. వాటిస్థానంలో 37 మునిసిఫ్ మేజిస్ట్రేటు కోర్టులు, అదనపు మునిసిఫ్ మేజిస్ట్రేటు కోర్టులు స్థాపించబడినాయి. చిత్తూరు, కడప, గుంటూరు జిల్లాలలోను ప్రకాశం (ఒంగోలు) జిల్లాలోని కొంత భాగంలోను ఈ పథకం ఇదివరకే కొన్ని చోట్ల అమలు పరచిన జిల్లాలలోని ఈ క్రింది సబ్-తాలూకాలు/తాలూకాలలోను ఈ పథకం ప్రవేశ పెట్టవలసి ఉన్నది :

(1) ప్రత్తిపాడు, తూర్పు గోదావరి జిల్లాలోని సబ్-తాలూకా.

(2) జగ్గయ్యపేట, కృష్ణా జిల్లాలోని సబ్-తాలూకా.

(3) ఉరవకొండ, అనంతపురం జిల్లాలోని సబ్-తాలూకా.

(4) నెల్లూరు జిల్లాలోని రావూరు, ఉదయగిరి తాలూకాలు.

(5) కర్నూలు జిల్లాలోని ఆత్మకూరు తాలూకా.

సాధ్యమైనంత త్వరగా ఈ ప్రాంతాలలో కూడ ఈ పథకాన్ని విస్తరింప చేయటానికి ప్రభుత్వం త్వరపడుతున్నది.

సబార్డినేట్ కోర్టులపై కట్టుదిట్టమైన అజమాయిషీ ఉండేటందుకు హైకోర్టు ప్రతి ఆఫీసరు నిర్వహించిన పనిని సంవత్సరానికి మూడుసార్లు సమీక్షించి, అవసరమైన సందర్భాలలో వారికి తగిన సూచనలను ఇస్తుంది. ఇంతే కాకుండా జిల్లా మరియు సెషన్సు జెడ్జీలుకూడ వారిక్రింద పనిచేసే జుడీషియల్ ఆఫీసర్ల పనిని ప్రతి సంవత్సరం మూడు సార్లు సమీక్షిస్తారు.

అడ్మినిస్ట్రేటరు జనరలు-అఫీషియల్ ట్రస్టీ :

ఇది శాసనపూర్వకమైన నియామకం. అడ్మినిస్ట్రేటరు జనరలు—అఫీషియల్ ట్రస్టీగా నియమంపబడిన ఆఫీసరుకు రూ. 200 ల ప్రతిఫలం చెల్లింపబడుతుంది,

అడ్మినిస్ట్రేటరు జనరలు-అఫీషియల్ ట్రస్టీకి చెల్లింపబడే ప్రతిఫలం, ఆయన కార్యాలయములో నియమింపబడే సిబ్బంది జీతభత్యాలు ఈ పద్దు ఖర్చుక్రిందికి వస్తాయి.

అఫీషియలు రిసీవర్లు :

ఆంధ్ర ప్రాంతంలో, జిల్లాకు ఒకరు చొప్పున 12 మంది ఆఫీషియల్ రిసీవర్లు అంశికాలిక పద్ధతిపై నియమింపబడినారు. వారికి నెల ఒక్కంటికి రూ. 100 నిర్ణీత వేతనం చెల్లింపబడుతుంది. అంశికాలిక పద్ధతిపై నియమింపబడిన అఫీషియలు రిసీవర్ల వేతనాలు, వారికి మంజూరు చేయబడిన సిబ్బంది—16 మంది లోయరు డివిజను గుమాస్తాలు, 3 రికార్డు ఆసిస్టెంట్లు, 13 మంది అట్టెండర్లు. వేతనాలు 1-4-1974 నుండి ఏర్పాటు చేయబడిన ఈ క్రొత్త పద్దు క్రింద ఖర్చు వ్రాయబడతాయి (ఇప్పటివరకు ఈ వ్యయం ఇదివరకటి ప్రధాన శీర్షిక 21 న్యాయపాలన క్రింద ఉపశీర్షిక (ఇ) సివిలు మరియు రెవిన్యు కోర్టులు-ఎ-మొఫసిల్ సివిలు మరియు రెవిన్యు కోర్టులు-రెగ్యులరు సిబ్బంది—పద్దులో సివిలు మరియు రెవిన్యు కోర్టులకు వ్యయానికి కలుపబడుతుండేది.)

11-10-1954 తేదీగల న్యాయశాఖ జి. ఓ. మిస్. నెం. 1067 లో జారీచేయబడిన ఉత్తర్వులక్రింద అంశికాలిక అఫీషియల్ రిసీవర్లు డివిడెండుపై వెలకు రూ. 100 లు కనీస మొత్తానికి లోబడి 5 శాతం కమీషను అనుమతింప బడాలి. అఫీషియల్ రిసీవర్లలో ఎవరైన పొందిన కమీషను నెలకు రూ. 350 లకు మించిన, ఆ మొత్తానికి మించి వచ్చిన కమీషనులో సగం ప్రభుత్వానికి జమచేసి మిగిలిన సగం ఆయన వుంచుకోవలెను.

తెలంగాణా ప్రాంతం సంబంధించినంతవరకు నగరంలోని కోర్టులకు ఒక అంశికాలిక అఫీషియల్ రిసీవరుఉన్నారు. ఈ ప్రాంతంలోని జిల్లాలలో దివాలాలకు సంబంధించిన కేసులు అంతగా లేనందున, తెలంగాణా జిల్లాలలో అంశికాలిక అఫీషియల్ రిసీవర్లను నియమించే పద్ధతిని ప్రవేశపెట్టడం అవసరంకాదని తలంచ బడింది. మొఫసల్ కోర్టులో ఏదైన కేసు సందర్భంలో నియమించడం అవసర మైనప్పుడు ప్రభుత్వం ఆ కేసుకు మాత్రం అఫీషియల్ రిసీవరు దివాలాచట్టంలోని 57 వ విభాగంక్రింద నియమిస్తుంది.

లీగల్ ఎడ్వైజర్లు, కౌన్సెళ్లు :

సుప్రీంకోర్టులో రాష్ట్ర ప్రభుత్వ అడ్వకేటు-ఆన్-రికార్డుకు, హైకోర్టుకు సబార్డినేటు కోర్టులకు చెందిన లా ఆఫీసర్లకు చెల్లించవలసిన రిటైనరు ఫీజులు,

హైకోర్టుకు చెందిన లా ఆఫీసర్ల కార్యాలయాంలో నియమించబడిన సిబ్బంది జీత భత్యాలు, క్రిమినలు కేసుల విషయంలో పబ్లికు ప్రాసిక్యూటర్లకు, అసిస్టెంటు పబ్లికు ప్రాసిక్యూటర్లకు చెల్లించవలసిన ఫీజులు, లీగలు చార్జీలు ఈ పద్దు క్రిందికి వస్తాయి.

సుప్రీంకోరులో రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి చెందిన అన్ని కేసులను చూసేటందుకు గాను రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి భారత సుప్రీంకోర్టులో ఒక అడ్వకేటు-ఆన్-రికార్డు ఉన్నారు. ఆయన సుప్రీంకోర్టులో రాష్ట్రప్రభుత్వానికి నియమించబడిన సీనియర్ కౌన్సిలు సహాయంతో రాష్ట్ర ప్రభుత్వ కేసులకు సంబంధించిన పనిని చూస్తారు. హైకోర్టుకు చెందిన లా ఆఫీసర్లు ఈ క్రింది విధంగా ఉన్నారు :

1. అడ్వొకేట్ జనరలు.
2. ప్రభుత్వ న్యాయవాది (ఒక ప్రధాన ప్రభుత్వ న్యాయవాది. ఆరుగురు ప్రభుత్వ న్యాయవాదులు).
3. పబ్లికు ప్రాసిక్యూటరు.
4. పబ్లికు ప్రాసిక్యూటరు ఆదేశాలక్రింద పనిచేసే ఇద్దరు పబ్లికు ప్రాసిక్యూటర్లు

జంటనగరాలలోని కోర్టులకు చెందిన లా ఆఫీసర్లు ఈ క్రింది విధంగా ఉన్నారు :

1. ప్రభుత్వ న్యాయవాది మరియు పబ్లికు ప్రాసిక్యూటర్.
2. అదనపు ప్రభుత్వ న్యాయవాది మరియు అదనపు పబ్లికు ప్రాసిక్యూటరు.
3. అదనపు పబ్లికు ప్రాసిక్యూటర్లు (ఇద్దరు)
4. సహాయ ప్రభుత్వ న్యాయవాదులు (నలుగురు).

జిల్లాలలో చాలవరకు జిల్లాకు ఒక్కొక్కరు చొప్పున ప్రభుత్వ న్యాయవాదులు, పబ్లికు ప్రాసిక్యూటర్లు ఉన్నారు. కొన్ని జిల్లాలలో ప్రభుత్వ న్యాయవాదిగాను, పబ్లికు ప్రాసిక్యూటరుగాను ఒక్కరే ఉంటారు. జిల్లాలలోని లోయరు కోర్టులలో సహాయ ప్రభుత్వ న్యాయవాదులు అదనపు పబ్లికు ప్రాసిక్యూటర్లు నియమించబడతారు.

లా ఆఫీసర్లకు ప్రభుత్వం నిర్ణయించిన రిటెయినరు ఫీజు చెల్లించబడుతుంది. అయితే హైకోర్టుకాక ఇతర కోర్టులలో ఉండే అదనపు పబ్లికు ప్రాసిక్యూటర్లకు, సహాయ ప్రభుత్వ న్యాయవాదులకు ఈ ఫీజు చెల్లించబడదు. ఇంతేగాక ఈ లా ఆఫీసర్లకు అప్పగించబడిన ఒక్కొక్క కేసు విషయంలో వారుచేసిన పనికి ప్రభుత్వం నిర్ణయించిన రేటు ప్రకారం ఫీజు చెల్లించబడుతుంది.

STATEMENT OF THE CHIEF MINISTER
ON
DEMAND No. XIII.
PERTAINING TO POLICE DEPARTMENT.

MR. SPEAKER, SIR,

I rise to move the Demand No. XIII relating to Police Department.

2. The budget estimates for 1974-75 provide for a gross demand of Rs. 22,27,64,100 as against the budget estimates of Rs. 19,13,15,000 for 1973-74.

3. Members are aware that maintenance of law and order, prevention and detection of crime, are the primary and important functions of the Police Department. The year that passed was significant in that the Police of the State was charged with the heavy responsibility of internal security and maintaining law and order during the period of national emergency and violent agitations. The State witnessed a violent agitation in Andhra area in December, 1972 till the middle of February, 1973 on Mulki rules demanding separate Andhra State. This tense situation in the entire State was brought under control and the police has performed their duties in an excellent manner in maintaining public order with the assistance of Armed forces and A.P.S.P. Battalions. A belonging of understanding with firmness on the part of the Government ultimately resulted in the restoration of normalcy. The police had to keep vigilence all through the period of President's rule, which was imposed on 19th January 1973 and ended on 10th December 1973. On the whole, the police deserves our congratulations for their fine On the whole, the police deserves congratulations for their fine performance.

4. The threat posed to the law and order situation by the naxalite movement in Srikakulam district and the Extremists activities in the forest divisions of Khammam, Karimnagar and Warangal districts continue to engage the attention of the Police. Many naxalites were arrested by the police and three important leaders who operated in Srikakulam region were shot dead in encounters. These cadres committed two decoities one in Ongole district and another in Guntur district in July, 1973. One of the cadres of Andhra Pradesh Revolutionary Communist Party which came into existence in September, 1973 in this State is concentrated mainly on party propaganda, collection of funds for their activities and dealing with police agents. Its cadres committed 6 murders in 1973 and one in May, 1974, 4 important leaders were apprehended while one Dalam leader was killed in an encounter. The effective and sustained combing operations of the police and flying squads resulted in apprehension or death of the few more leaders of the movement in the enconters and kept the situation well under control.

5. The Nationwide Railway strike launched recently by the Railwaymen created law and order problem in the State in protecting the loyal workers and Railway property during the entire period of strike of 20 days. The State police force played a significant role in maintaining peace and protecting the Railway property under the guidance and instructions of the State level co-ordination Committee constituted by Government for this purpose. As result, the railways could function without much difficulty.

6. Before I proceed to give details of the crime situation and performance of the police in prevention and detection of crime, I would like to draw the attention of the Hon'ble members to the various steps taken to strengthen and modernise the police forces in the year under review.

7. Recognising the need to strengthen and modernise Police force in the State and in pursuance of the decision taken to spend Rs. 50 lakhs every year over and above the expenditure of the previous year, a sum of Rs. 17.9 lakhs was released for strengthening of the police force during 1973-74. A sum of Rs. 30.5 lakhs was diverted towards committed expenditure on Transport and fuel charges incurred during Andhra agitation. The following are the important items sanctioned under the scheme of Strengthening of Police for the year under review.

		1973-74 (*Rs. in lakhs*).
1.	Strengthening of police Transport Organisation with vehicles and additional staff	4.61
2.	Strengthening of District Executive Force ..	2.61
3.	Strengthening of City police Force ..	2.12
4.	Strengthening of C.I.D. with Computer Centre and Modernising Forensic Science Laboratory ..	1.19
5.	Extension of wireless system at circle and Thana level	4.04
6.	Buildings and electrification of police quarters ..	3.37

8. The Government of India have introduced a scheme of modernisation of police force in the State for improvement of the wireless and scientific equipment of the C.I.D. Branch for investigation work. The scheme aims at extending financial assistance to the State Government for the purchase of modern equipment and machinery required for modernising the police force. The State Government are to provide necessary staff for handling these machinery and equipment. Till the end of 1973-74, the Government of India have released an amount of Rs. 1.47 crores under the above scheme. It is proposed to establish

fulfledged Forensic Science Laboratory and Mobile investigation units with upto date scientific equipments with the financial assistance received from Government of India and also the assistance likely to be received from them. The following amounts were released for the schemes indicated below during 1973-74.

(*Rs. in lakhs*).

1.	Scientific equipment and vehicles ..	16.87
2.	Wireless equipment for police communications ..	23.47

9. Some of the important improvements effected are as follows :—

1. *District Police Force :*

The Headquarters of Srikakulam district was shifted from Vijayanagaram to Srikakulam and the Vizag (South) and Vizag (North) districts were re-designated as Visakhapatnam and Srikakulam districts respectively with effect from 1st August, 1973,realigning, the police jurisdictions co-terminus with revenue districts. Consequent on the formation of two separate district, Visakhapatnam district required additional police staff and Government have sanctioned for Vizianagaram Rural Circle two police Stations, *eg.*, Andhra and Peddantanapuram Police Stations with effect from 1st August 1973. One more town police station has been added to the Vizag Town. A new police station has been sanctioned at Mungode of Nalgonda district and a Control Room was established at Tirupathi.

II. *City Police :*

Osmania University Campus Area which was in the jurisdiction of Hyderabad district police has been brought under the control and Jurisdiction of City Police to deal with the student unrest and Law and order problems created in the University Campus area.

For this purpose a new police circle has been created with an additional staff, upgrading the existing police station of the Osmania University Campus area. Additional traffic police has also been sanctioned to cover this area. In order to bring the Law and Order situation of this area under control, it is also proposed to bring this area under a separate Assistant Commissioner of Police creating a new police subdivision.

III. Police Communications :

Bearing in mind the ultimate aim of connecting every police circle headquarter with State Headquarters by Police wireless during the past years, sanction was accorded for the staff consisting of 4 Radio Supervisors, 5 Radio Technicians, 2 Inspectors, 50 Grade I Operators and 30 Grade II Operators etc., to implement the schemes to extend the communication facilities to Thana level. The cost of the equipment requi-

red for these Radio Stations is met from the financial assistance received from the Government of India.

IV. Transport :

Needless to say that a high degree of mobility is essential for a force charged with the responsibility of maintaining public order. With a view to achieving this object, the following amounts were spent on the purchase of new vehicles and in replacement of condemned ones :—

Year.	Replacement.	Purchase of New vehicles.
1972-73	Rs. 6.87 lakhs.	Rs. 15.86 lakhs.
1973-74	Rs 2.64 lakhs.	Rs. 9.50 lakhs.

In order to strengthen the police Transport Organisation at Hyderabad and to augment the service stations attached to this organisation sanction was accorded for creation of technically qualified additional staff consisting of 1 Deputy Superintendent of Police, 2 Sub-Inspectors, 11 Head Constables, 35 Head Constable Drivers etc., Constable drivers were also provided to the vehicles allotted to Sub-Divisional Police Officers. Sanction was also accorded for the purchase of servicing equipment and body building equipment at a cost of Rs. 1.10 lakhs. Purchase of new vehicles in place of the condemend ones was sanctioned from the lumpsum provision during the year 1973-74.

V. Police Housing :

In my last budget speech, the House was informed about the setting up of a Andhra Pradesh State Police Housing Corporation Private Limited to formulate and execute Housing schemes for the benefit of the employees of the Police Department. I am glad to announce that the Andhra pradesh State Police Housing Corporation has made substantial progress in 1973 in construction of various types of quarters as seen from the following statement showing the number of quarters constructed :—

(Statement)

Place.	P.Os.	CIS.	SIs.	HCs.	PCs.	Total.
1971—72						
Begumpet ..	..	..	..	..	9	9
Mamnoor	..	..	..	2	10	12
1972—73						
Ongole.	..	1	8	16	200	225
Alwal	..	..	..	..	4	4
Mamnoor	..	..	..	..	50	50
1973—74						
Srikakulam Phase I.	1	2	8	30	300	341
Srikakulam Phase II.	..					
22 acres site	..	1	4	6	48	59
Srikakulam 5 acres site	..	..	4	24	20	48
Bahadurpura	..	2	8	32	48	90
Kakinada	..	..	..	5	12	17
I Bn. Hyderabad	..	..	..	..	2	2
Total ..	1	6	32	115	703	857

Amounts of Rs. 65 lakhs and Rs. 35 lakhs were provided towards share capital during 1971-72 and 1973-74 and loans of Rs. 45 lakhs and Rs. 8 lakhs were sanctioned by Government of India during 1972-73 and 1973-74 respectively. In addition to the above funds, the Corporation has been able to secure a loan of Rs. 80 lakhs from Housing and Urban Development Corporation against mortgage of properties, repayable in 10 years for the construction 631 of quarters. Housing and Urban Development Corporation has promised a further loan of Rs. 1 crore for the construction of 850 quarters of various categories. A proposal is also under consideration of the Corporation to obtain a loan Rs. 1 crore from Life Insurance Corporation. The Andhra Pradesh Police Housing Corporation has also prepared a master plan for the construction of quarters in a phased programme and forwarded it to Government of India for financial assistance. The Andhra pradesh Police Housing Corporation is now administered by a whole time Managing Director of the rank of a Deputy Inspector-General of Police.

The Hon'ble members will be glad to know that the work of the Andhra Pradesh Police Housing Corporation in providing cheap and quality housing in quick time, has attracted the attention of a number of other States, which are setting up similar Corporations to tackle Police Housing requirements.

VI. Electrification.

Electrification of Police Stations and police lines is a part of the scheme under the strengthening of police force. It is hoped that it may be possible to complete electrification of all police station buildings and quarters of subordinate staff within 2 or 3 years. During 1973-74 Government have provided a sum of Rs. 2.27 lakhs only for electrification of residential quarters of police due to lack of sufficient funds in the lumpsum provision.

VII. Scientific Section of C.I.D. and Modernisation of Crime Records.

Under the Scheme of modernisation of Police force taken up with the financial assistance of Central Government, a sum of Rs. 10 lakhs was earmarked for scientific aids to investigation including equipment for State Forensic Science Laboratory. It is proposed to provide 5 more Mobile Laboratory-*cum*-Investigation Units at Kakinada, Nellore Cuddapah, Nizamabad and Khammam in addition to the 5 units already working. Government have also sanctioned additional staff consisting, of 2 Additional Directors, 2 Scientific Assistants and 1 Handwriting Expert and other staff for upgrading the scientific section C.I.D. into a Forensic Science Laboratory. The C.I.D. computor centre has been further strengthened with additional staff of 12 punch operators.

VIII. Home Guards :

The Home Guards Organisation with 70 companies is under the overall control of Inspector-General of Police who is assisted by a Special Officer in the rank of Deputy Inspector-General of Police. The Home Guard Organisation was fully utilised during the recent agitations in the State and also Railway Strike. A sum of Rs. 26.46 lakhs has been proposed in the budget for 1974-75 to continue this organisation and strengthen it further, as this organisation is useful during the national emergency and tense law and order situations.

IX. The Andhra Pradesh Police Welfare Fund and Policemen's Welfare Society Fund :

These two Non-Government Funds are aimed at improving the living conditions of Police personnel and their families and also the ministerial

staff of the Police Department. They continue to function efficiently. The funds of the Andhra Pradesh Policemen's Welfare Society are raised purely through voluntary donations from the public and the conducting benefit shows and performances.

There are no regular resources of income for the Andhra Pradesh Police Welfare Fund and an approximate capital of Rs. 11 lakhs has been arrived at through subscriptions and the resources of the police Department. A recurring amount of Rs. 50,000 is being contributed by the Government annually. As this welfare fund is purely intended to serve police personnel in times of need and distress and as the resources are inadequate, a scheme was launched to build up a substantial corpus by conducting a Raffle by the Police Department. Tickets worth Rs. 1 Crore at Re. 1 per ticket were issued and a net amount of Rs. 86,67,299 was collected through this raffle. This is indeed a rememberable achievement. An amount of Rs. 32,683 was spent towards financial assistance and monthly grants to T. B. Leprosy and other patients during the year 1973-74. The amount collected is kept in Fixed Deposit in the Banks.

Government have also sanctioned a grant of Rs. 1 lakh to Andhra Pradesh Police Family Welfare Society and to the Andhra Pradesh Police Widow's Fund at the rate of Rs. 50,000 each. The Family Welfare Society is giving financial aid for higher education to the children of the police personnel. The aid is extended even for professional courses and purchase of books. During the year 1973-74, an amount of Rs. 47,650 was disbursed.

There are 23 tailoring centres in the various district units in the State, where the family members of the police personnel work and earn wages. During the year 1973-74 they have stitched 1,88,174 garments of the Police Department.

To provide adequate medical facilities to the police personnel and their families, 5 medical inspection rooms have been set up at various police lines in Hyderabad and Secunderabad.

X. Civilian Rifle Training Schemes :

The Civilian Rifle Training Scheme sponsored and administered by the Government is found to be very useful, in view of the national emergency. Training in the handling of Fire arms is imparted at 52 centres for short periods to civilians in successive batches.

XI. General :

The Police Force in the State efficiently handled many a delicate and difficult situation with impartiality, fortitude and determination and continue to maintain their high standard of loyalty and devotion to duty. They had to face difficult situations continuously for long periods without proper rest and under great tension. They discharged their duties without flinching.

During 1973, 74 Reserve Sub-Inspectors, 123 Civil Sub-Inspectors were directly recruited to the Police Department. On the occasion of Republic Day, 1974, 8 Police Officers of the State including other categories have been awarded with the Police Medal for meritorious services rendered by them. The Andhra Pradesh police bagged 4 Gold, 4 Silver, 3 Bronze medals and 3 trophies and 1 shield in All India Duty Meet held in Cuttack. This is a significant success and the Andhra Pradesh stood second only to Tamil Nadu in this regard.

The crime situation in the State under various categories in the performance of the Department in the prevention and detection of crimes is given in the Appendix.

APPENDIX

Crime :

The Crime statistics show that an increase was recorded in 12 districts out of 24 districts up to end of April, 1974. 12,701 cognizable offences under I.P.C. were reported upto end of April, 1974 as against 11,858 cases in the corresponding period of 1973 recording an increase of 843 cases or 7.1%. The increase in crimes of robbery, house breakings, ordinary thefts, cattle thefts, etc., is mainly due to increase of activities of ex-convicts and other bad characters. There was however a decline in the incidence of murder, decoity and rioting when compared o the figures of corresponding period of 1973.

Statement showing the District-wise Distribution of total cognizable offences during the period of 1-1-1973 *to* 30-4-1973 *and* 1-1-1974 *to* 30-4-1974 *is given below :*

Name of the District	1-1-1973 to 30-4-1973	1-1-1974 to 30-4-1974	Remarks
(1)	(2)	(3)	(4)
1. Hyderabad City	1,385	1,531	Increase
2. Guntur	723	1,053	Do.
3. Visakhapatnam	379	669	Do.
4. Anantapur	327	575	Do.
5. Kurnool	723	922	Do.
6. West Godavari	652	842	Do.
7. Krishna	682	838	Do.
8. Cuddapah	335	415	Do.
9. Nellore	436	488	Do.
10. R. P. Secunderabad ..	74	91	Do.
11. Adilabad	236	251	Do.
12. East Godavari	780	782	Do.
13. R. P. Vijayawada	318	184	Decrease
14. Ongole	535	414	Do.
15. Khammam	424	307	Do.
16. Chittoor	772	684	Do.
17. Srikakulam	505	431	Do.
18. Hyderabad District	373	313	Do.
19. Nalgonda	409	358	Do.
20. Karimnagar	337	289	Do.
21. Warangal	357	319	Do.
22. Nizamabad	286	262	Do.
23. Mahboobnagar	466	444	Do.
24. Medak	250	239	Do.

Murder

The incidence of Murder this year (1974) recorded decrease (60)-cases or 13.39%) when compared to the figures of the corresponding period of 1973. Marked fluctuations are given below :

Increase

Visakhapatnam	..	From 21 to 22 cases increase by 10
Nellore	..	From 6 to 13 cases increase by 7
Kurnool	..	From 24 to 31 cases increase by 7
Anantapur	..	From 13 to 20 cases increase by 7
Hyderabad City	..	From 8 to 14 cases increase by 6
Ongole	..	From 12 to 18 cases increase by 6
Warangal	..	From 15 to 20 cases increase by 5
Medak	..	From 10 to 13 cases increase by 3
Khammam	..	From 10 to 12 cases increase by 2
R. P. Vijayawada	..	From 1 to 3 cases increase by 2
Krishna	..	From 18 to 20 cases increase by 2
Hyderabad District		From 9 to 10 cases increase by 1
R. P. Secunderabad		From .. to 1 case increase by 1

Decrease

Nalgonda	..	From 86 to 14 cases Decrease by 72
West Godavari	..	From 29 to 20 cases Decrease by 9
Karimnagar	..	From 26 to 18 cases Decrease by 8
Guntur	..	From 30 to 23 cases Decrease by 7
East Godavari	..	From 25 to 19 cases Decrease by 6
Cuddapah	..	From 22 to 17 cases Decrease by 5
Chittoor	..	From 25 to 20 cases Decrease by 5
Srikakulam	..	From 14 to 11 cases Decrease by 3
Nizamabad	..	From 17 to 15 cases Decrease by 2
Adilabad	..	From 13 to 11 cases Decrease by 2

A break up of figures on the basis of causes and motives is as follows :

Causes	1-1-1973 to 30-4-1973	1-1-1974 to 30-4-1974
Murder for gain	22	31
Murder due to faction	20	19
Murder due to sexual jealousy	49	49
Murder due to family disputes	22	46
Murder due to other causes	335	253
Total ..	448	388

Dacotty :

48 cases of dacoity were reported during this year upto the end of April 1974 as against 58 cases of the corresponding period of 1973 thus recording a decrease of 10 cases or 17.24%.

Increase

Mahaboobnagar ..	From Nil to 6 cases Increase by 6
Nalgonda	From 2 to 7 cases Increase by 5
Guntur	From 1 to 4 cases Increase by 3
Adilabad	From 3 to 4 cases Increase by 1
East Godavari ..	From Nil to 1 case Increase by 1
West Godavari ..	From Nil to 1 case Increase by 1

Decrease

Warangal	From 10 to 2 cases decrease by 8
Karimnagar	From 7 to 1 cases decrease by 7
Hyderabad district ..	From 6 to 2 cases decrease by 4
Khammam	From 4 to 1 case decrease by 3
Krishna	From 4 to 2 cases decrease by 2
Kurnool	From 2 to 1 case decrease by 1
Cuddapah	From 2 to 1 case decrease by 1

Robbery :

82 cases were reported during this year upto the end of April 1974 as against 59 cases during the corresponding period of 1973 thus recording

as increase of plus 23 cases or 38.98%. Marked fluctuations under this head are as follows :

Increase

Adilabad ..	..	From 1 to 7 cases increase by 6
West Godavari	..	From 2 to 7 cases increase by 5
Guntur ..	..	From 2 to 7 cases increase by 5
Medak ..	..	From 5 to 10 cases increase by 5
Warangal ..	..	From 2 to 7 cases increase by 5
Karimnagar ..	..	From 2 to 4 cases increase by 2
Hyderabad district	..	From 1 to 3 cases increase by 2
Hyderabad City	..	From 9 to 10 cases increase by 1
Nellore ..	..	From 4 to 5 cases increase by 1
Anantapur ..	..	From 2 to 3 cases increase by 1

Decrease

Mahaboobnagar	..From 7 to 3 cases decrease by 4
Nizamabad	..From 5 to 3 cases decrease by 1
Kurnool	..From 3 to 1 case decrease by 2
Srikakulam	..From 1 to Nil cases decrease by 1
Krishna	From 3 to 2 cases decrease by 1
Chittoor	..From 4 to 3 cases decrease by 1

House-Breakings:

The number of house breakings and thefts (day and night) during this year upto the end of April 1974 was 1782 cases as against 1707 cases during the corresponding period of 1973, showing an increase of Plus 75 cases or 4.39%. Marked fluctuations under this head are given below:

Increase

Guntur	..From 92 to 137 cases increase by 45
Visakhapatnam	..From 45 to 85 cases increase by 40
West Godavari	..From 80 to 108 cases increase by 28
Warangal	..From 47 to 70 cases increase by 23
Krishna	..From 89 to 107 cases increase by 18
Hyderabad City	..From 300 to 315 cases increase by 15
East Godavari	..From 106 to 116 cases increase by 10
Medak	..From 41 to 49 cases increase by 8
Nizamabad	..From 52 to 58 cases increase by 6
Nalgonda	..From 38 to 42 cases increase by 4
Kurnool	..From 71 to 73 cases increase by 2

Decrease

Adilabad	..From 61 to 25 cases decrease by	36
Chittoor	..From 124 to 99 cases decrease by	25
Mahaboobnagar	..From 51 to 37 cases decrease by	14
Anantapur	..From 99 to 86 cases decrease by	13
Karimnagar	..From 47 to 35 cases decrease by	12
Srikakulam	..From 78 to 67 cases decrease by	11
Hyderabad District	..From 58 to 48 cases decrease by	10
Ongole	..From 54 to 52 cases decrease by	2
R.P. Vijayawada	..From 2 to Nil cases decrease by	2

Ordinary Thefts:

The incidence of Ordinary thefts during this year upto the end of April 1974 recorded an increase (Plus 954 cases or 25.06%) with 4,760 cases as against 3,806 during the corresponding period of 1973. Marked fluctuations under this head are as follows:

Increase

Guntur	..From 276 to 465 cases Increase by	189
Visakhapatnam	..From 174 to 327 ,, ,,	153
Krishna	..From 158 to 264 ,, ,,	106
West Godavari	..From 274 to 371 ,, ,,	97
Hyderabad City	..From 814 to 902 ,, ,,	88
Chittoor	..From 192 to 279 ,, ,,	87
Anantapur	..From 63 to 143 ,, ,,	80
Srikakulam	..From 143 to 201 ,, ,,	58
Cuddapah	..From 85 to 137 ,, ,,	52
Ongole	..From 106 to 143 ,, ,,	37
Kurnool	..From 157 to 185 ,, ,,	28
Nalgonda	..From 52 to 75 ,, ,,	23
Nellore	..From 150 to 169 ,, ,,	19
Adilabad	..From 43 to 55 ,, ,,	12
R.P. Vijayawada	..From 154 to 166 ,, ,,	12
Medak	..From 53 to 58 ,, ,,	5

Decrease

Khammam	..From 145 to 90 Cases Decrease by	55
East Godavari	..From 314 to 295 ,, ,,	19
Karimnagar	..From 80 to 62 ,, ,,	18
Hyderabad District	..From 117 to 105 ,, ,,	12
Nizamabad	..From 62 to 53 ,, ,,	9
Warangal	..From 72 to 70 ,, ,,	2

Cattle Thefts:

There were 273 cases of Cattle thefts reported during this year upto the end of April 1974 as against 206 cases in 1973 thus recording an increase of plus 67 cases or 32.52%. Marked fluctuations under this head are as follows:

Increase

Kurnool	..From 13 to 24	cases	Increase by	11
Nellore	..From 3 to 13	,,	,,	10
Visakhapatnam	..From 1 to 9	,,	,,	8
Guntur	..From 9 to 17	,,	,,	8
Cuddapah	..From 9 to 17	,,	,,	8
Ongole	..From 11 to 18	,,	,,	7
Nizamabad	..From 5 to 12	,,	,,	7
West Godavari	..From 8 to 14	,,	,,	6
Chittoor	..From 23 to 29	,,	,,	6
Anantapur	..From 6 to 11	,,	,,	5
Adilabad	..From 6 to 10	,,	,,	4
East Godavari	..From 11 to 14	,,	,,	3
Medak	..From 10 to 13	,,	,,	3
Hyderabad District	..From 5 to 7	,,	,,	2
Mahabubnagar	..From 14 to 16	,,	,,	2

Decrease

Nalgonda	..From 13 to 6	cases	Drecrease by	7
Srikakulam	..From 13 to 7	,,	,,	6
Karimnagar	..From 5 to 1	,,	,,	4
Krishna	..From 15 to 13	,,	,,	1
Hyderabad City	..From 11 to 9	,,	,,	2
Warangal	..From 10 to 8	,,	,,	2

Riotings:

695 cases were reported during this year upto the end of April 1974 as against 873 cases during the corresponding period of 1973 thus recording a decrease of 178 cases or 20.38%. Marked fluctuations under this head are as follows.—

Increase:

Anantapur	..From 24 to 40	cases	Increase by	16
Nalgonda	..From 22 to 30	,,	,,	8
East Godavari	..From 40 to 45	,,	,,	5
Visakhapatnam	..From 28 to 32	,,	,,	4
Medak	..From 5 to 9	,,	,,	4
Adilabad	..From 14 to 17	,,	,,	3

Decrease

Srikakulam	..From 65 to 17	cases	Decrease by	48
Chittoor	..From 103 to 63	,,	,,	40
Krishna	..From 98 to 59	,,	,,	39
Warangal	..From 45 to 15	,,	,,	30
Karimnagar	..From 33 to 14	,,	,,	19
Khammam	..From 33 to 28	,,	,,	5
Guntur	..From 67 to 54	,,	,,	13
Nizamabad	..From 26 to 14	,,	,,	12
West Godavari	..From 59 to 56	,,	,,	3
Nellore	..From 47 to 44	,, ..	,,	3
Cuddapah	..From 30 to 27	,,	,,	3
Kurnool	..From 58 to 57	,,	,,	1
Ongole	..From 27 to 26	,,	,,	1
Hyderabad District	..From 23 to 22	,,	,,	1

Percentage of Detection:

The percentage of detection of total congnizable crime I.P.C. (Cases convicted to cases disposed of) at the end of April 1974 stood at 53-34% as against 59.9% of the previous year. This will improve further with the disposal of the cases pending trial and under investigation at the end of April 1974.

Security Sections:

6,101 persons were put up under security sections during this year upto end of April 1974 as against 50,45 persons during the corresponding period of 1973. 4,574 persons are bound over this year upto the end of April 1974 as against 2,626 in 1973.

The general level of prices of commodities continued this year upto the end of April 1974. The Police as usual did good work in controlling the situation arising due to the activities of Naxalites/Extremists in Khammam, Warangal and Srikakulam Districts.

The Police had to open fire on 8 occasions this year upto the end of April 1974 to quell the riotous mob and also Naxalites/Extremists who attacked the police party resulting in 2 deaths and injuries to one person. There were as may as 17 police personnel who sustained in njuries at the hands of the riotous mob.

COMPARATIVE STATEMENT SHOWING THE DETAILS OF CONVICTIONS ACQUITTALS, ETC., FOR THE PERIOD FROM 1-1-1973 TO 30-4-1973 AND 1-1-1974 TO 30-4-1974.

Period.	Reported	Convicted.	Dis/ Acq.	Comp.	P.T.	U.N.	U.I.
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
		Murder.					
1-1-1973 to 30-4-1973 ..	448	..	3	..	163	5	276
1-1-1974 to 30-4-1974 ..	388	3	5	..	182	1	197
		Dacoity.					
1-1-1973 to 30-4-1973 ..	58	..	..	..	14	1	43
1-1-1974 to 30-4-1974 ..	48	3	..	..	13	1	31
		Robbery.					
1-1-1973 to 30-4-1973 ..	59	9	..	..	18	..	32
1-1-1974 to 30-4-1974 ..	82	10	..	..	16	..	56
		House Breakings.					
1-1-1973 to 30-4-1973 .	1,707	562	2	.	309	72	762
1-1-1974 to 30-4-1974 ..	3,782	430	8		326	93	925
		Ordinary Thefts					
1-1-1973 to 30-4-1973 .	3,806	1,087	8		717	232	1,362
1-1-1974 to 30-4-1974 ..	4,760	1,396	18	1	1,032	164	2,149
		Cattle Thefts.					
1-1-1973 to 30-4-1973 ..	206	77	1	..	66	18	44
1-1-1974 to 30-4-1974 ..	273	103	..	..	94	7	69
		Riotings.					
1-1-1973 to 30-4-1973 ..	873	15	1	3	252	88	514
1-1-1974 to 30-4-1974 ..	695	7	10	..	187	12	479
		Total Congnizable Crime under I.P.C.					
1-1-1973 to 30-4-1973 ..		11,858	..		..	..	..
1-1-1974 to 30-4-1974		12,701					

STATEMEMT SHOWING THE INCIDENCE OF

Name of the District.	Murder.		Dacoity.		Robbery.	
	1973	1974	1973	1974	1973	1974
(1) (2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
1. Hyderabad City ..	8	14	1	1	9	10
2. Srikakulam	14	11	1	Nil.	1	..
3. Visakhapatnam ..	12	22	..	1	1	1
4. East Godavari ..	25	19	..	1	..	1
5. West Godavari ..	29	20	..	1	2	7
6. Krishna	18	20	4	2	3	2
7. Guntur	30	23	1	4	2	7
8. Nellore	6	13	..	..	4	5
9. Kurnool	24	31	2	1	3	1
10. Ongole	12	18	2	2	..	1
11. Anantapur	13	20	..	..	2	3
12. Cuddapah	22	17	2	1	..	..
13. Chittoor	25	20	2	2	4	3
14. Hyderabad District ..	9	10	6	2	1	3
15. Medak	10	13	6	6	5	10
16. Mahbubnagar ..	23	23	..	6	7	3
17. Nalgonda	86	14	2	7	..	1
18. Nizamabad	17	15	4	4	5	3
19. Adilabad	13	11	3	4	1	7
20. Warangal	15	20	10	2	2	7
21. Khammam	10	12	4	1	2	2
22. Karimnagar	26	18	7	..	2	4
23. R.P., Vijayawada ..	1	3	1	..	2	1
24. R.P., Secunderabad ..	..	1	..	..	1	..
Total ..	448	388	58	48	59	82

CRIME UP TO THE END OF APRIL 1974.

H.Bs. Thefts.		Ord. Thefts.		Cattle Thefts.		Riotings.		Total Cog. Crime Under I.P.C.	
1973	1974	1973	1974	1973	1974	1973	1974	1973	1974
(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)
300	315	814	902	11	9	13	13	1,385	1,531
78	67	143	201	13	7	65	17	508	431
45	85	174	327	1	9	28	32	379	669
106	116	314	295	11	14	40	45	780	782
80	108	274	371	8	14	59	56	652	842
89	107	158	264	15	13	98	59	682	838
92	137	276	465	9	17	67	54	723	1,053
72	73	150	169	3	13	47	44	436	488
71	73	157	185	13	24	58	57	723	922
54	52	106	143	11	18	27	26	535	414
99	86	63	143	6	11	24	40	327	575
52	52	85	137	9	17	30	27	335	415
124	99	192	279	23	29	103	63	772	684
58	48	117	105	5	7	23	22	373	313
41	49	53	58	10	13	5	9	250	239
51	37	63	64	14	16	14	11	466	444
38	42	52	75	13	6	22	30	409	358
52	58	62	53	5	12	26	14	286	262
61	24	43	55	6	10	14	17	236	251
47	70	72	70	10	8	45	15	357	319
48	48	145	90	5	5	33	28	424	307
47	35	80	62	5	1	33	14	337	269
2	..	154	166	..	..	..	..	318	184
..	..	59	81	..	..	2	2	74	91
1,707	1,782	3,806	4,760	206	273	873	695	11,858	12,701

పోలీసు శాఖకు చెందిన XIII నెంబరు డిమాండుపై ముఖ్యమంత్రి వివరణ

సభాపతి మహోదయా,

పోలీసు శాఖకు చెందిన XIII నెంబరు డిమాండును ప్రతిపాదిస్తున్నాను

2. 1973–74 బడ్జెటు అంచనాలలో ఈ డిమాండు క్రింద రూ. 19,13,15,000 ల కేటాయింపు ఉండగా 1974–75 బడ్జెటు అంచనాలలో రూ 22,27,64,100 ల మొత్తం కేటాయింపు ఉన్నది.

3. శాంతి భద్రతలను కాపాడటం, నేరాలను అరికట్టటం, నేరాలను ఆచూకీ తీయటం పోలీసు శాఖ యొక్క ప్రధాన, ప్రాథమిక కర్తవ్యాలని గౌరవ సభ్యులకు తెలుసు. గడచిన సంవత్సరం రాష్ట్ర పోలీసు శాఖ నిర్వహించిన గురుతర బాధ్యత దృష్ట్యా ఎంతో ప్రధానమైనట్టిది. జాతీయ అత్యయిక పరిస్థితి సందర్భంగాను, హింసాయుత ఆందోళనలు జరిగిన సందర్భంగాను వారు ఆంతరంగిక భద్రతను, శాంతిభద్రతలను కాపాడవలసి వచ్చింది. రాష్ట్రంలోని ఆంధ్ర ప్రాంతంలో ముల్కీ నియమాల సమస్యపై ప్రత్యేక ఆంధ్ర రాష్ట్రం కోరుతూ 1972 డిశంబరు నుండి 1973 ఫిబ్రవరి మధ్య వరకు తీవ్రమైన ఆందోళన జరిగింది. రాష్ట్రమంతటా ఈ ఉద్రిక్తత పరిస్థితి అదుపులోనికి తేబడింది. సాయుధ దళాల సహాయంతోను, ఆంధ్ర ప్రదేశ్ రాష్ట్ర పోలీసు బెటాలియన్ల సహాయంతోను ప్రజాభద్రతా నిర్వహణలో పోలీసుశాఖ తమ విధులను ప్రశంసనీయమైన విధంగా నిర్వర్తించింది, ప్రభుత్వం సముచిత అవగాహనతోను దృఢ వైఖరితోను వ్యవహరించడం వల్ల తుదకు మామూలు పరిస్థితి నెలకొన్నది. 19–1–73 వ తేదీన రాష్ట్రపతి పాలన విధించబడి 10–12–73 వ తేదీన ముగింపు చేయబడింది. ఈ కాలంలో పోలీసు శాఖ నిరంతరం అప్రమత్తతతో వ్యవహరించింది. మొత్తం మీద పోలీసు దళం తన కర్తవ్యాలను చక్కగా నిర్వర్తించి మన అభినందనలకు పాత్రులయ్యారు.

4. శ్రీకాకుళం జిల్లాలో నక్సలైటు ఉద్యమంవల్ల ఖమ్మం, కరీంనగరు, వరంగల్లు జిల్లాలలోని అటవీ ప్రాంతాలలో తీవ్రవాదుల కార్యకలాపాలవల్ల శాంతి భద్రతలకు ఏర్పడిన ప్రమాద పరిస్థితిపట్ల పోలీసు శాఖ అత్యంత మెళకువతో వ్యవహరిస్తున్నది. పోలీసులు పెక్కు మంది నక్సలైటులను అరెస్టు చేశారు. శ్రీకాకుళం ప్రాంతంలో తమ కార్యకలాపాలను సాగిస్తూ పోలీసులతో పోరాటానికి తలపడిన ప్రముఖ నాయకులు కాల్చి చంపబడ్డారు. ఈ వర్గానికి చెందినవారు 1978 జూలైలో ఒంగోలు జిల్లాలో ఒకసారి, గుంటూరు జిల్లాలో మరొకసారి మొత్తం రెండు బందిపోట్లు జరిపారు. మన రాష్ట్రంలో 1973 సెప్టెంబరులో ఏర్పడిన ఆంధ్ర ప్రదేశ్ విప్లవ కమ్యూనిస్టు పార్టీకి చెందిన ఒక వర్గం ప్రధానంగా పార్టీ ప్రచారం తమ కార్యకలాపాలకు, నిధుల సేకరణ, పోలీసు ఏజెంట్లతో వ్యవహరించడం వంటి విషయాలపై కేంద్రీకరించింది. ఈ వర్గానికి చెందినవారు 1973 లో 6 హత్యలు, 1974 మేలో ఒక హత్య జరిపారు. నలుగురు ప్రముఖ నాయకులు పట్టుబడ్డారు. ఒకదళం నాయకుడు పోలీసులతో జరిపిన పోరాటంలో మరణించాడు.

పోలీసులు, సంచారదళాలు సమర్థవంతంగా అత్యంత జాగరూకతతో వ్యవహరించడం వల్ల ఈ ఉద్యమానికి చెందిన మరికొందరు నాయకులు పట్టుబడటం, కొందరు పోలీసులతో జరిపిన పోరాటాలలో మరణించడం జరిగింది. ప్రస్తుతం పరిస్థితి అదుపులో ఉన్నది.

5. ఇటీవల రైల్వే పనివారు ప్రారంభించిన దేశవ్యాప్తమైన రైల్వే సమ్మె కారణంగా రాష్ట్రంలో శాంతి భద్రతల సమస్య ఉత్పన్నమైంది. 20 రోజులపాటు జరిగిన ఈ సమ్మె కాలంలో రైల్వే ఆస్తులను కాపాడటం, పనికి పోదలచిన కార్మికులకు రక్షణ కల్పించడం అవసరమైంది. ప్రభుత్వం ఈ కార్యం నిమిత్తం ఏర్పాటుచేసిన రాష్ట్రస్థాయి సమన్వయ సంఘం వారి మార్గదర్శకత్వం క్రింద వారి సూచనలననుసరించి శాంతిభద్రతలను కాపాడటంలోను, రైల్వే ఆస్తులకు రక్షణ కల్పించడంలోను రాష్ట్ర పోలీసుశాఖ ప్రశంసనీయమైన పాత్ర వహించింది. తత్ఫలితంగా రైల్వేలు పెద్ద ఇబ్బంది ఏమీ లేకుండగానే పనిచేయగలిగినాయి.

6. సమీక్ష సంవత్సరంలో నేర పరిస్థితిని గురించి, నేర నిరోధంలోను, నేరాల ఆచూకీ తీయడంలోను పోలీసులు జరిపిన కృషిని గురించి వివరించడానికి ముందు పోలీసు దళాలను పటిష్టంచేసి ఆధునికీకరించేందుకు తీసుకున్న చర్యలను గురించి గౌరవ సభ్యులకు తెలియపరుస్తాను.

7. రాష్ట్రంలో పోలీసుదళాన్ని పటిష్టంచేసి ఆధునికీకరించాల్సిన అవశ్యకత దృష్ట్యాను, ప్రతి ఏటా గత సంవత్సరపు వ్యయంకంటె 50 లక్షల రూపాయలు అధికంగా ఖర్చు చేయాలన్న నిర్ణయం దృష్ట్యాను, 1973–74 లో పోలీసుదళాన్ని పటిష్టం చేయడానికి రూ. 17.9 లక్షల మొత్తం విడుదల చేయబడింది. ఆంధ్ర ఆందోళన కాలంలో రవాణా, ఇంధనం ఖర్చులకుకూడ అయిన వ్యయంగా రూ. 30.5 లక్షల మొత్తం మళ్ళించబడింది. సమీక్ష సంవత్సరంలో పోలీసుశాఖను పటిష్టంచేసే పథకం క్రింద మంజూరైన ముఖ్యాంశాలు ఈ క్రింద పేర్కొనబడ్డాయి :

	1973–74 (రూ. లక్షలలో)
1. వాహనాలను, అదనపు సిబ్బందిని ఏర్పాటు చేయటంద్వారా పోలీసు రవాణా వ్యవస్థను పటిష్టం చేయటం	4.61
2. జిల్లా నిర్వాహక విభాగాన్ని పటిష్టం చేయటం	2.61
3. నగర పోలీసు విభాగాన్ని పటిష్టం చేయటం	2.12
4. కంప్యూటరు సెంటరుతో నేర పరిశోధన శాఖను పటిష్టం చేయటం, ఫోరెన్సిక్ సైన్సు లేబరేటరీని ఆధునికం చేయటం	1.19
5. సర్కిలు స్థాయిలోను, తాలూకా స్థాయిలోను వైర్లెస్ వ్యవస్థను విస్తరింపచేయటం ...	4.04
6. భవనాలు, పోలీసు గృహాల విద్యుద్దీకరణ ...	3.37

8 పరిశోధన పనికోసం నేర పరిశోధన వాఖవారి వైర్లెస్, శాస్త్రీయ పరికరాల అభివృద్ధి నిమిత్తం రాష్ట్రంలో పోలీసు దళాన్ని ఆధునికీకరించే ఒక పథకాన్ని భారత ప్రభుత్వం ప్రవేశపెట్టింది పోలీసు దళాన్ని ఆధునికీకరించేందుకు కావలసిన ఆధునిక యంత్ర పరికరాల కొనుగోలు నిమిత్తం రాష్ట్రి ప్రభుత్వానికి ఆర్థిక సహాయం చేసేందుకు ఈ పథకం ఉద్దేశిస్తున్నది. ఈ యంత్ర పరికరాలను ఉపయోగించడానికి అవసరమైన సిబ్బందిని రాష్ట్రి ప్రభుత్వం ఏర్పాటు చేస్తుంది పై పథకం క్రింద 1973_74 ఆఖరు వరకు భారత ప్రభుత్వం రూ. 1.47 కోట్ల మొత్తాన్ని విడుదల చేసింది. భారత ప్రభుత్వం నుండి లభించిన ఆర్థిక సహాయం తోను, ఇకముందు లభించగల సహాయంతోను అత్యాధునిక శాస్త్రీయ పరికరాలతో సమగ్రమైన ఫొరెన్సిక్ సైన్సు లేబరేటరీని, సంచార పరిశోధన విభాగాలను ఏర్పాటు చేయాలని సంకల్పించబడింది. 1973_74 లో ఈ క్రింద తెలిపిన మొత్తాలు విడుదల చేయబడ్డాయి :

రూ. లక్షలలో

1.	శాస్త్రీయ పరికరాలు, వాహనాలు ...	16.87
2.	పోలీసు వార్తా సౌకర్యాల నిమిత్తం వైర్లెస్ సరంజామా ...	28.47

9. ఇంతవరకు చేసిన ముఖ్యమైన అభివృద్ధులలో కొన్ని ఈ దిగువ వివరించబడ్డాయి :

I జిల్లా పోలీసు :

1-8-1973 నుండి శ్రీకాకుళం జిల్లా ప్రధాన కార్యస్థానం విజయనగరం నుండి శ్రీకాకుళానికి బదిలీచేయబడింది. విశాఖపట్నం (దక్షిణం), విశాఖపట్నం (ఉత్తరం) జిల్లాల పేర్లను విశాఖపట్నం, శ్రీకాకుళం జిల్లాలుగా మార్చడం జరిగింది. తద్వారా పోలీసు అధికార క్షేత్రాలను ఆయా రెవిన్యూ జిల్లాలకు పరిమితం చేయటం జరిగింది. రెండు ప్రత్యేక జిల్లాలను ఏర్పాటు చేసిన ఫలితంగా విశాఖపట్నం జిల్లాకు అదనపు పోలీసు సిబ్బంది అవసరమైంది. ప్రభుత్వం విజయనగరం రూరల్ సర్కిలుకు 18-8-1973 నుండి ఆంధ్ర, పెదమానాపురం ఈ రెండు పోలీసు స్టేషన్లను మంజూరు చేసింది. విశాఖపట్నం పట్టణ ప్రాంతానికి మరొక టౌను పోలీసు స్టేషను మంజూరు చేయబడింది. నల్గొండ జిల్లా ముంగోడులో ఒక క్రొత్త పోలీసు స్టేషను మంజూరు చేయబడింది. తిరుపతిలో ఒక కంట్రోలు రూము నెలకొల్పబడింది.

II నగర పోలీసు :

ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయ ఆవరణ ప్రాంతంలో ఏర్పడిన విద్యార్థుల అశాంతిని, శాంతిభద్రతల సమస్యలను చూడటానికిగాను హైదరాబాదు జిల్లా

పోలీసు అధికారము క్రిందగల ఆ విశ్వవిద్యాలయ ఆవరణ ప్రాంతాన్ని నగర పోలీసు నియంత్రణ అధికార క్షేత్రాల క్రిందకు తేవటం జరిగింది. ఈ కార్యం నిమిత్తం ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయ ఆవరణ ప్రాంతంలో ప్రస్తుతం ఉన్న పోలీసు స్టేషను స్థాయిని పెంచడం ద్వారా అదనపు సిబ్బందితో ఒక క్రొత్త పోలీసు స్టేషను ఏర్పాటు చేయబడింది. ఈ ప్రాంతం కోసం అదనపు ట్రాఫిక్ పోలీసు సిబ్బంది కూడా మంజూరు చేయబడింది. ఈ ప్రాంతంలో శాంతిభద్రతల పరిస్థితిని అదుపులోనికి తేవటంకోసం ఒక క్రొత్త పోలీసు సబ్‌డివిజనును ఏర్పాటు చేయటం ద్వారా ఈ ప్రాంతాన్ని ఒక ప్రత్యేక అసిస్టెంటు పోలీసు కమీషనరు నియంత్రణ క్రిందికి తేవాలని కూడా సంకల్పించబడింది.

III పోలీసు వార్తా సౌకర్యాలు :

ప్రతి పోలీసు సర్కిలు కేంద్రాన్ని రాష్ట్ర ప్రధాన కార్యస్థానంలో పోలీసు వైర్లెస్ ద్వారా కలపాలన్నది అంతిమలక్ష్యం. దీన్ని దృష్టిలో ఉంచుకొని క్రిందటి సంవత్సరాలలో వార్తా సౌకర్యాలను తాత్కాలికంగా విస్తరింపచేసే పథకాల అమలుపరచే నిమిత్తం నలుగురు రేడియో సూపర్‌వైజర్లు, అయిదుగురు రేడియో టెక్నీషియనులు, ఇద్దరు ఇన్‌స్పెక్టర్లు, 50 మంది గ్రేడు I ఆపరేటర్లు, 30 మంది గ్రేడు II ఆపరేటర్లు మొదలగు వారితోకూడిన సిబ్బంది మంజూరు చేయబడింది. ఈ రేడియో స్టేషన్లకు కావలసిన పరికరాల ఖర్చు, భారత ప్రభుత్వం నుండి లభించిన ద్రవ్య సహాయం నుండి భరించబడుతుంది.

IV రవాణా :

ప్రజా భద్రతను కాపాడవలసిన బాధ్యతగల పోలీసు సిబ్బందికి చలనశక్తి అధికంగా ఉండటం అవసరమని వేరుగా చెప్పనవసరం లేదు. ఈ ఆశయాన్ని సాధించే నిమిత్తం క్రొత్త వాహనాలను కొనటానికి, పాడయిపోయిన వాహనాల స్థానే క్రొత్తవాటిని సమకూర్చటానికి ఈ క్రింద తెలిపిన మొత్తాలు ఖర్చు చేయబడ్డాయి :

సంవత్సరం	పాతవాటి స్థానే క్రొత్తవి సమకూర్చటం	క్రొత్త వాహనాల కొనుగోలు
1972-73 ...	రూ. 6.87 లక్షలు	రూ. 15.86 లక్షలు
1973-74 ...	రూ. 2.64 లక్షలు	రూ. 9.50 లక్షలు

హైదరాబాదులో పోలీసు రవాణా వ్యవస్థను పటిష్టం చేసి దానికి అనుబంధంగా ఉన్న సర్వీసు స్టేషన్లను అభివృద్ధిపరచే నిమిత్తం సాంకేతికార్హత గల అదనపు సిబ్బంది మంజూరు చేయబడింది. ఒక డెప్యూటీ పోలీసు సూపరింటెండెంటు, ఇద్దరు సబ్‌ఇన్‌స్పెక్టర్లు, 11 మంది హెడ్ కానిస్టేబుళ్ళు, 32 మంది హెడ్ కానిస్టేబులు డ్రైవర్లు, మొదలైనవారు ఈ సిబ్బందిలో ఉన్నారు. సబ్‌డివిజను పోలీసు అధికారులకు కేటాయించబడిన వాహనాలకు కానిస్టేబులు డ్రైవర్లకు కూడా

వీర్పాటు చేయబడ్డారు. రూ. 1.10 లక్షల ఖర్చుతో సర్వేసింగు పరికరాల, బాడీ బిల్డింగు సరంజామా కొనడానికిగూడా మంజూరు ఇవ్వబడింది. పాడై పోయిన వాహనాలస్థానే క్రొత్త వాటిని కొనడానికి కూడా 1973-74 లో ఏక మొత్తపు కేటాయింపు నుండి మంజూరు లభ్యంచేయబడింది.

V. పోలీసు గృహ నిర్మాణం :

పోలీసు శాఖల ఉద్యోగుల ప్రయోజనార్థం గృహ నిర్మాణ పథకాలను రూపొందించి అమలుపరచేందుకు ఆంధ్ర ప్రదేశ రాష్ట్ర పోలీసు గృహ నిర్మాణ సంస్థ పై రేటు లిమిటెడును నెలకొల్పడం గురించి నా గత బడ్జెటు ప్రసంగంలో సభవారికి తెలియపరచిఉన్నాను. వివిధ రకాల గృహాలను నిర్మించడంలో ఈ సంస్థ గణనీయమైన ప్రగతిని సాధించిందని తెలియపరచడానికి సంతోషిస్తున్నాను. ఈ క్రింది వివరణలో నిర్మించిన గృహాల సంఖ్య తెలుపడింది.

జిల్లా	పోలీసు అధికారుల కొరకు	సర్కిల్ ఇన్స్పెక్టర్ల కొరకు	సబ్ ఇన్స్పెక్టర్ల కొరకు	కానిస్టేబుళ్ల కొరకు	పోలీసు కుటుంబాల కొరకు	మొత్తం
1971–72						
బెగంపేట	...	...	...	...	9	9
మమ్మూరు	...	...	...	2	10	12
1972–73						
ఒంగోలు	...	1	8	16	200	225
ఆల్వాలు	...	...	...	...	4	4
ఐమ్మూరు	...	...	...	...	50	50
1973–74						
శ్రీకాకుళం 1 వ దశ	1	2	8	30	300	341
శ్రీకాకుళం 2 వ దశ	...	...	...	...	...	...
22 ఎకరాల స్థలం		1	4	6	48	59
శ్రీకాకుళం 5 ఎకరాల స్థలం		...	4	24	20	48
బహదుర్‌పురా		2	8	32	48	90
కాకినాడ	...	...	...	5	12	17
1 బెటాలియను, హైద్రాబాదు.					2	2
మొత్తం	1	6	32	115	703	857

భారత ప్రభుత్వం వాటా మూలధనంగా 1971-72 లో రూ. 65 లక్షలు, 1973-74 లో రూ. 35 లక్షలు, రుణంగా 1972-73 లో రూ. 45 లక్షలు. 1973-74 లో రూ. 8 లక్షలు మంజూరు చేసింది.

పై నిధులకు తోడుగా సంస్థ ఆస్తులు తాకట్టుపెట్టి గృహనిర్మాణ, పట్టణ అభివృద్ధి కార్పొరేషనునుండి రూ. 80 లక్షల రుణాన్ని సేకరించగలిగింది. ఈ మొత్తాన్ని 10 సంవత్సరాలలో తిరిగి చెల్లించవలసిఉంటుంది. ఈ మొత్తంలో 631 క్వార్టర్లు నిర్మించడం జరుగుతుంది. వివిధ వర్గాలకు చెందిన 850 క్వార్టర్లు నిర్మించేందుకు రూ. 1 కోటి రుణం యివ్వడానికి కూడా గృహనిర్మాణ పట్టణ ప్రాంత అభివృద్ధి కార్పొరేషను వాగ్దానం చేసింది. జీవితభీమా సంస్థనుండి ఒక కోటి రూపాయలు రుణం తీసుకోవాలని కూడా కార్పొరేషను ఆలోచిస్తున్నది. ఆంధ్రప్రదేశ్ పోలీసు గృహనిర్మాణ సంస్థ దశలవారీ కార్యక్రమంలో క్వార్టర్ల నిర్మాణానికై ఒక బృహత్ ప్రణాళికను తయారుచేసి దానిని ఆర్థిక సహాయార్థం కేంద్ర ప్రభుత్వానికి పంపింది. ఆంధ్రప్రదేశ్ పోలీసు గృహనిర్మాణసంస్థ ఇప్పుడు పోలీసు శాఖ డిప్యూటీ ఇనస్పెక్టరు జనరలు హోదా గల పూర్తికాలం పనిచేసే ఒక మేనేజింగు డైరెక్టరు అజమాయిషీక్రింద ఉంటున్నది.

తక్కువ కాలంలో తక్కువ వ్యయంతో మంచి గృహాలను నిర్మించడంలో ఆంధ్ర ప్రదేశ్ పోలీసు గృహనిర్మాణ సంస్థ జరుపుతున్న కృషిని పెక్కు ఇతర రాష్ట్రాలు గమనించాయి. పోలీసు గృహనిర్మాణ అవసరాలను తీర్చేందుకుగాను ఆ రాష్ట్రాలు యిదేమాదిరి సంస్థలను నెలకొల్పుతున్నాయి.

VI విద్యుదీకరణ :

పోలీసు స్టేషన్లలో, పోలీసు లైన్లలో విద్యుత్ సౌకర్యం కలిగించే పని పోలీసు దశాలను పటిష్టపరిచే పథకంలో భాగంగా ఉంటున్నది. పోలీస్ స్టేషన్ భవనాలు, సబార్డినేట్ సిబ్బంది ఇండ్లు విద్యుదీకరణ పని 2 లేక 3 సంవత్సరాల్లో పూర్తికావచ్చునని ఆశించబడుతున్నది. ఏక మొత్తపు కేటాయింపులో తగినన్ని నిధులు లేని కారణంగా పోలీసువారి నివాస గృహాల విద్యుదీకరణ కోసం ప్రభుత్వం 1973-74 లో రూ. 2.27 లక్షలు మాత్రం కేటాయించింది.

VII సి.ఐ.డి. లో శాస్త్రీయ విభాగం, క్రైం రికార్డుల ఆధునీకరణ :

కేంద్రప్రభుత్వంయొక్క ఆర్థిక సహాయంతో చేపట్టిన పోలీసుదశాల ఆధునికీకరణ పథకంక్రింద రాష్ట్ర ఫారెన్‌సిక్ సైన్సు లేబొరేటరీ సామగ్రితో సహా దర్యాప్తులకు సంబంధించిన శాస్త్రీయ సాధనాలకోసం రూ. 10 లక్షలు కేటాయించబడినాయి. ఇప్పుడు పనిచేస్తున్న అయిదు యూనిట్లకు తోడుగా కాకినాడ, నెల్లూరు, కడప విజాగాపట్టణం, ఖమ్మంలలో మరో అయిదు సంచార లేబొరేటరీ దర్యాప్తు యూనిట్లు ఏర్పాటు చేయాలని ప్రతిపాదించబడినది. సి. ఐ. డి. శాస్త్రీయ విభాగాన్ని ఫారెన్‌సిక్ సైన్సు లేబొరేటరీ స్థాయికి పెంచేనిమిత్తం ఇద్దరు అడిషనల్

డై రెక్టర్లు, ఇద్దరు సైంటిఫిక్ అసిస్టెంట్లు, ఒక హాండు రైటింగ్ ఎక్స్పర్టు తదితర సిబ్బందితో ప్రభుత్వం అదనపు సిబ్బందిని మంజూరుచేసింది. 12 మంది పంచ్ ఆపరేటర్లతో కూడిన అదనపు సిబ్బందిని నియమిస్తూ సి. ఐ. డి. కంప్యూటరు సెంటరును మరింత పటిష్టం చేయడం జరిగింది.

VII హోంగార్డులు :

హోంగార్డుల వ్యవస్థ 72 కంపెనీలతో పనిని కొనసాగిస్తున్నది. ఈ వ్యవస్థ యావత్తు పోలీసు ఇనస్పెక్టరు జనరలు నియంత్రణ క్రింద వున్నది. పోలీసు డిప్యూటీ ఇనస్పెక్టరు జనరలు హోదాగల ప్రత్యేక అధికారి ఆయనకు సహాయం చేస్తారు. జాతీయ అత్యవసర పరిస్థితులను, శాంతి భద్రతలకు భంగం వాటిల్లిన పరిస్థితులలోను ఈ వ్యవస్థ ఎంతో ఉపయోగకరంగా వుంటున్నందున ఈ వ్యవస్థను కొనసాగించి మరింత పరిష్టపరచడం కోసం 1974–75 బడ్జెటులో రూ. 26 46 లక్షల మొత్తం కేటాయించబడింది

IX ఆంధ్రప్రదేశ పోలీసు సంక్షేమనిధి, పోలీసుల సంక్షేమ సంఘం నిధి :

ఈ రెండు ప్రభుత్వేతర నిధులు పోలీసు సిబ్బంది యొక్క వారికుటుంబాల యొక్క, పోలీసు శాఖకు చెందిన మినిష్టీరియలు సిబ్బంది యొక్క జీవన పరిస్థితులను మెరుగుపరచేందుకై ఉద్దేశింపబడినాయి. ఇవి సమర్థవంతంగాపనిని కొనసాగిస్తున్నాయి. ఆంధ్రప్రదేశ పోలీసుల సంక్షేమ సంఘం నిధులు కేవలం ప్రజలనుండి సేకరించిన స్వచ్ఛ ద విరాళాల ద్వారాను, బెనిఫిట్ షోలను, ప్రదర్శనలను నిర్వహించడం ద్వారాను సేకరించబడుతున్నాయి.

ఆంధ్ర ప్రదేశ పోలీసుల సంక్షేమ నిధికి నియతమైన రాబడి వనరులు ఏమీ లేవు. విరాళాల ద్వారాను. పోలీసు శాఖ వనరుల ద్వారాను రూ. 11.00 లక్షల మూల ధనం సేకరించబడింది. ప్రభుత్వం సాలీనా రూ. 50,000 ల ఆవృత్త పైకాన్ని ఇస్తున్నది. సహాయం అవసరమయివున్న, ఆపదలోవున్న పోలీసు సిబ్బందికి తోడ్పడడానికి మాత్రమే ఈ సంక్షేమ నిధి ఉద్దేశించబడింది. దీనికి తగినన్ని వనరులు లేవు. కాబట్టి పోలీసు శాఖ రాఫిలు నిర్వహించడం ద్వారా తగినంత మొత్తాన్నే ఈ నిధికి సమకూర్చడం కోసం ఒక పథకాన్ని ప్రారంభించడం జరిగింది. ఈ రాఫిలు ద్వారా రూ. 1 కోటి విలువచేసే టిక్కెట్లు జారీ అయ్యాయి. ఒక్కొక్క టిక్కెట్టు ఖరీదు ఒక రూపాయి. తద్వారా రూ. 86,67,299 ల నికర మొత్తం వసూలు అయింది. ఈ రాఫిలు నిర్వహణ వాస్తవానికి గొప్ప విజయంగా పేర్కొనవచ్చు. క్షయ రోగులు, కుష్టు రోగులు తదితర రోగులకు ఆర్థిక సహాయం క్రింద నెలసరిగ్రాంట్ల క్రింద 1973–74 లో రూ. 32,683 మొత్తం ఖర్చు పెట్టబడింది. వసూలైన మొత్తం బ్యాంకులలో ఫిక్స్డ్ డిపాజిటు రూపంలో ఉంచడం జరిగింది. ఆంధ్రప్రదేశ పోలీసు కుటుంబాల సంక్షేమ సంఘం. ఆంధ్ర ప్రదేశ పోలీసు వితంతువుల నిధి ఈ రెండింటిలో ఒక్కొక్క దానికి ప్రభుత్వం 50 వేల రూపాయిల చొప్పున రూ. 1 లక్ష గ్రాంటు మంజూరు

చేసింది. పోలీసు సిబ్బంది పిల్లల ఉన్నత విద్యాభ్యాసం కోసం కుటుంబ సంక్షేమ సంఘం ఆర్థిక సహాయం అందజేస్తున్నది. వృత్తి విద్య కోర్సులు, పుస్తకాల కొనుగోళ్ళ నిమిత్తం కూడ ఈ సహాయం విస్తరింప జేయబడుతున్నది. 1973–74 లో రూ. 47,650 లు చెల్లించబడ్డాయి.

రాష్ట్రీ మందలి ఆయా జిల్లాలలో 23 దర్జీ కేంద్రాలు వున్నాయి. పోలీసు సిబ్బంది కుటుంబ సభ్యులు ఆ కేంద్రాల్లో పనిచేసి మజూరీలను పొందుతారు. 1973–74లో వారు పోలీసు శాఖకు చెందిన 1,88,174 దుస్తులను కుట్టారు.

పోలీసు సిబ్బందికి, వారి కుటుంబాలకు తగినన్ని వైద్య సదుపాయాలు సమకూర్చే నిమిత్తం హైదరాబాదు, సికిందరాబాదులోని వివిధ పోలీసు లైన్లలో అయిదు వైద్య తనిఖీ కేంద్రాలు ఏర్పాటు చేయబడ్డాయి.

X. పౌర రైఫిలు శిక్షణా పథకం :

ప్రభుత్వంచే ప్రతిపాదించబడి, నిర్వహించబడుతున్న పౌర రైఫిల్ శిక్షణ పథకం జాతీయ అత్యవసర పరిస్థితి సందర్భంలో మిక్కిలి ఉపయోగకరమైందిగా కనుగొనబడింది. పౌరులకు జట్లు, జట్లుగా స్వల్పకాలం పాటు 52 కేంద్రాలలో తుపాకులు వాడటంలో శిక్షణ ఇవ్వబడింది.

XI. సాధారణ విషయాలు :

రాష్ట్రంలోని పోలీసు సిబ్బంది సునిశితమైన, క్లిష్టమైన పెక్కు సందర్భాలలో నిష్పక్షపాతంగాను, ధైర్యంతోను, స్థిరసంకల్పంతోను వ్యవహరించి వాటిని సమర్థవంతంగా పరిష్కరించగలిగారు. పోలీసు సిబ్బంది ఎక్కువకాలం విశ్రాంతి సైతం లేకుండా ఉద్రిక్త పరిస్థితులను ఎదుర్కొవలసి వచ్చింది. చిత్తస్థయిర్యం కోల్పోకుండా వారు తమ విధులను సమర్థవంతంగా నిర్వహించారు.

1974 లో 47 మంది రిజర్వు సబ్–ఇనస్పెక్టర్లు, 123 మంది సివిలు సబ్–ఇనస్పెక్టర్లు పోలీసు శాఖలో వేరుగా భర్తీ చేయబడ్డారు. ప్రతిభావంతమైన సేవలు చేసినందుకుగాను వివిధవర్గాలకు చెందిన పోలీసు సిబ్బందితో సహా ఎనిమిది మంది రాష్ట్రీ పోలీసు అధికార్లకు 1974 రిపబ్లికు దినోత్సవ సందర్భంలో పోలీసు పతకాలు ఇవ్వడం జరిగింది. కటక్‌లో జరిగిన అఖిల పోలీసు డ్యూటీ మీటులో ఆంధ్రప్రదేశ్ పోలీసు వాలుగు బంగారు పతకాలను, నాలుగు వెండి పతకాలను, మూడు కాంస్య పతకాలను, మూడు ట్రోఫీలను, ఒక షీల్డును గెలుచుకున్నాయి. ఈ విషయంలో తమిళనాడు తరువాత ఆంధ్రప్రదేశ్ రెండవ స్థానాన్ని సంపాదించింది. కనుక ఆంధ్రప్రదేశ్‌కు ఇది ఘనమైన విజయంగా పేర్కొనవచ్చును.

వివిధ తరగతుల క్రింద రాష్ట్రంలో జరిగిన నేరాలను గురించి పోలీసు శాఖ నేరాలను విచారించడంలోను ఆచూకీ తీయడంలోను సాధించిన ఫలితాలను గురించి అనుబంధంలో తెలియజెయ్యబడింది.

జై హింద్!

అనుబంధము

నేరాలు :

1974 ఏప్రిలు ఆఖరువరకు 24 జిల్లాలకు గాను 12 జిల్లాలలో నేరాలకు సంబంధించిన గణాంక వివరాలు పెరుగుదలను చూపుతున్నాయి. 1974 ఏప్రిలు ఆఖరువరకు భారత శిక్షాస్మృతి క్రింద 12,701 విచారణార్హమైన నేరాలు నివేదించబడినాయి. కాగా 1973 లో ఇదే కాలంలో 11,858 కేసులు నివేదించబడినాయి. ఈ విధంగా నేరాల విషయంలో 843 కేసులు లేదా 7.1 శాతం పెరుగుదల కనిపిస్తున్నది ప్రధానంగా మాజీ నేరస్థులు, ఇతరు చెదురుమదురు గలవారి మూలంగా దోపిడి, ఎన్నపు దొంగతనాలు, మామూలు దొంగతనాలు, ఎకుపుల దొంగతనాలు మొదలైన నేరాల సంఖ్య పెరిగింది. అయితే 1973 లో ఇదేకాలానికి చెందిన అంకెలతో పోల్చి చూసినపుడు హత్య, బందిపోటు, దొమ్మిల సంఖ్యలలో తరుగుదల కనిపిస్తున్నది.

1-1-1973 నుండి 30-4-73 వరకు, 1-1-1974 నుండి 30-4-1974 వరకు జరిగిన విచారణార్హమైన నేరాలను జిల్లాలవారీగా చూపే వివరణ ఈ దిగువ ఇవ్వబడింది :

వరుస సంఖ్య	జిల్లా పేరు	1-1-1973 నుండి 30-4-1973 వరకు	1-1-1973 నుండి 30-4-1973 వరకు	విశేషాంశాలు
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
1.	హైదరాబాదు నగరం	1,385	1,531	పెరుగుదల
2.	గుంటూరు	723	1,053	డిట్టో
3.	విశాఖపట్నం	379	669	డిట్టో
4.	అనంతపురం	327	575	డిట్టో
5.	కర్నూలు	723	922	డిట్టో
6.	పశ్చిమ గోదావరి	652	842	డిట్టో
7.	కృష్ణా	682	838	డిట్టో
8.	కడప	335	415	డిట్టో
9.	నెల్లూరు	436	488	డిట్టో
10.	రైల్వే పోలీసు, సికింద్రాబాదు	74	91	డిట్టో
11.	ఆదిలాబాదు	236	251	డిట్టో
12.	తూర్పు గోదావరి	780	782	డిట్టో
13.	రైల్వే పోలీసు, విజయవాడ	318	184	తరుగుదల

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
14.	ఒంగోలు	535	414	తరుగుదల
15.	ఖమ్మం	424	307	డిట్టో
16.	చిత్తూరు	772	684	డిట్టో
17.	శ్రీకాకుళం	505	431	డిట్టో
18.	హైదరాబాదు జిల్లా	373	313	డిట్టో
19	నల్లగొండ	409	358	డిట్టో
20.	కరీంనగరు	337	289	డిట్టో
21.	వరంగల్లు	357	319	డిట్టో
22	నిజామాబాదు	286	262	డిట్టో
23.	మహబూబునగరు	466	444	డిట్టో
24.	మెదక్	250	239	డిట్టో

ఖూనీ :

1973 వ సం లో పోల్చినట్లయితే ఖూనీల సంఖ్య 1974లో 13 39 శాతం అంటే 60 కేసులు తగ్గినవి. వాటి హెచ్చు తగ్గులు ఈ క్రింది విధంగా ఉన్నాయి.

పెరుగుదల

విశాఖపట్టణం	ఖూనీలు	12	నుంచి 22 కి	పెరిగాయి	పెరుగుదల	10
నెల్లూరు	,,	6	నుంచి 13	,,	,,	7
కర్నూలు	,,	24	నుంచి 31	,,	,,	7
అనంతపురం	,,	13	నుంచి 20	,,	,,	7
హైదరాబాదు నగరం	,,	8	నుంచి 14	,,	,,	6
ఒంగోలు	,,	12	నుంచి 18	,,	,,	6
వరంగల్లు	,,	15	నుంచి 20	,,	,,	5
మెదకు	,,	10	నుంచి 13	,,	,,	3
ఖమ్మం	,,	10	నుంచి 12	,,	,,	2
ఆర్. పి. విజయవాడ	,,	1	నుంచి 3	,,	,,	2
కృష్ణా	,,	18	నుంచి 20	,,	,,	2
హైదరాబాదు జిల్లా	,,	9	నుంచి 10	,,	,,	1
ఆర్. పి. సికింద్రాబాదు	,,	—	నుంచి 1	,,	,,	1

తగ్గుదల

నల్లగొండ	ఖూనీలు	8 నుంచి 14 కి	పగ్గాయి	తగ్గుదల	72
పశ్చిమ గోదావరి	,,	29 నుంచి 20	,,	,,	9
కరీంనగరు	,,	26 నుంచి 18	,,	,,	8
గుంటూరు		30 నుంచి 23	తగ్గాయి	తగ్గుదల	7
తూర్పు గోదావరి	,,	25 ,, 19	,,	,,	6
కడప	,,	22 ,, 17	,,	,,	5
చిత్తూరు	,,	25 ,, 20	,,	,,	5
శ్రీకాకుళం	,,	14 ,, 11	,,	,,	3
విజాంబాదు	,,	17 ,, 15	,,	,	2
ఆదిలాబాదు	,,	13 ,, 11	,,	,,	2

ఖూనీలకు దారితీసిన కారణాలు, ఉద్దేశాలు ఈ క్రింది విధంగా ఉన్నాయి :

కారణాలు		1-1-73 నుండి 30-4-73 వరకు	1-1-74 నుండి 30-4-74 వరకు
లాభాపేక్ష	...	22	31
కక్షలు	...	20	9
లైంగిక కారణాలు	...	49	49
కుటుంబ తగాదాలు	...	22	46
ఇతర కారణాలు	...	335	253
మొత్తం	...	448	388

బందిపోటు :

1973 వ సంవత్సరంలో 1973 ఏప్రిలు చివరివరకు 58 బందిపోటు కేసులు నివేదించబడగా 1974 లో అదేకాలంలో 48 కేసులు నివేదించబడ్డాయి. ఆ విధంగా 17.24% అనగా 10 కేసులు తగ్గాయి.

పెరుగుదల

మహబూబునగరు	0 నుంచి 6	పెరుగుదల	6
నల్లగొండ	2 ,, 7	,,	5
గుంటూరు	1 ,, 4	,,	3
ఆదిలాబాదు	3 ,, 4	,,	1
తూర్పు గోదావరి	0 ,, 1	,,	1
పశ్చిమ గోదావరి	0 ,, 1	,,	1

తగ్గుదల

వరంగల్లు	10 నుంచి 2	తగ్గుదల	8
కరీంనగరు	7 ,, –	,,	7
హైదరాబాదు జిల్లా	6 ,, 2	,,	4
ఖమ్మం	4 ,, 1	,,	3
కృష్ణా	4 ,, 2	,,	2
కర్నూలు	2 ,, 1	,,	1
కడప	2 ,, 1	,,	1

దోపిడీ :

1973 ఏప్రిలు చివరివరకు 59 కేసులు నివేదించబడగా 1974 అదే కాలంలో 82 కేసులు నివేదించబడ్డాయి. ఆవిధంగా 38.98% అంటే 23 కేసులు పెరిగాయి. ఈ శీర్షిక క్రింద హెచ్చుతగ్గులు ఈ క్రింది విధంగా ఉన్నాయి :

పెరుగుదల

ఆదిలాబాదు	1 నుంచి 7	పెరుగుదల	6
పశ్చిమ గోదావరి	2 ,, 7	,,	5
గుంటూరు	2 ,, 7	,,	5
మెదకు	5 ,, 10	,,	5
వరంగల్లు	2 ,, 7	,,	5
కరీంనగరు	2 ,, 4	,,	2
హైదరాబాదు జిల్లా	1 ,, 3	,,	2
,, నగరం	9 ,, 10	,,	1
నెల్లూరు	4 ,, 5	,,	1
అనంతపూరు	2 , 3	,,	1

తగ్గుదల

మహబూబునగరు	7 నుంచి 3	తగ్గుదల	4
నిజాంబాదు	5 ,, 3	,,	2
కర్నూలు	3 ,, 1	,,	2
శ్రీకాకుళం	1 ,, లేవు	,,	1
కృష్ణా	3 ,, 2	,,	1
చిత్తూరు	4 ,, 3	,,	1

కన్నపు దొంగతనాలు :

1973 ఏప్రిలు చివరివరకు దొంగతనాలు (పగలు, రాత్రిళ్లు) 1,707 జరుగగా 1974, అదేకాలంలో 1,782 జరిగాయి. ఆ విధంగా 4.39% అంటే 75 కేసులు పెరిగాయి. ఈ శీర్షిక క్రింద హెచ్చు తగ్గులు ఈ క్రింది విధంగా ఉన్నాయి :

పెరుగుదల

గుంటూరు	92	నుండి 137	పెరుగుదల	45
విశాఖపట్నం	45	,, 85	,,	40
పశ్చిమగోదావరి	80	,, 108	,,	28
వరంగల్లు	47	నుండి 70	,,	23
కృష్ణా	89	,, 107	,,	18
హైదరాబాదు నగరం	300	,, 315	,,	15
తూర్పుగోదావరి	106	,, 116	,,	10
మెదక్	41	,, 49	,,	8
నిజామాబాదు	52	,, 58	,,	6
నల్లగొండ	38	,, 42	,,	4
కర్నూలు	71	,, 73	,,	2

తగ్గుదల

ఆదిలాబాదు	61	నుండి 25	తగ్గుదల	36
చిత్తూరు	124	,, 99	,,	25
మహబూబ్‌నగరు	51	,, 37	,,	14
అనంతపూర్	99	,, 86	,,	13
కరీంనగరు	47	,, 35	,,	12
శ్రీకాకుళం	78	,, 67	,,	11
హైదరాబాద్‌జిల్లా	58	,, 48	,,	10
ఒంగోలు	54	,, 52	,,	2
ఆర్. పి. విజయవాడ	2	,, లేవు	,,	2

మామూలు దొంగతనాలు :

1973, ఏప్రిలు చివరినాటికి 3,806 మామూలు దొంగతనాలు జరుగగా 1974, అదేకాలంలో 4,760 కేసులు జరిగాయి. ఈ విధంగా 25.06 శాతం

అంటే 954 కేసులు ఎక్కువ జరిగాయి. ఈ శీర్షిక క్రింద హెచ్చుతగ్గులు ఈ క్రింద తెలుపబడ్డాయి :

పెరుగుదల

గుంటూరు	...	276	నుంచి	465	పెరుగుదల	189
విశాఖపట్నం	...	174	,,	327	,,	153
కృష్ణా	...	158	,,	264	,,	106
ప. గోదావరి	...	274	,,	371	,,	97
హైదరాబాదు	...	814	,,	902	,,	88
చిత్తూరు	...	192	,,	279	,,	87
అనంతపురం	...	63	,,	143	,,	80
శ్రీకాకుళం	...	143	,,	201	,,	58
కడప	...	85	,,	137	,,	52
ఒంగోలు	...	106	,,	143	,,	37
కర్నూలు	...	157	,,	185	,,	28
నల్లగొండ	...	52	,,	75	,,	23
నెల్లూరు	...	150	,,	169	,,	19
ఆదిలాబాదు	...	43	,,	55	,,	12
ఆర్. పి. విజయవాడ	...	154	,,	166	,,	12
మెదక్	...	53	,,	58	,,	5

తగ్గుదల

ఖమ్మం	...	145	నుంచి	90	తగ్గుదల	55
తూ. గోదావరి	...	314	,,	295	,,	19
కరీంనగరు	...	80	,,	62	,,	18
హైదరాబాదుజిల్లా	...	117	,,	105	,,	12
నిజామాబాదు	...	62	,,	53	,,	9
వరంగల్లు	...	72	,,	70	,,	2

పశువుల దొంగతనాలు :

1973 ఏప్రిలు చివరివరకు 206 పశువుల దొంగతనాలు జరగగా 1974 అదే కాలంలో 273 దొంగతనాలు జరిగాయి ఈ విధంగా 32 52% అంటే 67 కేసులు పెరిగాయి. ఈ శీర్షిక క్రింద హెచ్చుతగ్గులు ఈ క్రింది విధంగా ఉన్నాయి :

పెరుగుదల

కర్నూలు	...	13	నుంచి	24	పెరుగుదల	11
నెల్లూరు	...	3	,,	13	,,	10
విశాఖపట్నం	...	1	,,	9	,,	8
గుంటూరు	...	9	,,	17	,,	8
కడప	...	9	,,	17	,,	8

ఒంగోలు	...	11	నుంచి	18	పెరుగుదల	7
నిజామాబాదు	....	5	,,	12	,,	7
పశ్చిమగోదావరి	....	8	,,	14	,,	6
చిత్తూరు	...	23	,,	29	,,	6
అనంతపురం	...	6	,,	11	,,	5
ఆదిలాబాదు	...	6	,,	10	,,	4
తూర్పుగోదావరి	....	11	,,	14	,,	3
మెదక్	....	10	,,	13	,,	3
హైదరాబాదు జిల్లా	....	5	,,	7	,,	2
మహబూబ్‌నగరు	...	14	,,	16	,,	2

తగ్గుదల

నల్లగొండ	...	13	నుంచి	6	తగ్గుదల	7
శ్రీకాకుళం	...	13	,,	7	,,	6
కరీంనగరు	...	5	,,	1	,,	4
కృష్ణా	...	15	,,	13	,,	2
హైదరాబాదు నగరం	...	11	,,	9	,,	2
వరంగల్లు	....	10	,,	8	,,	2

దొమ్మీ కేసులు :

1973 ఏప్రిల్ ఆఖరు నాటికి 873 కేసులు జరుగగా 1974 ఏప్రిల్ చివరికి 695 దొమ్మీ కేసులు నివేదించబడ్డాయి. ఆ విధంగా 178 కేసులు అంటే 20.38 శాతం తగ్గుదల ఉన్నది. ఈ శీర్షిక క్రింద హెచ్చు తగ్గులు ఈ క్రింద వివరించ బడ్డాయి :

పెరుగుదల

అనంతపూరు	...	24	నుంచి	40	పెరుగుదల	16
నల్గొండ	...	22	నుంచి	30	,,	8
తూర్పు గోదావరి	...	40	నుంచి	45	,,	5
విశాఖపట్టణం	...	28	నుంచి	32	,,	4
మెదక్	...	5	నుంచి	9	,,	4
ఆదిలాబాదు	...	14	నుంచి	17	,,	3

	తగ్గుదల		
శ్రీకాకుళం	65 నుంచి 17	తగ్గుదల	48
చిత్తూరు	103 నుంచి 63	,,	40
కృష్ణా	98 నుంచి 59	,,	39
వరంగల్లు	45 నుంచి 15	,,	30
కరీంనగరు	33 నుంచి 14	,,	19
ఖమ్మం	33 నుంచి 28	,,	5
గుంటూరు	67 నుంచి 54	,,	13
నిజామాబాదు	26 నుంచి 14	,,	12
పశ్చిమ గోదావరి	59 నుంచి 56	,,	3
నెల్లూరు	47 నుంచి 44	,,	3
కడప	30 నుంచి 27	,,	3
కర్నూలు	58 నుంచి 57	,,	1
ఒంగోలు	27 నుంచి 26	,,	1
హైదరాబాదు జిలా	23 నుంచి 22	,,	1

ఆచూకీ తీసిన కేసుల శాతం :

భారత శిక్షాస్మృతి క్రింద విచారణార్హమైన మొత్తం నేరాల్లో ఆచూకీ తీసిన నేరాల శాతం (పరిష్కరింపబడిన కేసుల్లో నేర స్థాపన జరిగినవి). 1973 ఏప్రిల్ చివరి నాటికి 59.9 శాతం ఉండగా, 1974 ఏప్రిల్ ఆఖరు నాటికి 53.34 శాతం ఉన్నది. 1974 ఏప్రిల్ ఆఖరు నాటికి విచారణలో ఉన్న కేసులు పరిష్కరింప బడటంతో ఇది ఇంకా పెరుగుతుంది.

సెక్యూరిటీ కేసులు :

భద్రతా విభాగాల క్రింద 1973 సంవత్సరంలో 5045 మంది వ్యక్తుల విషయంలో చర్య తీసుకోబడగా 1974 ఏప్రిల్ ఆఖరు నాటికి 6101 మంది విషయంలో చర్య తీసుకోబడింది. అంచే 1973 లో 2,626 మందిని పూచీబద్దులను చేయగా, 1974 లో 4574 మందిని పూచీబద్దులను చేయడం జరిగింది.

1974 ఏప్రిల్ ఆఖరువరకు వస్తువుల ధరల సాధారణ స్థాయి కొనసాగింది. ఖమ్మం, వరంగల్లు, శ్రీకాకుళం జిల్లాలలోని నక్సలైట్లు తీవ్రవాదుల కార్యకలాపాల మూలంగా ఉత్పన్నమయ్యే పరిస్థితిని అదుపులో ఉంచేందుకు పోలీసువారు ఎప్పటివలెనే గట్టిగా పనిచేశారు దొమ్మీ చేస్తున్నవారివి. పోలీసు బృందాన్ని ఎదుర్కొన్న నక్సలైట్ల తీవ్రవాదులను కూడా చెదరగొట్టేందుకు 1974 ఏప్రిల్ ఆఖరువరకు 8 సందర్భాలలో పోలీసువారు కాల్పులు జరపవలసి వచ్చింది. దీని ఫలితంగా ఇద్దరు మరణించారు. ఒకరు గాయపడ్డారు. దొమ్మీ చేసిన వారి చేతుల్లో 17 మందికి పైగా పోలీసువారు గాయపడటం జరిగింది.

1-1-1973 నుండి 30-4-1973 వరకునూ, 1 1-1974 నుండి 30-4-1974 వరకునూ నేరస్థాపనలు, పదిపెట్టిన కేసులు వగైరా వివరాలు తెలిపే తులనాత్మక వివరణ

		విచారణార్హమైన మొత్తం నేరాలు
1-1-73 నుండి 30-4-73	..	11,858
1-1-74 నుండి 30-4-74		12,701

జేసే వివరణ

	మామూలు దొంగతనాలు		ఎగుమతుల దొంగతనాలు		దొమ్మీలు		భారత శిక్షాస్మృతి క్రింద విచారణార్హమైన నేరాల మొత్తం	
4	73	74	73	74	73	74	73	74
))	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)
5	814	902	11	9	13	13	1,385	1,531
7	143	201	13	7	65	17	508	431
5	174	327	1	9	28	32	379	669
6	314	295	11	14	40	45	780	782
8	274	371	8	14	59	56	652	842
7	158	264	15	13	98	59	682	838
7	276	465	9	17	67	54	723	1,053
3	150	169	3	13	47	44	436	488
3	157	185	13	24	58	57	723	922
2	106	143	11	18	27	26	535	414
6	63	143	6	11	24	40	327	575
2	85	137	9	17	30	27	335	415
9	192	279	23	29	103	63	772	684
8	117	105	5	7	23	22	373	313
9	53	58	10	13	5	9	250	239
7	63	64	14	16	14	11	466	444
2	52	75	13	6	22	30	409	358
8	62	53	5	12	26	14	286	262
4	43	55	6	10	14	17	236	251
0	72	70	10	8	45	15	357	319
8	145	90	5	5	33	28	424	307
5	80	62	5	1	33	14	337	289
.	154	166	...	.	...	..	318	184
..	59	81	...	...	2	2	74	71
2	3,806	4,760	206	273	873	695	11,858	12,701

DEMAND No. XIV.

SPEECH BY THE CHIEF MINISTER WHILE MOVING THE DEMAND No. XIV IN ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY.

MR. SPEAKER, SIR :

I rise to present the Budget Demand under Jails for the year 1974-75.

Demand for Jails . ..	..	Rs. 1,49,47,000
Demand under Administration of Probation and Correctional Institutions	..	Rs. 26,84,000
Total of Non-Plan Budget ..	..	Rs. 1,76,31,000
Budget of Plan Programmes ..	..	Rs. 2,35,000
Grand Total	..	Rs. 1,78,66,000

The amount covers the requirements of the Department for Jails, Open Air Jails, Certified Schools, Borstal Schools, After-Care Homes, Probation System and Preventive Programmes and also the plan programmes for the year 1974-75. The anticipated expenditure is distributed among the various programmes as stated hereunder :—

256. JAILS.

	Rs.
(*i*) Jails including Open Air Jails, Borstal Schools and Sub-Jails	1,31,30,900
(*ii*) Headquarters Establishment	2,79,000
(*iii*) Charges on account of persons confined or detained in Jails outside the State	100
(*iv*) Charges on account of detenues under P.D. Act/ Internal Security Measures Act	60,000
(*v*) Lumpsum provision	14,77,000
Total ..	1,49,47,000

One of the important features of the budget is application of uniform and improved diet scale in all the Jails of the State from 1st April, 1971 from which date the prisoners confined in Andhra Jails also have been provided with weekly non-vegetarian diet, as was provided in Telangana Jails.

Major portion of the expenditure is proposed to be incurred under diet, clothing and bedding, medical care, education and training of the

persons confined in Jails and Children's Institutions. The items of expenditure can be broadly classified as under :

		Rs.
1.	Diet	63,10,000
2.	Medical and Sanitation, clothing and bedding and transport of prisoners, etc.	9,91,000
3.	Education, Training and Workshop ..	17,10,400
4.	Establishment charges, rents, taxes and office expenditure, etc.	43,98,500
5.	Charges on account of persons confined or detained in Jails outside the State	100
6.	Charges on account of detenues under P.D. Act/Internal Security Measures Act, 1972 ..	60,000
7.	Lumpsum provision	14,77,000
	Total ..	1,49,47,000

288. SOCIAL SECURITY AND WELFARE—D. SOCIAL WELFARE.

		Rs.
(*i*)	Headquarters Establishment	1,23,500
(*ii*)	Regional Offices	1,79,500
(*iii*)	Certified Schools and Homes	19,06,700
(*iv*)	Probation Services	4,74,300
	Total ..	26,84,000

The item of expenditure can be broadly classified as under:—

		Rs.	Rs.
1.	Diet	7,59,000	
2.	Medical and Sanitation, clothing, bedding, transport of inmates, education, training, etc.	1,82,100	
3.	Establishment charges, rents and taxes and office expenditure, etc. ..	17,42,900	
			26,84,000
	Total ..		1,76,31,000
	Budget on Plan Programmes ..		2,35,000
	Grand Total ..		1,78,66,000

Jails :

At present there are, in all, 172 Jails in Andhra Pradesh, which include 4 Central Jails, 7 District Jails, 2 Open Air Jails, 1 State Jail for Women and 158 Sub—Jails. The decrease in the number of Central Jails is due to down-grading of Central Jail, Nizamabad into District Jails during 1971. The authorised accommodation and the present population in the Central and District Jails is given below :—

Name of the Jail.	Authorised accommodation.	Population as on 31-12-1972	31-12-1973
(1)	(2)	(3)	(4)
1. Central Jail, Rajahmundry ..	1,177	1,195	1,451
2. Central Jail, Visakhapatnam ..	762	619	706
3. Central Jail, Hyderabad ..	772	876	833
4. Central Jail, Warangal ..	653	692	694
5. District Jail, Nellore ..	500	239	443
6. District Jail, Secunderabad ..	492	471	491
7. District Jail, Nizamabad ..	320	160	258
8. District Jail, Mahaboobnagar ..	76	76	146
9. District Jail, Karimnagar ..	99	85	98
10. District Jail, Nalgonda ..	77	79	84
11. District Jail, Sangareddy ..	71	78	101
12. State Jail for Women, Rajahmundry	200	44	52
13. Prisoners Agricultural Colony, Anantapur	225	184	197
14. Prisoners Agricultural Colony, Moulali	55	83	144

All the 4 Central Jails in the State are overcrowded and there is need for atleast two more Central Jails in the State. The entire Rayalaseema Region, has no Central Jail, with the result that all the convicted prisoners of Rayalaseema are being kept at Central Jail, Rajahmundry, Warangal and Hyderabad. This is resulting in inconvenience to the relatives of the prisoners because of long distance and also over crowding and heavy expenditure to Government.

In 21 Districts of Andhra Pradesh, there are only 7 District Jails. The entire Andhra and Rayalaseema region has only one District Jail at Nellore. Though there is need to provide a District Jail at every District Headquarters, with a full time Superintendent, to meet the requirements of the District, as in the case of other States, it has not been possible to provide for this expansion for want of funds.

The four Sub-Jails, Grade II, at Vijayawada, Guntur, Cuddapah and Chittoor, which are under the direct administrative control of Jail Department, can be converted into District Jails,with whole-time Superintendents. This is under consideration of the Government.

Vocational training :

There are 4 Central Jails in the State with full-time Superintendents where prisoners with sentences above one year, life termers and prisoners under death sentence are confined. The prisoners in these Central Jails are given vocational training in Carpentry, Weaving, Tailoring, blacksmithy, Soap and Phenyle making, Shoe making, Carpet making, Printing and Book binding, etc., a few Power looms are also installed in Jails and prisoners are trained in weaving cloth on power looms. This will give training to prisoners in power weaving. In District Jails like Secunderabad, Nizamabad, Karimnagar and Nellore also training facilities in Laundry, Carpentry, Weaving, Nawar making, etc., are available. Two printing units which were started in the year 1966 at Central Prison, Hyderabad and Rajahmundry, in order to engage the educated prisoners have been functioning satisfactorily under the supervision of the Printing Department. Despite the major handicap of continuing the out-moded jail industries, the Department could get an income of Rs. 12,34,163 during 1972-73. Besides training the prisoners in useful industries for their rehabilitation, much care is taken to maintain quality in manufacture. In addition to the increasing demands from the Government Departments there is also public demand which the Department will not be in a position to meet till the existing industries are modernised. It is under the active consideration to introduce small power driven machines in the existing industries and also to introduce new industries keeping in view, the rehabilitation aspect and the Government and Public demands.

Education in Jails :

Adult literary classes are conducted in all Central Jails. Government have sanctioned upgrading of the Jail Schools into Middle Schools and High Schools, so that those who have an aptitude for higher studies could pursue them within the Jails. Convicts are also coached by the School Teacher for higher classes conducted by official and non-official organisations. Prisoners are encouraged to pass the examination by granting special remission.

During the year 1973, the following number of prisoners confined in various Central Jails of the State have appeared and their results are shown against each :—

Nature of study.	No. appeare	No. passed.
1. Telugu classes	679	485
2. Hindi Examinations	123	103
3. Urdu Examinations	77	73
Total ..	879	661

Percentage of Results : 75.19

Libraries and Journals :

All Central Jails and Open Air Jails have been provided with well equipped libraries. Newspapers and magazines are regularly supplied.

Cultural and Recreational Activities :

In all Central Jails and Class I District Jails prisoners are allowed recreational and cultural activities like dramas, film shows, debates and competitions in games and sports, etc.

Canteens :

Canteens continue to run inall the Central and District Jails for the benefit of prisoners. Although the canteens are run on nominal profits, some jail canteens have accumulated sufficient profits and film projectors, etc., could be provided out of these profits.

Parole :

Under this system, the period of sentence is suspended under orders of the Government to enable a prisoner to visit his village in connection with serious illness, death or marriage of any member of the family or near relative or for any other sufficient cause.

Furlough :

Under this concession, prisoners are released for a period not exceeding two weeks under the orders of the Inspector-General of Prisons, provided the conduct of the prisoner in the Jail is good. The period of furlough is treated towards the sentence.

Advisory Board :

There are Advisory Boards in all the Central Jails, District Jail, Nellore and Prisoners Agricultural Colony, Anantapur, for reviewing the cases of prisoners sentenced to two years and above including lifers for premature release and for making recommendation to Government. The Advisory Board meets once in a quarter or more often if there are cases to be reviewed.

Family Planning :

Prisoners in Jails are encouraged to adopt family planning methods. Twenty four convicts have voluntarily undergone Vasectomy operations.

District Jails :

Two of the seven District Jails, *viz.*, Secunderabad and Nellore are having full time Superintendents, whereas the others are managed by Medical Officers. Under-trial prisoners and those who are sentenced to less than one year are confined in District Jails. Most of the District Jails have agricultural operations and prisoners from rural areas are trained in improved agricultural methods. The toughest problem of correction is handling of short termers. Due to their short stay in the jails, they neither acquire any skill nor can they be sufficiently disciplined to prevent them from reverting to crime. Most of the recidivists are short termers and an effective programme of correcting them is under contemplation.

OPEN AIR PRISIONS AND AGRICULTURAL PROGRAMME.

Prisoners Agricultural Colony, Anantapur :

This Colony covers an area of 1,427 acres. About 482 acres of land is brought under cultivation so far. Though the Mid-Pennar Canal (T. B. High Level) passes through this colony much land could not be cultivated for want of funds. There was a proposal for expanding agricultural operations at a cost of Rs. 45.30 lakhs. As no funds could be provided under the plan, setps are being taken to implement it according to a phased programme subject to the availability of funds under the ordinary budget (Non-Plan). At present there is only one Tractor for the Prisoners Agricultural Colony at Anantapur. For training of prisoners in modern agricultural implements and to make the colony a Research Centre, suitable action is being taken, which forms part of the original scheme. Due to scarcity of funds the colony could not be developed as planned.

Prisoners Agricultural Colony, Moulali :

This Colony is close to the City and attarcts many visitors. The extent of this colony is 232.17 acres. 100 acres of land has been reclaimed and 75 acres of land is brought under plough. Five wells are dug and Four Disealpumps are put for lifting the water from the wells for irrigation. The wells are the main source of irrigation. Vegetables are chiefly grown to meet the needs of the local prison institutions. It is proposed to expand this colony to accommodate about 400 prisoners to relieve over-crowding in jails and to give training in improved methods of agriculture. A dairy will also be opened. Much progress could not be achieved for want of adequate funds.

In all the Jail gardens, about 1.75 lakhs worth of agricultural produce was realised (which mainly includes vegetables). The question

of expanding the accommodation at Central Jail, Visakhapatnam and construction of staff quarters to the staff of jail is also under consideration.

Sub-Jails :

There are 158 Sub-Jails in the State with an authorised accommodation of 3,469. Out of them, 24 Sub-Jails have been temporarily closed down as some of them require urgent repairs and in others there was no population. The Latest lock-up of the Sub-Jails is 3,623. The management of the Sub-Jails continued to be under the Judicial Department, subject to the general control of the Inspector-General of Prisons. Under trial prisoners and those who are sentenced to one month and below are confined in the Sub-Jails. A proposal to transfer the control of Sub-Jails to the Jail Department from Judicial Department is under consideration.

As a first step, Government have already upgraded the following sub-jails as Grade II Sub-Jails which are situated at prominent places in the Districts and the lock-up of which is usually more than that of the other Sub-Jails.

1. Sub-Jail, Grade II, Vijayawada.
2. Sub-Jail, Grade II, Chittoor.
3. Sub-Jail, Grade II, Cuddapah.
4. Sub-Jail, Grade II, Guntur.

The Police guards in these Sub-Jails have been replaced by the Jail force. Departmental Sub-Jail Jailors and Head Warders were also posted in these four Grade II Sub-Jails under the general programme of taking over all the Sub-Jails in phases.

Borstal School :

There is one Borstal School at Visakhapatnam, with an authorised accommodation of 110. The lock-up on 31-12-1973 was 222, whereas the lock-up was 230 on 17-6-1972. Offenders between th ages oef 16-21 years are lodged in the Borstal School, until they attain the age of 23 years. Besides education, they are also trained in crafts like carpentry and tailoring. Well behaved inmates are rewarded by giving short leave for going home. The Visitors Committee appointed by the Government, reviews the cases of inmates once in six months and their recommendations for premature release (*i.e.*, of release on licence) inmates are invariably accepted by the Inspector-General of Prisons. After such release the inmates are helped by the Probation Officers of the Department, who secure them employment.

About 50 inmates of Borstal School, Visakhapatnam were sent to participate in the voluntary programme of community development

organised by Youth Against Famine Campaign. The inmates stayed in the camp along with University students of Visakhapatnam and contributed their manual labour for excavation of canal, laying a of road and sinking wells, etc., at Bayyavaram village. This acivity was very much appreciated by all.

Remand Homes :

For the implementation of the Children Act, three Remand Homes are provided in the State for lodging children during the period of trial. These Homes are intended for lodging under-trial boys and girls until their cases are decided by courts. They are at Hyderabad and Vijayawada. Government have sanctioned one more Remand Home at Rajahmundry and it started functioning from October, 1973. The children are provided adequate clothing, food, medical care and recreational facilities in the Remand Homes. During their short stay their conduct and behaviour is observed and social investigation is conducted into their home conditions and antecedents by the concerned Probation Officers on the basis of which their cases are disposed off by the Juvenile Courts. The population of these Homes is given below.

	Name of the Institution.	Authorised accommodation.	Population as on 31-12-1973
1.	Government Reception Home for Boys, Vijayawada.	75	60
2.	Auxiliary Home for Boys, Hyderabad ..	15	51
3.	Auxiliary Home for Girls, Hyderabad ..	25	14
4.	Government Reception Home for Boys, Rajahmundry.	50	53

Certified Schools :

Four Certified Schools are functioning in the State for detaining juvenile delinquents and destitutes committed by the Courts. The Certified Schools are classified into junior and senior according to the age group of the children and there is a separate Certified School for the Girls. Children committed by the Courts remain in the Certified Schools for a minimum period of two years and a maximum until they attain the age of 18 years. During their stay, they are either educated or trained in useful crafts on the basis of their aptitude and ability. Educational classes recognised by Government are conducted up to 5th standard within the institutions, besides coaching selected children

to higher examinations conducted by Hindi Prachar Sabha, Id-re-adbiyat-e-Urdu and Andhra Saraswat Parishad. Well behaved boys are also permitted to pursue higher education in outside Schools and Colleges. Vocational training facilities are provided in Carpentry, Tailoring, Shoe-making, Weaving, Blacksmithy, Pottery, Cane work and Fret-work. Emphasis is laid on recreational programmes, games, drama, music, scouting, Band playing, etc. The inmates are provided home leave facility to enable them to maintain frequent contacts with their parents and relatives. Following is the population of the Certified Schools :

Name of the Institution.	Authorised accommodation.	Population as on 31-12-1973.
1. Junior Certified School for Boys, Hyderabad.	400	381
2. Senior Certified School for Boys, Hyderabad.	400	307
3. Junior Certified School for Boys, Eluru.	450	342
4. Girls Certified School, Hyderabad ..	75	68

Probation Services :

The Central Probation of Offenders Act, 1960, is in force in the entire State. Besides probation work under this Act, the Probation Officers are also entrusted with investigation of cases relating to parole and premature release of Prisoners, release on licence of pupils of Certified Schools and Borstal Schools and supervision of convicts released under Advisory Board Scheme and pupils of Certified Schools released on licence and on expiry of sentence. For this purpose, a wide net work of Probation Officers have been provided throughout the State and Regional Inspectors of Probation have been appointed to supervise and inspect the work of Probation Officers. At present there are 46 Probation Officers and six Regional Inspectors of Probation to carry on the Probation work in the State. The following persons were under the supervision of Probation Officers, during the period :

	(*On* 31-12-1973)
1. Probationers	2,152
2. Ex-pupils of Certified Schools	800
3. Ex-inmates of Borstal Schools	139
4. Ex-convicts	510

After-Care :

There is one After Care Home at Hyderabad, which provides temporary shelter and food to persons released from Correctional Institutions. Some of the boys released from Certified Schools, but who have not completed their educational courses are also provided shelter in this Home, until their examinations are over. Shelter is provided to others only until they secure suitable jobs. The population of this Home as on 31-12-1973 was 29.

Preventive Programmes :

The Scheme for Control and Eradication of Juvenile Beggary and Vagrancy is functioning at Hyderabad and Secunderabad. The main object of this scheme is to locate and identify juvenile beggars and vagrants and persuade them to accept training and counselling programmes with a view to their rehabilitation. For this purpose two units are started one at Hyderabad and another at Secunderabad. Vocational Training in Welding, Sheet-metal work, Electric Wiring, Cane Work, Carpentry and Tailoring are provided in these Units. Besides training, selected children are taken on counselling programme also. Some of the trainees are also receiving financial aid through the International Sponsorship Programme. Following are the beneficiaries of the Programme :

Name of the Unit.	On 31-12-1973.	
	Trainees.	Counselling.
1. Hyderabad Unit	48	19
2. Secunderabad Unit	55	22

State Advisory Board for Correctional Administration :

The first meeting of the State Advisory Board, for Correctional Administration met on 26-5-1973, under the Chairmanship of Shri H. C. Sarin, I.C.S., Advisor to the Governor of Andhra Pradesh. The Board made many recommendations for the improvement of Correctional Administration in the State. Among other things the Board recommended :

(*i*) Inclusion of Prison development in the Fifth Five-Year Plan ;

(*ii*) Taking over of Sub-Jail Administration by the Jail Department in a phased programme ;

(*iii*) Modernising Jail Industries ;

(*iv*) Starting of Remand Homes and Juvenile Courts in some districts ;

(*v*) Provision of well planned buildings to Certified Schools and Homes ; and

(*vi*) Starting of Juvenile Bureau in some towns of the State.

Social Defence Programme during fifth Five-Year Plan :

An amount of Rs. 16.00 lakhs have been earmarked for implementation of the Social Defence Programmes during the Vth Five-Year Plan like starting of another Borstal School, establishment of one more Certified School and Reception Homes, strengthening of Probation services, starting another Child Guidance Bureau and expansion of welfare services in Prisons. To begin with an amount of Rs. 2.35 lakhs is proposed to be spent on some of these schemes during the first year of the Vth Five-Year Plan, *i.e.*, 1974-75.

Jail Industries Corporation :

It has always been a problem as to how best the prison labour can be utilised for the maximum benefit. Methods of prison work should be identified as closely as possible to the outside productive activity. The work programmes in prisons should not be isolated with the outside development of Industrial output. Integration of prison labour with national economy is of great importance for developing countries like India. With a view for full utilisation of prison labour, it is proposed to constitute jail industries corporation for the modernisation and development of Prison Industries. The main objective in proposing the Jail Industries Corporation are—

(1) To modernise the existing trades by adopting new techniques of production and management so as to provide better training facilities.

(2) To create enthusiasm among the idle prison labour and to encourage them to participate fully in the productive activity of the nation by giving them wages.

(3) To overcome disorder idleness and indicipline among prisoners by employing the prison population in full in these programmes which will not only keep the prisoner away from trouble but also help them to form work habits.

(4) To achieve marked progress in rehabilitation of needy prisoners after their release.

(5) To find out some financial resources to plan for better training and welfare activities in prisons.

(6) To be partners in contributing to the increased national economy and to participate in the national development activities.

The Honourable Members are aware of the fact that large number of extremists elements, who pose daily problems to the local staff, are confined in the various Jails in this State and the Jail Administration had been put to severe strain in the past due to admission of large number of agitators. However, it is gratifying to note that the Jails in our State are administered peacefully and without any major untoward incident.

డిమాండ్ XIV

ఆంధ్రప్రదేశ్ శాసనసభలో నెం. XIV డిమాండును ప్రవేశ పెడుతూ ముఖ్యమంత్రి చేసిన ప్రసంగం :

సభావతి మహోదయా !

1974-75 సంవత్సరానికి జైళ్ల శాఖకు సంబంధించిన బడ్జెటు డిమాండును సభవారి పరిశీలనకు సమర్పిస్తున్నాను.

		రూ.
జైళ్ల శాఖ డిమాండు	..	1.49.47.000
ప్రొబేషను, క్రమశిక్షణ సంస్థల నిర్వహణ క్రింది డిమాండు	....	26,84,000
ప్రణాళికేతర బడ్జెటు మొత్తం	....	1,76,31,000
ప్రణాళికా కార్యక్రమాల బడ్జెటు	...	2.35,000
వెరసి మొత్తం	....	1,78.66,000

1974-75 సంవత్సరానికి జైళ్లు, ఆరుబయలు జైళ్లు, ధృవీకృత పాఠశాలలు, బాల నేరస్థుల పాఠశాలలు, అనంతర రక్షణ గృహాలు ప్రొబేషను పద్ధతి, నేర నిరోధక కార్యక్రమాలకు. ప్రణాళికా కార్యక్రమాలకు సంబంధించి ఈ శాఖ అవసరాలకు ఈ మొత్తం కావలసి ఉంటుంది కాగలదని భావించుకున్న వ్యయం వివిధ కార్యక్రమాలకు దిగువ తెల్పిన విధంగా పంపిణీ చేయబడింది.

256 జైళ్లు

			రూ.
(i)	ఆరుబయలు జైళ్లతో సహా జైళ్లు, బాల నేరస్థుల పాఠశాలలు, సబ్-జైళ్లు	...	1,31,30,900
(ii)	ప్రధాన కార్యస్థానం సిబ్బంది	...	2.79,000
(iii)	రాష్ట్రం వెలుపల నిర్బంధంలో వుంచిన లేక డిపెన్షనులో ఉంచిన వ్యక్తులపై ఖర్చు	....	100

(iv)	నేర నిరోధక చట్టం/ఆంతరంగిక భద్రతా చర్యల చట్టం క్రింద డిటెన్యూలపై ఖర్చు	..	60,000
(v)	ఏక మొత్తపు కేటాయింపు	..	14,77,000
	మొత్తం	....	1,49,47,000

రాష్ట్రంలోని అన్ని జైళ్లలోను 1971 ఏప్రిల్ ఒకటి నుండి భోజన ప్రమాణం మెరుగు పర్చడమన్నది ఈ బడ్జెటులో ఒక ముఖ్యాంశం. అన్ని జైళ్ల లోను ఇపుడు ఒకే విధమైన ప్రమాణం వర్తింపజేస్తున్నారు. ఇంతవరకు తెలంగాణా జైళ్లలో వారానికి ఒకసారి మాంసాహారం ఇస్తుండేవారు. ఆంధ్ర ప్రాంతాలలోని జైళ్లలో కూడా పైన తెలిపిన తేదీనుండి ఖైదీలకు ఆ విధంగానే మాంసాహారం ఇవ్వడం జరుగుతున్నది.

జైళ్లలోను, బాలల సంస్థల్లోను వుంచినవారికి భోజనం, దుస్తులు, పడకలు, వైద్య సౌకర్యం, విద్య, శిక్షణ సదుపాయాలకోసం యీ మొత్తంలో ఎక్కువ భాగం వ్యయపరచబడుతుంది. ఖర్చు పద్దులను స్థూలంగా యీ క్రింది విధంగా వర్గీకరించవచ్చును :

			రూ.
1.	భోజనం	..	63,10,000
2	వైద్య సౌకర్యం, పారిశుధ్యం, దుస్తులు, పడకలు, ఖైదీల రవాణా మున్నగునవి	..	9,91,000
3.	విద్య, శిక్షణ, వర్క్‌షాపు	...	17,10,400
4.	సిబ్బంది చార్జీలు, అద్దెలు, పన్నులు, కార్యాలయ వ్యయం వగైరా	...	43,98,500
5.	రాష్ట్రం వెలుపల నిర్బంధంలో వుంచిన లేక డిటెన్షనులో వుంచిన వ్యక్తులపై ఖర్చు	...	100
6.	నేరనిరోధక చట్టం, ఆంతరంగిక భద్రతా చట్టం క్రింద డిటెన్యూలపై ఖర్చు	..	69,000
7.	ఏక మొత్తము కేటాయింపు	...	14,77,000
	మొత్తం	..	1,49,47,000

288. సాంఘిక భద్రత, సంక్షేమం—డి. సాఫింగ్ సంక్షేమం

			రూ.
(i)	ప్రధాన కార్యస్థానపు సిబ్బంది	...	1,23,500
(ii)	ప్రాంతీయ కార్యాలయాలు	...	1,79,500
(iii)	దృవీకృత పాఠశాలలు, గృహములు	...	19,06,700
(iv)	ప్రొబేషను సర్వీసులు	...	4,74,300
	మొత్తం	....	26,84,000

ఖర్చు పద్దును ఈ క్రింది విధంగా వర్గీకరించవచ్చును :

		రూ.	
1.	భోజనం ...	... 7,59,000	
2.	వైద్య సౌకర్యం, పారిశుధ్యం, దుస్తులు, పడకలు, ఖైదీల రవాణా, విద్య, శిక్షణ వగైరా	... 1,82,100	
3.	సిబ్బంది ఖర్చులు, అద్దెలు, పన్నులు, కార్యాలయపు ఖర్చు వగైరా	... 17,42,900	
		———	26,84,000
		మొత్తం ..	1,76,31,000
		ప్రణాళికా కార్యక్రమాలపై బడ్జెటు ..	2,35,000
		వెరసి మొత్తం ..	1,78,66,000

జైళ్ళు

ప్రస్తుతం ఆంధ్రప్రదేశ్ మొత్తం మీద 172 జైళ్ళు ఉన్నాయి. వాటిలో 4 సెంట్రల్ జైళ్ళు, 7 జిల్లా జైళ్ళు, 2 ఆరుబయలు జైళ్ళు, ఒకటి మహిళల రాష్ట్ర జైలు, 153 సబ్ జైళ్ళు చేరి ఉన్నాయి. సెంట్రల్ జైళ్ళ సంఖ్య తగ్గింది. 1971 లో విజయవాడ సెంట్రల్ జైలు స్థాయిని జిల్లా జైలు స్థాయికి తగ్గించడమే ఇందుకు

కారణం, సెంట్రల్ జైళ్ళలోను, జిల్లా జైళ్ళలోను గల అధికృత వసతి, వాటిలో ప్రస్తుతం వున్న ఖైదీల సంఖ్య వివరాలు దిగువ పొందుపరచబడ్డాయి :

జైలు పేరు	అధికృత వసతి	ఖైదీల సంఖ్య	
		31-12-72	31-12-73
(1)	(2)	(3)	(4)
1. సెంట్రల్ జైలు, రాజమండ్రి ...	1,177	1,195	1,451
2. సెంట్రల్ జైలు, విశాఖపట్నం ...	762	619	706
3. సెంట్రల్ జైలు, హైదరాబాదు ...	772	876	833
4. సెంట్రల్ జైలు, వరంగల్లు ...	653	692	694
5. జిల్లా జైలు, నెల్లూరు ...	500	239	443
6 జిల్లా జైలు, సికింద్రాబాదు ...	492	471	491
7. జిల్లా జైలు, విజయవాడ .	320	160	258
8. జిల్లా జైలు, మహబూబ్‌నగర్ ...	76	76	146
9. జిల్లా జైలు, కరీంనగర్ ...	99	85	98
10. జిల్లా జైలు, నల్గొండ ...	77	79	84
11. జిల్లా జైలు, సంగారెడ్డి ...	71	78	101
12. స్త్రీల రాష్ట్ర జైలు, రాజమండ్రి ...	200	44	52
13. ఖైదీల వ్యవసాయ కాలనీ, అనంతపూరు ...	225	184	197
14. ఖైదీల వ్యవసాయ కాలనీ, మోలాలి ...	55	83	144

రాష్ట్రంలోని 4 సెంట్రల్ జైళ్ళు క్రిక్కిరిసి ఉన్నాయి. కనీసం ఇంకా రెండు సెంట్రల్ జైళ్ళను ఏర్పరచడం అవసరం. రాయలసీమ ప్రాంతం మొత్తం మీద సెంట్రల్ జైలు ఏదీ లేని మూలంగా రాయలసీమలో నేరస్థాపన జరిగిన ఖైదీ లందరిని రాజమండ్రి, వరంగల్లు, హైదరాబాదు సెంట్రల్ జైళ్ళలో ఉంచటం జరుగుతున్నది. దీనివల్ల దూరంనుండి వచ్చే ఖైదీల బంధువులకు ఇబ్బంది కలుగు తున్నది. ఈ మూడు జైళ్ళు క్రిక్కిరిసి పోతున్నాయి. ప్రభుత్వానికి అధికంగా ఖర్చు అవుతున్నది.

ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోని 21 జిల్లాలలో 7 జిల్లాలలో మాత్రమే జిల్లా జైళ్ళు ఉన్నాయి. ఆంధ్ర, రాయలసీమ ప్రాంతం అంతటికి నెల్లూరులో జిల్లా జైలు ఒకటి మాత్రమే ఉన్నది. ఇతర రాష్ట్రాలకు మోస్తరుగానే జిల్లా అవసరాలను తీర్చేందుకు ఒక పూర్తి కాలపు సూపరింటెండెంటుతో ప్రతి జిల్లా కార్యస్థానంలోను ఒక జిల్లా

జైలును ఏర్పాటు చేయవలసిన అవసరం ఉన్నప్పటికి నిధులకొరత మూలంగా ఈ విస్తరణ ఏర్పాటు సాధ్యపడలేదు. నేరుగా శాఖ నియంత్రణ క్రింద విజయవాడ, గుంటూరు, కడప, చిత్తూరు- ఈ నాలుగు చోట్ల ఉన్న రెండవ గ్రేడు సబ్ జైళ్ళను; పూర్తికాలం పనిచేసే సూపరింటెండెంట్ల ఆధ్వర్యంలో జిల్లా జైళ్ళుగా మార్చే విషయం ప్రభుత్వ పరిశీలనలో ఉన్నది.

వృత్తి శిక్షణ :

రాష్ట్రంలో 4 సెంట్రల్ జైళ్ళు ఉన్నాయి వీటికి పూర్తికాలపు సూపరింటెండ్లు ఉన్నారు. ఒక సంవత్సరంపైగా కారాగారశిక్ష విధించబడినవారు, యావజ్జీవ ఖైదీలు, మరణశిక్ష విధించబడ్డ ఖైదీలను ఈ జైళ్ళలో ఉంచుతారు. ఈ సెంట్రల్ జైళ్ళలోని ఖైదీలకు వడ్రంగం, నేతపని, దర్జీపని కమ్మరం, సబ్బులు, ఫినైల్ తయారీ, పాదరక్షలతయారీ, కంబళ్ళతయారీ, ముద్రణ, పుస్తకాల బైండింగు మున్నగు వృత్తులలో శిక్షణ ఇవ్వబడుతుంది. జైళ్ళలో కొన్ని మర మగ్గాలు నెలకొల్పబడ్డాయి.

విద్యుచ్ఛక్తి ద్వారా జరిగే నేత పనిలో ఈజైళ్ళు ఖైదీలకు శిక్షణ ఇవ్వగలవు. సికిందరాబాదు, కరీంనగరు, నెల్లూరులోని 1 వ రెగ్రేడు జిల్లా జైళ్ళలో లాండ్రీ, వడ్రంగం, నేతపని, నవ్వారు నేత మొదలైన వాటిలో శిక్షణ సౌకర్యాలు ఉన్నాయి. విద్యావంతులైన ఖైదీలకు పనికల్పించడానికిగాను హైదరాబాదు, రాజమండ్రి సెంట్రల్ జైళ్ళలో 1966 లో ప్రారంభించిన ముద్రణ యూనిట్లు రెండూ ముద్రణశాఖ పర్యవేక్షణ క్రింద సంతృప్తికరంగా పని చేస్తున్నాయి. పాతకాలపునాటి జైలు పరిశ్రమలను నడపడంలో ఎన్నో ఆటంకాలు వున్నప్పటికీ, 1972-73 లో రూ. 12,34,163 ఆదాయాన్ని పొంద గలిగింది. ఖైదీల పునరావాసం నిమిత్తం వారికి ప్రయోజనకరమైన పరిశ్రమలలో శిక్షణ నివ్వడమే కాకుండా వస్తువుల తయారీలో నాణ్యత వుండేటట్లు మూడడంలో అధిక శ్రద్ధ వహించబడుతున్నది. తయారైన వస్తువులకు ప్రభుత్వశాఖలనుండి గిరాకీ పెరగడమే కాకుండా ప్రజలనుండికూడా గిరాకీ లభిస్తున్నది. ప్రస్తుతంవున్న పరిశ్రమలను ఆధునాతనం చేసేవరకు ఈ శాఖకు ఆ గిరాకీలను తీర్చే స్థితి చేకూరదు. ఖైదీలకు పునరావాసాన్ని కల్పించే విషయాన్ని, ప్రభుత్వం నుండి, ప్రజలనుండి లభిస్తున్న గిరాకీని దృష్టిలో వుంచుకొని ప్రస్తుతంవున్న పరిశ్రమలలో విద్యుచ్ఛక్తితో నడిచే యంత్రాలను క్రొత్త పరిశ్రమలను ప్రవేశపెట్టడానికికూడా ప్రభుత్వం శ్రద్ధతో ఆలోచిస్తున్నది.

జైళ్ళలో విద్య :

సెంట్రల్ జైళ్ళన్నింటిలోను వయోజన విద్యాతరగతులు నిర్వహించబడుతున్నాయి. ఉన్నత విద్యాభ్యాసంపట్ల ఆసక్తిగల వారికి జైళ్ళలోవలే ఆ ఏర్పాట్లు చేయడానికి వీలుగా జైలు పాఠశాలలను మాధ్యమిక పాఠశాలలుగాను, ఉన్నత

పాఠశాలలుగాను స్థాయి పెంచేందుకు ప్రభుత్వం ఇటీవలే మంజూరు ఇచ్చింది. అధికార, అనధికార సంస్థలు నిర్వహించే ఉన్నత తరగతులకు పాఠశాల ఉపాధ్యాయులుకూడ వేసవిసెలవులకు తర్ఫీదు ఇస్తారు. ఖైదీలు పరీక్షలలో ఉత్తీర్ణులు కావడానికి గాను ప్రత్యేక మాఫీలు ఇవ్వడంద్వారా వారిని ప్రోత్సహించడం జరుగుతున్నది

1973 సంవత్సరంలో రాష్ట్రమందలి వివిధ సెంట్రల్ జైళ్ళలో ఉంచబడిన ఖైదీలు దిగువ తెలిపిన పరీక్షలకు హాజరయ్యారు. వారిఫలితాలు ఆయా శీర్షికలకు ఎదురుగా చూపబడినాయి :

అధ్యయన స్వభావం		హాజరయినవారి సంఖ్య	ఉత్తీర్ణులైనవారి సంఖ్య
1. తెలుగు తరగతులు	...	679	485
2. హిందీ పరీక్షలు	...	123	103
3. ఉర్దూ పరీక్షలు	...	77	73
	మొత్తం	879	661
ఉత్తీర్ణులైనవారి శాతం		75.19	

గ్రంథాలయాలు, పత్రికలు :

సెంట్రలు జైళ్లు, ఆరుబయలు జైళ్ళు అన్నింటికి అన్ని హంగులున్న గ్రంథాలయాలు సమకూర్చబడినాయి; దిన పత్రికలు, ఇతర పత్రికలుకూడా సరఫరా చేయబడుతున్నాయి.

సాంస్కృతిక, వినోద కార్యకలాపాలు :

సెంట్రల్ జైళ్ళు, 1. వ తరగతి జిల్లాజైళ్ళు అన్నింటిలోను ఖైదీలకు నాటకాలు చలనచిత్ర ప్రదర్శనలు, చర్చాగోష్ఠులు, ఆటలు. క్రీడలు మున్నగువాటిలో పోటీల వంటి వినోదకర, సాంస్కృతిక కార్యకలాపాలు ఏర్పాటుచేయబడుతున్నాయి.

క్యాంటీనులు :

సెంట్రల్ జైళ్లు, జిల్లా జైళ్ళు అన్నిటిలోను ఖైదీల ప్రమోజనార్థం క్యాంటీనులు నడపబడుతూనే వున్నాయి. ఈ క్యాంటీనులు నామమాత్రపు లాభాం

ప్రాతిపదికపైనే గత ఎంపిక్లప్పటికి కొన్ని జైలు క్యాంటీనులు బాగా లాభాలు ఆర్జించాయి. ఈ బాధ్యతను మిడి ఫిల్మ్ ప్రాజెక్టర్లు చేస్తున్నట్లుగా ఏర్పాటు చేయవానికి వీలు చేకూరింది.

పేరోలు :

ఏదమ కుటుంబసభ్యులలో ఎవరైన చచ్చిపోయినా లేదా సమీప బంధువులెవరికి తీవ్రమైన అస్వస్థత, మరణం లేదా వివాహ సంబంధంగా లేదా మరేదైనా ఇతర కారణంగా వారిని చూడవలసిన అవసరం ఉన్నట్లు ఖైదీలకు పెరోలు మంజూరు చేసే నిమిత్తం ప్రభుత్వం ఉత్తర్వులనుసరించి ఈ సంస్కరణ శిక్షాకాలం రాత్రింబవళ్ళు నిరంతరాయంగా నిలుపుదల చేయబడుతుంది.

ఫర్లో :

ఈ సదుపాయం ప్రకారం జైళ్ళ ఇన్స్పెక్టర్ జనరలు ఉత్తరువు క్రింద రెండువారాలకు మించని కాలపరిమితివరకు ఖైదీలను విడుదల చేయడం జరుగుతుంది. అయితే ఇందుకు జైళ్ళలో ఖైదీ ప్రవర్తన ఉత్తమంగా ఉండాలి. ఫర్లో గడువును శిక్షాకాల పరిగణించడం జరుగుతుంది.

సలహా మండలి :

శిక్షాకాలం ముగియకముందే విడుదల చేసేందుకు వీలుగా యావజ్జీవ ఖైదీలతో సహా రెండు సంవత్సరాలు అంతకుపైన శిక్ష విధింపబడిన ఖైదీల కేసులను సమీక్షించేందుకు, అందునిమిత్తం ప్రభుత్వానికి సిఫార్సులు చేసేందుకుగాను సెంట్రల్ జైళ్ళు అన్నింటిలోనూ, నెల్లూరుజిల్లా జైలులోను అనంతపురంలో గల ఖైదీల వ్యవసాయ కాలనీలోను సలహా మండలులు ఏర్పాటుచేయబడ్డాయి. సలహా మండలి 3 నెలలకొకసారిగాని. సమీక్షించవలసిన కేసులు ఉన్నట్లయితే తరచుగాగాని సమావేశమవుతుంది.

కుటుంబ నియంత్రణ :

జైళ్ళలోని ఖైదీలకు కుటుంబ నియంత్రణ పద్ధతులను పాటించడానికి ప్రోత్సాహం యివ్వబడుతున్నది. 24 మంది దోషులు స్వచ్ఛందంగా వాసెక్టమీ ఆపరేషన్లు చేయించుకున్నారు.

జిల్లా జైళ్ళు :

రాష్ట్రంలోని 7 జిల్లా జైళ్ళలో రెండింటికి అంటే సికింద్రాబాదు, నెల్లూరులలో గల జైళ్ళకు పూర్తికాలం పనిచేసే సూపరింటిండెంట్లు ఉన్నారు. మిగతా వాటిని వైద్యాధికార్లు నిర్వహిస్తున్నారు. విచారణలో వున్న ఖైదీలు, సంవత్సరంలోపు శిక్ష విధింపబడ్డవారు జిల్లా జైళ్ళలో ఉంచబడతారు. ఎక్కువభాగం జిల్లా జైళ్ళు వ్యవసాయ కార్యకలాపాలను నిర్వహిస్తాయి. గ్రామీణప్రాంతం నుండి వచ్చిన

ఖైదీలకు మేలురకం వ్యవసాయ పద్ధతులలో శిక్షణ ఇవ్వబడుతుంది. స్వల్పకాలిక ఖైదీలను సంస్కరించడమనేది ఒక గడ్డు సమస్య. వారు జైలులో కొద్ది కాలం మాత్రమే వుంటారు. వారు తిరిగి నేరాలకు పాల్పడకుండా నిరోధించేందుకు లభించిన శిక్షణ ఆలవర్ధకానికిగాని లేదా ఏదైనా శిక్షణ ఇవ్వడానికిగాని సాధ్యపడదు. మరల మరల నేరాలుచేసే వారికో అధికభాగం స్వల్ప కాలిక ఖైదీలే గనుక వారిని సంస్కరించేందుకు కట్టుదిట్టమైన కార్యక్రమం ఒకటి ఆవశ్యకంగా వున్నది.

అనుబంధము జైలు, వ్యవసాయ కార్యక్రమం

అనంతపురంలో ఖైదీల వ్యవసాయ కాలనీ :

ఈ కాలనీ విస్తీర్ణం 1,427 ఎకరాలు, ఇంకవసకు దాదాపు 432 ఎకరాలు సాగు క్రిందకు తేబడ్డాయి. మధ్య పెన్నారు కాలువ లోలగవ్రవ్ర ఎగువ కాలువ ఈ కాలనీగుండా పోతున్న ఫలితంగా నిధుల కొరత కారణంగా ఎక్కువ భూమిని సాగు చేయడానికి వీలుపడలేదు. రూ 45.30 లక్షల ఖర్చుకాగల వ్యవసాయ పనులను విస్తరింప చేయడంకోసం ఒక ప్రతిపాదన వున్నది. ప్రణాళికలో నిధుల కేటాయింపు లేదు. కనుక సాధారణ బడ్జెటు (ప్రణాళికేతరం) లో నిధుల లభ్యతకు తోడి పనులు ఒకదాని తరువాత ఒకటి చొప్పున ఆంశంవారీగా చేపట్టడానికి చర్యలు తీసుకొనబడుతున్నాయి. ప్రస్తుతం అనంతపురంలో ఖైదీల వ్యవసాయ కాలనీకి ఒక ట్రాక్టరు మాత్రమే వున్నది. సాధారణ ఉద్యోగంలోని ఒక భాగంగా ఖైదీలకు ఆధునిక వ్యవసాయ పద్ధతులలో శిక్షణ ఇచ్చేందుకు కాలనీని ఒక పరిశోధనా కేంద్రంగా చేసేందుకు తగిన చర్యలు తీసుకొనబడుతున్నాయి. అయితే నిధుల కొరతవల్ల అనుకొన్న విధంగా కాలనీ అభివృద్ధి చెందలేకపోతున్నది.

ఖైదీల వ్యవసాయ కాలనీ, మోలాలి :

ఈ కాలనీ నగరానికి సమీపంలో వుండి ఎక్కువమంది సందర్శకులను ఆకర్షిస్తున్నది. ఈ కాలనీ విశాల్యం 232.17 ఎకరాలు. 100 ఎకరాల భూమి సేద్యార్హం చేయబడింది. ప్రస్తుతం 75 ఎకరాల భూమి సాగుచేయబడుతున్నది. 5 బావులు త్రవ్వబడ్డాయి. ఆ బావులనుండి పారుదల నిమిత్తం నీరు తోడటానికి 4 డీసెలు పంపులు ఏర్పరచబడ్డాయి. నీటి పారుదలకు బావులే ప్రధాన వనరుగా ఉన్నాయి. ముఖ్యంగా స్థానిక జైలు సంస్థల అవసరాలను తీర్చడానికిగాను కూరగాయలు పండించబడుతున్నాయి. జైళ్ళలో రద్దీని తగ్గించి మేలురకం వ్యవసాయ పద్ధతులలో శిక్షణ ఇవ్వడంకోసం సుమారు 400 మంది ఖైదీలకు సరిపడేటట్లు ఈ కాలనీని విస్తరింపచేయాలని సంకల్పించబడింది. ఒక పాడిక్షేత్రం కూడ ప్రారంభించబడుతుంది. తగిన నిధులు లేనందున ఎక్కువ ప్రగతిని సాధించ వీలులేక పోయింది.

జైలు తోటల అన్నిటిలోను సుమారు రూ. 1.75 లక్షల విలువగల వ్యవసాయోత్పత్తి లభించింది. ఈ ఉత్పత్తిలో కూరగాయలే ప్రధాన భాగంగా

ఉన్నాయి విశాఖపట్నంలోని సెంట్రల్ జైలు ఏసతిని విస్తరించి జైలు సిబ్బందికి గృహాలను నిర్మించే విషయం పరిశీలనలో ఉన్నది.

సబు జైలు :

రాష్ట్రంలో 158 సబుజైళ్ళు ఉన్నాయి. వాటి అధికృత వసతి 3,469 వాటిలో కొన్నిటికి వసతి మరమ్మతులు అవసరమైవుండిన, కొన్నిటిలో ఖైదీలు ఎవ్వరూ లేనందున మొత్తం 24 సబుజైళ్ళను తాత్కాలికంగా మూసివేయటం జరిగింది. సబుజైళ్లన్నింటిలోను నిర్బంధితుల సంఖ్య 3,623 ప్రిజన్లు ఇన్స్పెక్టరు జనరల్ సాధారణ పర్యవేక్షణలో బిడి జుడీషియల్ శాఖ ఈ సబుజైళ్ళను నిర్వహిస్తుంది విచారణలో ఉన్న ఖైదీలు ఒక నెల అంతకుమించిన శిక్ష విధించబడిన ఖైదీలు ఈ సబుజైళ్ళలో ఉంచబడతారు సబుజైళ్ళ నియంత్రణను జుడీషియల్ శాఖనుండి జైలుశాఖకు బదిలిచేసే ప్రతిపాదన పరిశీలనలో ఉన్నది.

తొలిదశగా ప్రభుత్వం జిల్లాలలోని ముఖ్యమైన ప్రదేశాలనుండి నిర్బంధితుల సంఖ్య ఇతర సబుజైళ్ళలోకంటె అధికంగా ఉండే ఈ క్రింది సబుజైళ్ళను 2వ గ్రేడు సబుజైళ్ళ స్థాయికి పెంచింది :

1 సబుజైలు, 2వ గ్రేడు విజయవాడ.
2 సబుజైలు, 2వ గ్రేడు, చిత్తూరు.
3. సబుజైలు, 2వ గ్రేడు, కడప.
4. సబుజైలు 2వ గ్రేడు, గుంటూరు.

ఈ సబుజైళ్ళలో పోలీసుగార్దుల స్థానే జైలు సిబ్బందిని నియమించడం జరిగింది. దశలవారీగా సబుజైళ్ళన్నిటిని స్వాధీనపరుచుకొనే సాధారణ కార్యక్రమం క్రింద ఈ నాలుగు రెండవ గ్రేడు సబుజైళ్ళలోను శాశ్వత జైలర్లను హెడ్ వార్డర్లను కూడ నియమించడం జరిగింది.

బాల నేరస్థుల పాఠశాల :

విశాఖపట్నంలో ఒక బాలనేరస్థుల పాఠశాల వున్నది అందులో 110 మందికి అధికృత వసతి ఉన్నది. 17-6-72 తేదీన అందులో 230 మంది ఉండగా 31-12-73 న 222 మంది ఉన్నారు. 16-21 సంవత్సరాల వయస్సు గల నేరస్థులను 23 సంవత్సరాలు వయస్సు వచ్చేవరకు ఈ బాల నేరస్థుల పాఠశాలలో ఉంచడం జరుగుతుంది. వారికి విద్య గరపటంతోపాటు వడ్రంగం, దర్జీపనివంటి వృత్తులలో కూడ శిక్షణ ఇవ్వబడుతుంది. సత్ప్రవర్తన కలిగిన ఖైదీలు ఇళ్ళకు పోవడానికి స్వల్పకాలిక సెలవు మంజూరు చేయబడుతుంది. ప్రభుత్వం నియమించిన విజిటర్సు కమిటీ ఆరు నెలల కొకసారి ఖైదీలను గురించి పరిశీలన జరుపుతుంది. ఖైదీలను శిక్ష ముగియకముందే (లైసెన్సుపై) విడుదలచేసే విషయమై ఆ కమిటీ చేసే సిఫారసులను ప్రిజన్స్ ఇన్స్పెక్టరు జనరల్ సర్వసాధారణంగా ఆమోదించడం జరుగుతుంది. అలా విడుదలైన మీదట వారు ఉద్యోగం పొందడంలో శాఖయొక్క ప్రొబేషన్ అధికార్లు సహాయపడతారు

క్షామ నివారణకు, యువజనోద్యమ సంఘం నిర్వహించిన సమాజాభివృద్ధి స్వచ్ఛంద కార్యక్రమంలో పాల్గొనడానికి ఈ పాఠశాలనుండి 30 మంది ఫైడీ పంపబడ్డారు. వారు విశాఖపట్నంలోని విశ్వవిద్యాలయ విద్యార్థులతోబాటు అయ్యేవరకు గ్రామ శిబిరంలో ఉండి కాలువ త్రవ్వడం, రోడ్డు వేయడం బావులు త్రవ్వడంవంటి పనులలో పాల్గొన్నారు వారు ఆక్కడ చాలా కష్టపడి పనిచేసినందుకు అందరూ హర్షం వెలిబుచ్చారు

రిమాండు హోములు :

బాలల చట్టాన్ని అమలుజరిచే నిమిత్తం రాష్ట్రంలో విచారణ కాలంలో పిల్లలను ఉంచేందుకు మూడు రిమాండు హోములు ఏర్పాటు చేయబడ్డాయి. విచారణలో వున్న బాలబాలికల కేసులను, కోర్టులు పరిష్కరించేటంతవరకు వారిని ఉంచడానికి ఈ హోములు ఉద్దేశించబడ్డాయి. హైదరాబాదు, విజయవాడలలో ఈ హోములు ఉన్నాయి. ప్రభుత్వం రాజమండ్రిలో మరొక రిమాండు హోమును మంజూరు చేసింది. అది 1973 అక్టోబరునుండి పనిచేయడం ప్రారంభించింది ఈ హోములలోని పిల్లలకు తగినంత ఆహారం, బట్టలు, వైద్యరక్షణ, వినోద సదుపాయాలు సమకూర్చ బడ్డాయి. వారు ఈ హోములలో ఉండే స్వల్పకాలంలో వారి నడవడిక, ప్రవర్తన గమనించడం జరుగుతుంది. ప్రొబేషను అధికారులు వారి ఇంటి పరిస్థితులను, పూర్వ చరిత్రను గురించి కూడా దర్యాప్తు జరుపుతారు. దానినిబట్టి జువెనైలు కోర్టులు వారి కేసులను పరిష్కరిస్తాయి. ఈ హోములలో ఉన్నవారి సంఖ్య వివరాలు ఈ క్రింది విధంగా వున్నాయి,

సంస్థ పేరు	అధికృత వసతి	31-12-1973 న ఉన్నవారి సంఖ్య
1. బాలురకు ప్రభుత్వ రిసెప్షనుహోం, విజయవాడ ...	75	60
2. బాలుర ఆబ్జర్వరీ హోం, హైదరాబాదు ...	15	51
3. బాలికల ఆబ్జర్వరీ హోం, హైదరాబాదు ...	25	14
4. బాలురకు ప్రభుత్వ రిసెప్షను హోం, రాజమండ్రి ...	50	53

ప్రభుత్వ పాఠశాలలు :

కోర్టులు పంపిన బాలనేరస్థులను, అనాథలను, ఉంచడానికి రాష్ట్రంలో 4 ప్రభుత్వ పాఠశాలలు ఉన్నాయి. పిల్లల వయోవర్గాన్నిబట్టి ప్రభుత్వ పాఠశాలలు జూనియరు, సీనియరు అని రెండు తరగతులుగా వర్గీకరించబడ్డాయి. బాలికలకోసం ఒక ప్రత్యేక ప్రభుత్వ పాఠశాలకూడా ఉన్నది. కోర్టులు పంపిన

పిల్లలు ధ్రువీకృత పాఠశాలలో కనీసం రెండేళ్ళపాటు ఉంటారు. గరిష్ఠముంగా 18 వీళ్ళ వయస్సు వచ్చేవరకు ఉంచబడతారు. వారు ఉన్నకాలంలో వారి అభిరుచిని, సామర్థ్యాన్ని బట్టి వారికి విద్య గరపడంగాని ప్రయోజనకరమైన పద్ధతిలో శిక్షణ ఇవ్వటంగాని జరుగుతుంది ఈ సంస్థలలో ప్రభుత్వం గుర్తించిన విద్యా ప్రగతులను 3వ తరగతి వరకు నిర్వహించడం జరుగుతుంది అంతేకాక హిందీ ప్రచారసభ, ఇదారె అదబియాతె ఉర్దూ, ఆంధ్ర సారస్వత పరిషత్తు నిర్వహించే ఉన్నత పరీక్షలకు కూడా పిల్లలకు శిక్షణ ఇప్పించబడుతుంది. సత్ప్రవర్తనగల బాలురు వెయిపలి పాఠశాలల లోను, కళాశాలలలోను ఉన్నత విద్యనభ్యసించడానికికూడ అనుమతించబడతారు వడ్రంగం, దర్జీ, పాదరక్షల తయారి, నేత, కమ్మరం కుమ్మరం, పేముపని, నగిషీ పని మొదలైన వృత్తులలో శిక్షణ సదుపాయాలు కల్పించబడ్డాయి వినోద కార్యక్రమాలకు ఆటలు, నాటకాలు, సంగీతం, స్కౌటింగు, బ్యాండు వాయిద్యం మొదలైన వాటికి ప్రాధాన్యత ఇవ్వబడుతుంది పిల్లలు ఇంటి తలిదండ్రులతోను, బంధువుల తోను దగ్గిర సంబంధాలు కలిగి ఉండటానికి వీలుగా వారు ఇంటికి వెళ్ళడానికి వెలవు సదుపాయం కూడ కల్పించబడుతుంది ఈ ధ్రువీకృత పాఠశాలలో ఉన్నవారి సంఖ్యా వివరాలు క్రింది తెయిపబడ్డాయి :

	సంస్థ పేరు	అధీకృత వసతి	31-12-73 న ఉన్నవారి సంఖ్య
1.	బాలుర జూనియరు ధ్రువీకృత పాఠశాల, హైదరాబాదు. ..	400	381
2.	బాలుర సీనియరు ధ్రువీకృత పాఠశాల, హైదరాబాదు	400	307
3.	బాలుర జూనియరు ధ్రువీకృత పాఠశాల, ఏలూరు.	450	342
4.	బాలికల ధ్రువీకృత పాఠశాల, హైదరాబాదు. ...	75	68

ప్రొబేషను సర్వీసులు :

1961, కేంద్ర నేరస్థుల ప్రొబేషను చట్టం రాష్ట్రమంతటా అమలులోవున్నది. ప్రొబేషను అధికార్లు ఈ చట్టం క్రింద ప్రొబేషను పనిని చూస్తారు. ఇంతేకాక, ఖైదీలను పెరోలుపై విడుదల చేయడం. శిక్షకాలం ముగియకముందే విడుదల చేయడానికి సంబంధించిన కేసులను పరిశీలించడం, ధ్రువీకృత పాఠశాలలు, బాల నేరస్థుల పాఠశాలల విద్యార్థులను లైసెన్సుపై విడుదల చేయడం, సలహా మండలి పథకం క్రింద విడుదల చేయబడిన నేరస్తులను లైసెన్సుమీద, శిక్షకాలం ముగిసిన పిమ్మట

విడుదల చేయబడే ధ్రువీకృత పాఠశాలల విద్యార్థులను పర్యవేక్షించడం, ఈ పనులు కూడ ప్రొబేషను అధికార్లకు అప్పగించడం జరిగింది. ఇందు నిమిత్తం రాష్ట్రమం తటా ప్రొబేషను అధికార్లు నియమించబడ్డారు. ప్రొబేషను అధికార్ల పనిని పర్యవేక్షించి తనిఖీచేయడం కోసం, ప్రాంతీయ ప్రొబేషను ఇనస్పెక్టర్లను నియమించడం జరిగింది. రాష్ట్రంలో ప్రొబేషను పనిని చూడడం కోసం ప్రస్తుతం 46 మంది ప్రొబేషను అధికార్లు, 6గురు ప్రాంతీయ ప్రొబేషను ఇనస్పెక్టర్లు వున్నారు. వ్యక్తులు ప్రొబేషను అధికార్ల పర్యవేక్షణ క్రింద వున్నవారి వివరాలు దిగువ ఇవ్వబడ్డాయి :

		(31-12-1973 నాటికి)
1. ప్రొబేషనర్లు	.. ....	2,152
2. ధ్రువీకృత పాఠశాలల మాజీ విద్యార్థులు	..	800
3. బాల నేరస్థుల పాఠశాలల్లో లోగడవున్నవారు	..	139
4. మాజీ నేరస్థులు	... .	510

అనంతర రక్షణ :

హైదరాబాదు నందలి అనంతర రక్షణ గృహం సంస్కరణ సంస్థల నుండి విడుదలయిన వ్యక్తులకు తాత్కాలిక ఆశ్రయం, ఆహారం, సదుపాయాలు సమకూరుస్తుంది. ధ్రువీకృత పాఠశాలలనుండి విడుదలఅయి తమ విద్యను పూర్తి చేయని బాలురు పరీక్షలు వ్రాసేవరకు వారికి ఈ గృహాలలో ఆశ్రయం కల్పించబడుతుంది. అనువైన ఉద్యోగాలు సంపాదించుకునేవరకు మాత్రమే ఇతరులకు ఆశ్రయం కల్పించడం జరుగుతుంది. 31-12-73 నాటికి ఈ గృహంలో 29 మంది వున్నారు.

నేర నిరోధక కార్యక్రమాలు :

బాల బిక్షకునను, తిరుగుబోతు తనాన్ని అరికట్టి నిర్మూలించే పథకం ఒకటి హైదరాబాదు, సికిందరాబాదులలో పనిచేస్తున్నది. బాల బిక్షకులు, తిరుగుబోతులను పట్టి, వారి పునరావాస నిమిత్తము శిక్షణ సలహా కార్యక్రమాలను అనుసరించేందుకు వారిని ఒప్పించడం ఈ పథకం ముఖ్య లక్ష్యం. ఇందు నిమిత్తము హైదరాబాదులో ఒకటి, సికిందరాబాదులో మరొకటి — రెండు యూనిట్లు ప్రారంభించబడ్డాయి. ఈ యూనిట్లలో వెల్డింగు, షీటు మెటల్ పని, ఎలక్ట్రికల్ వైరింగు, వెదురు అల్లికపని, వడ్రంగం, దర్జీ పనులలో వృత్తి శిక్షణ సౌకర్యాలు కల్పించబడ్డాయి. శిక్షణకుతోడు ఎంపికచేసిన పిల్లల విషయంలో సలహా కార్యక్రమం అమలు పరచబడుతున్నది. శిక్షణ పొందుతున్న పిల్లలలో కొందరు అంతర్జాతీయ ప్రతిపాదిత కార్యక్రమం ద్వారా ఆర్థిక సహాయం కూడ పొందుతున్నారు.

ఈ కార్యక్రమం వల్ల లాభం పొందుతున్నవారి వివరాలు ఈ క్రింది విధంగా వున్నాయి :

	యూనిటు పేరు	31-12-73 లేదీన శిక్షణ పొందుతున్నవారు	సలహా పొందుతున్న వారు
1.	హైదరాబాదు యూనిటు	... 48	19
2.	సికిందరాబాదు యూనిటు	.. 55	22

సంస్కరణ సంస్థల నిర్వహణ విషయాల రాష్ట్ర సలహా మండలి :-

సంస్కరణ సంస్థల నిర్వహణ విషయాల రాష్ట్ర సలహా మండలి 26-5-1973 లేదీన మొదటిసారిగా సమావేశమైంది. ఈ సమావేశానికి ఆంధ్రప్రదేశ్ గవర్నరు సలహాదారు శ్రీ హెచ్. సి సరిన్, ఐ పి. ఎస్., అధ్యక్షత వహించారు రాష్ట్రంలోని సంస్కరణ సంస్థల నిర్వహణను మెరుగుపరచే నిమిత్తం మండలి పెక్కు సిఫారసులు చేసింది. ఇతర విషయాలలో పాటు మండలి చేసిన సిఫారసులు ఈ క్రింది విధంగా ఉన్నాయి :

(i) అయిదవ పంచవర్ష ప్రణాళికలో జైళ్ల అభివృద్ధిని చేర్చడం ;

(ii) దశలవారీ కార్యక్రమంలో జైళ్లశాఖ సబ్‌జైళ్ల పరిపాలనను స్వాధీన పరచుకోవడం ;

(iii) జైలు పరిశ్రమలను ఆధునికీకరించడం ;

(iv) కొన్ని జిల్లాల్లో రిమాండు గృహాలు, బాలనేరస్థుల కోర్టులను ప్రారంభించడం ;

(v) ధృవీకృత పాఠశాలలు, గృహాలకు భవనాలు సమకూర్చడం ;

(vi) రాష్ట్రమందలి కొన్ని పట్టణాల్లో బాలనేరస్థుల బ్యూరోను ప్రారంభించడం.

అయిదవ పంచవర్ష ప్రణాళికలో సాంఘిక రక్షణ కార్యక్రమం :

అయిదవ పంచవర్ష ప్రణాళికలో సాంఘిక రక్షణ కార్యక్రమాలను అమలు పరచడం నిమిత్తం రూ. 16.00 లక్షల మొత్తం కేటాయించబడింది. ఈ కార్యక్రమం క్రింద మరో బాల నేరస్థుల పాఠశాలను ప్రారంభించడం, మరొక ధ్రువీకృత పాఠశాలను, రిసెప్షన్ హోంలను ఏర్పాటుచేయడం, ప్రొబేషను సర్వీసులను పటిష్ట పరచడం, మరొక బాలల దర్శక బ్యూరోను ప్రారంభించడం, జైళ్లలో సంక్షేమ సర్వీసులను విస్తరింపచేయడం వంటి పథకాలు చేపట్టబడతాయి అయిదవ పంచవర్ష ప్రణాళిక మొదటి సంవత్సరం, అనగా 1974-75లో వీటిలో కొన్ని పథకాల కోసం రూ. 2.35 లక్షలు ఖర్చుచేయాలని ప్రతిపాదించబడింది.

జైళ్ల పరిశ్రమల కార్పొరేషను :

జైళ్లలోని శ్రామికుల కృషిని సద్వినియోగపరచుకుని గరిష్టమైన ప్రయోజనాలు పొందే విషయం చాలకాలంగా ఆలోచనలో వుంది. జైళ్ల పని పద్ధతులు, జైళ్ల వెలుపలి ఉత్పత్తి కార్యకలాపాలకు సాధ్యమైనంత సన్నిహితంగా ఉండవలసిన అవసరం ఎంతయిన వున్నది. జైళ్ళలోపలి పని కార్యక్రమాలను జైళ్ల వెలుపలి పారిశ్రామికోత్పత్తి నుండి విడదీయరాదు భారతదేశంవంటి వర్ధమాన దేశాలలో జైళ్ల పని కార్యక్రమాలను జాతీయ ఆర్థిక వ్యవస్థలో అంతర్భాగంగా పరిగణించే విషయం అత్యంత ఆవశ్యకమైనది. జైళ్ల యందలి నేరస్థుల కృషిని సంపూర్ణంగా వినియోగించుకునే ఉద్దేశంతో జైళ్ల పరిశ్రమల ఆధునీకీకరణ, అభివృద్ధికోసం జైళ్ల పరిశ్రమల కార్పొరేషనును ఏర్పాటు చేయాలని సంకల్పించబడింది. జైళ్ల పరిశ్రమల కార్పొరేషనును ఏర్పాటు చేయడంలో గల ఆశయాలు యిలా వున్నాయి :

(1) ఉత్తమ శిక్షణ సదుపాయాలు సమకూర్చేందుకు వీలుగా ఉత్పత్తి యందు, నిర్వహణయందు నవీన పద్ధతులను అవలంభించడంద్వారా ప్రస్తుత వృత్తులను ఆధునికీకరించడం ;

(2) సోమరులైన ఖైదీలలో కృషి అభినివేశాన్ని కల్పించి వారికివేతనాలివ్వడం ద్వారా జాతి ఉత్పత్తి కార్యకలాపాల్లో పాల్గొనడం కోసం వారిని ప్రోత్సహించడం ;

(3) ఖయిదీలను అలజడి నుండి దూరంగా వుంచడమే గాకుండా వారు పని అలవాట్లను అలవరచుకునేందుకు దోహదకారులైన కార్యక్రమాలలో వారి నందరిని పాల్గొనేటట్లు చేయడం ద్వారా వారిలో అశాంతి, సోమరితనం, క్రమశిక్షణారాహిత్యం తొలగించడం ;

(4) విడుదలయిన పిమ్మట అవసరమయిన ఖయిదీలకు పునరావాసం కల్పించడంలో గణనీయమైన ప్రగతి సాధించడం ;

(5) జైళ్లలో మరింత ఉత్తమ శిక్షణ సంక్షేమ కార్యకలాపాలు నిర్వహించడానికి కావలసిన ఆర్థిక వనరులను అన్వేషించడం ;

(6) జాతీయ ఆర్థిక అభ్యున్నతి కృషిలో భాగస్వాములు కావడం జాతీయాభివృద్ధి కార్యకలాపాలో పాల్గొనడం.

స్థానిక సిబ్బందికి దైనందిన సమస్యలు తెచ్చిపెడుతున్న అతివాదులు రాష్ట్రంలోని వివిధ జైళ్ళలో నిర్బంధంలో వున్నారని పెక్కుమంది ఆందోళనకారులను జైళ్ళలో ఉంచడం మూలంగా జైళ్ళు, జైళ్ళ పరిపాలన గతంలో పెక్కు ఇక్కట్లకు గురిఅయ్యాయనే విషయం గౌరవసభ్యులకు విదితమే అయినప్పటికీ మన రాష్ట్రిమందలి జైళ్ళు ప్రశాంతంగాను, ఎటువంటి అవాంఛనీయమైన సంఘటనలు లేకుండానే నిర్వహించబడుతున్నాయనే విషయాన్ని మీకు తెలియ జేయడానికి నేనెంతో సంతోషిస్తున్నాను.

POLICY NOTE UNDERLYING THE DEMAND NO. XV

STATIONERY & PRINTING 1974-75

The Printing Stationery and Stores Purchase Department is a service department which caters to all the needs of the Government Departments as well certain Central Government Departments and Local Bodies. The expenditure for running this Department is being met from Non-Plan Budget.

The Demand for grant of Rs. 3,00,31,000 under Stationery and Printing Comprises the following:—..

258.	Stationery and Printing ..	3,00,31,000
465.	Capital Outlay on Stationery and Printing and other Administrative Services ..	..
	Total ..	3,00,31,000

INTRODUCTION :

Printing, Stationery and Stores Purchase Department is a service department consisting of the following units,working under the Director of Printing, Stationery and Stores Purchase :—

1. Government Central Press, Chenchalguda, Hyderabad.
2. Secretariat Press, Mint Compound, Hyderabad.
3. Inspector-General of Police Press, in Inspector-General of of Police Office Compound, Hyderabad.
4. High Court Press, High Court Building, Hyderabad.
5. Publication Bureau, Chenchalguda, Hyderabad.
6. Government Press, Kurnool.
7. Stationery Wing, Chenchalguda, Hyderabad.
8. Stores Purchase Wing, Chenchalguda, Hyderabad.

The total strength of technical personal in the Government Presses is about 3,300.

II. FUNCTIONS OF DIFFERENT UNITS.

1. *Government Central Press, Hyderabad.*—The Government Central Press, which has been in existence for over 100 years, had been fuctioning in the premises of the Central Jail, Chenchalguda, and the Government had approved the construction of New Press Buildings in 1965. A substantial portion of the building work has been completed and the shifting of machinery to the New Press Buildings, concerned in August, 1973. While, for a few machines the services of the original

pliers were utilised on payment of stipulated fee, most of the machines e been shifted using the internal resources of the department resulting substantial savings to Government. Almost all the machines in the vernment Central Press, have been in use of periods far in excess he normal life time of printing machines . A programme for replacent has been drawn up some time ago and approved by Government a phased implementation at a cost of over Rs. 106 lakhs. Towards first phase of the programme in the currten year a sum of Rs. 26 hs has been provided. In view of the present official language policy he Government it is likely that the volume of Telugu printing to be lertaken in the Central Press in future will register a substantial ease. In view of this and to be ready for the increased work-load Telugu Press which was functining as a separate unit at Amoerpet the end of 1973 has been merged with Government Central Press , the exisitng staff now functions in two shifts with staff on a reduced e in each shift. The Committee consituted by Government for iding the characters in the Telugu script for purpose of manufacg of Telugu Lino-Type machines has recently submitted its report . efforts are being made for the purchase of four (4) Telugu Lino e machines in the immediate future as against the anticipate reement of ten (10) Lino-Type machines. After the Telugu Press been shifted to Government Central Press, Hyderabad recently work relating to Legislative Assembly and Council Debates and other bilingual jobs are now undertaken at Government Central ss.

2. *Secretariat Press.*—This press is situated in the Mint Compound is under the charge of an Assistant Director of Printing. It work ne shift and has a Confidential Section where jobs of confidential re of Government including Budget speech, question papers of Andhra Pradesh Public Service Commission and Government exaations are printed. The General section takes up miscellaneous rts, jobs pertaining to the Legislative Assembly and Secretariat artments. It also undertake the works of the Bureau of Economics Statistics Department. Cheque books required by various departts are also printed and supplied this press.

3. *Inspector-General of Police Press:*—It is located in the pemises he Office of the Inspector-General of Police and undertakes most he works and forms of the Police Department. It is under the inistrative control of the Assistant Director, Secretariat Press and ks in one shift.

4. *High Court Press.*—This Press is located in High Court compd. It uudertakes the printing of Daily Cause Lists, Indian Reports and other works of High Court. This Press is under the ge of an Assistant Director of Printing and works in two shifts

5. *Government Press, Kurnool.*—This is the second biggest Government Press and is under the control of a Deputy Director of Printing. This Press works in two shifts and undertakes the Printing, Stocking and Distribution of over 400 different standardised forms and registers, required by the various departments of the Government. District Gazettes both in English and Telugu are also printed in this Press.

The sale proceeds of standardised forms and registers of Government Press, Kurnool (in cost recoverable cases only) are Rs. 68,500,

A small unit has been started in the Central Jail at Rajahmundry to train a few educated convicts in Composing, Machine Minding and Binding work, while at the Central Jail, Hyderabad training in Binding only is being imparted to the convicts.

6. *Publication Bureau.*—This is located in the new buildings constructed at Chenchalguda and is under the control of an Assistant Director of Printing. It stocks and distributes printed forms, registers, Govesnment Publications Assembly and Council Proceedings, Gazettes, Indian Law Reports, Trade Bulletins, Archaeological Publications and Central Government Publications. The sale of Government Publications is undertaken in this wing. A sales branch, in one of the shop rooms of Lal Bahadur Stadium, Hyderabad was opened in the year 1969 to facilitate public to make their purchases of Government publications from the centralised place.

The sale proceeds of Books and Publications of Publication Bureau in 1973-74 was Rs. 12,55,473-73 Paise.

7. *Stationery Wing.*—This is located in the new buildings at Chenchalguda and is under the charge of an Assistant Director. All Stationery articles, paper etc., are procured and supplied to various departments of the State by this Wing. A new procedure of all indents of the several departments towards clothing requirements being routed through the Stationery Department is being implemented from September, 1971 and the centralised system of payment of bills by the Stationery Department has also been implemented with effect from 1-7-1972. A sum of Rs. 16.4 lakhs has been provided for this purpose in the Budget for 1974-75.

8. *Stores Purchase Wing.*—This is located in the new administrative block in Chenchalguda under the charge of an Assistant Director. It is functioning as a centralised agency for the purchase of staticnery clothing, office equipment, furniture and other items, the purchase of which does not call for technical expertise. This wing also enters into the rate contracts with firms for items which are common to various departments like wooden and steel furniture cycles, etc.

III. LABOUR WELFARE :

Two Labour Welfare Officers, one for the Government Central Press and Branch Presses, Hyderabad and the other for the Government Press, Kurnool attend to the Labour Welfare activities. The services of the two officers have been lent by Labour Department. The following are a few of the welfare measures taken up by the Department.

(*i*) *Library.*—A small library consisting of technical and literary books is kept for the benefit of workers at the Government Central Press, Hyderabad.

(*ii*) *Dispensary.*—Medical aid is given to the workers through a part-time Medical Officer deputed from the City Police Hospital, Malakpet. An amount of Rs. 20,000 has been sanctioned for purchase of medicines for the dispensary which is catering to the needs of the factory employees and their families. Proposals for posting a fulltime Medical Officer are under consideration of the Government.

(*iii*) *Canteen.*—A canteen is being run in the Government Central Press, by the Employees Union on a "No Profit No Loss" basis. proposals have been submitted to Government to sanction an amount of Rs. 47,840 towards the conversion of old paper stores into a canteen-*cum*-rest shed.

(*iv*) *Education.*—Workers of the Government Presses who have undergone training in Workers Education Centre, are conduction part-time classes to the workers.

(*v*) *Mutual Benefit Fund.*—This fund is managed by the workers through a Committee and is in existence for over 17 years. Under this fund, provision has been made for giving an interim relief of Rs. 500 to the dependents on the eve of the death of a workman. At the time of retirement or in case of demise while in service each workman-member or his nominee gets an amount admitted according to the bye-laws in force.

(*vi*) *Co-operative Credit Society:*—There is an Employees' Co-operative Credit Society in the Printing wing of the Department for all its branches. It is being run by the workers through an elected body and gives financial help to members in the form of loans.

(Vii) Supply of Bun and Milk.—All employees working in shifts in the Government Central Press and Government Press, Kurnool are supplied with a bun of about 100 gms. and 118 litre milk daily. Workers who are exposed to lead fumes are also supplied extra milk and multivitamin tablets.

(Viii) Home Guards.—This Department has a number of trained Home Guards from among the employees amd are being deputed when called for in cases of emergency.

IV. GENERAL:

The printing of jobs like District and Sessions Court Judgements and Crime Occurrence Sheets, Electoral Rolls is presently being got done in private presses at district level for administrative convenience as well as the limited capacity of the Government presses. Some items of printing works have also to be farmed out to private presses whenever the Government presses have full work on hand and the additional jobs cannot be undertaken by the Government Presses. The expenditure incurred on getting the jobs printed in private presses during 1973-74 is furnished below:

		1973-74
		Rs.
1.	Works farmed out by Printing Dept. ..	86,471.53
2.	Works farmed out by Heads of Depts. and Colloectors under powers delegated .	16,069.15
3.	Works of the High Court done at private presses (charged)	1,11,883.63

Government Presses work overtime for executing urgent and time scheduled works like the printing of Budget Publications/ works connected with the Assembly and Council Sessions, Publi cation of extraordinary issue of Andhra Pradesh Gazettes, Bills and Acts, Election works, etc.

An amount of Rs. 16,16,447.35 was incurred on overtime in 1973-74.

1974-75 స్టేషనరీ, ముద్రణశాఖ డిమాండు (నెం. XV)

వివరణ

ముద్రణ, స్టేషనరీ, స్టోర్సు కొనుగోలుశాఖ కొన్ని కేంద్ర ప్రభుత్వ శాఖల, స్థానిక సంస్థలతో సహా రాష్ట్ర ప్రభుత్వ శాఖల అవసరాలన్నిటిని తీరుస్తున్నది. ఈ శాఖలను నడిపేందుకయ్యే ఖర్చు ప్రజాశీకేతర బడ్జెటునుండి కేటాయించడం జరుగుతున్నది స్టేషనరీ, ముద్రణ డిమాండుక్రింద అవసరమైన రూ. 3,00,31 000 లు ఖర్చు వివరాలు ఈ క్రింది విధంగా వున్నాయి

			రూ.
258.	స్టేషనరీ 1. ముద్రణ	....	3,00,31,000
465.	స్టేషనరీ, ముద్రణ ఇతర పరిపాలన సర్వీసులపై పెట్టుబడి వ్యయం	..	...
	మొత్తం	..	31,00 31,000

ప రి చ యం

ముద్రణ, స్టేషనరీ,స్టోర్సు కోనుగోలుశాఖ ఇతర శాఖల అవసరాలను సమకూర్చడానికి ఉద్దేశింపబడిన శాఖ ఈశాఖ డైరెక్టరు క్రింద ఈ దిగువ యూనిట్లు పనిచేస్తున్నాయి:

1. ప్రభుత్వ కేంద్ర ముద్రణాలయం, చెంచల్ గూడా, హైదరాబాదు;
2. సెక్రటేరియట్ ముద్రణాలయం, మింటు కాంపౌండు 1. హైదరాబాదు;
3. పోలీసు ఇనస్పెక్టరు జనరలు ముద్రణాలయం, పోలీసు ఇనస్పెక్టరు జనరలు కార్యాలయపు ఆవరణ, హైదరాబాదు;
4. హైకోర్టు ముద్రణాలయం, హైకోర్టు భవనం, హైదరాబాదు;
5. ఫిల్మ్ కేషను బ్యూరో, చెంచల్ గూడా, హైదరాబాదు;
6. ప్రభుత్వ ముద్రణాలయం, కర్నూలు;
7. స్టేషనరీ విభాగం, చెంచల్ గూడా, హైదరాబాదు;
8. స్టోర్సు కొనుగోలు విభాగం, చెంచల్ గూడా, హైదరాబాదు;

సుమారు 3,300 మంది సాంకేతిక సిబ్బంది ప్రభుత్వ ముద్రణాలయాలలో పని చేస్తున్నారు,

II వివిధ యూనిట్ల విధులు

1. ప్రభుత్వ కేంద్ర ముద్రణాలయం, హైదరాబాదు :

ప్రభుత్వ కేంద్ర ముద్రణాలయం సుమారు మూడు సంవత్సరాలుగా పని చేస్తున్నది. ఇదివరలో ఈ ముద్రణాలయం పెంటలయిజెయిలు ఆవరణలో ఏర్పాటుచేయబడినది. 1969 లో నూతన ముద్రణాలయ భవనాల నిర్మాణాన్ని ప్రభుత్వం ఆమోదించింది. నిర్మాణం పనిలో అధికభాగం పూర్తిచేయబడింది. నూతన భవనాలలోనికి ముద్రణ యంత్రాలను తరలించే పని 1973 ఆగష్టులో ప్రారంభించబడింది. నిర్ణీత రుసుము చెల్లింపు పై కొన్ని యంత్రాల తరలింపుకు మౌలిక సరఫరాదారుల సేవలను వినియోగించు కోవడం జరిగింది. కొన్ని యంత్రాలలో అధిక భాగం ఈ శాఖకు గల సాధన సంపత్తి తోడ్పాటుతో తరలించడం జరిగింది. తత్ఫలితంగా ప్రభుత్వానికి ఎంతో పొదుపు చేకూరింది. ప్రభుత్వ కేంద్ర ముద్రణాలయంలో పున్న దాదాపు ముద్రణ యంత్రాలు చాల పాతబడిపోయాయి. అవి మామూలుగా ఉపయోగించడానికి నిర్ణయింపబడిన కాలాన్ని మించి అవి వినియోగించడం జరిగింది. వీటి స్థానంలో కొత్త యంత్రాలను ఏర్పాటు చేయటానికి కొంత కాలం క్రితం ఒక కార్యక్రమం రూపొందించ బడింది. సుమారు రూ. 106 లక్షల ఖర్చుతో దశల వారీగా అమలుపర్చే ఈ కార్యక్రమాన్ని ప్రభుత్వం ఆమోదించింది. ఈ కార్యక్రమంలో మొదటిదశ అమలుకు గాను ప్రస్తుత సంవత్సరంలో రూ. 26 లక్షల మొత్తం కేటాయింపబడింది. ప్రభుత్వ ప్రస్తుత అధికారభాషా విధానందృష్ట్యా భవిష్యత్తులో కేంద్ర ముద్రణాలయంలో తెలుగులో ముద్రించేపని చాల ఎక్కువ కాగలదు. ఈ కారణంచేతను, పెరిగే పనిని తట్టుకునేందుకు వీలుగాను, 1973 ఆఖరువరకు అమీరుపేటలో ప్రత్యేక యూనిటుగా పనిచేస్తున్న తెలుగు ముద్రణాలయం ప్రభుత్వ కేంద్ర ముద్రణాలయంతో కలిపివేయ బడింది. ప్రస్తుతం ఉన్న సిబ్బంది రెండు షిప్టులలో పనిచేస్తున్నారు. ప్రతి షిప్టులోను పనిచేసే సిబ్బంది సంఖ్య తగ్గించబడింది. తెలుగు లినోటైపు యంత్రాల తయారీ నిమిత్తం తెలుగులిపి రూపురేఖలను నిర్ణయించేందుకు ప్రభుత్వం ఏర్పాటుచేసిన సంఘం ఇటీవలనే తన నివేదికను సమర్పించింది. పది లినోటైపుయంత్రాలు అవసరంకాగలవని తలంచబడింది. ఆధ్యతన భావిలో నాలుగు తెలుగు లినోటైపు యంత్రాల కొనుగోలు కోసం ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయి తెలుగు ముద్రణాలయం హైదరాబాదులోని ప్రభుత్వ కేంద్ర ముద్రణాలయంలోనికి తరలించబడిన తరువాత శాసన సభ, శాసన పరిషత్తుకు సంబంధించిన పని, ద్విభాషలకు సంబంధించిన పనులన్నింటిని ఇప్పుడు ప్రభుత్వ కేంద్ర ముద్రణాలయం చేపట్టుతున్నది.

2 సచివాలయ-ముద్రణాలయం :

ఈ ముద్రణాలయం మింటు కాంపౌండులో ఉన్నది. ఇది ఒక అసిస్టెంటు డైరెక్టరు క్రింద పనిచేస్తున్నది. ఇందులో పని ఒక షిప్టులో జరుగుతున్నది. ఇందులో

ఒక రహస్య విభాగం ఏర్పాటు చేయబడింది. బడ్జెటు ప్రసంగం, ఆంధ్ర ప్రదేశ్ పబ్లిక్ సర్వీసు కమీషను మరియు ప్రభుత్వ పరీక్షల ప్రశ్నా పత్రాలతోసహా ప్రభుత్వ శాఖలకు చెందిన రహస్య స్వభావంకల పనులు ఈ విభాగంలో ముద్రించబడతాయి. వివిధ నివేదికలను శాసనసభకు, సచివాలయ శాఖలకు సంబంధించిన పనులను ఈ ముద్రణాలయంలోని సాధారణ విభాగం చేపట్టుతుంది. ఆర్థగణాంక శాఖ పనులను కూడా ఈ ముద్రణాలయం చేపట్టుతుంది. వివిధ శాఖలకు అవసరమయ్యే చెక్కు-పుస్తకాలను కూడా ఈ ముద్రణాలయం ముద్రించి సరఫరా చేస్తుంది.

3. పోలీసు ఇన్‌స్పెక్టరు జనరలు ముద్రణాలయం :

ఈ ముద్రణాలయం పోలీసు ఇన్స్‌పెక్టరు జనరలు కార్యాలయ ఆవరణలో ఏర్పాటుచేయబడింది. ఈ ముద్రణాలయం పోలీసుశాఖకు అవసరమయ్యే పనులను అధిక భాగం చేపడుతుంది. ఆ శాఖకు అవసరమయ్యే నమూనాలలో చాల భాగం ఈ ముద్రణాలయంలో ముద్రింపబడతాయి. ఇది సచివాలయ ముద్రణాలయానికి చెందిన అసిస్టెంటు డైరెక్టరు పరిపాలనా నియంత్రణ క్రింద ఉన్నది. ఇందులో పని ఒక షిపులో జరుపబడుతుంది.

4. హైకోర్టు ముద్రణాలయం :

ఈ ముద్రణాలయం హైకోర్టు ఆవరణలో ఏర్పాటు చేయబడింది. ఇది రోజువారీ దావాల పట్టీలను, ఇండియన్ లా రిపోర్టులను, హైకోర్టుకు సంబంధించిన ఇతర పనులను చేపట్టుతుంది. ఇది ఒక అసిస్టెంటు డైరెక్టరు క్రింద పని చేస్తుంది. ఇందులో పని రెండు షిప్టులలో జరుగుతుంది.

5. ప్రభుత్వ ముద్రణాలయం, కర్నూలు :

ప్రభుత్వానికి గల పెద్ద ముద్రణాలయాలలో ఇది రెండవది. ఇది ఒక డిప్యూటీ డైరక్టరు నియంత్రణ క్రింద ఉన్నది. ఈ ముద్రణాలయం రెండు షిప్టులలో పనిచేస్తుంది. ప్రభుత్వ వివిధ శాఖలకు అవసరమయ్యే వివిధములైన 400 ప్రామాణీకృత నమూనాలను, రిజిష్టర్లను ముద్రించే పనిని, నిల్వలో ఉంచి పంపిణీచేసే పనిని ఈ ముద్రణాలయం చూస్తుంది. బిల్లా గెజెట్లు, ఇంగ్లీషు, తెలుగులో కూడా ఈ ముద్రణాలయంలో ముద్రించబడతాయి.

ప్రమాణీకృత నమూనాల, రిజిస్టర్ల విక్రయం మూలంగా ఈ ముద్రణాలయానికి వచ్చే ఆదాయం (ఖరీదు వసూలు చేయదగువాటికి సంబంధించి మాత్రమే) రూ. 68,500.

కంపోజింగు, మెషిను మైండింగు, బైండింగ్ పనులలో చదువుకున్న కొద్ది మంది నేరస్థులకు శిక్షణ ఇచ్చేందుకు రాజమండ్రి సెంట్రల్ జైలులో ఒక చిన్న ముద్రణ యూనిటు ప్రారంభించబడింది. కాగా హైదరాబాదు సెంట్రలు జైలులో నేరస్థులకు బైండింగు పనిలో శిక్షణ గరపబడుతున్నది.

6. ప్రచురణ సంస్థ :

ఈ సంస్థ చెంచల్‌గూడాలో నిర్మించబడిన నూతన భవనాలలో ఏర్పాటు చేయబడింది. ఇది ఒక అసిస్టెంటు డైరెక్టరు నియంత్రణ క్రింద ఉన్నది. ముద్రించిన నమూనాలను, రిజిష్టర్లను, ప్రభుత్వ ప్రచురణలను, శాసనసభ, శాసన పరిషత్తు ప్రొసీడింగులను, గజిట్లను, ఇండియన్ లా రిపోర్టులను, బ్రేదు బులిటెన్లను, పురావస్తు శాఖ ప్రచురణలను, కేంద్ర ప్రభుత్వ ప్రచురణలను ఈ సంస్థ నిల్వచేసి పంపిణీ చేస్తుంది, ప్రభుత్వ ప్రచురణలు ఈ విభాగంలో విక్రయింపబడతాయి. కేంద్రీకృత స్థలం నుండి ప్రజలు ప్రభుత్వ ప్రచురణలను కొనుగోలు చేయడానికి సదుపాయం కల్పించే ఉద్దేశ్యంతో 1969 లో హైదరాబాదులోని లాల్ బహదూరు స్టేడియంనందు గల షాపులలో ఒక షాపునందు విక్రయాల విభాగం ఒకటి ప్రారంభించడం జరిగింది. 1973–74 లో ప్రచురణ సంస్థకు పుస్తకాలు, ప్రచురణల విక్రయం ద్వారా వచ్చిన ఆదాయం రూ. 121,55,473.73 పైసలు.

7. స్టేషనరీ విభాగం :

ఈ విభాగం చంచల్‌గూడాలో నిర్మింపబడిన కొత్త భవనాలలో ఏర్పాటు చేయబడింది. ఇది ఒక ఆసిస్టెంటు డైరక్టరు అజమాయిషీ క్రింద పనిచేస్తున్నది. ఈ విభాగం స్టేషనరీ వస్తువులను, కాగితం మున్నగువాటిని అన్నింటినీ సేకరించి రాష్ట్రంలోని వివిధ శాఖలకు సరఫరా చేస్తున్నది. దుస్తుల అవసరాలకు సంబంధించి వివిధ శాఖలు చేసే ఇండెంట్లు అన్నింటినీ స్టేషనరీ శాఖద్వారా సరఫరాచేసే క్రొత్త విధానం ఒక దానిని ఈ శాఖ 1971, సెప్టెంబరునుండి అమలు జరుపుతున్నది. బిల్లుల చెల్లింపులో కేంద్రీకృత పద్ధతిని కూడా ఈ శాఖ 1–7–1972 నుండి అమలు జరుపుతున్నది. 1974–75 బడ్జెటులో ఇందుకుగాను రూ. 16.4 లక్షల మొత్తం కేటాయింపు చేయబడింది.

8. స్టోర్సు కొనుగోలు విభాగం :

నంచల్‌గూడాలోని కొత్త భవనాలలోని అడ్మినిస్ట్రేటివ్ బ్లాకులో ఈ విభాగం ఏర్పాటు చేయబడింది. ఇది ఒక అసిస్టెంటు డైరక్టరు అజమాయిషీ క్రింద వున్నది. స్టేషనరీ, దుస్తులు, ఆఫీసు పరికరాలు, ఫర్నిచరు కొనుగోలు చేయటంలో సాంకేతిక పరమైన నిపుణత అవసరంలేని ఇతర సామగ్రిని కొనుగోలు చేయటానికి కేంద్రీకృత ఏజన్సీగా ఈ విభాగం పనిచేస్తున్నది. వివిధ శాఖలలో సామాన్యంగా అవసరమయ్యే కొయ్యతో చేసే ఫర్నిచరు, ఉక్కు–తో చేసే ఫర్నిచరు, సైకిళ్లు మున్నగువాటిని సరఫరా చేసే ఫరములతో ఈ విభాగం రేటు కాంట్రాక్టు ఒప్పందాలను కుదుర్చుకుంటుంది.

III కార్మిక సంక్షేమం

హైదరాబాదులోని ప్రభుత్వ కేంద్ర ముద్రణాలయం, శాఖా ముద్రణాలయాలకు ఒకరు, కర్నూలులోని ముద్రణాలయానికి మరొకరు, మొత్తం ఇద్దరు కార్మిక సంక్షేమ అధికారులు ఉన్నారు. వీరు కార్మిక సంక్షేమ కార్యకలాపాలను

నిర్వహిస్తారు. ఈ ఇద్దరు అధికారులను కార్మికశాఖ నుండి తీసుకోవడం జరిగింది. ఈ శాఖ చేపట్టిన కొన్ని సంక్షేమ కార్యక్రమాలు ఈ దిగువ తెలుపబడినాయి :

I. గ్రంథాలయం :

పని వారి ఉపయోగార్థం ప్రభుత్వ కేంద్ర ముద్రణాలయంలో ఒక చిన్న గ్రంథాలయం పనిచేస్తున్నది. ఈ గ్రంథాలయంలో సాంకేతిక విషయాలపైన, సాహిత్యంపైన పుస్తకాలు ఉన్నాయి.

II. ఔషధశాల :

మలక్ పేటలోవున్న నగర పోలీసు ఆసుపత్రినుండి పంపబడిన పార్టైమ్ వైద్యాధికారి పనివారికి వైద్యసహాయం అందజేస్తున్నారు. ఫ్యాక్టరీ ఉద్యోగులు వారి కుటుంబాల అవసరాలను తీరుస్తున్న ఈ ఔషధశాలకు మందుల కొనుగోలు నిమిత్తం రూ. 20,000 మొత్తం మంజూరుచేయబడింది. ఒక పూర్తికాలిక వైద్యాధికారిని నియమించే ప్రతిపాదన ప్రభుత్వ పరిశీలనలో ఉన్నది.

III. క్యాంటీను :

ప్రభుత్వ కేంద్ర ముద్రణాలయంలో నష్టంలేకుండాను. లాభం గడించాలనే దృష్టిలేకుండాను ఈ శాఖ ఒక క్యాంటీనును నడుపుతున్నది. పాల కాగితాల స్టోరును క్యాంటీను-విశ్రాంతిశాలగా మార్చేందుకు రూ. 47,840 మొత్తం మంజూరుకోసం ప్రభుత్వానికి ప్రతిపాదనలు సమర్పించబడ్డాయి.

IV. విద్య :

పనివారు-ఉపాధ్యాయుల విద్యా శిక్షణ కేంద్రములో శిక్షణపొందిన ప్రభుత్వ ముద్రణాలయాల పనివారు. పార్టుటైమ్ తరగతులను పనివారికి కోసం నిర్వహిస్తున్నారు.

V. ఉమ్మడి శ్రేయోనిధి :

ఈ నిధి పనివారు ఒక కమిటీద్వారా నిర్వహిస్తున్నారు. ఈ నిధి ఏర్పాటు చేసి సుమారు 17 సంవత్సరాలు అయింది. ఒక పనివాడు మరణించిన సందర్భంలో ఆతనిపై ఆధారపడివున్న వ్యక్తులకు రూ 500 లు తాత్కాలిక సహాయం చేయటానికి ఈ నిధిక్రింద ఏర్పాటుచేయబడింది. పదవీ విరమణ సందర్భంలో లేక సర్వీసులో వుండగా పనివాడు మరణించిన సందర్భంలో సభ్యుడైన ప్రతిపనివానికి లేక ఆయన నామ నిర్దేశము చేసిన వ్యక్తికి, అప్పటిలో అమలునందున్న ఉపవియమావళి ననుసరించి అనుమతింపతగిన మొత్తం చెల్లించబడుతుంది.

VI. సహకార పరపతి సంఘం :

ఈ శాఖయొక్క ముద్రణ విభాగంలో దాని అన్ని బ్రాంచీలకు ఉద్యోగుల సహకార పరపతి సంఘం ఒకటి యున్నది. పనివారు తమలోనుండి ఎన్నుకున్న

సభ్యులద్వారా ఈ సంఘాన్ని నడుపుతున్నారు. ఇది సభ్యులకు రుణాలరూపంలో ఆర్థిక సహాయం అందజేస్తుంది.

VII. రొట్టె, పాల సరఫరా :

ప్రభుత్వ కేంద్ర ముద్రణాలయంలోను, కర్నూలులోని ప్రభుత్వ ముద్రణాలయంలోను, షిఫ్టులలో పనిచేస్తున్న ఉద్యోగులందరికి రోజుకు 100 గ్రాముల బన్ రొట్టె, 1/8 లీటరుపాలు సరఫరా చేయబడుతున్నాయి. సీసపు పొగలకు గురి అయ్యే పనివారికి అదనంగా పాలు, మల్టీవిటమిన్ బిళ్ళలు సరఫరా చేయబడుతున్నాయి

VIII. హోంగార్డులు :

ఈ శాఖ ఉద్యోగులలో చాల మంది శిక్షణపొందిన హోంగార్డులు ఉన్నారు అత్యవసర సందర్భాలలో పిలవనంపబడినపుడల్లా వారిని పంపడం జరుగుతుంది.

సాధారణ విషయాలు

జిల్లా సెషన్సు కోర్టు తీర్పులు, నేరాలను గురించిన వివరణ పత్రాలు, వోటర్ల జాబితాల వంటి కొన్ని పనుల ముద్రణ, పరిపాలనా సౌలభ్యం దృష్ట్యాను, ప్రభుత్వ ముద్రణాలయాలు ముద్రణాశక్తి పరిమితం కావడం దృష్ట్యాను జిల్లా స్థాయిలో వున్న ప్రైవేట్ ముద్రణాలయాల్లో ప్రస్తుతం చేయబడుతున్నది. ప్రభుత్వ ముద్రణాలయాలకు పని రద్దీ ఎక్కువగా వుండి అవి అచనపు పనులను చేపట్ట లేనప్పుడు కొంత ముద్రణ పనిని ప్రైవేటు ముద్రణాలయాలకు అప్పగించవలసి వుంటుంది. 1973–74 లో ప్రైవేటు ముద్రణాలయాల్లో జరిపిన పనులకై అయిన వ్యయం వివరాలు ఈ దిగువ తెలియజేయబడినాయి :

		1973–74
		రూ.
1.	ముద్రణ శాఖ అప్పగించిన పనులు ..	86,471.53
2.	తమకీయబడిన అధికారాల క్రింద శాఖాధిపతులు, కలెక్టర్లు అప్పగించిన పనులు ..	16,069.15
3.	ప్రైవేటు ముద్రణాలయాల్లో చేయబడిన హైకోర్టు పనులు (చార్జిడు)	1,11,883.63

బడ్జెటు ప్రచురణలు, విధానసభ, శాసన పరిషత్తులకు సంబంధించిన పనులు బిల్లుల, చట్టములను ఆంధ్ర ప్రదేశ్ గెజిటుల యొక్క అసాధారణ ప్రతులలో ప్రచురించుట, ఎన్నికలకు సంబంధించిన పనులు మొదలగువాటిని ప్రభుత్వ ముద్రణాలయాలు సత్వరంగాను నిర్ణయించిన గడువులోగాను చేయవలసి వుంటుంది. ఆ పనులను చేయటానికి నిర్ణయించిన పని గంటలకు మించి పని చేయవలసి వుంటుంది. 1973–74 లో ఆ విధంగా పని గంటలకు మించి పని చేసినందులకుగాను రూ. 16,16,447.35 ల. మొత్తం వ్యయం అయినది.

జైహింద్.

BUDGET DEMANDS FOR GRANTS —1974-75

A NOTE ON THE POLICY UNDERLYING THE DEMAND No. XVII—FIRE SERVICE DEPARTMENT

MR. SPEAKER, SIR,

I rise to move the Demand No. XVII concerning the Fire Service Department.

The Budget Estimates for 1974-75 provide for a gross demand of Rs. 83,57,000 as against Rs. 72,55,000 provided during 1973-74 .

The Fire Service Department has been under the control of the Director of Fire Services, since 1-12-1958. The State has been divided into three Regions, *viz.*, Eastern Region, with the Headquarters at Visakhapatnam, Southern Region, with Headquarters at Anantapur and Central Region, with Headquarters at Hyderabad. The Director of Fire Services is assisted at the Headqurters by the Deputy Director of Fire Services and in the Regions by the Regional Fire Officers. The three Regions have been divided into seven Divisions, and each Division is managed by a Divisional Fire Officer.

There are 68 Fire Stations in State. Of these 68 Fire Satations, 46 are in Andhra and 22 in Telangana. Out of the 46 Fire Stations in Andhra, 24 were in existence prior to 1-11-1956 and 22 were opened after 1-11-1956. Similarly , of the 22 Fire Stations in Telangana, 5 were in existence prior to 1-11-1956 and 17 were opened after 1-11-1956. The existing number of the Fire Stations has not been found adequate, Many representations are beimg received from the District Collectors and the public to open more Fire Stations. About a sum of Rs.1.45 lakhs is required to open a Single Unit Fire Station. Proposals for the opening of 140 Fire Stations in all the Taluk Headquarters towns, where there are no Fire Stations at present in a phased progrmme, extending over 5 years and also for strengthening of the existing fire stations, are under active consideration of the Government.

The details of Fire calls attended and the damage involved to the property etc., in the Fire accidents during 1970-71, 1971-72 1972-73 and 1973-74 are furnished in the Annexure-I to the note.

Besides extinction of fires, rescue work also is being undertaken in incidents ot collapse of houses, etc.

The Department maintains ambulance service to remove persons from residences to hospitals and *vice versa* on payment of charges. There are 29 ambulances in the State, *i. e.*, 26 in Andhra and 3 in Telangana.

Wherever large congregations meet at public functions, such as Exhibitions, Fairs and Carnivals, etc., there will be fire risks and it is necessary to afford adequate fire protection, and for this purpose stand by of Fire Units is arranged. During the heavy floods, it may be necessary to bale out water to help the public from flood water. For the above work, fire service vehicles are lent as standby for protection and for pumping work as circumstances permit, without detriment to the normal work of the Fire Service Units, on payment of charges as prescribed by the Government from time to time. Fire service vehicles are lent for the following works:-

(1) Essential work such as pumping out stagnant water during floods.

(2) Supply of water to the Railway locomotives.

(3)Baling out water from wells, tanks which are breeding centres for mosquitos in the interest of public health.

(4)For irrigation purposes during failure of monsoons.

(5) Standby in connection with the protection of food grains, exhibitions, etc.

There is one Training School in the State at Hyderabad under an Assistant Divisional Fire Officer to train Departmental and private candidates in fire fighting. During 1970-71 1971-72, 1972-73,and 1973-74, 172 Departmental candidates and 266 private persons were trained in this Training School.

There is one Fire Service Central Workshop which is working under the control of the Director of Fire Services. Repairs to Fire Service Vehicles are being carried out here.

There are 229 vehicles in the State. Of these, 120 are over-aged, having served the Department for over 10 years. These vehicles are not dependable, and they coud not be replaced owing to the financial stringency of the State. They are being used after carrying out repairs. Replacement of the over aged vehicles in a phased programme is engaging the attention of the Government.

It may not be out of place to mention about the recent fire accidents occured at some of the places, where there was huge loss of property. About 1,573 Fire calls were attended to by the Fire Service Department during March 1974 to May 1974. A statement showing the number of Fire calls attaended to by Fire Services Department and the amount of damage involved in these Fire accidents during the above period is furnished in Annexure II.

ANNEXURE-I.

Statement showing the details of Fire calls attended and the damage involved to the property, etc.,

Period.	No. of fire calls attended.	Damage to the property involved in these fires	Property saved.
1	2	3	4
		Rs. in Crores	Rs. in Crores
1970-71 1971-72 1972-73 1973-74	17,377	74.32	53.48

ANNEXURE

STATEMENT SHOWING THE NUMBER OF FIRE CALLS DAMAGE INVOLVED IN THE FIRE ACCIDENTS

MARCH 1974

S.No.	Name of the District	No. of fire calls	Property damaged.	Property saved	Lives lost.
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
1.	Srikakulam ..	20	7,46,300	4,05,200	1
2.	Visakhapatnam ..	20	2,01,500	8,37,400	..
3.	East Godavari ..	30	4,65,500	12,07,700	..
4.	West Godavari ..	43	4,22,400	5,03,200	..
5.	Krishna ..	80	5,68,900	8,57,100	..
6.	Guntur ..	77	10,93,100	15,73,000	..
7.	Ongole ..	22	2,01300	1,55,7000	..
8.	Nellore ..	12	39,400	69,600	..
9.	Kurnool ..	36	2,79,800	3,22,900	..
10.	Anantapur ..	26	1,36,600	56,36,300	..
11.	Cuddapah ..	31	1,01,300	2,90,700	..
12.	Chittoor ..	18	88,400	4,17,900	..
13.	Warangal ..	13	10,20,000	4,32,900	..
14.	Nizamabad ..	22	1,26,100	3,44,000	..
15.	Khammam ..	30	8,29,800	5,67,500	..
16.	Karimnagar ..	3	600	5,800	..
17.	Adilabad ..	19	2,55,400	42,91,100	..
18.	Mahbubnagar ..	5	25,400	30,200	..
19.	Medak ..	3	1,600	9,100	..
20.	Nalgonda ..	4	200	200	..
21.	Hyderabad ..	39	70,100	11,31,800	..
		553	66,73,700	1,88,19,300	1

ATTENDED TO BY FIRE SERVICE DEPARTMENT AND THE DURING MARCH 1974 TO MAY, 1974.

April 1974				May 1974			
No. of fire calls	Property damaged	Property saved	Lives lost	No. of fire calls	Property damaged	Property saved	Lives lost
(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)
9	23,600	38,000	..	16	1,49,975	98,175	..
22	1,60,700	1,10,400	..	17	1,51,900	3,53,100	..
30	3,62,200	3,86,400	..	35	3,94,065	1,10,490	1
31	1,36,400	3,56,400	..	61	7,01,225	8,89,275	..
60	2,82,100	3,68,400	..	78	4,26,590	8,73,560	..
58	11,52,700	8,58,300	..	60	7,30,765	1,99,035	..
26	4,21,900	7,46,900	..	25	6,21,375	16,48,875	..
13	47,000	89,000	..	19	1,66,230	1,89,370	..
31	7,87,500	6,55,600	..	28	2,60,430	2,84,150	..
22	2,19,300	2,06,100	..	7	14,940	25,160	..
27	16,65,300	2,50,400	..	9	25,105	23,395	..
26	1,65,500	1,34,200	..	17	20,50,101	1,94,790	..
11	63,500	1,98,100	..	8	29,150	42,550	..
20	1,28,800	3,09,200	..	16	1,46,055	8,58,900	..
16	3,48,500	8,25,400	..	18	9,42,250	6,60,955	..
6	65,900	2,48,500	..	3	5,720	5,080	..
13	26,04,100	8,04,48,000	..	15	5,87,340	8,52,160	..
8	19,000	1,36,300	..	4	230	52,070	..
5	10,00,500	19,800	..	3	15,500	10,400	..
6	5,700	12,100	..	5	34,490	22,830	..
28	1,07,500	1,87,10,900	..	27	1,12,032	12,98,368	..
468	92,67,700	10,51,08,400		471	75,65,368	1,06,87,688	1

అగ్నిమాపకశాఖ నెం. XVII డిమాండుపై వివరణ సభాపతి మహాశయా :

అగ్నిమాపకశాఖకు సంబంధించిన నెం. XVII డిమాండును ప్రతిపాదిస్తున్నాను.

1973-74 బడ్జెటు అంచనాలలో రూ. 27,55,000 ల వెరశి డిమాండు ఉండగా 1974-75 బడ్జెటు అంచనాలలో రూ. 83,57,000ల వెరశి డిమాండుకు ఏర్పాటు ఉన్నది.

అగ్నిమాపకశాఖ 1-12-1958 లగాయతు అగ్నిమాపకశాఖ డైరెక్టరు అజమాయిషీ క్రింద పనిచేస్తున్నది. రాష్ట్రం మూడు ప్రాంతాలుగా విభజింపబడింది. విశాఖపట్నం కార్యస్థానంగా తూర్పు ప్రాంతం, అనంతపురం కార్యస్థానంగా దక్షిణ ప్రాంతం, హైదరాబాదు కార్యస్థానంగా మధ్యప్రాంతం. ప్రధాన కార్యస్థానంలో అగ్నిమాపకశాఖ డైరెక్టరుకు, ఒక డిప్యూటీ డైరెక్టరు ఆ యా ప్రాంతాలలో ప్రాంతీయ అగ్నిమాపక అధికారులు తోడ్పడతారు. ఈ మూడు ప్రాంతాలు ఏడు డివిజనులుగా విభజింపబడినాయి. ప్రతి డివిజనును, డివిజనలు అగ్నిమాపక అధికారి పర్యవేక్షిస్తారు.

రాష్ట్రంలో 68 అగ్నిమాపక కేంద్రాలు ఉన్నాయి. ఈ 68 కేంద్రాలలో 46 ఆంధ్రప్రాంతంలోను, 22 తెలంగాణా ప్రాంతంలోను ఉన్నాయి. ఆంధ్రప్రాంతంలోని 46 కేంద్రాలలో 24 కేంద్రాలు 1-11-56 పూర్వమే ఏర్పాటు చేయబడినాయి. మిగతా 22 కేంద్రాలు 1-11-56 తరువాత ఏర్పాటు చేయబడినాయి. తెలంగాణా ప్రాంతంలోని 22 కేంద్రాలలో 5 కేంద్రాలు 1-11-56 పూర్వమే ఏర్పాటు చేయబడినాయి. 1-11-1976 తరువాత 17 కేంద్రాలు ఏర్పాటు చేయబడినాయి. ఇప్పుడు పనిచేస్తున్న అగ్నిమాపక కేంద్రాలు సరిపోవడంలేదు. మరికొన్ని అగ్నిమాపక కేంద్రాలను ఏర్పాటు చేయవలసినదిగా జిల్లా కలెక్టర్లనుండి, ప్రజలనుండి అభ్యర్థనలు అందుతునే ఉన్నాయి.

ఒక్క అగ్నిమాపక కేంద్రం ఏర్పాటు చేయటానికి రు. 1.45 లక్షల మొత్తం అవసరమవుతుంది. 5 సంవత్సరాలకాలంలో దశలవారీగా, ప్రస్తుతం అగ్నిమాపక కేంద్రాలులేని తాలూకా కేంద్రాలైన పట్టణాలన్నింటిలోను 140 అగ్నిమాపక కేంద్రాలను ఏర్పాటు చేయటానికి, ఇప్పుడున్న అగ్నిమాపక కేంద్రాలను పటిష్టం చేయటానికి సంబంధించిన ప్రతిపాదనలు ప్రభుత్వ పరిశీలనలో ఉన్నాయి.

ఈ వివరణకు జతచేయబడిన 1వ అనుబంధంలో, 1970-1971-1971-72, 1972-73, 1973-74 లో అగ్నిప్రమాదాలకు సంబంధించి ఎన్ని పిలుపులకు హాజరైనది, ఆస్తికి ఎంత నష్టం వచ్చినది మొదలుగాగల వివరాలు తెలుపబడినాయి.

అగ్నిప్రమాదాలను అరికట్టడమే కాకుండా ఇండ్లు మొదలైనవి కూలిపోయినప్పుడు రక్షణ పనులనుకూడ యీ శాఖ నిర్వహిస్తున్నది.

చార్జీలు చెల్లింపు పద్ధతిపై వ్యక్తులను వారి నివాసాలనుండి అనుప్రతులకు అనుపత్రులనుండి నివాసాలకు తీసుకొనిపోయే నిమిత్తం ఆంబులెన్సు సర్వీసులను

యీ శాఖ నిర్వహిస్తున్నది. ఆంధ్రప్రాంతంలో 26, తెలంగాణా ప్రాంతంలో 3 మొత్తం 29 ఆంబులెన్సులు రాష్ట్రంలో ఉన్నాయి.

ప్రదర్శనలు, సంతలు, వేడుకలు మున్నగు సార్వజనిక ఉత్సవాలలో పెక్కు మంది చేరినపుడు, అగ్నిప్రమాదాలు సంభవించవచ్చు. వాటినుండి రక్షణ కల్పించడం అవసరం. ఇందుకుగాను అగ్నిమాపక యానిట్లు ఏర్పాటుచేయడం జరుగుతున్నది. భారీ వరదలు సంభవించినప్పుడు, ప్రజలను వరద నీటినుండి కాపాడేందుకు నీటిని తోడివేయటం అవసరం కావచ్చు. రక్షణ కల్పించటానికి, నీటిని తోడివేయటానికి అగ్నిమాపకశాఖ వాహనాలు వాటి మామూలు పనికి ఆటంకం లేనప్పుడు, ప్రభుత్వంచే అప్పుడప్పుడు నిర్ణయింపబడగల చార్జీలు చెల్లింపు పద్ధతిపై అద్దెకు ఇవ్వడం జరుగుతుంది. ఈ క్రింది పనులకు అగ్నిమాపక వాహనాలు అద్దెకు ఇస్తారు :

(i) వరదలు సంభవించినప్పుడు నిలిచివున్న నీటిని తోడివేయడంవంటి అత్యవసరపు పని.

(ii) రైలు ఇంజనులకు నీటిని సరఫరాచేయడం.

(iii) ప్రజారోగ్యం దృష్ట్యా దోమలు పెరగటానికి కేంద్రాలు ఉన్న బావులు, చెరువులనుండి నీటిని తోడివేయడం.

(iv) వర్షాలు సకాలంలో కురవనప్పుడు నీటిపారుదల పనులకు సహాయపడటానికి.

(v) ఆహారధాన్యాల రక్షణకు, ప్రదర్శనలు మొదలగునవి జరుగునపుడు అగ్నిప్రమాదాల నివారణకు సహాయపడటానికి.

అగ్నిమాపక కార్యకలాపాలలో శిక్షణ ఇచ్చేటందుకు రాష్ట్రంలో హైదరాబాదు నందు ఒక శిక్షణ పాఠశాల ఏర్పాటు చేయబడినది. ఇందులో ఈ శాఖ అభ్యర్థులకు, ప్రయివేటు అభ్యర్థులకు శిక్షణ ఇవ్వబడుతున్నది. ఇది ఒక అసిస్టెంటు డివిజినలు ఫైరు ఆఫీసరు క్రింద పనిచేస్తున్నది. ఈ పాఠశాలలో 1970-71 1971-72, 1972-73, 1973-74లో శాఖకు సంబంధించిన 172 మంది అభ్యర్థులకు, ప్రయివేటు అభ్యర్థులు 266 మందికి శిక్షణ ఇవ్వబడినది.

అగ్నిమాపకశాఖ డైరెక్టరు నియంత్రణ క్రింద సెంట్రులు వర్క్‌షాపు ఒకటి పని చేస్తున్నది. ఈ శాఖకు వాహనాలకు ఈ వర్క్‌షాపులో మరమ్మతులు చేయబడతాయి.

రాష్ట్రంలో ఈ శాఖకు 229 వాహనాలు వున్నాయి. వీటిలో 120 వాహనాలు పాతబడిపోయినాయి. వీటిని ఈ శాఖ 10 సంవత్సరాలకుపైగా ఉపయోగించినది. ఈ వాహనాలు సరిగా పనిచేసాయనేది నమ్మేటందుకు వీలులేదు. రాష్ట్రి ఆర్థిక క్లిష్ట పరిస్థితి దృష్ట్యా వీటికి బదులుగా కొత్త వాహనాలను సమకూర్చుటకు వీలుపడలేదు. మరమ్మతులను చేసి వాటిని వాడటం జరుగుతున్నది. పాతబడిపోయిన ఈ వాహనాలకు బదులుగా క్రొత్త వాహనాలను దశలవారీగా సమకూర్చే విషయం ప్రభుత్వ పరిశీలనలో వున్నది.

ఇటీవల కొన్ని ప్రాంతాలలో ఆస్తికి అపార నష్టం కలిగిన కొన్ని అగ్ని ప్రమాదాలను గురించి చెప్పడం అవసరం. అగ్నిమాపకశాఖ మార్చి 1974 నుండి మే 1974 వరకు 1,573 అగ్ని ప్రమాదాలను ఎదుర్కొన్నది. ఈ కాల వ్యవధిలో ఈ శాఖ, ఎన్ని అగ్నిప్రమాదాలకు పిలుపులకు హాజరైనది, ఆ ప్రమాదాలలో ఎంత నష్టం వాటిల్లినది తెలిపే వివరాలు రెండవ అనుబంధములో ఇవ్వబడినాయి.

1వ అనుబంధం

హాజరైన పిలుపులు, జరిగిన నష్టం మొదలైన వివరాలు తెలుపు పట్టిక.

కాలము	హాజరైన పిలుపులు	ఈ అగ్నిప్రమాదాలలో నష్టపడిన ఆస్తివిలువ రూ. కోట్లు	రక్షింపబడిన ఆస్తి విలువ రూ. కోట్లు
1970-71 1971-72 1972-73 1973-74	17,377	74.32	53.48